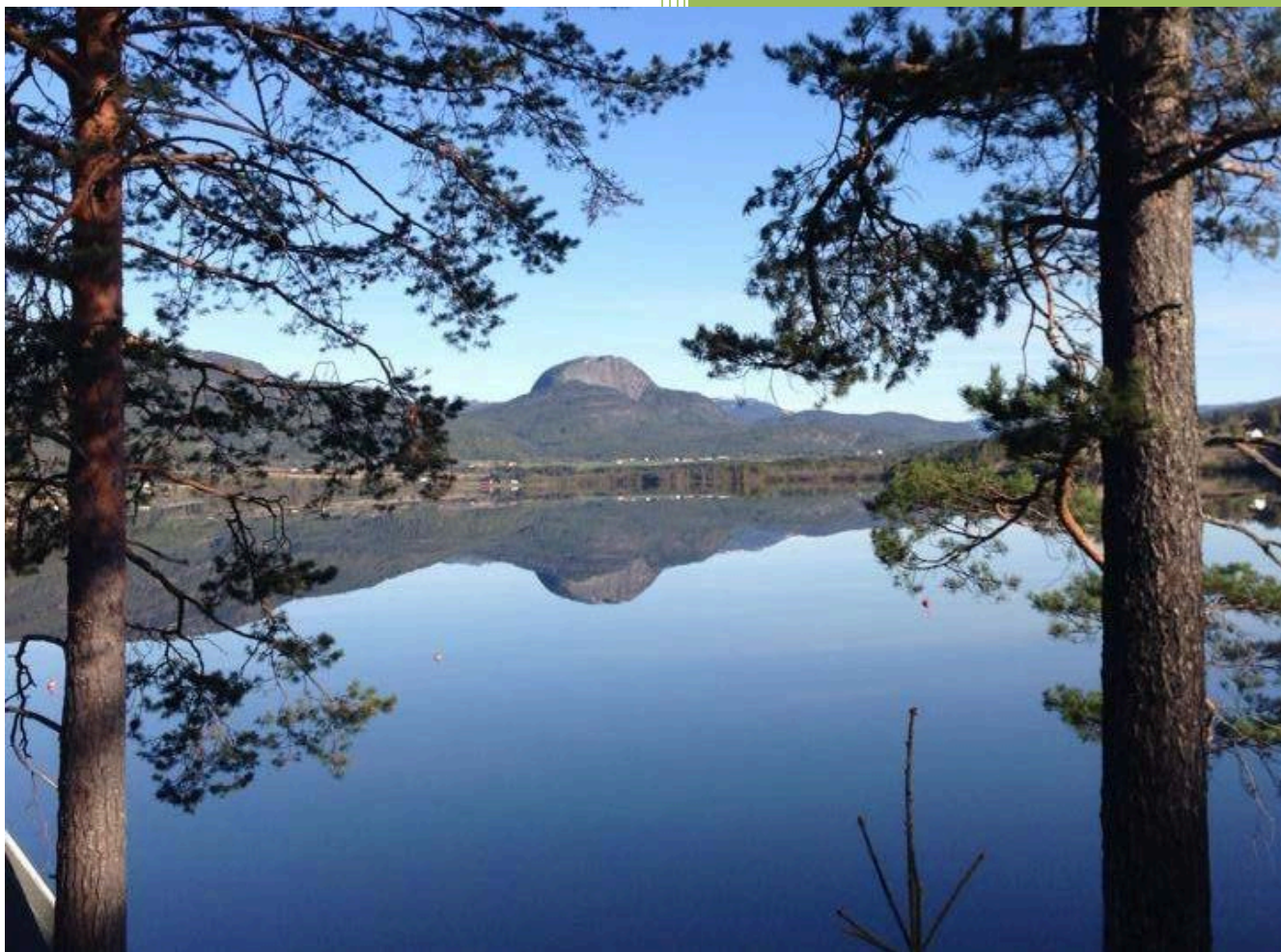

2014

Årsmelding Sigdal kommune

08.05.2015

Forside foto: Linda Torgersen

Innhold

INNLEDNING	1
1 GENERELLE PLANFORUTSETNINGER FOR SIGDAL	2
1.1 BEFOLKNINGSUTVIKLING	2
1.2 SYSSELSETTING, BOLIGBYGGING OG BEFOLKNINGSPROGNOSER	4
1.3 KOSTRA.....	6
2 ÅRSREGNSKAP, ÅRSBERETNING OG FINANSFORVALTNING	8
3 PLANOMRÅDE 1, SENTRALE STYRINGSORGAN OG POLITIKK	9
3.1 GENERELL INNLEDNING	9
3.2 REGNSKAP PLANOMRÅDE 1, SENTRAL STYRINGSORGAN/POLITIKK	10
3.3 UTVALGTE FOKUSOMRÅDER, PLANOMRÅDE 1	10
<i>Regionsamarbeidet i Midt-Buskerud</i>	10
<i>Årsberetning for Trillemarka 2012</i>	10
<i>Årsberetning fra Styret for utviklingsfondet, Trillemarka Rollagsfjell</i>	10
<i>Prosjekter og tiltak, ordførers rolle og arbeid</i>	11
4 PLANOMRÅDE 2, FELLESTJENESTER	14
4.1 GENERELL INNLEDNING	14
4.2 REGNSKAP PLANOMRÅDE 2, FELLESTJENESTER	14
4.3 RÅDMANNSKONTORET.....	15
<i>Rådmannens internkontroll</i>	15
<i>Folkehelsearbeidet</i>	16
4.4 ØKONOMIAVDELINGEN	17
4.5 PERSONALAVDELING	18
<i>Personalressurser</i>	20
<i>Opplæring og utvikling</i>	20
<i>Likestilling i Sigdal kommune</i>	21
<i>Hovedkonklusjoner</i>	25
4.6 ANDRE FUNKSJONER	26
5 PLANOMRÅDE 3, OPPVEKST OG KULTUR	26
5.1 GENERELL INNLEDNING	26
5.2 REGNSKAP PLANOMRÅDE 3, OPPVEKST OG KULTUR.	27
5.3 NØKKELTALL OPPVEKST I 2014	28
5.4 FELLES UTFORDRINGER OG MÅL, OPPVEKST OG KULTUR	30
<i>Grunnskolen</i>	30
<i>Barnehagene</i>	34
<i>Kulturskolen</i>	38
<i>Voksenopplæring</i>	38
<i>Kultur</i>	38
<i>Ungdomsarbeid</i>	38
<i>Biblioteket</i>	39
<i>Idrett og friluftsliv</i>	39
<i>Samfunnshus</i>	40
5.5 KOMMENTARER TIL TJENESTEOMRÅDER, OPPVEKST	40
<i>1000 Politisk styring og kontrollorganer (oppvekst)</i>	40
<i>1200 Administrativ ledelse (oppvekst)</i>	40
<i>1203 Personal/opplæring og fellestiltak</i>	41
<i>1210 Forvaltning av eiendommer</i>	41
<i>2020 Grunnskolen</i>	41
<i>2220 Skolelokaler</i>	41
<i>2230 Skoleskys</i>	42

2150 Skolefritidsordningen	42
2130 Voksenopplæring.....	43
3830 Musikk og kulturskolen	43
2010 Barnehagene	43
2110 Styrket tilbud til førskolebarn	44
2210 Førskolelokaler og skyss.....	45
5.6 KOMMENTARER TIL TJENESTEOMRÅDER, KULTUR	46
1000 Politisk styring (Kultur).....	46
1200 Administrativ ledelse (Kultur).....	46
2310 Aktivitetstilbud barn og unge inkludert ungdomsrådet og MOT.....	46
3700 Bibliotek.....	47
3730 Kino.....	48
3750 Museum og kunstnerhjem.....	48
3770 Kunstformidling	49
3800 Idrett.....	49
3810 Prestfoss idrettspark	50
3850 Kulturkontoret.....	50
3851 Andre tilskudd inkludert sang/musikk og 17. mai	51
3860 Samfunnshus/ Kommunale kulturbygg.....	51
3861 Ungdomshus vedlikehold, strøm/utleie	52
3920 Tilskudd til livssynsorganisasjoner	52
5.7 PROSJEKTER KNYTTET TIL PLANOMRÅDE 3	52
Driftsprosjekter med egne bevilgninger.....	52
Investeringsprosjekter med egne bevilgninger.....	53
Bundne disposisjonsfond.....	53
6 PLANOMRÅDE 4 HELSE OG SOSIAL	54
6.1 GENERELL INNLEDNING	54
Hovedutvalget for helse og sosial 2011 - 2015.....	54
Organisering/ administrasjon	54
Personalressurser	55
Planområdets hovedmål.....	56
6.2 REGNSKAP PLANOMRÅDE 4, HELSE OG SOSIAL	56
Tabell, regnskap per tjenesteområde:.....	56
Kommentarer per virksomhet.....	57
6.3 NØKKELTALL FOR PLANOMRÅDE 4, HELSE OG SOSIAL I 2014 (KOSTRA).....	58
6.4 FELLES UTFORDRINGER FOR HELSE- OG SOSIAL:	62
6.5 VIRKSOMHETENE INNEN HELSE OG SOSIAL.....	67
Helsestasjonen	67
Psykiatritjenesten	71
Legetjenesten	74
Fysioterapi/Ergoterapi	77
Sosialtjenesten	81
Barneverntjenesten	82
Tjenester til funksjonshemmede	84
Sigdalsheimen og Hjemmetjenesten.....	89
6.6 KOMMENTARER TIL TJENESTEOMRÅDENE (JFR TABELL PUNKT 6.2 S 56).....	98
1000 Politisk styring og kontrollorganer.....	98
1200 Administrativ ledelse.....	98
1203 Personal/opplæring/velferdstiltak.....	98
1210 Forvaltning av eiendommer	98
2320 Helsestasjonen	98
2330 Forebyggende arbeid, helse og sosial.....	99
2340 Aktiviserings- og servicetjenester for eldre og funksjonshemmede.....	100
2410 Legetjenesten.....	103
2411 Fysioterapi/Ergoterapi.....	104

2420 Sosial rådgiving og veiledning.....	105
2430 Tilbud til personer med rusproblemer	105
2440 Barneverntjeneste	105
2510 Barneverntiltak i familien	105
2520 Barneverntiltak utenfor familien	106
2531 HO Sigdalsheimen	107
2532 HO Bjørkekvisten	111
2540 HO til hjemmeboende funksjonshemmede.....	111
2541 HO til hjemmeboende.....	113
2550 Medfinansiering somatiske tjenester.....	117
2560 Akutthjelp helse og omsorgstjenester.....	117
2611 Botilbud Sigdalsheimen.....	117
2612 Botilbud, Bjørkekvisten	118
2650 Kommunalt disponerte boliger.....	118
2730 Arbeidsrettede tiltak i kommunal virksomhet.....	120
2750 Introduksjonsprogram flyktninger	121
2760 Kvalifiseringsprogrammet	121
2810 Økonomisk sosialhjelp	121
2830 Husbankens ordninger Bistand til etabl. og opprettholdelse egen bolig	121
2850 Tjenester utenfor ord. kom. ansv.område.....	122
8500 Statstilskudd flyktninger.....	122
6.7 OVERSIKT OVER BUNDNE DISPOSISJONSFOND PLANOMRÅDE 4	122
6.8 DRIFTSPROSJEKTER OG INVESTERINGER KNYTTET TIL PLANOMRÅDET	124
<i>Investeringsprosjekter til og med 2014.....</i>	<i>124</i>
<i>Prosjekter i driftsregnskapet til og med 2014.....</i>	<i>125</i>
<i>Prosjekter i driftsregnskapet for 2015:.....</i>	<i>126</i>
<i>Investeringer 2015:.....</i>	<i>126</i>
<i>Prosjekter i driftsregnskapet for 2016:.....</i>	<i>127</i>
<i>Investeringer 2016:.....</i>	<i>127</i>
<i>Prosjekter i driftsregnskapet for 2017:.....</i>	<i>128</i>
<i>Driftsprosjekter- og Investeringsbehov 2015-2018.....</i>	<i>128</i>
7 PLANOMRÅDE 5 NÆRING OG DRIFT.....	129
7.1 GENERELL INNLEDNING	129
7.2 REGNSKAP PLANOMRÅDE 5 NÆRING OG DRIFT	130
7.3 SELVKOST MED ETTERKALKYLER	132
7.4 KOMMENTARER TIL TJENESTEOMRÅDENE.....	133
1200 Administrativ ledelse.....	133
1300 Administrasjonslokaler	134
2650 Kommunalt disponerte boliger.....	134
2850 Tilskudd til private veier	135
3200 Bedriftsrenovasjon	135
3320 Kommunale veier	135
3400 Produksjon av vann.....	136
3450 Distribusjon av vann	136
3500 Avløpsrensing.....	136
3530 Avløpsnett/ innsamling av avløps vann	137
3540 Tømming av slamavskillere, septiktanker	137
3550 Renovasjon.....	137
7.5 PROSJEKTER KNYTTET TIL PLANOMRÅDE 5	138
<i>Driftsprosjekter med egne bevilgninger.....</i>	<i>138</i>
<i>Investeringsprosjekter med egne bevilgninger.....</i>	<i>139</i>
7.6 FORVALTNINGSAVDELING	140
3010 Plansaksbehandling	140
3020 Bygge-, delings- og seksjoneringsaker	140
3390 Beredskap mot brann (Brannvesen).....	140

3030 Kart og oppmåling	141
7.7 LANDBRUKSKONTORET.....	142
Hovedkonklusjoner/resultatvurderinger	143
Tall fra noen tjenester:.....	145

For informasjon knyttet til økonomisk årsoppgjør, se egen sak

(14/487-23 m vedlegg) *Regnskapsrapport - 2014 årsregnskap* med vedleggene:

- Sigdal Kommune Regnskap 2014
- Sigdal Kommune Årsberetning 2014

For øvrig til denne årsmeldingen vises det også til vedlegg:

- Bolyst og Blilyst – årsrapport 2014
- Årsmelding for Trillemarka skoger 2014
- Regionrådet MidtBuskerud – Årsmelding 2014
- Utviklingsfondet Trillemarka Rollagsfjell – Årsrapport 2014
- MOT i Sigdal, året 2014
- MOT Sentralt – Årsrapport 2014 (kun lenke)
http://ftp.mot.no/public/arsrapport/2014/MOT_%C3%A5rsrapport_2014.pdf

Innledning

Formålet med årsmeldingsarbeidet er at:

- Sektorene skal vurdere sin egen virksomhet og bruken av ressursene i forhold til de vedtatte mål/planer/budsjett.
- Gi grunnlag for å vurdere endringer, nye tiltak og omprioriteringer.
- Gi grunnlag for å vurdere effekten av de ulike tiltak samlet for kommunen.

Netto driftsresultat oppfattes som det sentrale resultatmålet for kommunene. Resultatet fremkommer av forskjellen mellom driftsinntekter og driftsutgifter inkludert finansposter. Resultatet i 2014 var kr 7.589.763,-. Det er 2,8 prosent av driftsinntektene, 1,05 prosent høyere enn fylkesmannens normtall som nå er satt ned fra 3 til 1,75 prosent. Korrigert for bruk av bundne driftsfond på 2,2 millioner kroner, avsetning til bundne driftsfond på 3,7 millioner kroner og kursgevinst på 1,1 millioner kroner, så er *korrigert netto driftsresultat 4,8 millioner kroner, som utgjør 1,7 prosent av driftsinntekter*. I 2013 var korrigert netto driftsresultat 4,3 millioner, i 2012 1,2 millioner kroner og året før det *minus* 1,7 millioner.

Sigdal kommune hadde i 2014 en skatteinngang på omlag 84,8 millioner kroner. Dette er 0,9 millioner kroner mindre enn tilsvarende i 2013, og 1,4 millioner kroner mindre enn i vedtatt budsjett. Rammeoverføringer fra staten ble også noe lavere enn budsjettert, om lag 1,4 millioner.

En faktor som styrker resultatbildet er regnskapsføringen av innbetalt pensjonspremie. Gjeldende retningslinjer innebærer at det er differanse mellom hva som betales inn i pensjonspremie, og hva som regnskapsføres. Det regnskapsføres et lavere beløp enn det som faktisk betales inn. Det såkalte *premieavviket* er for Sigdal i 2014 på netto 3,1 millioner kroner. Dette bidrar positivt på årets resultat, men fremtidige resultat reduseres når disse kostnadene skal føres i regnskapet på kommende år i en amortisering.

Det har vært jobbet godt innenfor de ulike sektorene med å tilpasse seg rammene som råder i foregående år. I 2012 var merforbruket på planområder hele 10,5 millioner kroner som følge av at det ikke var satt av på langt nær nok til å justere for lønns- og pensjonsvekst det året. I 2013 var merforbruket 5,4 millioner, mens vi for 2014 kan rapportere om et samlet mindreforbruk alle planområder totalt sett på 1,1 million kroner.

Lønnsoppgjøret i 2013 var et svært moderat oppgjør. Dette var helt avgjørende for å gjenvinne litt av balansen etter den utviklingen som har funnet sted på lønns- og pensjonsutgifter senere år. Like fullt er det åpenbart at kommunen ikke har klart å hente inn igjen det gapet som oppsto mellom ramme og faktisk dimensjon på tjenestene etter lønns- og pensjonsvekst i 2012. Rammene for 2014 ble således forsøkt lagt slik at det totalt sett utgjorde en realistisk totalramme for kommunens virksomhet, noe årsresultatet viser at man har klart å oppnå.

Sigdal kommune har håndtert en krevende situasjon som kom med omlegging av inntektssystemet i 2011. Det er imidlertid en rekke «marginer» som noe tilfeldig har slått positivt ut, uten at man kan legge dette til grunn over tid. Arbeidet med å skape et mer reelt og

varig handlingsrom holder frem, samtidig som sentrale myndigheters prioritering, med tilhørende endringer for kommuneøkonomien må følges nøye. Allerede tidlig i 2014 var det klart at det kom vesentlige endringer i Sigdal kommunes økonomi for 2015, som følge av redusert distriktstilskudd og andre overordnede grep som virker på kommuneøkonomien.

1 Generelle planforutsetninger for Sigdal

Innledningsvis i årsmeldingen har det vært vanlig å presentere noen overordnede styringsparameter og generelle måltall som gjelder for Sigdalsamfunnet, og hvordan disse utvikler seg over tid. I det følgende er det derfor oppdatert statistikk med bakgrunn i kommunenes rapportering, og generell statistikk i Statistisk Sentralbyrå (SSB) sine baser, fra virksomhetsåret 2014.

1.1 Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen i Sigdal viser følgende:

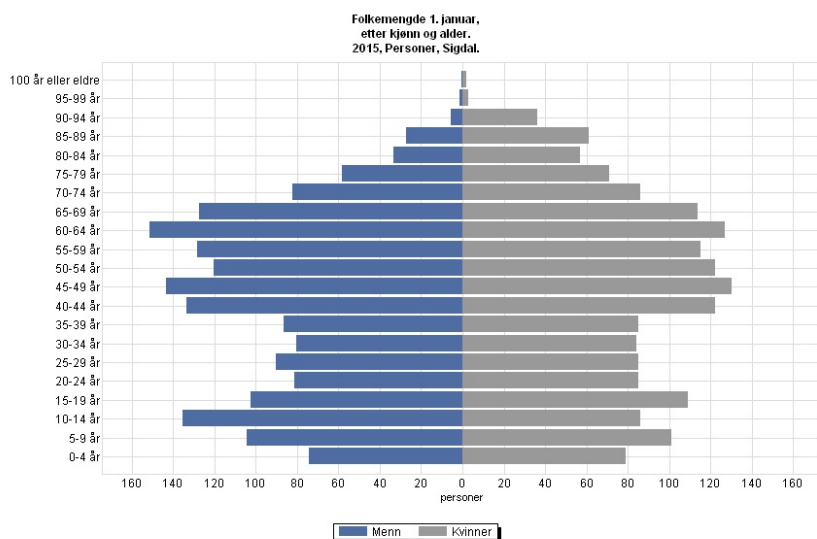
Pr 01.01 -	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Innbyggere	3514	3524	3535	3538	3509	3520
Fødte	26	34	28	22	32	
Døde	20	32	35	60	41	
Fødselsoverskudd	6	2	-7	-38	-9	
Innflytting	102	138	94	143	164	
Herav innvandring			23	22	18	
Utflytting	95	128	102	134	142	
Herav utvandring			5	4	10	
Netto tilflytting	7	10	8	9	22	
Folkevekst	10	11	3	-29	11	

Totalt folketall i kommunen utviklet seg positivt med 11 individer gjennom 2014. I 2013 var henholdsvis fødselstall og antall døde langt utenfor «normalen», noe som gav det høyeste fødselsunderskuddet siden SSB's målinger tok til. I 2014 er dette normalisert igjen hvor både fødte og døde ligger nær de senere års gjennomsnitt. Men fortsatt er altså summen et «negativt fødselsoverskudd» med 9 individer. Det som sikrer en økning på 11 innbyggere i 2014 var således at det flyttet 164 innbyggere til kommunen, noe som er 22 fler enn antallet som flyttet fra kommunen.

Vi kan altså konstatere at de siste fire årene er det positiv netto tilflytting til Sigdal. Det er ikke store tall, men det er flere som flytter til bygda, enn det er folk som flytter i fra. Et annet forhold å merke seg er den generelle alderssammensetningen. Med utgangspunkt i en «befolkningspyramide» skulle man gjerne sett en større tilflytting av yngre mennesker, for å

“normalisere” alderssammensetningen noe. Det vil kunne styrke forholdstallet “yrkesaktive vs ikke yrkesaktive” hvor Sigdal vil få utfordringer på sikt. Yngre innbyggere vil kunne gi flere barn i skoler og barnehager, hvor kommunen samlet sett har god kapasitet.

Fremstilt i en «befolkningspyramide» med aldersgrupper i femårig intervall fremstår bildet som følger.

Framskrivning av folkemengden med aldersfordeling, folkemengde etter alder i Sigdal kommune frem mot 2040.

Fremskrevet folkemengde

år	0-5 år	6-15 år	16-66 år	67-79 år	80 år +	Totalt
2015	184	430	2229	437	226	3506
2020	185	392	2161	519	212	3469
2025	190	341	2113	578	230	3452
2030	188	345	2038	576	296	3443
2035	187	342	1978	542	366	3415
2040	186	338	1896	576	389	3385

Kilde: SSB MMMM Middel nasjonal vekst.

Beregningene er basert på forutsetninger om videre utvikling i fruktbarhet, dødelighet, nettoinnvandring og innenlands flytting. Det interessante med å følge denne statistikken over noe tid er å se hvordan svært små utslag fra ett år til et annet gir relativt store utslag i framskrivningen 25 år fremover. Når vi så fikk en ganske stor nedgang (-29 innbyggere) i 2013, så er framskrivningen i tabellen over endret fra vekst frem mot 3.702 innbyggere (fjorårets årsmelding) til 3.385 slik tabellen fremkommer over.

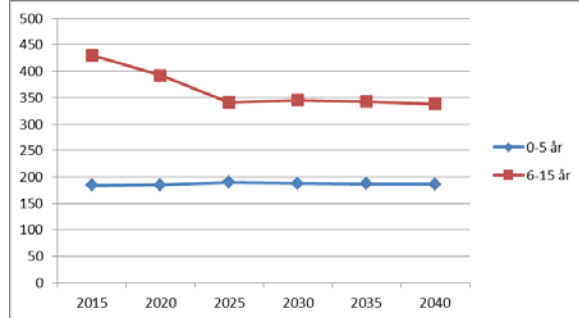
Nye framskrivinger viser at den svake, men positive trenden vi har sett siden 2009 gir utslag også i neste 20-årsperiode. Tidligere års framskrivning en flat utvikling av folketallet, og en svak nedgang frem mot 2020 er nå endret. Det har vært kommunens uttrykte hovedmål å

påvirke denne trenden positivt. Målet i gjeldende planer er en stigning mot 4000 innbyggere i 2020. Dette er et ambisiøst mål når man ser på utslagene som faktisk gjør seg gjeldende fra år til år, både historisk og i prognosene. Som nevnt over ser man at marginale endringer (+/-) gir store utslag ved framskriving og tallene og disse må tolkes med forsiktighet.

Uttrykt på annen måte kan det grafisk fremstilles slik for henholdsvis de yngste og de eldste aldersgruppene;

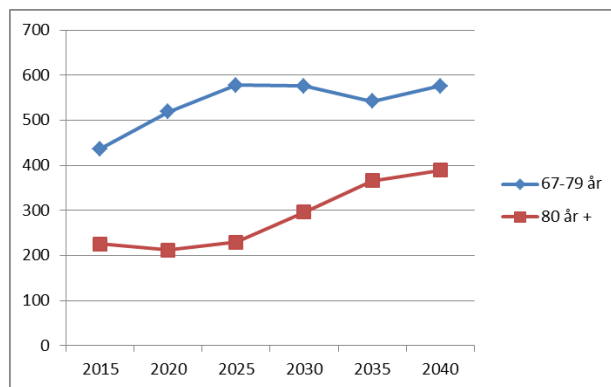
Antall barn i alder 0-5 år (blå) og alderen 6-15 år (rød)

Elevtallet har tidligere år ligget mellom 440 og 450 elever (aldersgruppa 6-15 år). Elevtallet i 2014/2015 var på 431 en oppgang på 9 stykker fra foregående år. Framskrivningen over viser at sum i de aktuelle aldersgrupper ligger temmelig flatt. Selv en beskjeden økning i tilflytting av barnefamilier til bygda vil kunne bidra svært positivt i dette bildet.

Vedr eldste delen av befolkningen.

Antall personer 67-79 (blå) og 80 år + (rød)

En framskriving av folketallet viser at antall personer over 80 år vil bli svakt redusert fram til 2020, mens antall eldre mellom 67 og 79 år vil øke kraftig. Fra 2020 blir det følgelig en kraftig økning av eldre over 80 år. I sum ser vi at den nedgangen som tidligere har vært forventet frem mot 2020 ikke inntreffer og at behovet for tjenester til disse aldersgruppene er i vekst allerede fra i dag av.

1.2 Sysselsetting, boligbygging og befolkningsprognoser

Antall registrerte ledige, snitt gjennom hele året.

Arbeidsledige, årsgjennomsnitt						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Menn	14,00	16,00	15,00	12,00	12,58	12,00
Kvinner	10,00	10,00	11,00	8,16	8,6	14,5
Totalt	24,00	26,00	26,00	20,16	21,16	26,50

De siste årene har arbeidsløsheten vært lav i Norge og særlig lav i Sigdal. Gjennomsnittlig for 2014 har 26,5 personer vært registrert som helt arbeidsledige. Dette er en markert stigning som man så tegn til allerede ved inngangen til 2014 og som har forsterket seg mot slutten av året. Det er ikke noen konkrete forklaringer på denne utviklingen, ut over at det generelt er mer usikre tider på jobbmarkedet i hele landet. Dette må følges videre blant annet i gjennom det arbeidet som NAV driver inn mot arbeidsmarkedet.

Boligbygging

Et vesentlig mål for Sigdal kommune er å legge til rette for økt boligbygging. Dette fremkommer av vedtak i Kommunestyret, og i gjennom en lang rekke innspill og arbeidsmøter knyttet til kommuneplan og arbeid med “bo-lyst og bli-lystprosjektet.”

Tabellen nedenfor viser utvikling i antall boliger, av ulik type, slik dette er registrert hos SSB. Det er grunn til å stille spørsmål om det er “registreringstekniske” utslag i tabellen da det synes mye med et hopp fra 1802 til 1856 eneboliger fra 2011 til 2012. Det som imidlertid også klart kommer frem er at veksten i boligmassen først og fremst skjer ved bygging av “Tomannsboliger” og “bygning for bofellesskap”.

Arbeidet med å markedsføre Sigdal og gjøre det attraktivt som bosted har generelt fokus og det må arbeides videre med de tiltakene og initiativene som er tatt på disse områdene. Viktigste faktorer i dette arbeidet er god kommunikasjon, infrastruktur, arbeidsplasser og gode tilbud innenfor skole, helse og omsorg. Like fullt er det en kjensgjerning at slikt arbeid vanskelig kan gi seg utslag i flere innbyggere hvis man ikke samtidig får lagt til rette for vekst i boligmassen.

Boliger, bygningstype, tid

0621 Sigdal	2010	2011	2012	2013	2014
Enebolig	1 794	1 802	1 856	1 853	1 849
Tomannsbolig	42	42	43	48	52
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	8	8	8	8	8

Kilde SSB, antall boliger av ulik type siste fire år

Det er som nevnt grunn til spørsmål rundt noen av tallene i statistikken fra SSB, og om det ikke er en “treghet” i registrering som kanskje kan oppstå. Administrasjonen velger å presentere dette som er der, med de forbehold, mer for å kunne følge utviklingen av dette over tid i årene fremover.

1.3 KOSTRA

KOSTRA er et nasjonalt rapporteringssystem mellom stat og kommune. Systemet skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring både sentralt og lokalt, herunder gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås. KOSTRA skal frembringe aktuell, relevant og pålitelig offisiell statistikk som både staten og kommunene kan dra nytte av. KOSTRA skal gi styringsinformasjon om ressursbruk, tjenesteproduksjon og målgrupper, og via dette vil det fremkomme størrelser på produktivitet, dekningsgrader og prioritering.

Mer informasjon og samtlige av tallene presentert nedenfor finnes på www.ssb.no/kostra. Her kan man også finne en lang rekke andre nøkkeltall, og se utviklingen over flere år.

De nye budsjettforskriftene gir store muligheter for lokale tilpasninger. Budsjettet kan vedtas med nettorammer på planområder. De nye budsjettforskriftene skal bidra til mer bevisst målstyring i kommunene i og med at mål og premisser skal knyttes opp til enhver bevilgning. Sigdal kommune rapporterte i henhold til forskrift om rapportering (KOSTRA) for første gang i regnskapsåret 2001. Når det gjelder nøkkeltallene har vi valgt å presentere tallene sammen med snitt for kommunene i Buskerud, samt landet for øvrig utenom Oslo. I denne sammenligningen bruker vi ikke kommunegruppa som Sigdal er plassert i.

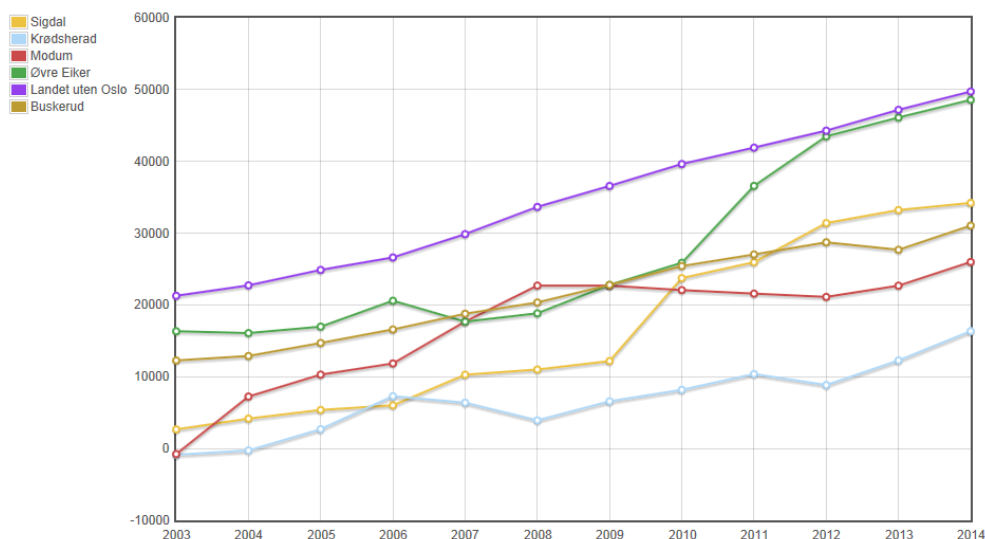
Generelle nøkkeltall 2014 (grå felt er 2013):

Nøkkeltall	Sigdal	Buskerud	Landet u/Oslo
Netto driftsresultat i prosent av bto driftsinntekter	2,8	1,1	1,1
Tilsv. 2013	6,6	1,2	2,4
Netto lånegjeld i kr pr. innbygger	34 221,-	31 062,-	49 741,-
Tilsv. 2013	33 232,-	27 692,-	47 187,-

Sett fra statelig side kan et blick på KOSTRA-tallene antagelig bidra til å styrke oppfatningen om at en omlegging i inntektssystemet har vært til det bedre. Midlene synes formodentlig fra statlig hold å være bedre fordelt. Spørsmålet er om effekten og utslaget er for kraftig, når man ser det i lys av relativt store forskjeller fra 2010 til 2011, og at det over tid vil bringe kommuner som har ugunst av omleggingen i betydelige utfordringer. Regjeringen har varslet gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i 2016, men det er ingen signaler som tyder på at dette vil reverseres. Det er snarere både i statsbudsjettet for 2015 og i de generelle signalene for prioritering fremover understreket at man prioriterer sentrale strøk med vekst i befolkning når det gjelder innrettingen av kommuneøkonomien.

Netto lånegjeld pr innbygger i Sigdal har mer enn doblet seg den siste fireårsperioden, og man ser effektene av de investeringene som er gjort blant annet i skolene. Netto lånegjeld pr innbygger er definert som innlån minus utlån og ubrukte lånemidler delt på antall innbyggere. Med den nå vedtatte utbygging av Sigdalsheimen er det på det rene at det ikke er rom for store lånefinansierte prosjekter i kommende fireårsperiode, og at fokus nå må være å konsolidere driftsøkonomien i lys av den rente og avdragsbelastningen som ligger til grunn. En grafisk tidsserie av lånegjeld i Sigdal, nabokommuner, Buskerud og «landet uten Oslo», ser slik ut:

Tidsserie for Netto lånegjeld i kroner per innbygger

I det videre er det trukket ut noen nøkkeltall fra KOSTRA, men nærmere detaljer til dette, og ytterlige tall vises under de enkelte sektorer.

Nøkkeltall i noen sektorer i 2014

Nøkkeltall	Sigdal	Buskerud	Landet u/Oslo
Netto driftsutgifter grunnskoleopplæring pr. innbygger 6-15 år i kroner	114 979,-	96 707,-	100 843,-
Tilsv. 2013	111 855,-	95 299,-	98 578,-
Netto driftsutgifter pr. innbygger 1-5 år, barnehager	115 717,-	126 618,-	128 570,-
Tilsv. 2013	97 416,-	114 625,-	119 005,-
Netto driftsutgifter pr. innbygger til kommunehelsetjenesten	3 177,-	2 197,-	2 311,-
Tilsv. 2013	2 564,-	2 089,-	2 159,-
Netto driftsutgifter pleie- og omsorg pr. innbygger over 80 år	327 636,-	350 365,-	372 699,-
Tilsv. 2013	306 139,-	331 297,-	348 859,-
Netto driftsutgifter pleie- og omsorg pr. innbygger	20 943,-	15 486,-	16 404,-
Tilsv. 2013	20 677,-	14 724,-	15 503,-
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygg. 20-66 år	1 710,-	3 335,-	3 119,-
Tilsv. 2013	1 924,-	3 162,-	2 964,-
Andel sosialhjelpsmottakere ift innbyggere (20-66 år)	4,3		4,2
Tilsv. 2013	3,7		4,1

Netto driftsutgifter til barneverntjenesten 0 til 17 år	12 134,-	8 900,-	7 979,-
Tilsv. 2013	12 659,-	8 457,-	7 170,-
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb	4 797,-	3 560,-	3 611,-
Tilsv. 2013	4 459,-	3 544,-	3 383,-
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring, i kr. pr. innb	517,-	303,-	367,-
Tilsv. 2013	556,-	337,-	401,-

Netto driftsutgifter grunnskoleopplæring pr. innbygger 6-15 år hadde en økning på 2,79 prosent fra 2013 til 2014. Dette er mindre enn forrige år, og slik sett en utflating. En viktig faktor i dette måltallet, når man sammenligner seg med andre er kostnader Sigdal kommune har knyttet til skoleskyss. Det er også viktig å merke seg at kostnadene er relativt lite påvirket av antall elever. Den vil ikke bli vesentlig mindre ved 40 færre elever, eller vesentlig større ved 40 flere elever. Kommunens inntekter derimot kobles mot antall elever i skolen. Under kapittel 6, planområde 3 Oppvekst og kultur, punkt 6.7.1, vises også netto driftsutgifter til grunnskolen undervisning. Dette tallet ligger noe nærmere sammenlignbare kommuner. Forskjellen mellom utgifter til grunnskole, og undervisningen i grunnskolen sier blant annet noe om kostnader knyttet til skoleskyss og lignende relaterte driftskostnader i skolen.

Kommunens driftsutgifter innen pleie- og omsorg må sees i sammenheng med alderssammensetningen i kommunen. Det er høy andel av eldre i befolkningen og slik sett er det naturlig at den relative kostnaden innenfor dette området ligger høyere enn snittet av andre kommunegrupper.

Utgifter til barnevern har vært en betydelig utfordring knyttet til budsjett og regnskapsoppgjør over flere år. Høsten 2013 gikk man inn i et interkommunalt barnevernssamarbeid i Midt-Buskerud. Det var forventninger til at man over tid skulle være i stand til å normalisere utgiftene som påløper i barnevernet, gjennom forebyggende arbeid, økt kvalitetssikring ved innkjøp av tjenester og vurdering av ulike tiltak. Det er derfor gledelig at man ser at måltallet viser en reduksjon, og at noe av effekten begynte å komme allerede i første hele driftsår.

Brutto driftsutgifter til administrasjon har over flere år ligget kunstig lavt i KOSTRA for Sigdal kommune. For en liten kommune som Sigdal har mange ledere både operativ tjenesteproduksjon og administrativ ledelse som del av sin hverdag. Det er gjort en gjennomgang av denne fordelingen, og det har medført en rapportering som viser et mer reelt bilde av situasjonen. Det er imidlertid et veldig bratt skifte i "kurven" på disse måltallene, og det er avgjørende å følge opp at denne nå legger seg tilbake på en stigningstakt i tråd med sammenlignbare kommuner. Utgifter til politisk styring i kroner pr innbygger viser en liten nedgang i 2014, men ligger fortsatt noe over sammenligningen i tabellen over.

2 Årsregnskap, årsberetning og finansforvaltning

Årsregnskapet, med årsberetning presenteres som vedlegg til saken om årsmelding, og til selve "årsmeldingsdokumentet". Det er derfor ikke tatt inn tekst fra disse dokumentene her.

Tidligere har man presentert innholdet i finansrapport for det tilbakelagte virksomhetsåret i selve årsmeldingsdokumentet. Med årsmelding 2013 ble denne praksisen endret i forståelse med kommunestyret, da innholdet i finansrapporten er behandlet av kommunestyret i egen sak «*Finansrapport 2014*» (KS 16/15) tidligere i år.

I det følgende presenteres en nærmere gjennomgang av virksomhetene innenfor de 5 planområdene.

3 Planområde 1, Sentrale styringsorgan og politikk

3.1 Generell innledning

Planområde omfatter det sentrale politiske apparat med kommunestyre, formannskap, administrasjonsutvalg, eldreråd og ordfører.

Kommunestyrets og formannskapets møter

Antall møter:	2010	2011	2012	2013	2014
Adm.utvalget	8	8	7	5	6
Formannskap	10	7	8	6	10
Kommunestyret	7	9	8	6	6

Kommunestyre 2011-2015 medlemmer:

Arbeiderpartiet:

1. Jan Midtskogen
2. Karin Synnøve Bråthen
3. Knut Erik Kjemperud

Senterpartiet:

1. Kari M. Kolbræk Ask
2. Tone Eidal Frøvoll (perm. fra medio 2014)
3. Torstein Aasen
4. Henrik Østbye Fremgård
5. Sissel Jorun Hoffart Eidal
6. Anne Kristine Norman
7. Lars Foss
8. Gro Sund
9. Runar Eidal

Høyre:

1. Hellik Kolbjørnsrud
2. Bård Sverre Fossen
3. Frode Haugen
4. Åse Lene B. Eckhoff

Fremskrittspartiet:

2. Frode Borge

Venstre:

1. Runolv Stegane
2. Svein Jakob Hollerud
3. Marit Svarverud
4. Rune Kaino Nikolaisen

Formannskapet og administrasjonsutvalget 2011-2015:

Arbeiderpartiet:

Jan Midtskogen

Høyre:

Hellik Kolbjørnsrud
Bård Sverre Fossen

Senterpartiet:

Kari M. K. Ask
Torstein Asen
Tone E. Frøvoll
(permisjon fra medio 2014)
Sissel Jorun H. Eidal

Venstre:

Runolv Stegane

Ansattes representanter (adm.utvalg):

Britt Nymoen (Delta), Åse Lien (Fagforbundet) og Marianne Vatnebryn (Utdanningsforbundet)

3.2 Regnskap Planområde 1, Sentral styringsorgan/politikk

		Regnskap»13	Regnskap»14	Justert budsjett	Budsjettavvik
1000	Politisk styring og kontrollorganer	1 820 882	1 684 327	1 542 900	-141 427
1100	Kontroll og revisjon	95 780	90 593	120 000	29 407
1801	Eldreråd	31 645	25 124	18 000	-7 124
3250	Næringstiltak	5 504	0	0	0
Sum for planområdet		1 953 812	1 800 044	1 680 900	-119 144

*) Negativt fortegn angir merforbruk, positivt fortegn er mindreforbruk

Planområde 1 Sentral styringsorgan/politikk har et merforbruk på kr 119.144,-, mot kr 261.412 året før.

Kr 124.380,- av merforbruket er utgifter til godtgjørelse til folkevalgte og sosiale utgifter. Planområdet er søkt korrigert for dette i budsjett for 2015.

3.3 Utvalgte fokusområder, planområde 1

Regionsamarbeidet i Midt-Buskerud

Det vises til egen årsberetning fra Regionrådet i Midt-Buskerud som vedlegg til denne årsmeldingen.

Årsberetning for Trillemarka 2012

Det vises til egen årsberetning fra Styret for Trillemarka Sameie, som vedlegg til denne årsmeldingen.

Årsberetning fra Styret for utviklingsfondet, Trillemarka Rollagsfjell

Det vises til egen årsberetning fra styret for Utviklingsfondet for Trillemarka Rollagsfjell, behandlet i styremøte 30.04.2015, og vedlagt denne årsmeldingen for Sigdal kommune.

Prosjekter og tiltak, ordførers rolle og arbeid

Kommunestyret vedtok i 2011 at ordførers tid blant annet skal brukes til utviklingsoppgaver, eksisterende og ny næringsvirksomhet, etablering, vekst og utvikling, herunder kommuneplanlegging og næringsutvikling. Overordnede mål er vekst og utvikling av arbeidsplasser, boliger og folketall.

AKTIVITETER 2014:

Nedenfor er arbeidet i 2014 samlet under følgende hovedområder:

- **BO-lyst og BLI-lyst**
- **Fritidskommune**
- **Næringsutvikling, næringsnettverk**
- **Bo- og arbeidsregion**

BO lyst og BLI lyst

Sigdal kommune har fått prosjektmidler på kr 900 000 fra departementet og kr 450 000 fra Buskerud fylkeskommune til BO- og BLI-lyst prosjekt. Det er etablert prosjektorganisasjon og formannskapet er styringsgruppe. I 2014 er prosjektet igangsatt. I mars ble det arrangert oppstartseminar («Kick-off») og «Work-shop» med Jan Dietz. Utgangspunktet for seminaret var søknaden og intervjuer som Dietz hadde foretatt i forkant. Konklusjonene fra seminaret var at det skulle arbeides videre med tre temaer: «Feiring/Identitet», Boligbygging/ Kommuneplanens arealdel og Frivillighet/Lag og foreninger. Det ble etablert en arbeidsgruppe for hvert av delprosjektene.

Oppstartseminaret og igangsatte aktiviteter ble evaluert i slutten av mai sammen med Jan Dietz og arbeidsgruppene for underprosjektene. Underprosjektet «Feiring / Identitet» har arrangert kurs i kommunikasjon / sosiale medier og igangsatt fototevlinga «Mitt Sigdal», samt ulike profileringsaktiviteter, hvor ungdom er involvert. Underprosjektet areal- og boligutvikling har hatt interne møter, samt møte ordfører, grunneier og saksbehandlere teknisk vedrørende erverv tomteareal. MOT-arbeidet, som var en viktig del av søknaden, videreutvikles, også utenfor den første målgruppa, som var elever i ungdomsskolealder. Målet er å få MOT-verdiene implementert i bygda vår, slik at Sigdal virkelig fremstår som en MOT-kommune. Sigdal har, sammen med kommuner fra Numedal, Hallingdal, og Midtfylket, vært med på et tilflyttingsprosjekt igangsatt av Buskerud fylkeskommune. Prosjektet startet i 2011 og i mars var det avslutningskonferanse. Det vises for øvrig til eget vedlegg med rapport fra prosjektet.

Vertskapsrolle og velkomstarbeid.

Alle som flytter til Sigdal mottar brev på norsk og engelsk med informasjon om kommunen. Kommunen har en avtale med Posten /Bring-dialog om dette. Ordfører har også hatt møter med nye innbyggere, som har tatt kontakt på bakgrunn av brevet. Sigdal har en aktiv Facebook-side, som fungerer som informasjonskanal og dialog.

Fritidskommune

Reiseliv er viktig næring i Sigdal, og for mange er Sigdal «fritidskommunen», hvor hytteboere tilbringer mye tid gjennom hele året. Hytteundersøkelsen i 2013 har vært et nyttig redskap for

å bedre tilbudet til våre fritidsboere. I 2014 arrangerte kommunen møte med representanter for hytte-vel-foreningene og reiselivsrepresentanter i tilknytning til vinterferieukene. Møtet var vellykket med god representasjon og god dialog. Det ble fulgt opp med tilsvarende møte på samme tid også i 2015. Vel-foreningene uttrykker stor tilfredshet med tilrettelegging, som løypepreparering. I 2015 var tema eiendomsskatt. Kommunen informerte om prosessen så langt. Norsk hytteforbund bidrog med nyttige råd.

«Bærekraftig reiseliv» er et aktuelt tema, og i juni ble det arrangert en konferanse, som flere fra Sigdal deltok på. Ordfører har hatt flere møter med Sigdal og Eggedal turistservice og Eggedal Mølle om næringsutvikling og destinasjonsutvikling knyttet til verneområdet Trillemarka Rollagsfjell. Møter med Buskerudmuseet vedrørende utvikling av virksomheten ved Sigdal Museum / Folkemusikksenteret har også blitt holdt.

Næringsutvikling og næringsnettverk

Sigdal kommune har utviklingsavtale med Buskerud Næringshage, og avtalen og handlingsplan gjennomgås årlig. Ordfører vil påpeke viktigheten for kommunen av å ha et fagmiljø å rådføre seg med. Det er også viktig at kommunen har avtale med etablererveileder, slik at personer som henvender seg til kommunen, kan få videre hjelp og veiledning i å utvikle sine forretningsideer og sine bedrifter.

Sigdal og Modum bygdeservice ble etablert i 2014. Sigdal og Modum Bygdeservice SA har gjennom året bygd opp en voksende virksomhet og har et regionalt marked.

Næringslivet i Sigdal er organisert i ulike næringsforeninger og nettverk (Sigdal Industriforening, Sigdal og Eggedal Turistservice (SET), Prestfoss handels og næringsforening, Buskerud næringshage og flere organisasjoner knyttet til landbruket. Ordfører er leder i Midt-skog, som er et nettverk med representanter fra skogbruksfaglig miljø fra kommunene i MidtBuskerud, Fylkesmannen og Viken skog.

Ordføreren tok initiativ til workshop i mars med tema: «Hvordan utvikle handel, næring og service i midtre del av bygda?» Etablererveileder Gro Moen deltok og ledet prosessen. Teknisk etat informerte om kommuneplan og sentrumsplan. Deltakerne samlet seg om et konkret mål: «Markedsdagen», som ble arrangert første fredag i juni, med næringsliv fra hele bygda representert. Prosjektet ble evaluert og konkludert med at det hadde vært svært vellykket, og bør gjentas. Planer for tilsvarende markedsdag i 2015 er klare.

Ordføreren har deltatt på flere møter i Prestfoss handels- og næringsforening og Industriforeningen. Gjennom disse møtene har det kommet innspill med ønske om en bedre samordning av næringslivet i bygda.

Ordføreren tok derfor initiativ til å utrede muligheten for et næringsnettverk, som alle næringsforeningene og selskapene kunne være en del av. Det ble tatt kontakt med andre kommuner, blant annet Kongsberg og Nore og Uvdal, for å bli informert om ulike næringsnettverksmodeller. Dette ble deretter presentert for foreningene høsten 2014. I 2015

har det vært to møter med næringslivsrepresentanter og leder for et tilsvarende næringsnettverk i Nore og Uvdal har informert om hvordan det er organisert og hvordan det fungerer der. Konklusjonen så langt er at tiden ikke er moden for et «nettverk», men at det ønskes regelmessige møtepunkter mellom næringsliv og kommune. Møtedatoer for 2015 er berammet, møteprogrammet skal ha faste programposter, og temaer skal meldes inn på forhånd. Ordningen skal evalueres ved utgangen av 2015.

Ordføreren møter på frokostmøtene, som samler mange deltakere fra næringslivet. Kommuneplanprosessen og kommunestruktur har vært temaer hvor kommunen har bidratt med informasjon. I forbindelse med kommuneplanprosessen, det har vært arrangert en rekke møter med ulike grupper og på ulike steder i kommunen. Det har kommet mange innspill til samfunnsdel og arealdel. Det har også vært henvendelser fra interessenter som ønsker å presentere sine planer og møter med disse.

Bo- og arbeidsregion

Vår kommune er en del av en større bo og arbeidsregion. Dette har blitt ytterligere aktualisert i prosessen rundt kommunereformen. Ordføreren har fulgt prosessen med utarbeidelse av Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling, og planen ble vedtatt i fylkestinget i desember 2014. Vår nærmeste region er Midt-Buskerud, og de tre kommunene Modum, Sigdal og Krødsherad har sammen stått bak en søknad om midler til næringsutvikling under overskriften «Norefjell – vår felles ressurs». Som en oppfølging av dette ble konferansen «Samfunn i samspill» arrangert i november, med fokus på ressurser i vår region og hvordan bruke disse til felles beste.

Ordføreren deltok på innspillseminar om Bo- og arbeidsregioner, arrangert av NHO i september. Regional næring - og verdiskaping har et stort fokus på kunnskap og ordfører deltok på dialogkonferansen «Regional plan for kunnskapssamfunnet» som Buskerud fylkeskommune arrangerte i mai.

Samferdsel og infrastruktur henger nøye sammen med næring og utvikling. Derfor tok ordfører initiativ til temamøte «Veien til Sigdal» i april. Det startet med oppmøte ved Haugfoss og befarings Strandgata – Kjøreplass bru. Statens Veivesen, lokale politikere, fylkespolitikere, transportbransjen, andre interesserte deltok. Dette ble fulgt opp med åpent møte på kommunehuset.

Det har også vært kontakt til og møte med Telenor om dekning og utbygging av kommunikasjonsnett i bygda og fjellet.

4 Planområde 2, Fellestjenester

4.1 Generell innledning

Planområdet omfatter sentraladministrasjonen med rådmannskontoret inkludert økonomikontoret. Fellestjenester ved kommunehuset med EDB-drift sentralbord/post er også med.

Overordna mål

Rådmannskontorets hovedmål er å samordne kommunens virksomhet for å utvikle kommunen mot de visjoner og mål kommunestyret har vedtatt.

Hovedutfordringer

2014 ble et år hvor man i første rekke skulle forsøke å normalisere administrativ drift på nye verktøy, etter omfattende utskiftinger og oppgraderinger innenfor både økonomissystem (herunder også lønn og personal), saks og arkivsystem og elektronisk saksdistribusjon. Overordnet sett har dette gått bra. Organisasjonen er nå bedre i stand til å oppfylle overordna mål om samordning og styring av administrativ virksomhet, noe som bereder grunnen for nye utviklingsoppgaver. I 2014 ble det overordnet styrt på periodiserte budsjetter og fulgt opp jevnlig. Vi kan med et lite unntak for planområde 1 konstatere at alle øvrige planområder leverte årsoppgjør innenfor budsjettert ramme, noe som er søkt uten å gå på akkord med kvalitet i tjenesteleveransene.

Rådmannen har tidligere år rapportert at man over tid, med lav administrativ kapasitet, har pådratt seg et etterslep i å håndtere nødvendig utvikling av organisasjonen, blant annet på administrative rutiner, arkiv/informasjon og i kommuneplanarbeidet. Det er kontinuerlig søkt etter områder for å «jobbe smartere», frigjøre tid og finne fleksible løsninger for å kunne gjennomføre de aktiviteter og tiltak som kommunestyret og organisasjonen ønsker å prioritere. 2014 har vært et år hvor man har kommet noe i riktig retning på dette, og man vil forsøke å holde momentet oppe i dette arbeidet i 2015 og inn i 2016. Innføring av verktøy for rådmannens internkontroll, rullering av beredskapsplanverk, og økt trykk på slutføring av kommuneplanarbeidet er noen eksempler på at man er i ferd med å «reduere baugbølgen» noe.

Rådmannskontoret er inndelt i følgende tjenester.

4.2 Regnskap planområde 2, Fellestjenester

		Regnskap»13	Regnskap»14	Justert budsjett	Budsjettavvik
1100	Kontroll og revisjon	389 375	433 687	465 000	31 313
1200	Administrativ ledelse	3 632 987	3 655 728	3 761 450	105 722
1201	Økonomiavdelingen	2 998 482	3 184 396	3 334 900	150 504
1202	Felles IT systemer	1 482 474	1 781 863	1 503 900	-277 963
1203	Personal/opplæring/velferd	808 960	958 107	919 000	-39 107
1204	Andre adm.fellesfunksjoner	394 261	301 329	367 000	65 671
1210	Forvaltning av eiendommer	0	2 635	0	-2 634
1800	Fellesutgifter	0	147 292	147 300	8
2420	Sosial rådgivn og veiledning	-15 431	-36 714	0	36 714
2830	Bist.etabl.oppretht.eg.bolig	9 040	1 800	0	-1 800

3200	Kommunal næringsvirksomhet	-2 837	-3 637	0	3 637
Sum for planområdet		9 697 311	10 426 485	10 498 550	72 065

*) : *Negativt fortegn angir merforbruk, positivt fortegn er mindreforbruk*

Planområde 2 Fellestjenester har et mindreforbruk på kr 72.065,-.

4.3 Rådmannskontoret

1200 – Administrativ ledelse (rådmannskontoret)

Rådmannskontoret har sekretariat for følgende utvalg: eldreråd, arbeidsmiljøutvalg, administrasjonsutvalg, formannskap og kommunestyre. Kontoret har også ansvar for selvstendige fagområder med dertil hørende tjenesteyting overfor publikum. Utover dette er rådmannskontoret ansvarlig for en rekke fellestjenester og koordinering av fellesfunksjoner.

Rådmannskontoret består av rådmannen, personalsjef og kontorpersonale og sentralbord/resepsjon.

Netto justert budsjett 2014:	Regnskap 2014:
kr 3 761 450	Kr 3 655 728

Rådmannskontoret har en samordnet funksjon, både utad og internt. Rådmannskontoret har spisskompetanse på enkelte fagområder, herunder, økonomi, edb og personal. Tjenesten har et mindreforbruk på kr 105 722 som skyldes hovedsakelig lavere vikarkostnader og reiseutgifter.

Ressurser til disposisjon

Rådmannskontoret har 5,3 årsverk fordelt på følgende stillinger:

- rådmann 1 årsverk
- kontor-/personalsjef 1 årsverk
- sekretær/saksbehandlere 3,3 årsverk

Fagpersoner ved rådmannskontoret innehar «spisskompetanse» innenfor sine fagområder, og yter service både utad mot politikere og innbyggere, og innad i organisasjonen.

Rådmannens internkontroll

Internkontroll er en lovpålagt, kommunal oppgave jf. Kommunelovens §23,2. ledd. Internkontroll handler om virksomhetens interne styring og egenkontroll. Det er et ledelsesverktøy for styring og utvikling av den daglige drift som har vist seg nyttig i virksomheter som innebærer risiko. Hensikten med internkontroll er kvalitetsforbedring, og oppfølging for bedre å kunne prioritere ressurser og innsats for å redusere risiko, øke kvaliteten og bedre politisk og administrativ styring.

I Sigdal har internkontroll vært lagt til de ulike virksomhetene å ivareta, og det eksisterer et regime for dette både hva angår avviksrapporing og –håndtering på de enkelte

virksomheter. Det har ligget til personalkontoret å forestå den overbyggingen som er påkrevet, og ivareta nødvendig rapportering innenfor bla arbeidsmiljøutvalg.

Det er imidlertid en utfordring at kommunens internkontroll ikke har en samlet overbygning. Det bør utredes felles maler for avviksmelding, elektronisk arkivering og ikke minst et bedre regime for rapportering og oppfølging til øverste administrative og politiske ledelse. For å se på løsninger for dette har de tre rådmennene i Midt-Buskerud søkt fylkesmann, - og fått tilsagn, om midler for å gjøre en slik gjennomgang felles i de tre kommunene. Rådmannens Internkontroll som har fått prosjektnavnet RIK, er et prosjekt som skal vare i perioden 15.01.2014 - 31.03.2015. Utgangspunktet for dette var Modum kommune, som har medarbeidere med særskilt kompetanse på dette området, hvor Krødsherad og Sigdal vil koble seg på med egne prosjektplan i samråd med Modum.

Status i innføringen er at det er utpekt nøkkelpersoner som innhenter erfaringene fra pilotprosjektene i Modum, verktøyet er valgt, og Sigdal ruller dette ut med fokus på sektorene Helse og Omsorg, og Oppvekst i første runde.

Folkehelsearbeidet

Maten vi spiser, lufta vi puster inn, utformingen av boligområder, sentrum- og skoleområder, samt en lang rekke andre miljøforhold virker inn på helse, livskvalitet og trivsel. Gjennom god planlegging og tilrettelegging kan kommunen bidra til å bedre folkehelsen. Et godt miljø kan fremme helse, for eksempel ved å oppmuntre til fysisk aktivitet og sosial kontakt. Motsatt kan omgivelsene våre begrense mulighetene for aktivitet og opplevelse, samt påføre oss ulike fysiske belastninger.

Sigdal kommune har ikke utnevnt en egen folkehelsekoordinator. Rollen bør være tett på/eller inkludert i rådmannens ledergruppe, og totalansvaret for å ivareta folkehelse på tvers av sektorer ligger i alle tilfelle til rådmannen. Et tverrfaglig fokus på folkehelse søkes ivaretatt i rådmannens ledermøter. Sigdal kommune har i sin planstrategi folkehelse som ett av fokusområdene. Dette står til målsetting om å skape et attraktivt og godt lokalmiljø, hvor innbyggere generelt har det bra, samt at utvikling i folkehelse også virker direkte inn på kommunens økonomiske situasjon, og med det, forutsetningen for å gi et godt og bredt tilbud til befolkningen.

Rådmannen rapporterer årlig, i egen meldingssak til hovedutvalg og kommunestyre, Sigdal kommunes folkehelseprofil. Dette er et verktøy utarbeidet av Folkehelseinstituttet, for alle fylker og kommuner i Norge for å gi forutsetning for å måle utvikling i arbeid med folkehelsearbeidet. Sigdal har utfordringer innenfor tradisjonelle "helse og sykdomsparameter" i folkehelseprofilen, og scorer dårligere enn landsgjennomsnitt på hjerte- og karsykdommer (kolesterolsenkende legemidler) samt KOLS og astma, legemiddelbrukere. På den annen side har man positive resultater på levekårsparameter som arbeidsledighet- og familieforhold. Vi har få personskader behandlet i sykehus, og scorer bedre enn landsgjennomsnitt på psykisk helse.

Det tradisjonelle folkehelsearbeidet igjennom kommunens primære tjenester innenfor "frisk-livsarbeid", helsestasjon, fysioterapi og legetjenester er nærmere beskrevet under Helse og sosial, kap.

Rådmannens ledergruppe arbeider med kommuneplan, i tråd med vedtatt planstrategi, og forsøker blant annet å legge til rette for en sentrumsutvikling i Prestfoss som imøtekommer de forholdene som påpekes over. Arbeid med gangsti, turmuligheter og tilrettelegging av uteområder og møteplasser har prioritet.

Tverrfaglig samarbeid, barnehager, skole og helsesektor, med fokus på barn og unge, er viktig og langsiktig folkehelsearbeid.

Merking og markedsføring av stier og løyper, støtte til organisert og uorganisert lek og idrett er andre områder som søkes ivaretatt fra administrativ ledelse i kommunen.

Sigdal kommune har gått med i et forsøksprosjekt med "Rask psykisk helsehjelp" ved Modum Bad. Sett i lys av generell utvikling, landet over, knyttet til psykiske helseplager og konsekvensene for samfunns- og arbeidsliv, så er et slikt lavterskeltilbud knyttet til psykiske utfordringer et viktig, forebyggende folkehelseiltak.

Videre arbeider administrasjonen med å finne rom for *oppsøkende hjemmebesøk* hos eldre over 75 år. Dette vil kunne bidra til å forebygge skader og tilrettelegge for skadefri og frisk alderdom i eget hjem. Foreløpig har det ikke vært mulig å finne midler til dette innenfor rammene på planområde 4 til et slikt initiativ.

4.4 Økonomiavdelingen

1201 - Økonomiavdelingen

Økonomiavdelingens skal foreta utlønning, fakturering, regnskapsføring og budsjettering for alle kommunale institusjoner, herunder økonomiplan. Økonomiavdelingen skal også innfordre kommunale krav, skatter og avgifter, samt veilede, foreta kontroll og ettersyn hos kommunens arbeidsgivere.

Overordnet mål

Økonomiavdelingen skal bidra til en effektiv økonomistyring og skatte- og avgiftsinnfordring. Avdelingen skal være et tjenesteytende og et kontrollerende organ overfor næringslivet og bygdas innbyggere.

Bruk av ressurser med resultatvurdering

Økonomiavdelingen har i 2014 hatt i snitt 3,9 årsverk. Det har vært kjøpt skatteoppkrevertjenester fra Modum og Krødsherad kommuner i 2014 som har erstattet 0,8 årsverk. Fra 1. mai 2015 har Sigdal kommune kjøpt skatteoppkrevertjeneste av Skatteoppkreveren i Eiker. Arbeidsgiverkontroll gjennomføres av Kongsberg kommune. Dette er stipulert til 0,3 årsverk.

Netto revidert budsjett 2014:	Regnskap 2014:
kr 3 761 863	kr 3 184 396

Tjenesten har et mindreforbruk på kr 150 504. Dette skyldes hovedsakelig lave utgifter innen skatteoppkreverfunksjon. Oppgavene på dette området holdes a´ jour, men man rekker ikke

fullt ut å komme ned på den tyngre innfordringen og oppryddingen pga den midlertidige løsningen for organisering.

Konklusjon

Regnskapet for 2014 ble avlagt og rapportert til KOSTRA innen den formelle fristen. Innfordring av kommunale krav er tilfredsstillende. Regnskap og utlønning har blitt utført til rett tid. Når det gjelder skatteområdet vises det til egen årsmelding.

Utfordringer i 2014/2015

I 2013 anskaffet Sigdal kommune, i samarbeid med 4 nabokommuner, et nytt økonomi-, lønn- og personalsystem. Nytt system er satt i drift fra og med 01.01.2014, som har krevd av ansatte mer tid og arbeid for å få lært seg det nye systemet samtidig som daglige oppgaver måtte gjøres. Felles økonomi-, lønn- og personalsystem gir muligheter til å ha et utvidet samarbeid på økonomiområdet med Modum, Krødsherad, Hole og Ringerike kommune.

1202 – Felles IT-systemer

Tjenesteområdet omfatter kommunens felles IT-system og nett, samt software for felles programvare (saksbehandling og økonomi). Herunder kommer også materiell, lisenser, samband, vedlikehold av programvare, opplæring på ny programvare og opplæring av nøkkelpersonell.

Hovedutfordringer på tjenesteområdet

- Følge med i utviklingen med tanke på jevnlig oppgradering av utstyr og programvare.
- Fortløpende heving av brukernes kompetanse slik at vi får utnyttet rutiner og systemer.
- Følge opp IT-samarbeidet i Modum, Krødsherad og Sigdal

Ressurser til disposisjon

Netto justert budsjett 2014:	Regnskap 2014:
kr 1 503 900	kr 1 781 863

Hovedkonklusjoner

Regnskapet viser et merforbruk på kr 277.963,- som skyldes i hovedsak større utgifter til drift og vedlikehold av nye IT-systemer innen arkiv og turnussystem som ble anskaffet i 2013 og 2014.

- IT-samarbeidet med Modum og Krødsherad kommuner effektiviserer arbeidet med oppgradering og vedlikehold av felles programvare. Innføring av nytt økonomisystem som driftes av Ringerike kommune har gitt oss nye samarbeidsmuligheter, men også nye kommunikasjonsløsninger som skal vedlikeholdes.
- Investeringene for 2014 har blant annet gått til nye PC-er og skjermer, samt servere til felles bruk i Midt fylket.

4.5 Personalavdeling

1203 – Personal/opplæring/velferdstiltak

Netto justert budsjett 2014:	Regnskap 2014:
kr 919 000	kr 958 107

Tjenesten har et merforbruk på kr 39 107,-.
Merforbruket skyldes annonseutgifter ved ledige stillinger.

Kort beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter overordnet personalforvaltning og organisasjon. Videre kommer sekretariatsfunksjoner for administrasjonsutvalg, arbeidsmiljøutvalg, oppfølgingsutvalg og underutvalg under dette området. Hovedtillitsvalgte fra Delta og Fagforbundet lønnes fra området, tilsvarende 0,6 årsverk. Tjenesteområdet for personal/opplæring/velferd skal dekke rekrutteringskostnader, felles velferdsmidler og overordnet opplæring og utvikling samt OU-midler og medlemskontingent til KS.

Overordnet mål/visjon

Sigdal kommune skal ha en funksjonell infrastruktur slik at de menneskelige ressursene kan rettes mot utadrettet service og tjenesteyting.

Sigdal kommune har formulert overordnede mål og hovedutfordringer som medfører at kommunen skal utføre ulike oppgaver og tjenester overfor innbyggerne og andre. En forutsetning for effektiv og rasjonell oppgaveløsning og tjenesteyting er at organisasjonen har en funksjonell «infrastruktur». Med «infrastruktur» mener en i denne sammenheng blant annet:

- riktig mengde personale
- riktig kompetanse
- effektive og brukervennlige rutiner
- tilpasset utstyr/hjelpemidler/lokaler
- samarbeid og medbestemmelse
- en kultur som fremmer trivsel og arbeidsglede
- fleksibilitet og samhandling på tvers av sektorer

Vi mener at vi med en funksjonell infrastruktur vil få frigjort ressurser (tid) til mer oppgaveløsning og tjenesteyting.

OU- midlene i 2014 var på kr. 216 068,-. Dette er en reduksjon på kr.14 993,- fra 2013 (kr. 231 061,-). Av dette fikk tjenesteområdet tilbake kr. 81 828,- som var trukket fra de ansattes lønn.

KS- kontingent og FoU kontingent (som betales på samme faktura) var på kr. 197 879,- i 2014, det var samme beløp i 2013.

Personalressurser

Årsverk pr. 31.12.14 var på 229,51 fordelt på ca. 380 medarbeidere. Dette inkluderer ikke ekstravakter.

Sykefraværet lå i 2014 på 7,1 prosent. Vi ligger under landsgjennomsnittet for kommunesektoren på de offisielle statistikker fra NAV og KS fraværstatistikk. KS Fraværstatistikk viste for 2014 at Sigdal har det nest laveste sykefraværet i Buskerud Fylke. Resultatet er akseptabelt, men det betyr ikke at vi la være å ha fokus på sykefraværet. Det krever en kontinuerlig oppfølging i organisasjonen vår.

Lønn

Ved gjennomgang av de enkelte poster i regnskapet har en funnet følgende tall for lønn, inkludert sosiale utgifter, til personale for de siste 6 årene.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lønn & sos. kost	126,6	136,5	139,9	144,1	149,4	159,9	162,1
Andel driftsutgifter	59,4%	58,7%	59,4%	60,9%	60,1%	60,7%	59,0%

Lønn og sos.kostnader i millioner kroner.

Opplæring og utvikling

Nøkkeltall	2013	2014	Endring fra året før	Budsjett/regnskap i prosent av driftsutgifter
Budsjett	712 500	797 000	-84 500	0,32%
Regnskap	710 674	695 591	-15 083	0,25%
Diff. Bud./Regnskap	1 826	101 409		

Budsjettet for opplæring og utvikling har økt med kr. 84 500,- fra 2013 til 2014. Vi har hatt et mindreforbruk på kr. 15 083,- i hele kommunen i forhold til budsjettet. Totalt sett er det brukt 0,25 prosent av driftsbudsjettet til opplæring. Det er mindre enn det ble brukt i 2013 (0,27) i forhold til det totale driftsbudsjettet. 0,25 prosent i opplæring og utvikling er ikke nok når Kommunens Sentralforbund har tidligere anbefalt å bruke 2 prosent av driftsbudsjettet til opplæring. Vi merker oss at i tillegg til tallene ovenfor kommer forbruk av arbeidstid og innleie av vikarer som utgjør et betydelig beløp, samt skyss og kost i forbindelse med kurs. Reelle kostnader til opplæring og utvikling er dermed langt høyere enn de tall som fremkommer. Det er ikke i alle tilfeller det blir leid inn vikarer. Nedgangen i midler avsatt til opplæring/utvikling gjennom de siste årene gjenspeiler budsjettsituasjonen i kommunen.

Hovedtyngden av opplærings og utviklingsmidlene ligger nå på sektorenes budsjett, samt innbakt i budsjettkapittel for edb. Den sentrale opplæringsplanen er i stor grad gjennomført innenfor områdene generelt. Forøvrig er tiltak gjennomført i liten grad. Dette skyldes mangel på kapasitet hos de som har ansvar for tiltakene.

Utviklingsoppgaver

Fra 1.1.2014 tok Sigdal kommune i bruk økonomi-, lønn- og personalsystemet Visma.

Samtidig tok kommunen i bruk oppgradert versjon av kommunens arkivsystem ESA. Visma er et felles prosjekt med kommunene Modum, Krødsherad, Hole og Ringerike, og ESA er felles med Modum og Krødsherad. Dette har åpnet opp for mer samarbeid innen områdene systemene dekker i disse kommunene.

Fra 1.1.2016 skal Sigdal kommune begynne med elektronisk arkiv. 2014 ble brukt til å etablere nye rutiner og bruk av arkivsystemet, og det er gjennomført intern opplæring ved personalsjef i bruk av systemet for flere ansatte i helse- og sosial sektoren og oppvekst sektoren

Sigdal kommune har ikke lenger eierskap i IKA Kongsberg, men har inngått avtale med Forvaltningssenteret AS for fjernarkivering av kommunens eldre arkivmateriale. Det var ved utgangen av 2014 satt bort 49 hyllemeter med eldre arkivmateriale til Forvaltningssenteret AS. I løpet av 2014 har alle politikere fått tildelt lese Brett og fått tilbud om opplæring. Sakspapirer distribueres elektronisk til alle i Kommunestyre, Formannskap og hovedutvalg.

Likestilling i Sigdal kommune

I følge likestillingsloven § 1a, 3. ledd plikter Sigdal kommune å redegjøre for likestilling i kommunen.

Tradisjonelt er arbeidsmarkedet i kommunal virksomhet kjønnsdelt. Sigdal kommune som arbeidsplass er sterkt kvinnedominert med tradisjonelle delinger ved at mange kvinner jobber i helse- og sosial og mange menn jobber i teknisk etat. Helse- og sosial er den største arbeidsplassen i kommunen. Innenfor oppvekstsektoren og skolene har man også sett at antall mannlige lærere har hatt tilbakegang over flere år. Vi har fortsatt en del menn i skolene våre, selv om det også i denne sektoren er flest kvinnelige ansatte.

Lederlønningene i kommunen er konkurransedyktige. Ved ansettelse av nye ledere har lønnsnivået blitt hevet, dette gjelder ved ansettelse av nye både mannlige og kvinnelige ledere. Opprettelse av skjevheter i lønn er gjennomført over flere år, og administrasjonen ser færre utfordringer på dette området nå, enn tidligere.

Andel ansatte kvinner i kommunen

Tall pr. 31.12.14

Kvinneandel antall ansatte	2011	2012	2013	2014
Rådmannens ledergruppe	66,66%	62,5%	66,6%	62,5%
Tjenesteledere/avd. ledere	62,5%	70,6%	57,1%	76,5%
Høyskole m/tilleggsutd.	100%	100%	100,0%	100,0%
Høyskole	80,85%	86,0%	86,2%	91,3%
Fagarbeider/hjelpepleier	88,97%	86,2%	87,1%	79,6%
Ufaglærte	93,84%	95,5%	100,0%	97,6%
Pedagogisk personale	76,59%	76,6%	78,7%	85,1%

Rådmannens ledergruppe:

Det er 5 kvinner og 3 menn i rådmannens ledergruppe.

Tjenestestedsledere/avdelingsledere:

Det er 12 mellomledere i kommunen hvorav 8 er kvinner. Blant kvinnene er det 1 som jobbet deltid i 2014. Kvinnelig leder jobber frivillig deltid pga. omsorgspermisjon for barn.

Høyskole +:

I 2014 er det 6 ansatte i denne gruppa og det er kun kvinner.

Høyskole:

Det er 69 ansatte i denne gruppa og av disse er 64 kvinner. Det høye antallet kvinner skyldes kvinnedominerte områder innen kommunal virksomhet som sykepleie og fysioterapi.

Fagarbeider/hjelpepleier:

Her er det 147 ansatte og 117 av disse er kvinner. Forholdet er stabilt sammenlignet med tidligere år. Kvinnedominansen skyldes kvinnedominerte områder innen pleie- og omsorg i kommunen.

Ufaglærte:

Her er det 84 ansatte og i 2014 var alle i gruppen kvinner.

Pedagogisk personale:

Her er det 47 ansatte og 40 av disse er kvinner. Kommunen ser tendensen til at mannlige lærere har blitt erstattet med kvinnelige lærere ved ny rekruttering. Det har de siste årene vært en del utskifting av undervisningspersonale ved skolene i Sigdal og kommunen har klart å rekruttere noen nye mannlige lærere.

Gjennomsnittslønn fordelt på kjønn

Tall pr. 31.12.14

Ved beregning av gjennomsnittlig årslønn er det tatt utgangspunkt i årslønn etter 100% stilling.

Gjennomsnittslønn	2011	2012	2013	2014
Rådmannens ledergruppe	Kr. 587 500	Kr. 588 313	Kr. 592 988	Kr. 613 237
Kvinner	Kr. 542 500	Kr. 558 000	Kr. 552 900	Kr. 550 740
Menn	Kr. 677 500	Kr. 638 833	Kr. 713 250	Kr. 675 733
Tjenestestedsledere	Kr. 462 740	Kr. 493 247	Kr. 518 793	Kr. 563 269
Kvinner	Kr. 488 960	Kr. 495 600	Kr. 536 363	Kr. 562 113
Menn	Kr. 410 300	Kr. 487 600	Kr. 495 367	Kr. 564 425
Høyskole m/tilleggsutdannelse	Kr. 434 200	Kr. 455 933	Kr. 459 900	Kr. 476 600
Kvinner	Kr. 434 200	Kr. 455 933	Kr. 459 900	Kr. 476 600
Menn	Kr. 0	Kr. 0	Kr. 0	Kr. 0
Høyskole	Kr. 408 856	Kr. 364 647	Kr. 421 790	Kr. 434 595
Kvinner	Kr. 407 165	Kr. 423 765	Kr. 418 929	Kr. 410 302
Menn	Kr. 415 811	Kr. 444 000	Kr. 442 629	Kr. 458 887
Fagarbeider/hjelpepleier	Kr. 346 814	Kr. 364 376	Kr. 366 480	Kr. 378 858
Kvinner	Kr. 318 968	Kr. 362 763	Kr. 362 966	Kr. 376 386
Menn	Kr. 351 067	Kr. 374 524	Kr. 369 995	Kr. 388 500
Ufaglærte	Kr. 282 417	Kr. 310 445	Kr. 335 370	Kr. 314 947
Kvinner	Kr. 280 047	Kr. 309 214	Kr. 335 370	Kr. 346 143

Menn	Kr. 319 150	Kr. 336 300	Kr. 0	Kr.283 750
Pedagogisk personale	Kr 415 845	Kr. 491913	Kr. 466 121	Kr.478 971
Kvinner	Kr 407 811	Kr. 439808	Kr. 459 759	Kr.474 985
Menn	Kr. 442 136	Kr. 485 709	Kr. 489 660	Kr.482 957

Rådmannens ledergruppe:

Gjennomsnittslønn er økt med kr. 20 249,- fra 2013 til 2014. Mannlige ledere ligger høyere i gjennomsnittslønn enn kvinnene, dette skyldes i stor grad rådmannens lønn. Ledergruppen består pr. 31.12.13 av 5 kvinner og 3 menn. Lønnsgapet i 2014 mellom kjønnene er på kr.124 993,-.

Tjenestestedsledere:

Gjennomsnittslønn har økt med kr. 44 476,- fra 2013 til 2014. I 2014 har kvinner i denne gruppa kr.2 312,- i snitt lavere lønn enn menn. I foregående år har kvinner hatt høyere gjennomsnittslønn enn menn i denne gruppa.

Høyskole m/tilleggsutdanning:

Gjennomsnittslønn har økt med kr. 16 700,- fra 2013 til 2014. Siden 2010 har det kun vært kvinner i denne gruppa.

Høyskole:

Gjennomsnittslønnen har økt med kr. 12 805,- fra 2013 til 2014. Gapet i lønn mellom kvinner og menn i denne gruppen er på kr. 48 585 i 2014. Dette er en økning fra året før (kr. 23 700,-). Grunnen til at kvinner ligger noe lavere enn menn er at det er flere yngre kvinnelige ansatte mens alle menn ligger på topp av ansiennitetsstigen.

Faglærte:

Gjennomsnittslønnen har økt med kr. 12 378,- fra 2013 til 2014. Fagarbeidere er en gruppe med overvekt av kvinner. Rollene er veldig tradisjonelt inndelt. De fleste menn jobber som vaktmestere/vedlikeholdsarbeidere, men det er noen unntak som jobber i pleie- og omsorg og på kjøkkenet på Sigdalsheimen. Menn ligger høyere i gjennomsnittslønn enn kvinner i denne gruppa. Menn tjener i snitt kr. 12 114 mer enn kvinner i 2014 . Dette skyldes at det er flere kvinner som ligger lavere på ansiennitetsstigen enn menn innen denne gruppa. En del av kommunens eldre kvinnelige arbeidstakere har gått av med pensjon og fortsetter i deler av stillingene på pensjonistlønn.

Ufaglærte:

Gjennomsnittslønn har gått ned med kr. 20 423,- fra 2013 til 2014. Dette skyldes flere yngre arbeidstakere i gruppen I 2014 var det 2 menn i denne gruppen, menn ligger kr. 62 393,- i snitt under kvinnene i denne gruppen.

Pedagogisk personale:

Gjennomsnittslønn har økt med kr. 12 850,- i 2014. Menn har i snitt høyere lønn enn kvinnene. Lønnsgapet i 2014 er kr. 7 972,-, dette er en nedgang fra 2013 (kr. 29 901,-). Over årene fra 2008 har lønnsgapet mellom kvinner og menn i denne gruppen blitt betydelig mindre, men økt igjen i 2011. Lønnsgapet skyldes at de fleste mannlige lærere i Sigdal har

maks ansiennitet og at en er lektor med opprykk. Av de nye lærerne som kommer inn er det fleste kvinner og de befinner seg lavere på ansiennitetsstigen.

Generelt:

Gruppen med størst lønnsforskjell mellom kvinner og menn er rådmannens ledergruppe. I en ansattgrupper har kvinner høyere lønn enn menn og en grupper har kun kvinnelige ansatte.

Likestilling mellom yrkesgrupper som har like lang utdanning

Det er en skjevhet i lønn for lærere med 3-års utdanning og andre høyskoleutdannede yrkesgrupper i kommunen med 3-års utdanning (eks. sykepleiere, fysioterapeuter m.m.). Begynnerlønnen til en høgskoleutdannet er kr. 5 200,- lavere enn for en lærer med tilsvarende lengde på utdannelsen. Denne forskjellen er gjennom sentrale forhandlinger. I alle ansiennitetstrinnene ligger høyskoleutdannede under lærere med unntak av 10-års ansiennitet. Der har høgskoleutdannede kr. 10 900,- mer i årslønn enn lærer, men lærere har i tillegg 16 års ansiennitet med en maks lønn på kr. 451 200,- i følge de sentrale forhandlingene. Makslønn for høyskoleutdannede er kr. 419 500,-, og for høyskoleutdannede med tilleggsutdanning er maks lønn 447 500,-.

Høgskoleutdannede m/spesialutdanning (4 års utdanning) har en begynnerlønn som ligger kr. 27 700,- lavere enn adjunkt (4 års utdanning). Forskjellen fortsetter i alle ansiennitetstrinn ligger høyskoleutdannede med tilleggsutdanning under adjunkter med unntak av 10 års ansiennitet der høgskoleutdannede m/spesialutdanning har kr. 4 300,- mer enn adjunkter med 10 års ansiennitet. I tillegg har adjunkt mulighet til 16-års ansiennitet med makslønn på kr. 480 300,- i følge de sentrale forhandlingene. Høyskole med videreutdanning har en maks lønn på kr. 447 600,-. Det er kun undervisningspersonale som har ansiennitetsstige på 16 år, ufaglærte har fått ansiennitetsstige på 20 år.

Deltid ufrivillig eller frivillig?

Sigdal kommune har mange kvinnelige ansatte som jobber deltid. Vi opplever at dette er frivillig deltid da de søker om permisjon fra sine stillinger som i utgangspunktet er hel- eller større deltidsstillinger. Bakgrunnen for de fleste permisjoner er omsorg for barn. I Sigdal er det fortsatt helt vanlig å ta ett eller flere år med ulønnet permisjon, etter svangerskapspermisjon, fra hele eller deler av stillingen pga. omsorg for barn. Vi ser at ved rekruttering av nyansatte er vi nødt til å lyse ut flere 100 prosent stillinger. Vi ser en klar forskjell på hva som er ønsket og uønsket deltid for de som i dag er ansatt i kommunen, og hva vi må tilby for å knytte til oss nye ansatte. Ved ledige stillinger blir det utlyst internt så ansatte med ufrivillig deltid har mulighet til å utvide sine stillinger, det er overraskende få som søker på disse utlysningene. Det har tidligere vært foretatt en intern undersøkelse om ansatte hadde ufrivillig deltid i helse- og sosial. Resultatet da var at deltidsarbeidet var frivillig. Dette begrunner de selv med at de vil heller jobbe ekstravakter når det passer dem selv. Administrasjonen opplever at dette gir de ansatte fleksibilitet i forhold til arbeidssituasjonen.

Ansatte med nedsatt funksjonsevne og minoriteter

Sigdal kommune har ingen ansatte med store funksjonshemninger. Kommunen har heller ikke hatt søkere til ledige stillinger fra denne gruppen. Kommunen har ansatte med mindre funksjonshemninger som nedsatt hørsel og det er ansatte som har fått omgjort sine stillinger helt eller delvis pga. slitasje og skader. Dette tilpasses gjennom oppfølging av sykemeldte som

skjer i Oppfølgingsutvalget. Sentraladministrasjon har i 2014 stilt en praksisplass til disposisjon for person med funksjonshemming, Personen har utført enkle kontoroppgaver og tatt på seg større oppgaver sammen med veileder. Personen har ikke veileder hver dag, men tre dager i uken.

Sigdal kommune har noen ansatte med utenlandsk bakgrunn og grupper som er i minoritet sett i forhold til lokalsamfunnet forøvrig. En flyktningeguide, som selv kom til kommunen som flyktning, er i fra Irak. I tillegg er andre nasjoner som Ukraina, Tyskland, Lithauen, Nederland og andre land representert ved ansatte i kommunen på ulike steder og nivåer i organisasjonen. Det er andre i kommunen som har minoritetsbakgrunn, men mesteparten av de ansatte er etnisk norske. Hovedpremissene for ansettelse i kommunen er kompetanse, egnethet og i tillegg må språket norsk beherskes på det nivå at den ansatte forstår og blir forstått av sine kollegaer både muntlig og skriftlig.

Annet

Rekruttering for grupper innen helsefag ble vanskeligere mot slutten av 2012 enn det har vært i noen år nå. Det ble merkbart lettere å rekruttere fra 2009 og dette skyldes i stor grad finanskrisa som kom i 2008. Enkelte fagstillinger innen helse og omsorg var vanskelig å rekruttere til i 2014.

Samarbeidet med arbeidstakerorganisasjonene fungerer godt. Samarbeidsmøter med de tillitsvalgte er videreført og samarbeidet videreutvikles i forbindelse med løsning av nye oppgaver. Tillitsvalgte er også med i samarbeid på tvers av kommunegrenser, bl.a. se på muligheten for felles løsninger og samarbeid med Modum og Krødsherad.

Seniorordningen med ekstra betalt eller ekstra fri ble i løpet av 2014 avvirket. Dette ble vedtatt politisk 20.6.2014. I 2014 ble det betalt ut kr. 102 900,- i seniorpolitiske tiltak (inkl. feriepenger), i tillegg ble det tatt ut 140 fridager Dette gir en total kostnad på kr. 242 900,- i 2014. Ingen nye avtaler ble inngått etter 20.06.2014.

Stadig nye krav til oppfølging av rutiner innenfor området personal (rekruttering, løpende personal saker, lønnsforhandlinger, HMS [helse, miljø og sikkerhet], utarbeidelse av interne reglement/retningslinjer større planarbeider), ansvar for tildeling av kommunale boliger samt saksbehandlingssystemet ESA og Visma har ført til at de menneskelige ressursene til ivaretagelse av dette saksområdet er knappe.

Hovedkonklusjoner

- Det er et løpende behov for oppfølging og utvikling på personalsiden.
- Det er 229,51 årsverk i kommunen fordelt på ca. 380 medarbeidere (pr. 31.12.14), dette inkluderer ikke ekstravakter.
- Det ble brukt 0,25 prosent av det totale driftsregnskapet på opplæring og utvikling. På driftsbudsjettet var det satt av å bruke 0,32 prosent på opplæring og utvikling.
- Internopplæring i arkivsystemet ESA ble gjennomført i 2014, og flere ansatte i sektorene helse- og sosial og oppvekst bruker nå kommunens arkivsystem.
- Vi ønsker flere opplæringstiltak enn det vi har kapasitet til å gjennomføre. Det vil fremdeles være behov for bedriftsinterne opplærings- og utviklingstiltak.

- Samarbeidet med organisasjonene er videreført og videreutvikles.
- Menneskelige ressurser innenfor personalområdet er knappe, omfordelingen av sekretærressurser i organisasjonen som ble gjennomført i 2004 ble videreført. 0,5 årsverk som ble omgjort til oppvekst i 2010 merkes.
- Når vi ser på likestilling har menn generelt høyere lønn enn kvinner, og det er flest kvinner ansatt i kommunen.
- Forskjellen i lønn kan forklares med ulik ansiennitet.

Behovet/situasjonen framover

Budsjettet for 2015 er økt noe i forhold til 2014, men økte lønnskostnader spiser opp økningen. Budsjetterte midler vil ikke være tilstrekkelig til å dekke felles opplærings- og utviklingstiltak. Slike tiltak må nå i hovedsak dekkes direkte av den enkelte virksomhet.

Av utfordringer under dette tjenesteområdet framover kan nevnes:

- Knappe ressurser til å få utført oppgaver.
- Øke satsningen på kompetanseutvikling for å møte organisasjonens stadig endrede behov.
- Øke satsningen på effektive og brukervennlige kontorrutiner.
- Økt satsning på praktisk og effektiv utnyttelse av kommunens it-ressurser.
- Opprettholde en attraktiv arbeidsplass der medarbeiderne yter maksimal innsats.
- Utvide bruksmulighetene i ESA, med bl.a. arkivering av e-poster og innføring av elektronisk arkiv fra 1.1.2016.
- Utvide bruksmulighetene i økonomi-, lønn- og personalsystem, med å ta ibruk flere av bruksområdene som ligger tilgjengelig i systemet.

4.6 Andre funksjoner

1204 – Andre administrative fellesfunksjoner

Tjenesteområdet består av en rekke fellesutgifter som kontorutgifter/rekvisita, telefon- og portoutgifter, kontingenter/gebyrer og serviceavtaler på maskiner/utstyr.

Netto justert budsjett 2014:	Regnskap 2014:
kr 367 000	kr 301 329

Tjenesten har et mindreforbruk på kr 65.671,-. Dette skyldes hovedsakelig lavere kostnader til kontorrekvisita, serviceavtaler, vedlikehold og posttjenester.

5 Planområde 3, Oppvekst og Kultur

5.1 Generell innledning

Hovedutvalget for oppvekst og kultur 2011-2015:

Sissel-Jorun Hoffart Eidal (Sp), leder frem til hun kom inn i Kommunestyret høsten 2014.
 Anne Kristine Normann (Sp), ny nestleder fra høst 2014
 Emil Skare (H)
 Jan Stian Jellum (Sp)
 Veronica Røren (H)
 Rune Kaino Nikolaisen (V)
 Ole Edvin Jokerud (Ap), nestleder frem til høst 2014 og deretter leder.
 Anders Fragått (Sp) ny representant fra høst 2014

Antall møter/saker:

I 2014 har det vært 4 møter i Hovedutvalg for oppvekst og kultur.
 Tilsammen har det vært behandlet 29 saker.

Styrer underlagt kultur:

- Tveitensamlingene Leder: Knut Aabø
- Prestfoss idrettspark Leder: Henrik Fremgård
- Nerstad samfunnshus Leder: Runar Eidal
- Eggedal samfunnshus Leder: Olav Nerum

5.2 Regnskap planområde 3, Oppvekst og kultur.

Økonomiske resultater

Oppvekst og Kultur har i 2014 et mindreforbruk på kr 60 241,- . Kultur har et mindreforbruk på kr 65.272,- og Oppvekst et merforbruk på kr 5 031,-.

Oppvekst og kultur.		Regnskap'13	Regnskap'14	Justert budsjett	Budsjettavvik
1000	Politisk styring og kontroll	49 254	28 977	64 900	35 923
1200	Administrativ ledelse	1 673 080	1 981 477	1 950 450	-31 027
1203	Personal/opplæring/velferd	99 975	121 762	70 000	-51 762
1210	Forvaltning av eiendommer	332 566	312 487	318 700	6 213
2010	Barnehager	15 357 192	16 406 168	14 907 200	-1 498 968
2020	Grunnskolen	34 645 421	37 327 922	38 012 000	684 078
2110	Styrket tilbud til førskolebarn	1 735 514	1 360 994	1 615 400	254 406
2130	Voksenopplæring	233 307	147 939	160 600	12 661
2150	Skolefritidsordning	633 375	578 143	759 200	181 057
2210	Førskolelokaler og skyss	-972 131	-926 813	-959 900	-33 087
2220	Skolelokaler	6 174 180	5 976 588	6 166 370	189 782
2230	Skoleskyss	3 103 478	2 287 244	2 542 500	255 256
2310	Aktivitetstilbud barn og unge	722 474	731 130	794 300	63 170
3700	Bibliotek	607 510	620 004	619 300	-704
3730	Kino	21 415	21 070	32 700	11 630
3750	Museum og kunstnerhjem	726 000	749 000	749 000	0
3770	Kunstformidling	-295	-550	0	550

3800	Idrett	547 138	566 522	599 200	32 678
3810	Kommunale idrettsbygg	68 118	77 392	100 000	22 608
3830	Musikk- og kulturskole	402 370	514 279	529 900	15 621
3850	Kulturkontoret	85 999	153 518	95 400	-58 118
3851	Tilskudd andre kulturbygg	302 869	281 066	326 000	44 934
3860	Kommunale kulturbygg	1 744 152	1 885 657	1 852 100	-33 557
3861	Ungdomshus	23 500	68 161	40 000	-28 161
3920	Tilskudd til livssynsorg.	35 526	56 943	42 000	-14 943
Sum for planområdet		68 351 985	71 327 079	71 387 320	60 241

*) : *Negativt fortegn angir merforbruk, positiv fortegn angir mindreforbruk*

Regnskapsresultat, aktiviteter og prioriteringer fremover er nærmere beskrevet under kommentarer til hvert enkelt tjenesteområde.

5.3 Nøkkeltall Oppvekst i 2014

Elevtall i grunnskolen

Skole/år	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Nerstad skole	112	108	113
Eggedal skole	103	99	99
Prestfoss skole	89	85	89
Sigdal u. skole	129	130	130
Totalt	433	422	431

Elevtallet er hentet ut fra rapportering til grunnskolestatistikken, GSI, pr. 1.oktober 2014. Tallen viser en økning på 9 elever fra forrige skoleår.

Bemanning i grunnskolen

Grunnskolen blir ledet av fire rektorer. Ungdomsskolen har i tillegg en ressurs til undervisningsinspektør. Rådgiver er en funksjon som kommer i tillegg på ungdomsskolen.

Pedagogisk personale i grunnskolen:

Skoleår	2012/2013	2013/2014	2014/2015
I alt/hel stilling	50/45	53/45	53/45

Personalressursen i skolen er knyttet til antall rammetimer som tildeles skolen både fra Sigdal kommune og andre kommuner.

Annet personale - vaktmester, renholdspersonale, kontorphonale og assistenter

	2012/2013	2013/2014	2014/2015
I alt/hel stilling	39/21	38/23	39/23

Assistenter som har tilretteleggingsoppgaver for elever med spesielle behov er med i dette oppsettet.

Ressursbruk

For å vurdere ressursbruken i grunnskolen benyttes Kostra-tall (i 1000 kroner/prosent):

Områder	Sigdal		Landet u/Oslo	
	2013	2014	2013	2014
Netto driftsutgifter til grunnskolens undervisning, per innbygger 6-15 år	82 923	88 665	79 223	81 196
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud pr. innbygger 6-9 år	3751	3 314	3 568	4 007
Netto driftsutgifter til skolelokaler pr. innbygger 6-15 år	20 221	19 647	16 324	16 392
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-4. årstrinn.	11,9	13,0	13,3	13,3
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 5.-7. årstrinn.	12,4	12,4	12,9	13,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 8.-10. årstrinn.	14,8	14,7	14,3	14,3
Driftsutgifter til undervisningsmateriell pr. elev	1 447	2 093	1 378	1 418
Driftsutgifter til utstyr og inventar pr. elev	733	1 975	840	887
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (prosent)	7,1	6,5	8,4	8,1
Antall timer til spesialundervisning av antall lærertimer totalt	13	14,4	17,8	17,4
Nette driftsutgifter til skoleskyss pr. innbygger 6-15 år	7 233	5 319	1 975	2 044
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss	75,8	69,6	23,5	23,7

KOSTRA tall viser at netto driftskostnadene til grunnskolens undervisning har økt med kr 5 742 pr. innbygger i 2014. Sigdal kommune har kr 7 469,- mer i netto driftsutgifter per innbygger 6-15 år i 2014 enn i landet utenom Oslo.

Netto driftsutgifter til SFO er på kr 3 314 og viser en nedgang på kr 437,- sammenlignet med i 2013.

Netto driftsutgifter til skolelokaler pr. innbygger 6-15 år er redusert med kr 574,- fra i fjor. Til tross for dette, har Sigdal kommune en merkostnad på kr 3 255,- på skolelokaler enn landsgjennomsnittet.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-4 årstrinn og på 5.-7. årstrinn ligger henholdsvis 0,3 og 0,6 under landsgjennomsnittet. På ungdomstrinnet ligger kommunen 0,4 over.

Driftsutgifter til undervisningsmateriell er økt med kr 646,- fra 2013 og Sigdalsskolen forbraker kr 675,- mer enn landsnittet. Kostnader til utstyr og inventar i Sigdal har økt med 1242,- pr elev fra 2013-2014, og Sigdal har kr 1 088,- mer i driftsutgifter pr. elev enn landet for øvrig. Økningen i 2014 skyldtes bla. at Sigdal kommune investerte i flere nye bærbare PC i grunnskolen.

Andelen av elevene som får spesialundervisning er redusert med 0,6 prosent fra i 2013, og kommunen har færre andel elever med spesialundervisning enn i landet for øvrig. Selv om andelen elever med spesialundervisning er redusert, har andelen av lærertimene som benyttes til spesialundervisning økt med 1,4 timer fra i fjor. Sigdal kommune bruker likevel 3 timer mindre til spesialundervisning i prosent av antall lærertimer enn landet for øvrig. Dette kan være et tegn på at vi får til en god ordinær undervisning og at man klarer å få god ressursutnyttelse av disse timene, ved for eksempel å tilby fellesundervisning for elever med tilsvarende behov.

Når det gjelder skoleskyss har Sigdal kommune vesentlig høyere kostnader enn landet for øvrig, Dette skyldes at Sigdal er en langstrakt kommune, og det er derfor mange barn som har rett til skyss. I tillegg har kommunen hatt en forholdsvis høy kostnad på skyss begrunnet i farlig skolevei. Sigdal kommune har likevel en nedgang i kostnaden på kr 1 914 pr. innbygger 6-15 år sammenlignet med i 2013.

5.4 Felles utfordringer og mål, Oppvekst og Kultur

Overordnede mål for planområdet

Skoler og barnehager i Sigdal – for nåtid og fremtid.

Planområde har langsiktige målsetninger om å utvikle kultur, barnehage og grunnskole med kvaliteter som bidrar til at barnefamilier finner Sigdal attraktiv som bosted.

Barn og unge skal settes i sentrum for læring og utvikling, med et faglig godt og helhetlig barnehagetilbud og grunnskoleutdanning fra 1.-10.trinn. Opplæringen skal være tilrettelagt i et estetisk og faglig, godt og inkluderende læringsmiljø for den enkelte. Barn og unge skal oppleve mestring og utvikling både faglig og sosialt. I Sigdal skal alle gjennom barnehage, skole, kultur og arbeidsliv oppleve læring og at det er mulig skape noe sjøl. Det er også et langsiktig mål å utvikle Sigdal som en nyskapende kulturbygd som trekker samtidskunstnere og skapende mennesker til aktivitet og utvikling. Samarbeid med lag og organisasjoner skal utvikle et kulturtilbud som gjør Sigdal til et godt sted å leve. Planområdet er delt i oppvekst og kultur, og tjenesteområdene behandles hver for seg i årsmeldingen.

Grunnskolen

Vurderinger innenfor skole er gjort på bakgrunn av målsetning i ”Den gode skole” 2012- 2016 med de mål som det er arbeidet med i 2013. Tilbakemelding fra elevenes læringsresultater, læringsmiljø samt kommunens oppfølging av opplæringslovens bestemmelser blir forelagt i en egen tilstandsrapport for kommunestyret, og er følgelig bare oppsummert i årsmeldingen.

Elevenes læring og læringsmiljø

Mål:

Alle elevene skal oppleve et trygt og inkluderende miljø på skolen og på skoleveien.

Resultater:

- Det er foretatt elevundersøkelser ved alle skolene. Resultatene fra elevundersøkelsen viser at barneskolene i kommunen ligger over gjennomsnittsnivå på trivsel. For ungdomstrinnet er resultatene mye bedre enn året før. Ungdomstrinnet har mindre mobbing enn nasjonalt nivå og i Buskerud. Dette er gledelig utvikling.
- Elevene på ungdomsskolen gjennomførte UNG DATA undersøkelsen våren 2014. Resultatene viser at elevene skårer høyt på trivsel i denne undersøkelsen.

Tiltak gjennomført i 2014:

- Alle skolene i Sigdal deltar i LP arbeid under ledelse av Læringsmiljøsenderet ved Universitetet i Stavanger. Det betyr at de hver 14. dag arbeider i kollegagrupper med læringsmiljø og pedagogisk analyse. Skolene deltar også i nettverk og på fagdager i Midt fylket.
- MOT er mer synlig i lokalsamfunnet og på ungdomsskolen.
- Sosial læreplan for 1.-7.trinn er implementert ved alle barneskolene.
- Ungdomsskolen har jobbet med et eget prosjekt for å implementere «MOT» verdiene bedre i elevenes hverdag. De har laget en kokebok for positivt læringsmiljø som brukes i arbeidet for et godt skolemiljø.
- Sigdal ungdomsskole har gjennomført «Mestringsreisen» høsten -2014. Mange av elevene fikk vist talentene sine på fellessamling.
- SUS har hatt et prosjekt på hvordan lærerne er mot hverandre.
- Prosjekt for å sikre elevenes fysiske miljø ved Nerstad skole er avsluttet. Det er nå et bedre skille mellom trafikk og fotgjengere.
- Tatt i bruk de elektroniske verktøyene PULS og VOKAL for å få frem gode analyser som kan bidra til å videreutvikle tilpasset opplæring både for enkeltelever og grupper av elever.

Prioriteringer:

- Fokus på klasseledelse og MOT.
- Følge opp tiltakene som ble gjennomført i 2014 og som ikke er avsluttet.

Mål: Elevene opplever mestring og har positiv faglig utvikling.

Resultater:

- Tilbakemeldinger fra elevene kan tolkes slik at de opplever mestring i skolearbeidet på barneskolene. Sigdal kommune ligger omtrentlig på nasjonalt snitt. I ungdomsskolen ligger nivået litt under nasjonalt.
- Nasjonale prøver er nå under endring, slik at resultatene for høsten 2014 kan anses som et år 0. Fra og med 2015 kan vi få mer korrekte sammenlikningsverdier.
- På grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk som måles i nasjonale prøver, viser resultater for 5. trinn fra Sigdal høsten 2014 at barneskolene ligger under landssnittet.
- 9. klasse skåret høyt på landsgjennomsnittet i lesing og regning. 8. trinn ligger under.
- Eksamenskarakterene på 10 trinn våren 2014 viser at elevene ved Sigdal ungdomsskole skåret under landssnittet i engelsk, men bedre enn i våren 2013.

Tiltak iverksatt i 2014:

- Barneskolene har arbeidet med hovedfokus på revidering av de lokale fagplanene.
- Arbeidet med Læringsmiljø og pedagogisk analyse (LP)er videreført.
- Ved ungdomstrinnet er det i 2014 lagt vekt på kompetanseutvikling for å styrke praksisnær metodikk i grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning. Ved å benytte mere praksisnær metodikk som gir utfordring til alle elevene vil de elevene som er mere praktisk orienterte også kunne oppnå mestring i læringsarbeidet ungdomsskolen
- Drøftinger i dialogmøter og ledermøter om sammenheng mellom målene vi har satt oss og resultatet vi får.

Mål: Elevene opplever å ha tilstrekkelig, moderne og tidsriktig undervisningsmaterieell

Resultater:

- Læreverk i skolene er fra 2006, og disse begynner å bli slitt.
- Det er fortsatt flere gamle maskiner på skolene.

Tiltak iverksatt i 2014:

- Det ble foretatt supplering av noe IKT utstyr høsten 2014.
- Vedtak i kommunestyret høsten 2014 om innkjøp av lærebøker for kr. 500 000,-.
- Innkjøp av Smart boardtavler til barneskolene.

Prioriteringer:

- Det er behov for nok midler til å skifte ut læreverk som følger de nye reviderte planene.
- Innkjøp av nytt IKT utstyr må skje hvert år for å oppfylle intensjonen i Den gode skole.

Samarbeid med foreldrene

Mål:

- *Foreldrene opplever trygghet og tillit til skolen.*
- *Foreldrene opplever god informasjon fra skolen.*
- *Foreldrene opplever et godt samarbeid med høy grad av involvering.*

Det er ikke gjennomført foreldreundersøkelse i Sigdalsskolen i 2014, da svarprosenten tidligere har vært så lav at skolene ikke har kunnet lese noe ut av resultatene som fremkom.

Resultat:

- KFAU gir positive tilbakemeldinger om de opplever trygghet og tillit til barneskolene.
- Skolene har oppdatert hjemmesider.
- Foresatte har tilgang til læringsplattformen via egne barn.
- For å få til et godt samarbeid har rektor deltatt i FAU møtene, og skolene har vært aktive i å engasjere foresatte i skolens læringsarbeid sosialt og faglig.
- Planen for Skole-hjem samarbeid ble ferdigstilt og tatt i bruk.

Tiltak iverksatt i 2014:

- Bruk av mobilskole ved alle skolene.

- Prosjekt «Kokebok» for positivt læringsmiljø.

Prioriteringer fremover:

- Kvalitetssikre beskrivelse og utvikle skole-hjem samarbeidet.

Medarbeiderne i skolen

Mål: Opplevelse av god arbeidsplass med godt arbeidsmiljø med rom for utvikling.

Resultat:

- Medarbeiderundersøkelse er gjennomført med gode resultater ved alle skolene.
- Det legges stor vekt på lederutvikling. Tre av rektorene har formell utdanning i skoleledelse.
- Sigdal kommune prioriterer videreutdanning for lærere.

Tiltak iverksatt i 2014:

- I 2014 ble det gjennomført et seminar med fokus på analyse over læringsarbeidet og læringsmiljøet ved skolene der medarbeiderne sammen finner frem til hvordan de skal utvikle skolene innenfor gitte rammer. Dette er 4.dje året det ble gjennomført.
- En rektor tok eksamen i rektorskolen.
- ”Strategi for etter- og videreutdanning 2012 – 2015” ble innført på grunnlag av samarbeid mellom arbeidstakere, staten og KS. Strategien omfatter en felles satsing for å kunne tilby lærere videreutdanning. 5 lærere fra Sigdal kommune starta på videreutdanning.

Mål: Sigdalskolen har tilstrekkelig med ressurser

Resultat:

- Sigdal kommune vedtar lønnsrammen for undervisningspersonell ved å fastsette et rammetimetall. Sigdal kommune hadde høsten 2014 et vedtatt timetall for skoleåret 2014-2015 på 1192 timer pr uke. I 2010 ble det en reduksjon i forhold til rammetimetallet på 50 rammetimer. Dette tilsvarte tilsvarende ca. to stillinger. Reduksjonen er foretatt samtidig som skolene må tilby flere undervisningstimer til elevene (valgfag og fysisk aktivitet) og med økt timetall for elevene som har rett til spesialpedagogisk tilrettelegging på grunn av helt spesielle behov.
- I forhold til ressurstilfanget som er beskrevet i Den gode skole er det for lite timeressurser i Sigdalsskolen. Dette skyldes at en stor del av ressursene i skolen er bundet opp til elever med rettigheter knyttet til helt spesielle behov, og at det dermed blir en ressursknapphet for ordinær undervisning.
- Rektorene melder om ressursknapphet som medfører at de til tider må bruke store deler av sin arbeidstid som vikar, ettersom det ikke er noe rom for å avsette timer til å dekke opp vikartimer. Sammenslåing av klasser er også et tiltak. Dette gir en uforutsigbarhet i undervisningen og som trolig går ut over kontinuitet i læringsarbeidet.

Tiltak iverksatt i 2014:

- Det ble våren 2014 gjennomført et møte mellom skoleledelse, tillitsvalgte og formannskap for å synliggjøre det ressursgapet som oppleves i skolen. I møtet ble det synliggjort de utfordringer vi står overfor.

Lokalsamfunnet - skolen

Mål: Skolen bidrar til et godt omdømme for Sigdal kommune.

Resultater:

- Oppdaterte hjemmesider
- Positive tilbakemeldinger fra videregående skole om elevene fra Sigdal kommune.
- Høy gjennomføringsevne i videregående skole.
- Gambia- prosjektet.

Tiltak iverksatt i 2014:

- Skolene tar oftere kontakt med media for å profilere hva de arbeider med.

Mål: Det er et bredt og godt samarbeid mellom Sigdalsskolen, foreninger og næringslivet.

Resultater:

- Ulike sponsorer har bidratt inn mot Nerstad skole i forhold til Furumomila og til Eggedal skole i forhold til Sigdalkjøkken.
- Det er et godt samarbeid med bedrifter rundt Ungt Entreprenørskap, jobbavis, arbeidslivsfag og utplassering i arbeidslivet.
- Regionrådet jobber fortsatt med samarbeidsprosjektet mellom næringsliv og skole.

Tiltak iverksatt i 2014:

- SUS har samarbeidet med andre skoler i Midt fylket om å arrangere en yrkesmesse der lokale bedrifter er representert.

Barnehagene

Barnehageområdet, som omfatter barnehage, styrket tilbud til førskolebarn og førskolelokaler og skyss har et merforbruk på 1 277 649,-.

Regnskapsresultat og aktivitet er nærmere beskrevet under kommentarer til det enkelte tjenesteområdet.

Mål: Riktig kommunale tilskudd og økonomisk bærekraft i barnehagene.

Resultat:

- Økonomisk overføring til de private barnehagene har vært i samsvar med nasjonale satser for drift- og kapitaltilskudd.
- Sammenlignet med 2013 fikk barnehagene ca. kr 1 431 431 mer i tilskudd. Dette skyldes økte nasjonale satser, høyere prosentandel og flere plasser i bruk. Til tross for dette, endte

barnehagene opp med et samlet negativt resultat på kr. 422 454. Med renter ble årsresultatet på kr 311 223,- i minus for barnehagene.

- I 2014 brukte Sigdal kommune 6,4 prosentpoeng mindre av kommunens netto driftsutgifter på barnehagesektoren enn gjennomsnittet i landet. Sammenlignet med 2013 har det vært en nedgang på 0,2 prosent.
- Sigdal kommunes netto driftsutgifter til barnehage pr innbygger 1-5 år har økt med kr 18 571 i 2014. Kommunen bruker likevel kr 12 853 mindre enn landsgjennomsnittet.
- Det er lønnsutgiftene som utgjør den største utgiftsposten til barnehagene.
- Prestfoss barnehage er den eneste som har et positivt årsresultat.
- Til tross for et negativt årsresultat har Enger barnehage og Nerstad barnehage fortsatt en forholdsvis god egenkapital.

Tiltak iverksatt i 2014:

- Kommunen har fortsatt hatt fokus på barnehagenes økonomi, med tettere oppfølging av resultatregnskapene til barnehagene.
- Felles møte med administrasjonen, politikerne og barnehagene jf. Kommunestyrevedtak.

Utfordringer:

- Sviktende barnetall, gir mindre kommunalt tilskudd til de private barnehagene.
- Søkermassen til den enkelte barnehage er variabel, og det er derfor utfordrende for barnehageeier å sette opp et realistisk budsjett.
- På grunn av at det ble vedtatt to telletidspunkter i forhold til beregning av det kommunale tilskuddet til barnehagene, er det en utfordring å beregne det eksakte tilskuddet barnehagene skal ha når budsjettet skal legges. En annen utfordring er at de nasjonale satsene som skal ligge til grunn for beregning av kommunalt tilskudd ikke foreligger før i desember, og da er allerede budsjettet for Sigdal kommune lagt.

Prioriteringer fremover:

- Videre oppfølging og veiledning av barnehagene.
- Sikre videre drift i barnehagene, slik at kommunen oppfyller rett til plass til alle som ønsker det.

<u>Kommunens kostnader til barnehagedrift</u>	Sigdal		Gjennomsnitt landet u/ Oslo	
	2013	2014	2013	2014
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens netto driftsutgifter.	8,7	8,5	14,3	14,9
Netto driftsutgifter til barnehager pr. innbygger	4 803	4 997	7 280	7 745
Netto driftsutgifter til barnehage pr. innbygger 1-5 år i kroner.	97 416	115 717	118 869	128 570

Barnehagenes økonomiske rapport fra 2014

Økonomisk endte barnehagene opp med et samlet negativt årsresultat på kr. 313 347.-

	Eggedal	Enger	Båsheim	Nerstad	Prestfoss	Sum tot.
Personalkostnader	1 934 046	3 278 984	2 320 187	6 033 630	4 307 554	17 874 401
Driftskostnader	556 660	859 275	651 053	1 168 945	910 451	4 146 384
Sum kostnader	2 490 706	4 138 259	2 971 240	7 202 575	5 218 005	22 020 785
Sum inntekter	2 345 399	3 862 325	2 861 251	7 121 603	5 407 753	21 598 330
Resultat	-145 307	-275 934	-109 990	-80 972	189 748	-422 454
Renter	2 421	1 030	47 359	44 254	14 042	109 107
Årsresultat	-142 886	-274 904	-62 630	-36 718	203 791	-313 347

Egenkapital i barnehagene

Barnehagene har pr.31/12-2014 følgende egenkapital:

Egenkapital	Båsheim	Eggedal	Enger	Nerstad	Prestfoss
Egenkapital pr. 31/12-13	347 182	306 291	1 524 785	819 414	363 710
Egenkapital pr. 31/12-14	205 921	31 387	1 462 155	782 696	567 501

Mål: Barnehageplass til alle som har rett til plass.

Resultat:

- Sigdal kommunen har i 2014 oppfylt kravet om at alle som søker barnehageplass innen fristen og som fyller ett år innen utgangen av august, skal få en plass.
- 20.02.2014 ble barnehageplanen for perioden 2014-2019 vedtatt i Kommunestyret. Planen danner grunnlag for en kunnskapsbasert tilnærming til Sigdal kommunes barnehagestrategi, og gir beskrivelse av nasjonale og kommunale føringer for barnehageområdet med vekt på kommunens rolle som barnehagemyndighet.

Prioriteringer fremover:

- I samarbeid med barnehagene se på alternative løsninger til videre drift for å sikre at kommunen oppfyller rett til plass til alle som ønsker det.

Mål: God kvalitet i barnehagen

Stortingsmelding nr. 41 Kvalitet i barnehagen var den første stortingsmeldinga som bare handlet om kvalitet. Regjeringens mål var høy og likeverdig kvalitet i alle barnehager, alle barnehager skal være en god læringsarena og alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap.

Resultat:

- God kvalitet er avhengig av gode voksne, og kompetanseutvikling blir viktig og Sigdal kommune utarbeidet en kompetanseplan for 2014 i samarbeid med barnehagene. Planen tok utgangspunkt i departementets Kompetansesatsing for de barnehageansatte, og

barnehagens psykososiale miljø ble hovedsatsningsområdet området. I den forbindelse har alle barnehagelærerne vært deltakere på Fylkesmannens kursrekke med tema: «Relasjonskompetanse i barnehagen og Psykososialt læringsmiljø».

- På den årlige felles planleggingsdagen, var alle de barnehageansatte i Sigdal med på «kick-off konferanse om matematikk i barnehagene».
- De barnehageansatte har ellers deltatt på andre eksterne kurs jf. barnehagens egen kompetansehevingsplan.
- En assistent startet på Barne- og Ungdomsarbeiderutdanning høsten 2014.
- Alle barnehagene har kvalifiserte styreere.
- Det har vært en økning på 3,11 stillinger i løpet av 2014, pga. lærlingplass og endringer i barnegruppa.
- Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning har økt med 2,2 prosent det siste året.
- KOSTRA tallene viser at Sigdal kommune ligger godt over landsgjennomsnittet når det gjelder kvalifisert arbeidskraft

Prioriteringer fremover:

- Fortsatt fokus for barnehageeier blir å ansette og rekruttere nye, kvalifiserte medarbeidere og beholde dem i barnehagen.
- Se på muligheten for å bidra til at barnehagene videreutdanner egne ansatte mot fagarbeider eller barnehagelærer. Kompeansmidler avsatt på bundne driftsfond kan evt. benyttes til formålet. Behov og langsiktig plan må utformes i samarbeid med eierstyrene, og det kan også være aktuelt å søke andre midler til formålet.
- Bidra til at utvikles en felles kompetanseplan for 2015 som ivaretar både nasjonale føringer og lokale behov.
- Revidere og lage et nytt hefte for overgang barnehage- og skole
- Tilsyn med barnehagene barnehageåret 2015/2016.

Personalet i barnehagen (i prosent)

	Sigdal		Gjennomsnitt landet uten Oslo	
	2013	2014	2013	2014
Antall ansatte med barnehagelærerutdanning	39,2	41,4	34,1	34,9
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	100	100	88,4	90,9

Personale i den enkelte barnehage (i stilling)

Antall stillinger	Båsheim	Eggedal	Enger	Nerstad	Prestfoss	Totalt
Antall stillinger pr. 31/12-13	4,15	7,06	4,4	11,92	8,6	36,13
Antall stillinger pr. 31/12-14	5,6	6,71	5,06	12,52	9,35	39,24

Kulturskolen

Mål: Kulturskolen skal videreføre dagens vekst og gi et godt tilbud til unge innen ulike kunstformer. Kulturskolen skal også være synlig i lokalsamfunnet.

Resultat:

- På grunn av sykemeldinger og overgang til ny kulturskolerektor var aktiviteten noe mindre på sommer/høst 2014.
- Kulturskolen har bl. at huskonsserter og noen elever har deltatt på UKM.

Voksenopplæring

Mål: Voksenopplæring gjennomføres i samsvar med elevenes rettigheter.

Resultat:

- Voksenopplæringen har i 2014 et aktivitetsnivå på et minimum. Tjenesten tar kun høyde for lovpålagte tjenester.

Kultur

Det økonomiske resultatet viser et mindreforbruk på avrundet kr 65.000

Regnskapsresultat og aktivitet er nærmere beskrevet under kommentarer til det enkelte tjenesteområdet under område kultur.

Hovedmålet for tjenesten er å legge til rette for et rikt kulturliv og et godt lokalt aktivitetsmiljø i regi av lag og organisasjoner. Sigdal kommunes kulturinstitusjoner har forskjellige eieformer. Kommunen har i løpet av 2014 sammen med fylkeskommunen avviklet Th. Kittelsens hjem Lauvli IKS og opprettet stiftelse Kunstnerhjemmene i Sigdal. Det vil si at begge kunstnerhjemmene og Sigdal museum/folkemusikksenteret nå eies av stiftelser. Tveitensamlingene eies fortsatt av Sigdal kommune. Alle institusjonene drives av det konsoliderte Buskerudmuseet. Kulturprisen skal deles ut annethvert år dersom det er kandidater. Målet er at utdelingen skal skje på Bygdedagen i august. Kultur og idrettsstipendet ble i 2014 ikke utdelt da det ikke var søkere til stipendet. Stipendet på 5000,- kroner blir delt ut på kommunemønstringen til UKM. Det er også et mål for kommunen å opprettholde bygdekinotilbudet.

Ungdomsarbeid

Hovedmålet for ungdomsarbeid er å drive holdnings skapende og målrettet arbeid, Det er viktig at ungdom blir tatt på alvor og sett på som en ressurs. Kultur og ungdomsleder er med i tverretatlig team som består av representanter fra skole, barnevern, politi, helsestasjon og PPT.

Ungdomsrådet skal bidra til å gi ungdommen i Sigdal reell medvirkning og gi de mulighet til å ha innvirkning på egen hverdag. Sammen med Barn og Unges kommunestyre skal de legge til rette for ulike tilbud og aktiviteter. Barn og unges kommunestyre fordeler midler etter søknader fra skolene i bygda. Disse har i stor grad gått til aktivitetsfremmede tiltak i skolene. Ungdomsrådet med syv representanter hadde i 2014 fire møter. Barn og unges kommunestyre

med nitten medlemmer har et møte i året. Ungdomsrådet blir invitert til å sitte i flere kommunale utvalg for å sikre ungdommens sitt synspunkt på ulike områder.

Ungdomsklubben har i 2014 hatt åpent annenhver fredag og hatt samme bruk som i 2013 ca.60 faste medlemmer. Sommerturen i 2014 gikk til Tusenfryd med mange deltakere. Det ble arrangert skumparty som hadde noen deltagere. Prioritering fremover vil være flere aktiviteter for ungdommene på klubben. Det er viktig at ungdommene selv er med på dette arbeidet.

UKM (Ungdommens kulturmønstring) arrangeres hvert år.

Det samarbeides tett med Folkemusikkensentret om arrangementet. I 2014 var arrangementet i Magasinbygget. De som går videre til Fylkesmønstringen blir fulgt av kommunekontakten. (Kultur og ungdomsleder). Det arbeides hele tiden aktivt for et tettere samarbeid med kulturskolen og kulturkontaktene på skolene for å rekruttere flere deltakere til mønstringen.

MOT er nå inne i sitt 3. år på Sigdal ungdomsskole. Årets 10. klassinger er de første som har gjennomført MOT-besøkene alle tre år. Elevene på 10. trinn gjennomførte Desember undersøkelsen, MOTs eget verktøy for å se hvordan MOT virker, før jul. Sigdal kommune skårer høyere enn landsgjennomsnittet på samtlige spørsmål. I januar deltok 6 elever fra SUS på Ungdom med MOT (UMM) skolering i Modum. UMM gjennomfører skolebesøk på barneskolene for å lette overgangen barneskole-ungdomsskole. MOT arrangerte folkehelsedag i samarbeid med helsestasjonen.

MOT-koordinator holdt innlegg for alle ansatte i Skue sparebank, og fortalte hvordan MOT-Sigdal jobber. I november gjennomførte vi Mestringsreisen, et av MOTs forsterkningstilltak. Målet med dagen var å gi ungdommene økt selvtillit og selvfølelse gjennom ulike mestringsopplevelser. Avslutningsvis var det foredrag for lærere og kommunalt ansatte. MOT til å glede dagen ble markert av ungdom med MOT. De arrangerte aktiviteter i storefri. MOT-koordinator og skolesjef har deltatt på MOT-samling i Trondheim. Rådmann og skolesjefen har besøkt Psoroptimistene for å fortelle om MOT og prosjektet «bo og blilyst». Det har vært tre styremøter og en sosial samling for styret og UMM.

Biblioteket

Biblioteket i Sigdal kommune er et kombinasjonsbibliotek. Det vil si at det er både skolebibliotek og folkebibliotek. Det er utlån på Sigdal ungdomsskole og Eggedal skole. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Virksomheten skal være utadrettet og gjøres kjent. Biblioteket i Sigdal har inngått samarbeidsavtale med Modum kommune. Det betyr at biblioteket fra 1.1.2014 driftes av Modum kommune. Dette gjør at de ansatte i Sigdal har fått et større faglig miljø og bibliotekene kan dra nytte av hverandres kompetanse i større grad. Målet er at bibliotekene skal bli en enda viktigere møteplass for våre innbyggere.

Idrett og friluftsliv

Idrettsarbeidet blir ikke regulert av noen lov, men idrettsaktiviteter og gode idrettsanlegg, merkede stier og løyper er viktig for at våre innbyggere i alle aldersgrupper er fysisk aktive og i god form. Prestfoss idrettspark eies av Sigdal kommune og er det eneste kommunale

anlegget i Sigdal. De resterende anleggene er eid av idrettslag. Lagene får årlige tilskudd til drift fra kommunen. Merking av sti og løyper er i samarbeid med Krødsherad og Modum satt i fokus i forbindelse med prosjektet "GOD TUR". Det er allerede lagt ut flere turer på www.UT.no som innbyggere og turister kan benytte seg av. Dette arbeidet vil fortsette i 2015. Tjenesten skal hjelpe til at det er et aktivt idrettsliv i kommunen og at den fysiske aktiviteten både organisert og uorganisert er stor og god.

Samfunnshus

Eggedal, Prestfoss og Nerstad samfunnshus er kommunale bygg. Byggene er i bruk av skole på dagtid og frivillige lag og organisasjoner på kveldstid. Alle husene er enten rehabilitert eller ligger i planer for rehabilitering. Målet er at alle samfunnshusene skal være et godt tilbud for innbyggerne i Sigdal i skoletid og til fritidsaktiviteter og arrangementer. Samfunnshusene skal fremstå universelt utformet og brukervennlige.

5.5 Kommentarer til tjenesteområder, oppvekst

Oppvekstsektoren i Sigdal omfatter tre barneskoler med SFO, en ungdomsskole og en kulturskole. I tillegg er det en egen voksenopplæring i kommunen. Voksne som trenger grunnskoleopplæring på grunnskolens områder, samt voksne som kommer inn under integrasjon får sitt tilbud i Modum kommune. Sektoren er også barnehagemyndighet for de fem private barnehagene i kommunen. Det betyr at kommunen skal utbetale driftstilskudd og kapitaltilskudd etter nasjonale satser, samordne opptak og drive veiledning overfor barnehagene.

1000 Politisk styring og kontrollorganer (oppvekst)

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
32 000	32 000	10 268

Tjenesten dekker kostnader i forbindelse med møter i hovedutvalget og kommunalt foreldreutvalg. Tjenesten har et mindreforbruk på kr 21 732.

1200 Administrativ ledelse (oppvekst)

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
1 641 000	1 680 450	1 704 608

Tjeneste 1200 Administrativ ledelse dekker drift av skolekontoret. Tjenesten har totalt et merforbruk på kr. 24 158,-

Den sentrale ressursen knyttet til tjenesten i oppvekst i 2014 var følgende bemanning:

- 100 prosent skolesjef
- 10 prosent sekretær
- 50 prosent rådgiver barnehage (kostnader dekkes innen 2010)
- 50 prosent rådgiver skole

1203 Personal/opplæring og fellestiltak

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
70 000	70 000	121 762

Tjeneste 1203, som inkluderer bedriftshelsetjenesten for alt personell i oppvekstsektoren, har et merforbruk på kr 51 762. Dette skyldes økte utgifter til bedriftshelsetjenesten.

1210 Forvaltning av eiendommer

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
318 700	318 700	312 487

Tjeneste 1210 Forvaltning av eiendommer dekker forsikring av alle kommunale bygg under oppvekst og kultur, samt festeavgift for grusbanen i Eggedal og leie av grunn i Nerstad barnehage. Kostanden er delt mellom oppvekst og kultur med kr 259 600 til oppvekst og kr 59 000 til kultur. Tjenesten har et mindreforbruk på kr 6 213.

2020 Grunnskolen

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
36 452 600	38 102 000	37 327 922

Tjeneste 2020 dekker lønn og kostnader knyttet til opplæringsaktivitet i grunnskolen inklusiv *Den kulturelle skolesekken*. Tjenesten har et mindreforbruk på 684 078 i forhold til budsjett. Mindreforbruket skyldes bla. at det har kommet flere fosterhjemsplasserte barn til fra andre kommuner i løpet av året enn antatt, og kommunen kostnader ved å ha barn i andre kommuner ble lavere enn det som var budsjettet. En annen årsak er at vikarutgifter koster mindre enn sykelønnsrefusjonen.

2220 Skolelokaler

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
5 696 100	6 166 370	5 976 588

Tjeneste 2220 skolelokaler omfatter i hovedsak lønn til renhold og vaktmestertjeneste ved skolene, samt vedlikehold, kommunale avgifter og strøm/brensel i skolebyggene. Tjenesten har et mindreforbruk på kr 189 782. Dette skyldes i hovedsak at fyringsutgiftene har vært mindre enn budsjettet.

Resultater:

- Sigdal kommune har helsemessig gode og funksjonelle skolebygg
- Det er etablert gode rutiner for å ivareta vedlikehold av byggene.
- Det er etablert gode rutiner for innmelding av behov for investeringer ved byggene.
- Radon målinger er gjennomført på alle bygg.
- Skolebyggene ble godkjent etter forskrift for Miljørettet helsevern
- Det er utarbeidet renholdsplaner for SUS, Nerstad – og Prestfoss skole.
- Parkeringsplassen i Eggedal barnehage/skole er drenert.
- Det er satt inn brannverntiltak på Nerstad skole.

Prioriteringer fremover:

- Opprusting av samfunnshus Nerstad skole.
- Innbruddsalarm Eggedal skole.
- Beising av Prestfoss skole

2230 Skoleskyss

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
2 542 500	2 542 500	2 287 244

Tjeneste 2230 Skoleskyss omfatter kommunens kostnads andel for skoleskyss for alle elever med rett til skoleskyss. I tillegg dekker den skyss til elever som har rett til skyss på bakgrunn av farlig skolevei. Tjenesten har et mindreforbruk på kr 255 256.

Dette skyldes bla. at Sigdal kommune ikke ble fakturert for skoleskyss i forbindelse med farlig skolevei for høsthalvåret 2014, og kostnad som ble ført, ble noe mindre enn antatt.

Resultater:

- Det ble høsten 2014 satt inn større busser, slik at en sikret sitteplasser til alle elevene på bussen.
- Vedtak om skoleskyss fattes for flere år om gangen bla. for å sikre forutsigbarhet og redusere tidsbruk i forhold til antall delegasjonssaker.

Prioriteringer fremover:

- Kvalitetssikre håndtering av rettigheter knyttet til farlig skolevei.
- Følge opp rutiner som er laget i forbindelse med farlig skolevei og innvilgelse av skyss til naboskole.
- Se på muligheten for å ta over ansvaret for administrering av skoleskyss i forbindelse med farlig skolevei.

2150 Skolefritidsordningen

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
602 000	759 200	578 143

Tjeneste 2150 dekker skolefritidsordning ved de tre barneskolene i kommunen. Tjenesten har et mindreforbruk i forhold til budsjett på kr 181 057. Dette skyldes at det er fortsatt er svært varierende etterspørsel etter SFO, og dermed utfordrende å treffe riktig med budsjett.

Resultater:

- SFO til selvkost er utredet på bakgrunn av vedtak i kommunestyret

Prioriteringer fremover:

- Opprettholde SFO tilbudet på hver skole, såfremt det er elevgrunnlag for det.
- Sikre god kvalitet i skolefritidsordningene, slik at SFO blir attraktiv for elever og foreldre.

- Iverksette nye retningslinjer for SFO som innebærer tydeligere regler for oppsigelse, gebyr ved for sein henting og tilbud om hel eller halv plass. Foreldrebetalingen fordeles over 11 måneder, og SFO er stengt i juleferien, påskeferien og i hele juli.
- Ivareta gratis leksehjelp for elever som ønsker det på 1.-4. trinn.

2130 Voksenopplæring

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
143 000	160 600	147 939

Tjeneste 2130 Voksenopplæring dekker lovpålagt opplæring til voksne etter opplæringsloven §§ 4-A1 og 4-A2 og tjenesten har hatt et mindreforbruk på kr 12 661.

Undervisning til voksne med minoritetsspråklig bakgrunn gis av voksenopplæringen i Modum og tilbudet styres av Nav ved flyktningkonsulenten.

Resultater:

- Rutiner for håndtering av tjenesten etter lov og forskrifter.

Prioriteringer fremover

- En vurdering av voksenopplæringsbehovet i Sigdal sett i lys av regjeringens strategi for Livslang læring i befolkningen.
- Foreta en gjennomgang av samhandling mellom VO, flyktningkonsulent og skolekontor.

3830 Musikk og kulturskolen

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
494 000	529 900	514 279

Tjeneste 3830 Kulturskolen har et mindreforbruk på kr 15 621. Dette skyldes i all hovedsak sykkelønnsrefusjon.

Kulturskolen har i dag 3 faste delstillinger i totalt 83 prosent stilling. Kulturskolen har leid inn rektor fra Modum i en lengre periode. Modum kommune sa opp denne samarbeidsavtalen med Sigdal kommune våren 2014.

Resultat

- Ansettelse av ny kulturskolerektor fra 1.08.14 i 25 prosent stilling.

Prioriteringer fremover:

- Videreutvikle tilbudet ved blant annet å være mer synlig i bygda.

2010 Barnehagene

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
14 867 000	14 907 200	16 4060168

Tjeneste 2010 dekker administrasjonskostnader til barnehagekonsulent, kommunalt driftstilskudd, refusjon søskenmoderasjon og refusjonskrav for barnehageplasser i andre kommuner. Barnehager har et merforbruk på kr 1 498 968,- som skyldes at tilskudd til barnehagene ble større enn budsjettert med. Barnehagetilskuddet er basert på nasjonale satser for 2014, barnetall og plasser i bruk pr. 15/12 -2014, og satsene er ikke klare når budsjettet legges. Det er derfor vanskelig å beregne et korrekt tilskudd.

Barn i barnehagen desember 2013 kontra desember 2014:

	Båsheim	Eggedal	Enger	Nerstad	Prestfoss	Totalt
Barn pr. 15/12-13	17	27	18	57	37	156
Barn pr. 15/12-14	15	24	20	49	36	144

Det er 12 færre barn i barnehagen pr. 15/12-2014 sammenlignet med året før. I forhold til barnetallet i barnehagene, så er det Nerstad som har størst nedgang. Dette var ikke situasjonen i 2013, hvor Nerstad barnehage ikke hadde plass til alle som ønsket plass i barnehagen

<u>Dekningsgrad – andel barn i barnehagen (i prosent)</u>	Sigdal		Gjennomsnitt landet u/Oslo	
	2013	2014	2013	2014
Antall barn 1-5 år med barnehageplass	88,4	94,1	90,8	90,9
Andel barn 1-2 år med barnehageplass pr innbygger 1-2 år	73,5	83,7	80,8	81,0
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til antall barn 3-5 år	98,1	99,0	97,1	97,1
Andel barn med oppholdstid 33 timer eller mer pr uke	72,4	72,9	95,4	96,2
Andel barn med oppholdstid 32 timer eller mindre pr. uke.	27,6	27,1	4,6	3,8

I 2014 ble det født 31 barn i Sigdal kommune. Dette er 3 flere enn i 2013.

Tallene fra KOSTRA viser at 94,1 prosent av Sigdalsbarn benytter seg av en barnehageplass. Dette er en økning på 5,7 prosent fra i fjor, og skyldes i hovedsak at det er flere barn i alderen 1-2 år som har hatt behov for en barnehageplass. Økningen på plasser skyldes trolig endringer i kontantstøtteordningen.

72,9 prosent av barnehagebarna i Sigdal benytter seg av 3 dager i uka eller mer og det har vært en økning på 0,5 prosent fra 2013. Fremdeles har barnehagebarna i Sigdal en lavere oppholdstid i barnehagen enn landsgjennomsnittet

2110 Styrket tilbud til førskolebarn

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
----------	------------------	----------

1 580 100	1 615 400	1 360 994
-----------	-----------	-----------

Tjeneste 2110 Styrket tilbud til førskolebarn omfatter rettigheter til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven § 5-7 i barnehage, tilskudd til minoritetsspråklige barn samt den interkommunale PP- tjenesten. Tjenesten har et mindreforbruk på kr 254 406,-. Dette skyldes at det ble utløste mindre ressurser enn budsjettet med i 2014.

<u>Andel barn i barnehagen (i prosent)</u>	Sigdal		Gjennomsnitt landet u/Oslo	
	2013	2014	2013	2014
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til antall barn med barnehageplass	6,4	11,8	11,2	12,5
Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehagen. (Nytt pkt. i 2014)		16,0		15,3

Utfordringer:

Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen er en tilleggsressurs til barn basert på behov som til dels oppstår fortløpende i barnehageåret. Det er derfor en utfordring å beregne nøyaktige kostnader.

Tiltak:

Det ble ansatt en spesialpedagog i kommunen som har hovedansvaret for den spesialpedagogiske hjelpen etter Opplæringsloven § 5-7 i barnehagene.

Prioriteringer fremover:

- Opprettholde stillingen til spesialpedagog.
- Følge opp at det fattes vedtak i forbindelse med § 5-7.
- Få på plass rutiner for samtykke fra foreldre som sikrer tverretatlig samarbeid helsestasjon- barnehage og skole.
- Sikre at vi har rutiner for samtykke i forbindelse med vedtak om § 5-7.

2210 Førskolelokaler og skyss

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
-972 000	- 959 900	- 926 813

Under tjeneste 2210 ligger husleieinntektene fra barnehagene, løpende vedlikehold av kommunens barnehagebygg og en vaktmesterressurs. Tjenesten har et merforbruk på kr 33 087. Dette skyldes mindre husleieinntekter og noe høyere vedlikeholdsutgifter på byggene enn budsjettet med.

Resultater:

- Utbedret garderobeforholdene i Enger barnehage.

- Radon målinger er gjennomført på alle bygg.
- Branntilsyn er gjennomført i alle de private barnehagene i 2014.
- Vaktmesterordningen for barnehagebyggene er evaluert og ordningen ser ut til å fungere etter intensjonen.

Prioriteringer fremover:

- Sikre et økende utbedrings/vedlikeholdsbehov i videre budsjettarbeid.
- Følge opp rutinebeskrivelser for IK bygg og vernerapportering.
- Følge opp rutinene for innmelding av investerings- og vedlikeholdsbehov og sikre dette behovet i videre budsjettarbeid.
- Rehabilitering av Prestfoss barnehage

5.6 Kommentarer til tjenesteområder, kultur

1000 Politisk styring (Kultur)

Budsjett	Justert budsjett:	Regnskap
32 900	0	17 263

Mindre forbruk: Kr 15.637,-

Tjenesten dekker møtegodtgjørelse for Ungdomsråd, Prestfoss, Nerstad og Eggedal samfunnshus og styremedlem i Buskerud teater.

1200 Administrativ ledelse (Kultur)

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
238 000	270 000	266 658

Tjeneste 1200 omfatter 60 prosent av lønnen til kultur og ungdomsleder. Mindre forbruk på tjenesten er kr: 3342,-

2310 Aktivitetstilbud barn og unge inkludert ungdomsrådet og MOT

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
794 300	794 300	722 474

Tjenesteområdet dekker driften av idretts- og ungdomshuset og ungdomsklubben, samt ungdomsrådet. Mindre forbruket på kr 63 170,- skyldes mindre lønnsutgifter en budsjettert

- Tilbudet på ungdomsklubben i Prestfoss er annenhver fredag. Antall ungdommer er rundt 30 på fredager.
- Idretts- og ungdomshuset leies også ut til annen ungdomsaktivitet/barnebursdager i tillegg til idrettens egen bruk av huset.
- Det samarbeides med foreldrenes arbeidsutvalg på ungdomsskolen om en kveldsvakt ordning tilknyttet ungdomsklubbkveldene der to foreldre går vakt de fredagene det er klubb.
- Ungdommens kulturmønstring ble også arrangert i Sigdal i 2014. Det tas sikte på å følge opp arrangementet med årlige mønstringer i Sigdal i et samarbeid mellom Sigdal kommune og folkemusikksenteret. I 2014 var krødsherad med på vår mønstring.

- Det er årlige turer på slutten av året med ungdommer. I 2014 gikk turen til Tusenfryd. Andre aktiviteter som er på klubben vedtas i samarbeid med klubbstyre.
- Det er utviklet et positivt ungdomsmiljø tilknyttet idretts- og ungdomshuset. Ungdommen trekkes aktivt med i drift og utvikling av nye aktivitetstilbud.
- Det tverrfaglige samarbeidet gjennom "Tverretatlig team" har fungert etter intensjonen og ønskes videreført.
- Det er et godt samarbeid med ungdomsrådet /Barn og unges kommunestyre i kommunen om tiltak som ungdommen brenner for.

Prioriteringer fremover:

- Opprettholde klubbtilbudet annen hver fredag.
- Styrke tverrfaglig samarbeid og aktiviteter for ungdom.
- Samarbeid med helsestasjon for ungdom og drive forebyggende arbeid.
- Samarbeide med MOT, FAU og Barn og unges kommunestyre om økt aktivitet på klubben.

3700 Bibliotek

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
601 600	619 300	620 004

Merforbruk på 704 kroner. Området ligger i samsvar med budsjett

Årsoversikt	2010	2011	2012	2013	2014
Utlån voksne	8950	8060	8269	12160	4897
Utlån barn	6040	7571	8157	13011	5471
Totalt utlån	14990	15631	16426	25171	10368
Utlån bokbussen	3047	2725	-	-	-
Bokbestand	27400	27952	26816	28646	18941

Prestfoss og Eggedal fungerer begge som kombinasjonsbibliotek med skolen.

Åpningstiden for øvrig publikum ble utvidet med 2 timer i Prestfoss og 2,5 timer i Eggedal, slik at Prestfoss totalt hadde 16 timer åpent, og Eggedal 12,5 timer. 2014 er det første hele driftsåret med felles ledelse i Modum. Den store nedgangen i antall utlån, skyldes at vi fikk ut gale tall i 2013 da det gamle biblioteksystemet takket for seg. Biblioteket i Prestfoss har i 2014 hatt 3575 besøk, biblioteket i Eggedal har hatt 3316 besøk. 187 bøker ble fjernlånt i 2014.

Bokbussen ble lagt ned fra 1. juli. Biblioteket har oppgradert sitt IKT-utstyr og tilbyr nå E-bøker. Felles låneregler og interne rutiner med bibliotekene i Modum og Krødsherad er innført. Bibliotekene i Modum, Sigdal og Krødsherad endret navn til Midt-Buskerud bibliotek, og finnes på facebook som dette. Barnehagebibliotek er opprettet i en barnehage.

Prioriteringer fremover:

Få barnehagebiblioteket ut til alle barnehager i Sigdal.

Satse på arrangement og sosiale treff for brukerne.

Se på mulighetene for selvbetjent bruk av bibliotekene for å utvide åpningstida ytterligere. Oppgradere barneavdelingene i Prestfoss og Eggedal.

3730 Kino

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
325 00	32 700	21 070

Mindreforbruk: kr 11 630,-

- Aktiviteten vært som planlagt med kinotilbud i Prestfoss og Eggedal. Bygdekinoen er et viktig barne- og ungdomstilbud i Sigdal. Fremvisningsdager i Prestfoss er lagt til fredager, i Eggedal på onsdager. Tilbudet er fra en til to ganger i måneden på hvert spillested. Skolekorpsset har ansvaret som kinovakt/billettør i Prestfoss og får en godtgjøring på kr. 500,- pr. kveld. I Eggedal er det en lønnet ungdom ansatt på timebasis som hjelper til.

Prioriteringer fremover:

Opprettholde tilbudet på nåværende aktivitet i på begge spillesteder.

3750 Museum og kunstnerhjem

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
749 000	749 000	749 000

Tjeneste 3750 er tilskudd til museum og kunstnerhjem. Midlene er overført til Kunstnerdalen kulturmuseum. Stiftelsen Kunstnerdalen kulturmuseum kom i drift 1.1. 2005 og ble avviklet i 2014 og erstattet med Buskerudmuseene som også er en stiftelse. Kommunen har forpliktet seg til et årlig driftstilskudd på kr. 660.000,- med en årlig indeksregulering av beløpet. Tilskudd 2014 er på kr. 726.000,-. Eventuelle andre tilskudd vurderes ved den årlige behandlingen av økonomiplanen.

Sigdal kommune har eiendomsretten til Tveitensamlingene som ivaretas gjennom eget styre. Museet har sekretærfunksjonen for styret.

Ansvaret for eiendommen Lauvlia er i løpet av 2014 tillagt Eierstiftelsen Kunstnerhjemmene i Sigdal der også Chr. Skredsvigs hjem Hagan inngår. Kultur og ungdomsleder innehar sekretærfunksjonen i dette selskapet. Regnskapet føres av Sigdal kommune. Driftsselskapet Buskerudmuseene som er et konsolidert museum står for driften av begge kunstnerhjemmene i tillegg til Sigdal museum/Tveitensamlingene.

Fond:

- Skredsvigstatue (vedlikehold mv) Til disposisjon pr 31.12.14: kr. 131 749

Konklusjon:

Tilskudd til stiftelsen Kunstnerdalen Kulturmuseum er utbetalt i samsvar med vedtatt forpliktelse i forbindelse med opprettelse av stiftelsen.

Det er registrert behov for midler til Tveitensamlingene i forbindelse med et servicebygg på eiendommen. Det er i tillegg registrert forskjellige behov som er lagt inn i økonomiplanen.

Det er oppgangssaga, Basolstua og folkemusikksenteret som ligger inne i planen for 2016 med 300.000 kroner til vedlikeholdsbehov.

Prioritering fremover:

- Nytt galleri i Hagan som i stor grad er finansiert av eksterne innsamlede midler. Stiftelsen Kunstnerhjemmene i Sigdal vil stå som byggherre og eier av bygget.
- Se på mølleområdet som et utviklingsområde i sammenheng med Trillemarka. Dette arbeidet gjøres sammen med driftsselskapet Buskerud museet, turistinformasjon og venneforening.
- Samarbeid som styrker profileringen av Sigdal.no og Midt Buskerud, #mitt sigdal

3770 Kunstformidling

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
0	0	550

- Nyutgivelse av bygdebøkene ble realisert i 2007 og salget organiseres av Sigdal Museum. Salgskostnadene tilbakeføres Sigdal kommune for dekning av kostandene til utgivelsen som ble forskuttert av kommunen. Når disse midlene er tilbakebetalt settes halvparten av salgsinntektene tilbake til Bygdebokfondet for realisering av nye bygdebøker.

Prioriteringer fremover:

- Ny opptrykk av bind 4 og 5 i bygdebøkene. Selge ”nye” bygdebøker til reduserte priser for å redusere lagerbeholdning og finansiere evt. nye bygdebøker. Midler fra salg avsettes på allerede opprettet fond.

Fond:

- Bygdebokfondet pr 31.12.14: Kr. 176 028
- Florabokfondet pr. 31.12.14: Kr. 6 856

3800 Idrett

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
598 500	599 200	566 522

Mindreforbruk: kr. 32 678 skyldes reduserte strømutgifter og lønnsutgifter som er ført på annen tjeneste. Tilskuddsordningene til idrettslaga ble utbetalt i samsvar med budsjett Tjenesten dekker tilskudd til lag og organisasjoner i tillegg tilskudd til dekning av strøm/brensel i Sigdalshallen, Sigdal motorsenter og lysløyper/anlegg.

- Idretten engasjerer svært mange unge og har et høyt aktivitetsnivå med stor dugnadsinnsats.
- Det er viktig med et tett samarbeid med idrettsrådet i forbindelse med rehabilitering og nybygg av anlegg. Det er idrettsrådet som prioriterer kulturmidler til idretten.

Prioriteringer fremover:

- Opprettholde tilskuddsordningen til laga.
- Opprettholde aktiv bruk og aktivitet tilknyttet kultur- og idrettsanleggene.

- Merke sykkelstier, stier og løyper.
- Fortsette å registrere stier og løyper i www.UT.no

3810 Prestfoss idrettspark

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
100 000	0	77 360

Mindreforbruk: kr 22 640-

Prioriteringer fremover:

- Rehabilitering/vedlikehold av gressmatte ved Prestfoss idrettspark.
- Nye mål på alle baner så området er sikkert
- Hugging av trær ved friidrettsbane
- Revitalisering av uteområdet ved Sigdal ungdomsskole/Prestfoss idrettspark

3850 Kulturkontoret

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
94 500	94 500	144 465

Merforbruk: kr 49 065,-

Merforbruket skyldes noe rehabilitering av bru ved Tveitensamlingene etter flom og legging av asfalt i innkjørsel i samme område.

- Samarbeid med Lauvlia/ Hagan om utviklingsprosjekt tilknyttet eiendomsselskapet for Lauvlia.
- ”God tur ”prosjektet som er et regionalt prosjekt der stier og løyper i området skal kartlegges.
- Rehabiliteringen av Eggedal samfunnshus.
- Kulturprisen som er en bronseavstøpning av Chr. Skredsvigs ”mannen med katten” ble delt ut for første gang i 2014 til Anders Svarstad.
- Sekretær i stiftelsen kunstnerhjemmene i Sigdal
- Kulturadministrasjon bruker mest mulig tid på utviklingsarbeid og samarbeidstiltak som kan skape nye aktivitet og som kan profilere Sigdal som en aktiv kulturbygd.

Prioriteringer fremover:

- Utviklingsarbeid tilknyttet kulturområdet.
- Delta i et regionalt /fylkeskommunalt samarbeid om utvikling, skilting og gjennomføring av dette ved stier og løyper.
- Samarbeid som kan styrke profileringen av Sigdal og Kunstnerdalen
- Samarbeid med Buskerudmuseet.
- Rehabilitering av Nerstad samfunnshus og tak på samme sted.
- Prosjektarbeidet med revitaliseringen av uteområdet ved Sigdal ungdomsskole/Prestfoss samfunnshus.
- Tilrettelegge og hjelpe lag og organisasjoner med søking av midler, derunder spillemiddelsøknader. I tillegg å påse at kommunen søker spillemidler til sine prosjekter.
- Bolystprosjekt

- Være en inspirator og samarbeidspartnere for kunstnere og aktører som vil ha Sigdal som sin arena.

3851 Andre tilskudd inkludert sang/musikk og 17. mai

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
326 000	326 000	281 066

Mindre forbruk kr 44 934,-. Avsatte midler til 17. mai og kulturpris/kulturstipender ikke benyttet i sin helhet. Årlig driftstilskudd til Buskerud teater er ikke utbetalt i 2014 og vil bli belastet 2015 budsjettet.

- Årlig driftstilskudd til Buskerud teater er kr. 4,50 pr. innbygger, beregnet ut i fra avrundet 3500 innbyggere.
- Utbetaling av tilskudd til sang og musikk lag er i samsvar med budsjett.
- Tilskuddsordningene til frivillige lag og organisasjoner, er utbetalt i samsvar med budsjett. Tilsvarende gjelder tilskudd til drift av kulturanlegg/bygg. Tiltak rettet mot barn og unge er spesielt prioritert.
- Haglebu Fjellkirke får årlig tilskudd til vedlikehold av molo (kr. 2.442 i 2014).
- Tilskudd til "Under Norefjell" er utbetalt med kr. 10.000.
- Kulturstipend/kulturpris dekkes også under dette området.

Konklusjon:

- De årlige kulturmidlene er viktige bidrag til å opprettholde aktiviteten innen sang og musikk.
- De frivillige lagenes aktivitet er viktige for kulturtilbudet i Sigdal. Tilskudd til aktivitet rettet mot barn og unge prioriteres.
- Kultur og idrettsstipend blir delt ut årlig

Prioriteringer fremover:

Opprettholde tilskuddsordningene til frivillige lag og organisasjoner fremfor å støtte søknader som innkommer i løpet av året til andre kulturtiltak.

3860 Samfunnshus/ Kommunale kulturbygg

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
1 678 400	1 852 100	1 885 657

Merforbruket på tjenesten er kr 33 557,- skyldes vedlikehold på svømmebasseng Eggedal

- Utgifter tilknyttet begge svømmehallene (Eggedal og Prestfoss) føres under kultur. Kultur dekker lønnsutgifter tilknyttet vaktmestere på Prestfoss samfunnshus/ Prestfoss idrettspark og Eggedal samfunnshus. Vaktmester på Nerstad samfunnshus har en årlig godtgjøring.
- Svømmehallene holdes stengt fra 1. mai til etter høstferien.
- Alle tre samfunnshusa drives meget aktivt og er viktige aktivitetsentra for nærmiljøene.
- Leieinntekter gir liten inndekning av driftskostnadene i og med lagene kan benytte samfunnshusa til trening uten leiekostnad/ vaskekostnad unntatt i spesielle tilfeller der behovet for vask etter trening er tilstede.

Konklusjon

Det er stor aktivitet på samfunnshusene i Sigdal. De blir benyttet som gymsal for skolene og nærmest hver kveld i skoleåret er det aktiviteter på alle tre samfunnshusene. Det er derfor viktig at disse byggene er i god stand både teknisk og universelt.

Prioriteringer fremover:

- Male utvendig murvegg på bassengbygget (eventuelt gjøre tiltak mot fuktgjennomslag) Prestfoss
- Utbedre fuktskader på tak og vegger i svømmehall, Prestfoss
- Opprustning av Nerstad samfunnshus.
- Foreta utbedringer i forhold til branntilsyn, Nerstad
- Skifte tak på Nerstad og rehabiliterer gymsalen

3861 Ungdomshus vedlikehold, strøm/utleie

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
40 000	40 000	68 161

Merforbruket skyldes installasjon av radonsikring

Konklusjon

Idrett og ungdomshuset blir benyttet til ungdomsklubb, til klubbhus for idrettslag og leid ut til barnebursdager. I 2014 ble det også benyttet fast av LHL til aktivitet en til to dager i uken. Dette bla. for at huset har en god universell utforming.

Prioritering fremover

- Idrett og ungdomshuset bør beises utvendig i nær fremtid.

3920 Tilskudd til livssynsorganisasjoner

Budsjett	Justert budsjett	Regnskap
42 000	42 000	56 943

Merforbruk på kr 14 943

Refusjon i forhold til antall medlemmer i andre livssynsorganisasjoner er utbetalt med kr. 513,- pr medlem. Tilskuddene utbetales etter fremlagt registrering fra Brønnøysundregistrene.

5.7 Prosjekter knyttet til planområde 3

Driftsprojekter med egne bevilgninger

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 31.12.2013 A	Sum brukt totalt pr. 31.12.2013 B	Rest bevilgning A - B	Kommentarer
920032	2014	Prestfoss-lakking av gulver på baser	72 830	72 830	0	Avsluttes. Saldo kr.0

920041	2014	Nerstad skole - brannverntiltak	50 000	37 895	12 105	Avsluttes i løpet av 2015 Saldo: kr. 12 105,-
922001	2014	Enger bh - rehabilitering tak, varmekabler	105 000	0	105 000	Prosjektet ble lagt ut for tilbudsinnhentelse sommer 2014, men ingen tilbydere. Nytt tilbud våren 2015. Saldo: kr. 105 000,-
950011	2014	Nerstad samf.hus - brannverntiltak	100 000	97 930	2 070	Avsluttes i løpet av 2015. Saldo: kr. 2 070,-
950020	2007	Kommunale kulturbygg	1 338 849	1 338 850	0	Prosjektet er avsluttet i 2014
950060	2010	Lufting av grasmatte sentralbanen	230 000	230 000	0	Prosjektet er avsluttet i 2014
950070	2011	Kulturpris	88 303	78 400	9 903	Gjenstående midler benyttes til kjøp av kulturpris
950073	2014	Sigdalshallen - nytt gulv	271 480	271 480	0	Prosjektet er avsluttet

Investeringsprosjekter med egne bevilgninger

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 31.12.2014 A	Sum brukt totalt pr. 31.12.2014 B	Rest bevilgning A - B	Kommentarer
020021	2011	Uteområde Nerstad skole TST	955 000	1 202 321	-247 321	Prosjektet er ferdig og avsluttes.
020040	2010	Ungd. skole/Pr.samfunnshus nytt varmesystem	4 800 000	4 492 984	307 016	
020050	2010	Uteområde Prestfoss skole	300 000	299 182	818	Prosjektet er ferdig og kan avsluttes.
020060	2013	Opprust. Uteområde Pr.smfhs/SUS-TST	1 600 000	78 504	1 521 496	Prosjektet er under arbeid. Prosjektering våren 2015 med planlagt utlysning av arbeidet i 2015.
022001	2013	Tilbygg/utbedre. Ytre garderobe Enger bh	200 000	181 633	18 367	Prosjektet er ferdig og kan avsluttes.
022002	2014	Eggedal bh og skole-drenering av parkeringsplass	425 000	140 388	284 612	Prosjektet ble satt i gang sommeren 2014, og vil ferdigstilles i løpet av 2015.
050030	2006	Oppgangssag Tveitensamlingen	745 000	745 000	0	Prosjektet er avsluttet
050080	2012	Prosjektering magasinbygg Tveitensamlingen	100 000	30 000	70 000	Prosjektet er under arbeid. Sees i sammenheng med utvikling av mølleområdet

Bundne disposisjonsfond

På bundne disposisjonsfond er det penger som er avsatt til et spesielt formål, og som må brukes til det. Pr. 31.12.2014 har planområdet følgende beholdninger på fond:

Konto	Fond	1.1.2014	31.12.2014
-------	------	----------	------------

2510801201	Kunnskapsløftet grunnskolen	330 650	330 650
2510801203	Tilskudd rekruttering førskolelærere	26 949	26 949
2510801204	Tilskudd barnehagekompetanseplan	106 759	119 559
2510801501	Skredsvigstatue	128 661	131 749
2510801502	Vedlikehold bauta Haglebu	2 500	2 500
2510801503	Gave Lions ungdomsklubben	17 732	17 732
2510801504	J elsker Sigdal pr. 105001	3 168	3 168
2510801505	Natteravn pr. 150070	8 787	8 787
2510801506	Eggedal samfunnshus	3 879	3 879
2510801507	MOT Drømmefond	5 000	5 000
2510801508	God tur	8 000	8 000

6 Planområde 4 Helse og sosial

6.1 Generell innledning

Hovedutvalget for helse og sosial 2011 - 2015

Lars Foss (Sp) leder

Gunnar Tellnes (Sp)

Kari Lindbo (H)

Inger Stuve Andersen (H)

Ole Gunnar Varsla (V)

Kent Espen Sandsbråten (Frp)

Karin Synnøve Bråthen (Ap)

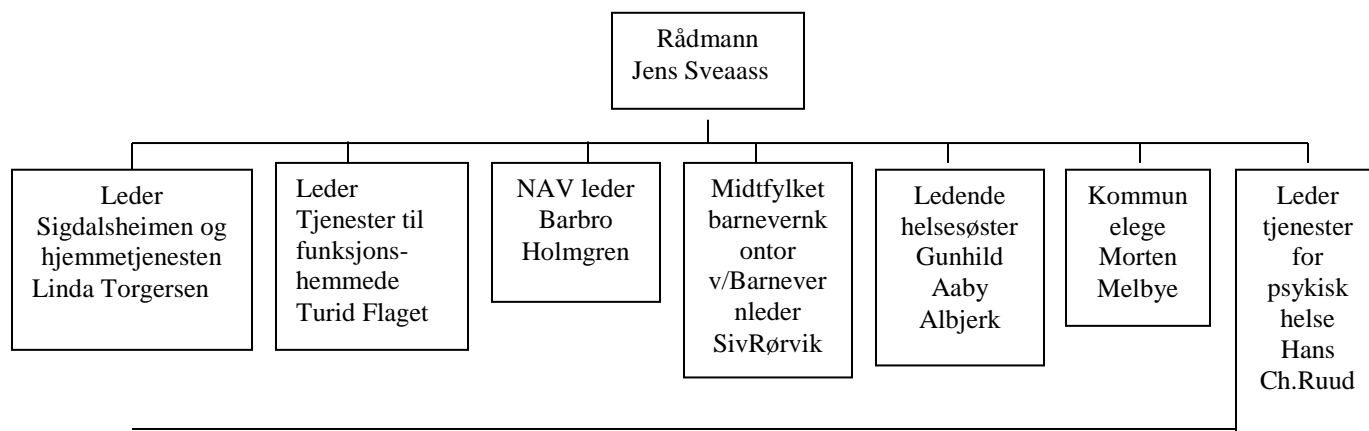
Antall møter/saker:

Hovedutvalget har avholdt 4 møter og behandlet 28 saker i 2014.

Styrer underlagt helse og sosial:

Styret for Eggedal Eldresenter har avholdt møte i 2014. Styrets funksjon, eventuelt nedleggelse av styret tas opp til vurdering/legges fram som egen sak før valget høsten 2015.

Organisering/ administrasjon

Personalressurser

Tabell med oversikt over årsverk per tjenesteområde 2013 og 2014. Per inngangen av 2014 / hjemlet i budsjett 2014.

Tjenesteområde innen Helse og sosial	Årsverk i 2013	Årsverk 2014
1200 Administrativ ledelse	1,5	1,5
2320 Helsestasjon	3,2	3,2
2330 Forebyggende arbeid, helse og sosial	0	3,08
2340 Aktivisering og service eldre og funksjonshemmede	5,8	5,5
2410 Legetjenester	3,93	3,75
2411 Fysio- og Ergoterapitjenester	3,7	3,3
2420 Sosial rådgivning og veiledning	2,0	2
2430 Tilbud til personer med rusproblemer	0,5	0,5
2440 Barneverntjeneste	2	0
2531 HO Sigdalsheimen	45,5	45,5
2532 Bjørkekvisten barne og avlastningsbolig	0,9	0,9
2540 Tjenester til funksjonshemmede	22,14	22,14
2541 HO hjemmeboende	30,6	28,6
2560 Akutthjelp helse og oms.tj.	0	0
2611 Botilbud Sigdalsheimen	3,5	3,5
2612 Botilbud Bjørkekvisten	0	0
2650 Kommunalt disponerte boliger	0,9	0,9
2750 Introduksjonsordning flyktninger	0,6	0,6
2760 Kvalifiseringsprogrammet	0,5	0,5
Økonomisk sosialhjelp	0	0
SUM hjemlede årsverk	127,27	125,47

Fra 2013 til 2014 er det en reduksjon på 1,8 årsverk totalt. Endringen fordeler seg som følger:

- Reduksjon med 2 årsverk ved innlemming i Midtfylket barnevernkontor fra budsjett 2014 (innført oktober 2013).
- Økning på 0,2 for styrking av Prestfoss legesenter fra budsjett 2014 (innført august 2013)

- Øvrige endringer i tabellen skyldes kun interne overføringer i sektoren.

For informasjon om endringer i løpet av 2014, se under virksomhetene.
For endringer fra 2014 til 2015 – se budsjettheftet, del 2

Planområdets hovedmål

FELLES MÅLSETNING FOR SEKTOREN:

- Skape en brukerorientert og effektiv helse- og sosialtjeneste som sikrer at brukerne har tillit til at de får riktig og nødvendig hjelp når de trenger det.
- Ta vare på og videreutvikle reelle valgmuligheter mellom; a) å kunne bo hjemme så lenge en kan og vil med hjelp tilpasset hver enkelt behov, for eksempel hjemmehjelp og hjemmesykepleie eller b) enerom som institusjonstilbud.
- Kvalitetssikring. Kvaliteten på tjenestene som ytes skal holde et så høyt nivå som mulig og dessuten sikre den nødvendige oppfølging ved eventuelle avvik.
- Tverrfaglig/tverretatlig samarbeid i kommunen må videreutvikles og sikres med rutiner.
- Kommunens serviceplakat skal overholdes.
- Forberede hele organisasjonen til å møte krisesituasjoner og videreutvikle team som kan gi psykisk og sosial omsorg ved kriser (kriseteam).

I forhold til visjon om ”læringslivet” har vi følgende felles målsetninger for sektoren:

- Helse- og sosialpersonells kompetanse må utvikles i takt med lokalsamfunnets behov for helsetjeneste.
- Helse- og sosialetaten skal være en trygg og trivelig arbeidsplass som tar vare på medarbeidere og gir dem utviklingsmuligheter og utfordringer, herunder rekruttere og beholde kvalifisert personell og sikre gode opplæringsrutiner.
- Forebygge og redusere sykefravær.

Med aktiviteten og resultater fra planområdet i 2014, mener administrasjonen å vise at planområde 4 arbeider for disse felles målene. Målsetninger/ målsoppnåelse for hver virksomhet blir beskrevet nærmere under den enkelte virksomhet.

6.2 Regnskap planområde 4, Helse og sosial

Tabell, regnskap per tjenesteområde:

Tjeneste	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Justert budsjett	Budsjettavvik
1000 Politisk styring og kontroll	3 254	9 684	38 000	28 316
1200 Administrativ ledelse	1 010 854	1 117 622	1 073 100	-44 522
1203 Personal/opplæring/velferd	187 650	185 115	188 000	2 885
1210 Forvaltning av eiendommer	319 989	303 918	347 000	43 083
2320 Helsestasjon	2 199 074	2 571 921	2 615 900	43 979
2330 Forebyggende arbeid, helse og sosial	0	2 313 047	2 298 900	-14 147
2340 Aktiviserings- og service eldre og funksjonshemmede	3 763 698	3 865 182	4 419 500	554 318

2410	Legetjenester	4 248 739	3 959 098	4 016 600	57 502
2411	Fysio-/ergoterapitjeneste	2 551 465	2 275 450	2 518 800	243 350
2420	Sosial rådgivn og veiledning	2 120 224	1 624 432	1 867 400	242 968
2430	Tilbud til pers m/rusproblemer	17 116	292 264	356 100	63 836
2440	Barneverntjeneste	2 004 277	2 208 799	1 963 900	-244 899
2510	Barneverntiltak i familie	531 190	264 695	407 600	142 905
2520	Barneverntiltak utenfor familie	6 485 465	6 119 124	4 562 300	-1 556 824
2531	HO Sigdalsheim	29 058 580	30 748 929	29 943 000	-805 929
2532	HO Bjørkekvesten	528 150	561 961	1 031 200	469 239
2540	HO Hjemmef.funkhemmede	13 276 478	13 629 497	14 766 200	1 136 703
2541	HO Hjemmeboende	21 231 161	20 333 170	20 481 100	147 930
2550	Medfinans. somatiske tj.	3 794 640	4 223 117	3 867 000	-356 117
2560	Akutthjelp helse-/oms.tj.	-163 384	-136 605	8 300	144 905
2611	Botilbud Sigdalsheimen	3 511 485	3 404 224	3 768 200	363 976
2612	Botilbud Bjørkekvesten	55 052	54 279	97 000	42 721
2650	Kommunalt disponerte boliger	-2 182 900	-2 357 711	-2 170 300	187 411
2730	Arb.rettede tiltak i kommunal regi	62 656	0	36 000	36 000
2750	Introduksjonsordning flyktninger	3 496 310	5 666 700	2 974 800	-2 691 900
2760	Kvalifiseringsprogrammet	144 760	460 257	663 300	203 043
2810	Økonomisk sosialhjelp	2 009 940	1 731 184	1 250 000	-481 184
2830	Bist.etabl.oppreth.eg.bolig	0	23 047	0	-23 047
2850	Tjenester utenfor ordinær kom.ansvarsområde	0	343	0	-343
8500	Statstilskudd flyktninger	-3 496 310	-5 666 700	-2 880 000	2 786 700
Sum for planområdet		96 769 611	99 786 043	100 508 900	722 858

*) : Negativt fortegn angir merforbruk, positiv fortegns mindreforbruk

Kommentarer per virksomhet

Planområde 4 Helse og sosial har et mindreforbruk på kr 722.858,- mot varslet merforbruk på kr 3.665.000,- etter 3. kvartalsrapporten. Dette skyldes flere forhold; Alle planområdene har fått full lønnskompensasjon i 2014, herunder kompensasjon for dokumenterte ekstrakostnader knyttet til KLP på tjenester kjøpt fra andre kommuner. Virksomhetene som har opplevd redusert press på tjenestene i løpet av 2014, har redusert aktiviteten tilsvarende. Det har som tidligere år vært kontinuerlig oppfølging ift behov for vikarinneleie. Disse kostnadsreducerende tiltakene, i tillegg til å sørge for at inntektssiden kontinuerlig blir fulgt opp, har gitt et vesentlig bedre resultat for planområdet enn meldt i 3.kvartalsrapporten. En del tjenester har kun hatt begrenset bruk av vikar i sykemeldingsperioder. Dette påvirker kvaliteten på tjenesten. Avslutningsvis så har det vært betydelig lavere energikostnader enn budsjettet i 2014.

Tjenesteområdene under helsestasjonen, fysioterapi helsestasjonen, husmorvikar og friskliv har samlet sett et mindreforbruk på kr 255.456,-. Mindreforbruk innen friskliv skyldes interkommunalt tilskudd som ikke var budsjettet. Fysioterapi helsestasjonen har mindreforbruk på kr 175.045,-, grunnet langtidssykemelding med begrenset bruk av vikar. Mindreforbruk ved tjenesten husmorvikar skyldes også innsparing ved sykdom.

Tjenesteområdene under avdeling psykisk helse har samlet sett et merforbruk på kr 50.619,-, grunnet høyere lønnskostnader enn budsjettert.

Tjenesteområdene under legetjenestene har samlet sett et mindreforbruk på kr 125.685,-. Primært grunnet høyere inntekter enn budsjettert.

Tjenesteområdene under NAV har et samlet mindreforbruk på kr 100.079,-. Det er merforbruk på økonomisk sosialhjelp på kr 481.184,-. Det er mindreforbruk på kvalifiseringsprogrammet. Mindreforbruket i tjenestene sosial rådgivning og veiledning og tilbud til personer med rusproblemer skyldes hovedsakelig langtids sykemelding med begrenset bruk av vikar.

Tjenesteområdene under barnevernet har samlet sett et merforbruk på kr 1.658.814,-. Hovedutfordringene er knyttet til omfanget av «tiltak utenfor hjemmet» hvor det fortsatt er betydelige merforbruk i forhold til det budsjettert som ligger til grunn. Ved omorganisering av barneverntjenesten har rådmann imidlertid fokusert på forventningen om en normalisering av utgiftsnivået (pr innbygger 0-17 år) sett i forhold til sammenlignbare kommuner. Dette arbeidet er i gang, og det registreres at sum kostnader barneverntjenesten i 2014 ligger om lag 400.000,- kroner lavere enn kostnadsnivået i 2013. Det forventes at denne trenden holder fram i noe tid også fremover.

Tjenesteområdene under virksomheten Tjenester til funksjonshemmede gikk samlet sett med et mindreforbruk på kr 1.977.910,-. Dette skyldes hovedsakelig økt statstilskudd, redusert vikarbruk og lavere drift enn budsjettert.

Tjenesteområdene under virksomhet for Sigdalsheimen og hjemmetjenestene, også inklusive overordnede administrative tjenester, bygg, aktivisering og servicetjenester i virksomheten, samt medfinansiering og akutt hjelp har samlet sett et merforbruk på kr 26.820,-. Akutt hjelp helse og omsorgstjenester inneholder prosjektmidler som styrker budsjetttet til Sigdalsheimen. Regnskapet viser merforbruk Sigdalsheimen på kr 805.929,-. Det ble spart betydelig på vikarinleie siste kvartal. Hjemmetjenesten endte med mindreforbruk på kr 123.723,-, primært grunnet innsparingstiltak som følge av redusert behov for praktisk bistand. Medfinansiering avvikles og gjøres opp fra og med 2015.

Endringer/budsjettjusteringer i løpet av 2014:

Det har kun vært budsjettjustert for lønnskompensasjon og arbeidsgiveravgift og for regulering av KLP forsikringspremier. Til sammen utgjør dette en budsjettjustering på kr 7.979.900,-.

6.3 Nøkkeltall for planområde 4, Helse og sosial i 2014 (KOSTRA)

	Nøkkeltall	Sigdal 2014	Buskerud 2014	Landet u/Oslo 2014
Prioritering Pleie og omsorg	Netto driftsutgifter pleie- og omsorg pr. innbygger over 80 år	327 636	354 344	373 350
Tilsv. 2013		306 139	335 432	349 716

Prioritering Pleie og omsorg	Netto driftsutgifter pleie- og omsorg pr. innbygger over 67 år	110 688	105 062	113 420
Tilsv. 2013		113 014	102 976	109 914
Produktivitet Pleie og omsorg	Korrigert brutto driftsutgift pr. mottaker av pleie og oms.tjenester	294 933	350 200	391 883
Tilsv. 2013		306 692	330 693	365 187
Produktivitet Institusjon	Korrigert brutto driftsutgifter institusjon per plass	929 111	1 069 523	1 025 858
Tilsv. 2013		901 044	977 096	975 280
Kvalitet Institusjon	Antall plasser i enrom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	96,8	94,9
Tilsv. 2013		100	96,1	93,5
Dekningsgrad Institusjon	Andel innbyggere 80+ som er beboer på institusjon	16,4	11,2	13,3
Tilsv. 2013		15,6	11,2	13,5
Dekningsgrad Institusjon	Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av bef. 80+	21	26	29
Tilsv. 2013		19	26	29
Dekningsgrad Institusjon	Andel beboere 80 år og over som er beboer på institusjon	77,1	70,2	70,6
Tilsv. 2013		80,4	70,6	71,2
Produktivitet Hjemmetjenester	Korrigerte brutto driftsutgifter per mottaker av hjemmetjenester i kr	154 025	219 465	239 323
Tilsv. 2013		166 149	204 433	221 185
Dekningsgrad Hjemmetjenester	Mottakere av hjemmetjenester per 1000 innb. 80 år og over	480	342	333
Tilsv. 2013		481	357	339
IPLOS Brukersammensetning	Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke som brukere av hjemmesykepleie får	1,8	5,2	4,7
Tilsv. 2013		2,3	5,1	4,7
Utdypende tjenesteindikator Hjemmetjenester	Andel av hjemmeboende som mottar kjernetjenester, 67 år og over, med omfattende bistandsbehov	-	15,0	13,0
Tilsv. 2013		8,3	15,2	12,4
Prioritering Sosialtjenesten	Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygg. 20-66 år	1 710	3 331	3 119
Tilsv. 2013		1 924	3 177	2 965

Dekningsgrad Sosialtjenesten	Andel sosialmottakere i aldersgruppa 20-66 år, av innb. 20-66	4,1	-	3,9
Tilsv. 2013		3,4	4,2	3,8
Produktivitet Sosialtjenesten	Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten per mottaker	15 022	-	38 948
Tilsv. 2013		20 169	30 597	37 325
Prioritering Barneverntjenesten	Netto driftsutgifter til barneverntjenesten 0 til 17 år	12134	8 899	7 986
Tilsv. 2013		12 659	8 457	7 170
Prioritering Barneverntjenesten	Andel undersøkelser som fører til tiltak i prosent	30	-	44,3
Tilsv. 2013		45,5	41,2	43,4
Prioritering Barneverntjenesten	Netto driftsutgifter per barn i barnevernet	204 833	-	109 846
Tilsv. 2013		231 436	107 725	100 376
Produktivitet Barneverntjenesten	Stillinger med fagutdanning innen barnevern per. 1000 innbygger 0-17 år	4,2	4,0	4,0
Tilsv. 2013		4,2	3,7	3,8
Produktivitet Barneverntjenesten	Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 2510)	29 333	-	34 272
Tilsv. 2013		44 250	48 757	40 592
Produktivitet Barneverntjenesten	Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 2520)	343 105	-	325 063
Tilsv. 2013		408 882	375 359	245 303
Dekningsgrad Barnevern	Andel barn med barnevernstiltak ift innbyggere 0-17 år	3,9	-	4,7
Tilsv. 2013		4,1	5,2	4,7
Kommunehelse Forebygging	Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 2 uker etter hjemkomst	100	83	86
Tilsv. 2013		100	80	82
Kommunehelse Dekningsgrad	Legeårsverk pr. 10.000 innbygger	8,5	9,7	10,3
Tilsv. 2013		8,5	9,7	10,1
Kommunehelse Dekningsgrad	Fysioterapiårsverk pr. 10.000 innbygger	13,8	10,0	8,9
Tilsv. 2013		13,8	9,9	8,9
Kommunehelse Prioritering	Netto driftsutgift pr. innbygger til kommunehelsetjenesten	3 177	2 204	2 308

Tilsv. 2013		2 564	2 089	2 159
-------------	--	-------	-------	-------

Begrepsavklaringer:

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene, som blant annet inneholder øremerkede tilskudd fra Staten og andre direkte inntekter er trukket fra.

Korrigerte brutto driftsutgifter omfatter driftsutgiftene ved kommunens egen tjenesteproduksjon pluss mva-utgift og avskrivninger, minus dobbeltføringer i de kommunale regnskaper som skuldes viderefordeling av utgifter/internkjøp mv. Sykelønnsrefusjon er også trukket fra. Det korrigeres for mva kompensasjon påløpt i driftsregnskapet.

KOMMENTARER TIL NØKKELTALLENE

Det vises til rapporten fra Agenda Kaupang for mer inngående analyse av kostra i helse- og omsorgstjenestene. Rapporten tar imidlertid ikke for seg utdypende tjenesteindikatorer (IPLOS), da denne rapporteringen inneholder for stor usikkerhet. Alle kommuner, inkl. Sigdal sliter med kapasitet til å holde iplosrapporteringen ajour til enhver tid. Rapporten fra Agenda Kaupang sier således heller ingenting om kvalitet i tjenestene.

Tabellen over viser at kommunens driftsutgifter innen pleie- og omsorg sett i forhold til antall innbyggere over 80 år, er lavere enn gjennomsnittet for fylket og landet. Ses driftsutgiftene innen pleie og omsorg i forhold til aldersgruppa over 67 år, ligger Sigdal fortsatt litt over gjennomsnittet for Buskerud, men nå litt under landsgjennomsnittet.

Når det gjelder andel innbyggere 80+ som er beboer på institusjon ligger Sigdal over snittet for Buskerud og for landet. Sigdal har derimot en betydelig lavere andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av befolkningen 80+ enn både Buskerud og landet. Sigdal har ikke heldøgns bemannede omsorgsboliger. I mange kommuner tilsvarer slike boliger plasser i sykehjem (bemannet som sykehjem). Veileder til Kostra beskriver at det må være minimum 5 årsverk stasjonert personale i forhold til om boligen beregnes som heldøgns eller ikke, samt at det er stasjonær nattevakt i boligen. Våre boliger (Prestfosstunet og Eldresenteret) har p.t kun nær 3 årsverk hver, og kun ambulerende nattevakt. Det vises til ytterligere drøftinger av forholdet mellom institusjonsplasser og heldøgns omsorgsboliger i rapporten fra Agenda Kaupang.

Sigdal scorer 100 prosent på plasser i enerom i institusjoner. Det vil si at alle har enrom på Sigdalsheimen dersom det ikke er overbelegg. Dette har som kjent ikke vært tilfelle i praksis.

Tallene viser videre at Sigdal har et høyere antall mottakere av hjemmetjenester for personer over 80 år enn både Buskerud og landet (dekningsgrad), men driver tjenestene rimeligere (produktivitet). Hjemmesykepleien ligger under gjennomsnittet når det gjelder tildelte timer til hjemmesykepleie (gir litt til mange). Videre viser tallene at brukerne i hjemmetjenesten samlet sett ikke har så omfattende hjelpebehov som i Buskerud og landet for øvrig. I Kostra-sammenheng omfatter hjemmetjenester både hjemmesykepleie, praktisk bistand, tjenester til funksjonshemmede, samt psykisk helse. Det vises til rapporten fra Agenda Kaupang for nærmere analyse/oppdeling av hjemmetjenester.

Utgifter til sosialhjelp i Sigdal er fortsatt lavere sammenlignet med gjennomsnittet i Buskerud og landsgjennomsnittet samtidig som andelen sosialmottakere av innbyggerne i kommunen er høyere enn gjennomsnittet i landet. Dette skyldes trolig at kommunen har hatt flere brukere innom som bare har hatt behov for hjelp i en kort periode. Korrigerte utgifter til driftsutger til

sosialtjenesten per mottaker har gått ned med ca. 25 prosent sammenliknet med 2013. Dette skyldes trolig samme årsak.

Fagdekningen har økt siden barnevernstjenesten ble innlemmet i Midt fylket barneverntjeneste. Barnevernstjenesten ligger fortsatt høyt når det gjelder netto driftsutgifter til barnevernstjenesten, sammenlignet med gjennomsnittet i Buskerud og i landet for øvrig. Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert ligger lavere enn tall fra 2013. Dette skyldes i stor grad bruk av barneverntjenestens egne medarbeidere i tiltaksarbeidet i forhold til mange barn. Opprettelse og utvidelse av familieteam har også ført til at tidligere kjøpte tjenester nå dekkes over barneverntjenestens administrasjonsbudsjett. De høye kostnadene i barneverntjenesten kan i hovedsak fortsatt relateres til barn som er plassert av barneverntjenesten. Det er likevel en nedgang i kostnad pr. barn som er plassert av barneverntjenesten på ca. kr 65.000.- i 2014 sammenlignet med 2013. Som tidligere nevnt, vil det ta tid å normalisere disse kostnadene og tjenesten ligger fortsatt ca kr 20.000.- over landsgjennomsnittet. Det er viktig å huske på at tjenesten operer med forholdsvis få antall saker i Sigdal kommune og at kostnad per barn, både de som er plassert og de som ikke er plassert, uansett vil kunne variere i betydelig grad fra år til år, avhengig av iverksatte tiltak for det enkelte barn.

Kommunen har noe lavere antall legeårsverk i forhold til Buskerud og landet for øvrig. I følge Agenda Kaupang har kommunen, samlet sett, legeressurser på et gjennomsnittlig nivå. Legene har noe større lister enn det som er vanlig i opptaksområdet til felles legevakt.

Kommunen har god dekning av fysioterapiårsverk. I følge rapporten fra Agenda Kaupang har kommunen samlet sett et noe høyt nivå på dette tjenesteområdet, men anbefaler ikke reduksjoner da dette er ressurser som gjør at kommunen er rigget for å kunne arbeide med brukerne på en måte slik at de kan bo lengst mulig i eget hjem.

6.4 Felles utfordringer for helse- og sosial:

Budsjettutfordringer

Det er gjennomført en tjenesteanalyse/ressursgjennomgang av helse og omsorgssektoren ved Agenda Kaupang høsten 2014. Det vises til egen rapport vedr. dette. Bakgrunnen for oppdraget var at helse- og omsorgstjenesten har økonomiske utfordringer samtidig som kravet til kommunens tjenester endrer seg (endringer i alderssammensetning). Det er igangsatt en prosess som munner ut i en strategi for en bærekraftig sektor, med kompetente medarbeidere som leverer riktige tjenester med god kvalitet. Det vises til egen handlingsplan (fs sak 18/15). I følge rapporten har kommunen høye utgifter til PLO, små utgifter til samhandling og ganske moderate utgifter til helse. Kommunens utgifter innen barnevern ligger i det øvre sjiktet. Disse tjenestene er imidlertid ikke en del av selve tjenesteanalysen. For oversikt over hvilke tjenester som inngår i detaljanalysen, se rapporten. Primært gjelder dette tjenester i virksomhet for Sigdalsheimen og hjemmetjenesten, Tjenester til funksjonshemmede og avd. for psykisk helse.

Helse og sosial har gjennom flere år hatt en høyere lønnsvekst enn det planområdet har fått økt rammen sin med. Dette betyr at planområdet, i tillegg til å finne dekning for lønnsøkning utover rammetildeling, også har måttet hente dekning til prisstigning innenfor egen. I 2014

fikk imidlertid planområdet full kompensasjon av lønn og sosiale utgifter. Dette er av stor regnskapsmessig betydning for virksomhetene innen pleie og omsorg med mange ansatte.

Variable kostnader har de siste årene vært skåret ned til et minimum. De største utfordringene har ligget hos de store virksomhetene i pleie og omsorg, da det er disse som har tatt den største belastningen ved ikke å få dekket inn lønns- og prisstigning. Dette er delvis «rettet opp» fra 2015, gjennom rammetildeling og egne inntekter, samt noen reduksjoner i tråd med anbefalinger fra tjenesteanalysen. Det er videre delvis kompensert i rammene for 2015. Budsjettturfordringene relatert til manglende lønns- og prisstigning er således merkbart redusert. Like fullt må de tunge sektorene innen pleie og omsorg fortsatt spare på vikarinneleie for å holde budsjetttrammene.

Det har i lang tid vært stort fokus på bruke mest mulig av ressursene på direkte tjenesteyting. Sektoren har imidlertid også mange andre store utfordringer av administrativ karakter.

Kravene og oppgavene til administrasjon og ledelse har økt. Dette er områder som kun delvis er behandlet og analysert i tjenesteanalysen. Det må ses nærmere på økonomisk ressursbruk til/ og organisering av disse tjenestene.

Det er en generell utfordring for sektoren at enkeltbrukere i helse- og omsorgstjenestene kan utløse store økonomiske konsekvenser og dermed behov for endringer i rammene. Dette har også blitt påpekt i tjenesteanalysen. Se nærmere informasjon under virksomhetene.

Budsjetttrammen for drift av sektorens bygg er stram og rommer ikke mer enn strengt tatt nødvendig løpende utgiftsbehov og minimalt til vedlikehold, inventar og utstyr. Derfor meldes også «mindre» vedlikeholdsprosjekter/oppgraderinger opp som investeringsprosjekter. I 2014 var det ingen ekstraordinære utfordringer på byggene. I tillegg var det lave kostnader knyttet til energi.

Budsjettutfordringer er nærmere beskrevet under hver virksomhet.

Tilstrebe en hensiktsmessig organisering og ansvarsfordeling i sektoren

Organisering og lederstruktur i helse og omsorgstjenestene er også drøftet i rapporten fra Agenda Kaupang. Det er noe variabel struktur i ledelsen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunen, sett i forhold til kommunens øvrige tjenester. Det er også store forskjeller i driftsstørrelse og kontrollspenn for ledere. Sektoren har siden 2005 vært organisert med flat struktur med virksomhetsledere direkte underlagt rådmannen. Altså uten helse og sosialsjef. Det er leder av Sigdalsheimen og hjemmetjenestene som fungerer med Helse og sosialsjef-fullmakter der det er behov, og hensiktsmessig med en lederrepresentant/faglig kontaktperson for sektoren, innad i kommunen og utad. Virksomhetsleder tar et spesielt ansvar for koordinering og representasjon i rådmannens ledergruppe, samt i interkommunalt samarbeid og samarbeid med spesialisthelsetjenesten på system/ kommunalsjefnivå. Denne type «helse og omsorgslederansvar- og oppgaver» ivaretas i tillegg til virksomhetslederansvaret (se også drøftinger av lederstruktur under virksomheten, Sigdalsheimen og hjemmetjenesten). Andre kommuner har ofte valgt å ha et kommunalsjefnivå for å ivareta denne funksjonen. Rapporten anbefaler kommunen å vurdere å innføre et slikt nivå, en helse og omsorgssjef. Samtidig understrekes det at dagens organisering, styring og ledelse av tjenestene fungerer og at

kommunen kan videreføre dette uten at det medfører store utfordringer. Det vises til rapporten for nærmere beskrivelse og drøfting av lederstrukturen. Det vil jobbes videre med dette utover i 2015, jf handlingsplan for videre arbeid med rapporten.

Sikre god samhandling for best mulig ivaretagelse av tjenestemottakerne

Alle kommuner skal ha en koordinerende enhet. Denne skal ha generell oversikt over habilitering- og rehabiliteringstilbudet i kommunen, og skal være et kontaktpunkt for samarbeid om brukere som har langvarige og sammensatte behov der hvor flere enheter er inne med tjenester. Koordinerende enhet i Sigdal er definert i to ulike møteplasser, i forhold til brukere under og over 18 år. Medlemmer er definert ut fra dette. Det er virksomhetsleder for Tjenester til funksjonshemmede som er leder for koordinerende enhet i kommunen. Den koordinerende enheten skal sørge for at tjenestene til brukeren sees i sammenheng, og at det er kontinuitet i tiltakene over tid, uavhengig av hvem som har ansvaret. Dette skal forhindre at brukerne blir kastebal mellom de ulike tjenesteyterne. Gjennom den koordinerende enheten skal brukerens tjenestetilbud samordnes, og brukerens ønsker og behov ivaretas. En viktig oppgave her er å sørge for opprettelse av ansvarsgrupper rundt brukeren, og definering av koordinator i ansvarsgruppa. For de fleste av brukerne med sammensatte tjenester er det et ønske og behov for utarbeidelse av en individuell plan. Denne skal inneholde mål, ressurser og behov for tjenester. Alle som har behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett på en individuell plan. Behovet for koordinering er økende, og det er behov for mer avsatt tid til dette blant nøkkelpersoner.

Ut over koordinerende enhet er det egne arenaer for samhandling og koordinering innenfor den største virksomheten, Sigdalsheimen og hjemmetjenesten, både internt og rettet mot spesialisthelsetjenesten. Koordinering og samarbeid er tidkrevende for ledere og nøkkelpersoner, men av avgjørende betydning for gode pasient/behandlingsforløp.

Å utvikle tjenestene i tråd med overordnet lovverk og nasjonale retningslinjer for tjenestene.

Samhandlingsreformen, samt nytt lov og planverk for helse og omsorgstjenestene trådte som kjent i kraft i 2012. I hovedsak var det en videreføring av eksisterende tjenester, men med økt krav til kommunalt ansvar vs spesialisthelsetjenestens ansvar. Kommunene fikk et økonomisk ansvar for pasienter innlagt i sykehus (medfinansiering) og for utskrivningsklare pasienter. Medfinansieringsordningen avvikles fra 2015. Se nærmere om dette lenger bak i dokumentet. Ny folkehelselov trådte også i kraft fra 2012. Folkehelseperspektivet skal løftes opp og inn i all kommunal planlegging. Det er ikke opprettet folkehelsekoordinator i kommunen. Koordineringsansvaret er lagt til rådmannen og rådmannens ledergruppe. Kommunen mangler en overordnet helse og omsorgsplan. Denne bør utarbeides som en delplan til kommuneplanen som nå er under rullering. Ulike fagplaner bør da samtidig revideres og legges fram som delplaner til helse- og omsorgsplanen (så som psykiatriplan, rehabiliteringsplan, demensplan m.v). Det har så langt ikke vært kapasitet til å starte og jobbe med dette planarbeidet på grunn av stort arbeidspress knyttet til daglig drift og ivaretagelse av mange andre store prosjekter blant ledere og saksbehandler i sektoren. Det utgis årlig nasjonale føringer / mål og hovedprioriteringer for helse og omsorgstjenestene, inkl også for NAV og barnevern. Kommunen skal innrette og utvikle tjenestene i tråd med dette. Dette følges opp.

Internkontroll/HMS/Kvalitetssikring/fagutvikling

Det er en stor utfordring å finne/klare å prioritere ressurser til å utarbeide, ivareta og følge opp arbeidet med lovpålagt internkontroll og kvalitetssikring/fagutvikling i sektoren. Dette arbeidet er ressurskrevende. Se budsjettheftet for beskrivelse av innhold og omfang av dette. Ansvar ligger til ledere og nøkkelpersoner, som har stor arbeidsmengde fra før. Sektoren har lenge signalisert behov for å ta i bruk elektronisk verktøy til dette arbeidet. Dette innføres nå fra 2015 gjennom et samarbeidsprosjekt med Modum og krødsherad kommune: «RIK» - Rådmannens internkontroll. «Kvalitetslosen» er valgt som elektronisk verktøy.

IT

Det er en utfordring for virksomhetene å benytte og videreutvikle fagprogrammene i sektoren optimalt. Dette gjelder blant annet ressurser til drift, vedlikehold og opplæring. Omsorgstjenesten har et økt behov for døgntkontinuerlig vaktberedskap for IT-systemene / pasientjournalssystemet etter innføringen av helsenett (samhandling med spesialisthelsetjenesten). Dette er ikke med i avtalen per i dag. I 2014 tok kommunen i bruk nytt lønn og personalprogram, samt nytt elektronisk sak og arkivsystem. I tillegg ble pleie og omsorg sitt elektroniske turnusprogram utvidet og integrert i kommunens lønssystem, samt at hjemmetjenesten tok i bruk mobile enheter for Gerica, noe som på sikt vil være arbeidsbesparende i forhold til redusert punchejobb på lønningskontoret, og også for nøkkelpersoner i pleie- og omsorg. Det er utarbeidet egen datahandlingsplan for sektoren. Denne rulleres årlig. Det er også utarbeidet rutiner for IT-sikkerhet i virksomhetene. Disse rulleres også årlig, men er behov for å se nærmere på da det kommer stadig nye lovkrav. Dette er et krevende felt å følge opp. Kommunen mangler også en overordnet strategi for IT sikkerhet. Det finnes en egen modul for internkontroll for IT sikkerhet i Kvalitetslosen. Det bør vurderes om kommunen også skal kjøpe/ta i bruk denne.

Saksbehandling

Saksbehandling av søknader om kommunale helse- og omsorgstjenester er et krevende fagfelt. Alle tjenester krever at det utformes skriftlige enkeltvedtak per tjeneste og per bruker. Dette er juridiske dokumenter som kan etterprøves. Arbeidet er også svært viktig med hensyn til effektiv og rettferdig tjenesteyting. Det handler om vurderinger og revurderinger av tildeling av tjenester til brukerne, og om å gi brukerne riktig og nødvendig hjelp når de trenger det på lavest mulig nivå. Virksomhetene sliter med kapasitet i forhold til dette arbeidet. Mye av saksbehandleroppgavene ligger til lederstillingene. I tillegg er det pålagt å føre IPLOS – et nasjonalt standardisert kartleggings - og innrapporteringssystem. Dette krever ekstra av de eksisterende personellressursene, både i tjenesteytingen og saksbehandlerfunksjonene. Sigdals ressurser til- og organisering av saksbehandling er analysert i rapporten fra Agenda Kaupang. Det er variabelt hvordan ulike kommunene løser dette feltet. Større kommuner etablerer ofte saksbehandlerenheter eller «bestiller-kontor», men sammenlignet med andre kommuner på Sigdals størrelse er det ikke uvanlig å organisere tildeling av tjenester på den måten kommunen gjør i dag (i hver virksomhet). Det er også fordeler ved dagens organisering, men virksomhetene opplever dette noe ulikt. Agenda Kaupangs stipulering av årsverk i forhold til sammenlignbare kommuners andel til formålet, tilsier ca 1,2 til 1,5 årsverk, og at dette er på nivå med det kommunen benytter av ressurser til formålet i dag. De anbefaler likevel sektoren å *vurdere* å organisere ressursene til en mer felles saksbehandling, i tråd med øvrig foreslåtte strukturelle endring (organisering/lederstruktur). Det vises til rapporten for

nærmere beskrivelse og drøfting av emnet. Det vil jobbes videre med dette utover i 2015, jf handlingsplan for videre arbeid med rapporten.

Frivillighet

Frivillig arbeid er et viktig tiltak for å engasjere lokalbefolkningen og en viktig ressurs for kommunene. I utredningen «innovasjon i omsorg» brukes begrepet «den andre samhandlingsreformen», som dreier seg om å utnytte de sosiale og menneskelige ressursene som finnes i befolkning og samfunn som helhet. Sigdal har i begrenset grad etablert et system for styring av frivillig arbeid. En har blant annet ikke organisert en egen frivillighetsentral. Dette bør utredes nærmere. Se nærmere drøftinger av aspektet frivillighet i rapporten fra Agenda Kaupang.

Sykefravær

Det jobbes kontinuerlig med å holde sykefraværet på et lavt nivå. Dette følges nøye opp og beskrives i egen årsrapport for HMS. Dette er et ressurskrevende arbeid for ledere i de store virksomhetene med mange ansatte.

Rekruttering og kompetanse i pleie og omsorg

Pleie og omsorg jobber mye med rekruttering og kompetanseheving. Tjenesten har knyttet til seg mange helsefagarbeidere og sykepleiere ved å ansette i faste flytende stillinger som dekker vikariater og enkeltvakter, samt ved opprettelse av vikarsentral med fast ansatte vikarer. Slik kan man også tilby nyansatte høye stillingsprosjenter. Rapporten fra Agenda Kaupang påpeker imidlertid at administrering av vikarsentralen (organisering og ressursbruk) bør vurderes. Administrasjonen vil se nærmere på dette.

Det er lite ufrivillig deltid i Sigdal kommune, i motsetning til landet generelt, men tvert imot mye frivillig deltid i virksomhetene. Egne ansatte tilbys også større flytende stillinger dersom de ønsker det. Det kan være en utfordring å klare å knytte til seg nye ansatte samtidig som fortrinnsretten for stillingsøkning hos de fast ansatte skal ivaretas, men man finner ofte gode løsninger på dette med å ta i bruk flytende stillinger. Tjenesten rekrutterer mange helsefagstudenter og rekrutterer mange til «pleien» gjennom trivselsassistentordningen ved Sigdalsheimen.

Helgestillinger er vanskelig å få besatt med faglærte. Det er også en utfordring å rekruttere faglærte til ferier og til tilkallingsvakter. Særlig sommeren kan være sårbar. I fremtiden er det nødvendig å satse på rekruttering av faglært personell, også i stillinger virksomhetene pr i dag har ansatt ufaglærte.

Det jobbes kontinuerlig med kompetanseheving i henhold til kommunens opplærings- og kompetanseplan som rulleres årlig. Det er også stort fokus på utvikling av et inspirerende faglig miljø som igjen kan virke positivt på rekruttering av framtidig fagpersonell til kommunen.

Lærlinger

Sigdal kommune er medlem og medeier i Kommunenes opplæringskontor. Målet er å ta inn inntil to nye helsefagarbeiderlærlinger hvert år. En lærling lønnes for 50 prosent stilling over to år og går 50 prosent verdiskapning (settes inn i ledig turnus i grunnbemanningen).

Tilskuddet for å ta i mot lærling er en engangssum på vel 100.000 kroner per lærling. Det er positivt for kommunen å ta i mot lærlinger med tanke på framtidig rekruttering og verdiskapningen de kan gi. Det samme gjelder i forhold til å ta i mot studenter og elever til praksisplass. Dette er samtidig en lærerik utfordring for personalet. Men det kan også bli belastende dersom lærlingen av ulike grunner krever ekstra oppfølging. Det jobbes kontinuerlig med organisering og kompetanseheving for å kunne være en så god lærebedrift som mulig. Det ble ansatt en ny lærling i 2014 (en i 2013, 2 i 2012, 2 i 2011). En lærling ble ferdig utdannet helsefagarbeider i 2014 (2 i 2013) (forventer 2 ferdig i 2015 og en i 2016) Alle lærlinger som er tatt inn har fullført utdanningen. Alle er rekruttert til stilling i kommunen etter endt utdanning, til sammen 6 stykker.

6.5 Virksomhetene innen Helse og sosial

Som organisasjonskartet over Helse og sosial viser, har planområdet i 2014 bestått av 7 virksomheter med sine ledere med budsjettansvar. I det etterfølgende vil målsettinger definert for den enkelte virksomhet i budsjett 2014 evalueres i forhold til: måloppnåelse, utfordringer, tiltak videre og prioriteringer pr virksomhet.

Helsestasjonen

OVERORDNET MÅL

Å fremme barns fysiske, psykiske og sosiale helse
Å forebygge sykdom og skade

Når det gjelder øvrige delmål henvises det til budsjettefte 2015.

MÅLOPPNÅELSE

De mål virksomheten satte seg for 2014 er til dels oppfylt, noen må føres videre som en del av en kontinuerlig prosess. Resultater innen forebyggende tjenester er vanskelig å tallfeste, derfor må man støttet seg på forskning og anbefalte tiltak i planleggingen av tjenestetilbudet. Egen erfaring gir grunnlag for evaluering av tjenesten, i og med at det ikke er gjennomført brukerundersøkelser. Helsestasjonen jobber etter å sette inn ressurser der behovet er størst, og i samarbeid med andre. I 2014 har virksomheten sett behov for økt innsats overfor barn med risiko for psykiske og/eller sosiale problemer, og også overfor de som har risiko for overvekt som et helseproblem. Mobbeproblematikk har vært aktuelt tema i 2014. Tiltak har vært å styrke tilgangen på helsesøstertjeneste på alle fire skolene og tverrfaglig samarbeid med skole, PPT, barnevern, BUP Kongsberg og Modum Bad m.fl. Samtaler med barn og ungdom er et tilbud som stadig flere benytter seg av, både i barne- og ungdomsskolen. De øvrige målene er en del av vår handlingsplan, og det jobbes videre med måloppnåelse.

UTFORDRINGER/ TILTAK

Deltjenestene på helsestasjonen rapporterer følgende for 2014:

Helsesøstertjenesten

Det har vært gjennomført hjembesøk til alle som har født 7-10 dager etter hjemkomst og tett oppfølging av barn og familier i barselomsorgen jfr. ny faglig retningslinje for barselomsorgen fra Helsedirektoratet.

- Det har vært startet opp nettverksskapende barselgrupper i 2014. Alle nyfødte familier har fått tilbud om dette.
- Det har vært gjennomført helsestasjonskonsultasjoner, individuelt og i grupper. Det er opp mot 100 prosent oppslutning rundt anbefalte helsekontroller og vaksinasjonsprogrammet.
- Det er system for å opprette kontakt med nyinnflyttede ift helsestasjonstilbudet. Dette gjelder i særlig grad barnefamilier fra andre land, både flyktninger og andre innvandrere.
- I forhold til kvalitetssikringsarbeidet så krever nye forskrifter, anbefalinger og rutiner ved vaksinerings, helseundersøkelser og forebyggende tuberkulosearbeid en kontinuerlig faglig oppdatering. I 2014 ble rådgiver i kvalitetssystemer engasjert for å jobbe videre med kvalitetssystemer i 2015.
- Konsultasjoner og vaksinerings blir journalført elektronisk og i tillegg er det et papirjournalssystem for oppbevaring. Det er fortsatt ikke mulig å motta epikriser og fødselsmeldinger elektronisk fra sykehusene.
- Helsestasjonen har deltatt i tverrfaglige og tverretatlige samarbeidsfora til det beste for barna; årlig møte i BUPA Kongsberg, jevnlig møter i: småbarnsforum, skolebarnsforum, ressurscenter helsefremmende arbeid psykisk helse, føde-/barsel, koordinerende enhet, andre samarbeidsmøter med skolene og barnehagene. Fra 2015 er det i tillegg etablert fast samarbeidsmøte med psykiatritjenesten for voksne.

Skolehelsetjenesten

Tjenesten har i 2014 vært tilgjengelig både i skolene og på helsestasjonen, dels på at skole eller foreldre tar kontakt. Alle helseundersøkelser har foregått på helsestasjonen med helsesøstre, fysioterapeuter og skolelege. Vaksinasjoner, samtaler, faste treffetider og undervisning har vært ute i skolene. Informasjon om tjenesten og tilbudene har gått til alle hjem. Det har vært god oppslutning om tilbudene i 2014. Økte ukentlige treffetider for elever på ungdomsskolen og de tre barneskolene har gitt mulighet til å følge opp de som har behov for samtaler eller undersøkelser. Det er gjennomført helseundersøkelser før skolestart, på 5. og 10. trinn, og samtaler med alle elevene på 5. og 8. trinn. Alle elever på 5., 9. og 10. trinn har fått undervisning av helsesøster om aktuelle temaer som pubertet, seksualitet og graviditet. Behovet for voksenkontakt er stort, og antall konsultasjoner har økt både i og utenom skoletiden.

Helsestasjon for ungdom

Dette har i 2014 vært godt benyttet tilbud til ungdom både i skoletida og utenom, selv om de fleste ungdommene nok benytter helsestasjon for ungdom i den kommunen de går på videregående og studerer. Jordmor og helsesøstre har foreskrivingsrett for P-piller for unge jenter mellom 16 og 19 år og følger opp med prevensjonsveiledning.

Svangerskapsomsorg

I 2014 har jordmor jobbet ca 40 prosent med svangerskapskonsultasjoner og fødselsforberedende kurs helsestasjonen. I tillegg har hun jobbet ca 40 prosent med beredskaps- og følgetjeneste (dekkes av tilskudd fra Vestre Viken). Videre har ca 20 prosent blitt benyttet til skolehelsetjeneste på ungdomsskolen og helsestasjon for ungdom.

Det er ikke mulig med helkontinuerlig vakt- og følgeberedskap siden hun er alene om oppgaven, og det er ikke samarbeid med nabokommuner om dette da de ikke har beredskap. Beredskapen/følgetjenesten settes opp i forhold til kvinnenes terminer, men også noe utover det. Vaktbelastningen er derfor stor. 32 barn er født kommunen i 2014, de fleste har gått til svangerskapskontroll hos jordmor.

Husmorvikartjeneste

Helsestasjonene disponerer og administrerer husmorvikar i 60 prosent stilling. Tjenesten har hatt langtidssykemelding i løpet av 2014. Det har vært leid inn vikar deler av året. Enkelte har da i perioder fått en redusert tjeneste.

Psykisk helse barn og unge.

I 2014 har arbeidet med psykisk helse barn og unge tatt mye tid, konsultasjoner og samarbeidsarenaer (BUPA Kongsberg samt Småbarnsforum og Skolebarnsforum, og ressurscenter psykisk helse).

Det jobbes systematisk, herunder med samtaleverktøyet EPDS-« Edinburghmodellen» for å avdekke fødsels- og barseldepresjon.

- *ICDP: (International Child Development Program)*

I 2014 har alle nybakte foreldre får en innføring i foreldreveiledningsprogramet ved første oppstartmøte av barselgrupper på helsestasjonen. Det ble i 2014 i tillegg gjennomført to ICDP kurs (a 8 kvelder) med godkjente ICDP-veiledere som kursholdere.

- *Ressurssenter helsefremmende arbeid psykisk helse.*

Sigdal kommune har gått inn i ressurscenteret i samarbeid med Modum kommune, Buskerud fylkeskommune, Modum Bad og Modum Frisklivssentral. Ressurssenteret tilbyr bl.a. tjenestene Rask Psykisk Helsehjelp, SMS/chatte tjeneste til elever ved Rostaug vgs og organiserer:

LIST-prosjektet

Hvor Sigdal, sammen med Modum, Krødsherad og Modum Bad, deltar i et forskningsprosjekt fra Universitetet i Bergen for utprøving av effekt av to ulike

modeller for hva som best kan hjelpe ungdomsskoleelever med angst og angstproblemer. Opplæring av gruppeledere og elevundersøkelse ble gjennomført i 2014. Oppstart med grupper planlegges fra høsten 2015.

- *Ungdata*

Sigdal gjennomførte våren 2014 Ungdata undersøkelse elektronisk for første gang på ungdomsskoletrinnet. Formålet med denne undersøkelsen var å kartlegge oppvekstsituasjonen til ungdommen i kommunen innenfor områdene: skole, familie, venner, fritidsaktiviteter, helse, rus, kriminalitet og syn på framtida. Folkehelseloven pålegger kommunen å ha en oversikt over helsetilstanden i kommunen, og Ungdata er et verktøy for å skaffe seg denne kunnskapen og avdekke positive og negative faktorer som kan påvirke ungdommens helse. Resultatene av undersøkelsen er et verktøy for å identifisere og problemområder og planlegge arbeidet mot ungdommen i kommunen. Resultatene av undersøkelsen finnes på kommunens hjemmesider. Det var veldig mange positive funn. Det store flertallet av ungdommen i Sigdal følte at de hadde en trygg og sunn oppvekst og var tilfredse på flere områder. Samtidig var det noen som oppga at de hadde problemer og var ekstra utsatt for ulike risikofaktorer knyttet til oppveksten. Hvis vi sammenligner med nasjonale tall, finner vi at det er en høyere andel av ungdom i Sigdal som har drukket seg beruset. Ensomhet, vold, selvskading og depressivt stemningsleie er også negative funn som det må jobbes videre med, bl.a. ved å øke helsesøstertilgjengeligheten i skolene. Det er nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe og alle aktuelle etater som arbeider med ungdom må jobbe videre med funnene. Undersøkelsen ble presentert i hovedutvalg helse- og sosial, hovedutvalg oppvekst og kultur, ungdomsråd og div. faglige samarbeidsmøter i kommunen.

Det er fra 2015 faste samarbeidsmøter med voksenpsykiatrien.

Reisevaksinering og tuberkulosearbeid.

Helsestasjonen har i 2014 hatt tilbud om vaksinering og rådgivning i forbindelse med utenlandsreiser som et tilbud til hele befolkningen. I tillegg har helsestasjonen også tilbudt tuberkulosekontroll av flyktninger, innvandrere og risikogrupper

HOVEDUTFORDRINGER VIDERE:

Økende utfordringer psykisk helse barn og unge.

Behov for innsats i barne- og ungdomsmiljøet ser ut til å øke. Statistisk vet man at minst 10 prosent av barnebefolkningen har psykiske problemer. Helsestasjonen og skolehelsetjenesten inkludert helsestasjon for ungdom, er pliktig til å ha tilbud til barn og unge fra 0 – 20 år, det vil altså kunne bety minst 50 barn/unge i Sigdal. Ikke alle oppsøker tjenestene, og spekteret av problemer er vidt. Samarbeidet med BUP Kongsberg er godt, men utskrivning fra spesialisthelsetjenesten betyr ikke nødvendigvis at man friskmeldes, men heller at det lokale hjelpeapparatet tar over. Virksomheten utvikler stadig bedre samarbeidsrutiner rundt barn og unge som har det vanskelig, slik at forebyggende tiltak kan iverksettes. Det brukes stadig mer tid i skolene med samtaler og oppfølging av den enkelte som trenger å prate med en voksen utenfor familien. Dette ønsker virksomheten å prioritere, for i større grad å kunne avdekke mobbing, psykiske problemer og andre vanskeligheter som barn i dag sliter med.

Interkommunalt samarbeid om kommunepsykolog bør vurderes på nytt. En utfordring er å få tak i ungdommene som sliter med angst og få de til å melde seg på LIST-prosjektet. Funnene fra Ungdata undersøkelsen må følges opp og arbeides videre med. Det å ha gjennomført en slik undersøkelse skaper engasjement og tvinger fram samarbeid og fokus på folkehelse og forebygging.

Planarbeid

Ferdigstille arbeidet med «plan mot vold i nære relasjoner» i ila 2015 sammen med psykiatritjenesten.

Behov for mer plass til helsestasjon.

Helsestasjonen har behov for større lokaler for å kunne tilby en faglig god tjeneste. Det er ikke nok kontorplasser for de ansatte på helsestasjonen og friskliv. Pr i dag er det fem kontorer til ni funksjoner: Ledende helsesøster, to helsesøstre, jordmor, helsestasjonslege, to fysioterapeuter, merkantil og husmorvikar. Krav til rapportering og dokumentasjon blir stadig større og alle ansatte trenger kontorplass med tilgang til PC. I tillegg er det behov for møterom og lagerplass. Det ses på ulike løsninger for å løse behovet for mer plass.

Lokaler - skolehelsetjenesten

En ulempe på barneskolene er at det ikke er egne lokaler for skolehelsetjenesten. Dette løses per nå ved bruk av bl.a. møterom.

Psykiatritjenesten.

Avdelingen 2,9 årsverk, fordelt på 5 ansatte

OVERORDNET MÅL

Mål med psykisk helsearbeid i kommunen er å bidra til å fremme selvstendighet, tilhørighet og å styrke evnen til å mestre eget liv for mennesker med psykiske lidelser.

Når det gjelder øvrige delmål henvises det til budsjett-hefte 2015.

MÅLOPPNÅELSE

Noen grunnleggende krav, som har vært ivaretatt for at det psykiske helsearbeid har fungert i tråd med intensjonen, er et helhetlig tjenestetilbud, et godt fagmiljø, at brukerne blir behandlet med respekt og blir tatt med på råd. Videre har hjelpen vært gitt ut i fra et felles verdigrunnlag, kontinuitet og gitt etter prinsipp om faglig forsvarlighet i tjenesten. Virksomheten mener at avdeling for psykisk helse har bidratt til å framme det overordnede målene beskrevet overfor. *5 personer ble definert «ferdigbehandlet» i 2014 (mot 12 personer i 2013)*

Tjenestetilbudet som ble gitt var bl.a. å gjennomføre rundt 1300 samtaler i tillegg til å delta i mange ansvarsgruppemøter. Avdelingen har ikke mulighet til å øke antall samtaler pr. uke, ut over det som gjennomføres i dag. Samtaler holdes fortrinnsvis på kontorene til psykiatritjenesten, men tjenesten drar også ut på faste hjemmebesøk til brukere som av ulike grunner ikke kan eller ønsker møte opp. Totalt ligger det i gjennomsnitt vedtak samlet på i

underkant av 50 timer/uken. Antall brukere som har hatt vedtak i 2014 er 61 personer (48 personer i 2013). (Gjennomsnittsalderen var 48 år. De fleste pasienter er mellom 18 og 49 år. Deretter kommer aldersgruppen 50 til 67 år.)

Gjennom ulike videreutdanninger, kurs og veiledning har kompetansen for psykiatri generelt i organisasjonen og spesielt for ansatte i psykiatritjenesten blitt styrket.

UTFORDRINGER/ TILTAK

Deltjenestene innen psykiatritjenestene rapporterer følgende for 2014:

Avdeling psykisk helse.

Med dagens personalressurser inklusive leder, på til sammen 2 årsverk, får de fleste brukere tilbud om samtale hver 14.-dag. Hoveddiagnoser avdelingen jobber med er depresjon, angst, stemningslidelser og personlighetsforstyrrelser. Avdelingen har også pasienter med alvorlige diagnoser som schizofreni og suicidal problematikk. Mange av diagnosene er knyttet opp mot rusproblemer og overgrep/incestproblematikk. Arbeidsoppgavene er mange og med utviklingen avdelingen opplever innen feltet psykisk helse, melder avdelingen at det blir utfordrende å dekke opp framtidig behov for samtaler og oppfølging med dagens bemanning. Virksomheten ser derfor et behov for å få styrket bemanningen i psykiatrien med ett årsverk. (Avdelingen er økt med 20 prosent årsverk i 2015)

Det er en egen avtale om poliklinisk samarbeid med Modum Bad og Kongsberg DPS (Distrikt psykiatrisk senter). De fleste henvendelser og samarbeid omkring enkeltbrukere skjer her, og fungerer bra. Personell ved psykiatritjenesten i Sigdal får veiledning ved Modum Bad poliklinikk hver 14. dag.

Sigdal aktivitetssenter

Det har vært 13 personer som har hatt vedtak om opphold ved senteret i 2014 (16 personer i 2013 mot 20 personer i 2012). Det er en for tiden en fast gruppe som bruker tilbudet. 5 har sluttet og 2 nye har begynt. Gjennomsnittsalderen er 48 år. Virksomheten har satt en øvre ønsket grense med inntil 11 brukere pr. dag.

Senteret har i 2014 vært åpent 3 dager i uken, der den ene dagen er brukerstyrt.

Virksomheten har en ansatt som i samarbeid med NAV Sigdal, har fulgt opp mennesker med rusproblemer og hjulpet en bruker tilbake til arbeid.

Psykisk helse ønsker å bygge videre på samarbeidet med NAV Sigdal for å utvikle et senter som imøtekommer nye krav til kommunale oppgaver innen feltet aktivitet/arbeid f.eks til personer med AAP (Arbeidsavklaringspenger) eller de brukerne som er med i KVP ordningen (Kvalifiseringsprogrammet- Hjelp til å kvalifisere til jobb). Gjelder personer som ikke har en sykdom eller lyte som årsak til at de ikke kommer seg i aktivitet eller lønnet arbeid.

Fritidskontakt, psykiatri til voksne med psykiske lidelser.

Fritidskontakt (tidligere støttekontakt) er et viktig tilbud til enkelte brukere som trenger å bryte sosial isolasjon og å trene på sosial nettverksbygging m.m.

Antall brukere i 2014 var 10 personer. I 2014 startet tjenesten opp med Fritidskontakt i gruppe. Her har 5 personer fått tilbud. Tiltaket vurderes som vellykket og fortsetter i 2015.

Rask psykisk helsehjelp.

Rask psykisk helsehjelp er et gratis lavterskeltilbud for voksne over 18 år med depresjon og angstlidelser i mild til moderat grad. Tilbudet gjelder også elever ved Rosthaug videregående skole. Tilbudet er en del av Ressurscenter helsefremmende arbeid innen psykisk helse lokalisert på Kildehuset Modum Bad, Rask psykisk helsehjelp er et supplement til kommunal psykiatritjeneste og treffer som regel ikke den samme brukergruppa. Mål er ved å gi rask hjelp/veiledning til personer som opplever lett til moderat grad av depresjon og angst ikke skal utvikle symptomene til mer kroniske lidelser. Sigdal har representanter både i arbeidsgruppa og styringsgruppa.

Psykososialt kriseteam

Kriseteamet har ikke vært involvert i alvorlige ulykker i 2014.

Det har i 2014 vært avholdt møter med innlagt kursing for teamets medlemmer. Arbeidet med sorg- og krisehåndtering videreføres.

Det er nødvendig med videre teambygging og kompetanseheving. Sigdal kommune er i nettverk med Modum, Krødsherad, Flesberg, Øvre og Nedre Eiker, Rollag og Kongsberg.

HOVEDUTFORDRINGER VIDERE:

1 Økonomiske rammer

Den største utfordringen i tiden som kommer er å gi tilstrekkelig hjelp innenfor de rammene virksomheten har. Virksomheten drifter innenfor begrepet faglig forsvarlighet i dag, men ser samtidig en økende etterspørsel etter tjenesten, noe som blir en stadig større utfordring for tjenesten. Dette har tjenesten løst ved å tilby samtaletimer sjeldnere enn før. Utgangspunktet er ofte tilbud om samtale hver uke for deretter å redusere til hver 14. dag eller sjeldnere. Det siste gjelder særlig brukere som har behov for tjenesten over en lenger periode.

Det er også vanskelig å opprettholde tjenestetilbudet ved ferie og sykdom. Pasientene tilbys ofte samtaler med annen ansatt, men takker ofte nei til å bytte terapeut. Redusert etterspørsel i ferier gjør det mulig å opprettholde begrepet faglig forsvarlighet.

Det brukes mye tid på administrative oppgaver som skal gjøres innenfor området. Det er en ansatt som har som oppgave å avhjelpe saksbehandlingen.

2 Kompetanse

Det å sikre et godt nok faglig miljø i tiden som kommer er også en utfordring for kommunal psykiatritjeneste. Tjenesten har deltatt på ulike fagkurs for å tilegne oss ny kunnskap også holdt kurs lokalt for ansatte i helse og omsorgssektoren. Kursbudsjettet er i balanse, men bør styrkes neste år for å imøtekomme framtidige behov.

3 Dagsentertilbud

Det er viktig å utvikle tilbud og drift ved Sigdal aktivitetssenter. Ved nye eller endrede behov må en tilpasse sitt tjenestetilbud ved senteret i tråd med dette. Antall brukere av senteret har gradvis gått ned fra 2012. Det holdes husmøter, hver måned, hvor brukernes opplevelse av deltagelsen er hovedtema. Dette er viktig for å ha et godt og trygt psykososialt miljø. Torsdager har vært lite besøkt og tjenesten har endret denne til en brukerstyrt dag med redusert tilbud.

Fra 2015 vil Friskliv-Sigdal benytte lokalene annenhver torsdag. Psykiatritjenesten har lenge hatt et samarbeid med Frisklivssentralen. Med et kontor lokalisert i samme lokaler som dagsenteret, har administrasjonen tro på at det blir lettere å videreutvikle samarbeidet.

4. Tverrfaglig samarbeid

Administrasjonen har flere arenaer for tverrfaglig samarbeid i organisasjonen. Det er viktig å opprettholde og videreutvikle dette samarbeidet. «Tverrfaglig team» er en møteplass mellom fastlege, psykiatri og NAV. Det holdes møte hver måned. Samarbeid med helse og omsorg skjer i koordinerende enhet for voksne hver måned.

5. Samarbeid om barn og unge

Det er nå startet opp månedlige møter med helsestasjonen, noe som er viktig for å sette fokus på barn av psykisk syke foreldre.

Månedlige møter med barnevernet har ikke blitt gjennomført, som ønskelig fra psykiatritjenestens side. Det har kun vært ett møte med barnevern og psykiatritjenesten i 2014. Dette har tjenesten etterlyst, men vist seg vanskelig å gjennomføre.

6. Informasjon om kommunal psykiatritjeneste.

Det gjenstår fortsatt arbeid på kommunens internettsider for å sikre at befolkningen har lett tilgang til nødvendig informasjon om hjelpetilbudet. Psykiatritjenesten har laget egen folder som deles ut ved behov.

7. Fysisk helse

Psykiatritjenesten har fokus på fysisk helse, og jobber for at flest mulig som har behov og ønsker det, deltar i kommunes frisklives-tilbud med bl.a. stavgang og avspenning. Avdeling psykisk helse har i 2014 skrevet ut flere resepter til Friskliv.

Legetjenesten

OVERORDNET MÅL

Være en fleksibel, nær og effektiv legetjeneste for Sigdals befolkning.

MÅLOPPNÅELSE

Forsvarlig og god fastlegetjeneste for befolkningen.

Statistikken (KOSTRA) tilsier at Sigdal har relativt liten andel leger, med relativt lange pasientlister sammenlignet med Buskerud og landet for øvrig. Listelengdene er allikevel på det nivået som veileder tilsier at den kan være. Pasientlistene publisert hos HELFO viser følgende listelengder hos fastlegene: Elly Kjærnet har per 31.12.14 1606 innbyggere på sin fastlegeliste, 0 ledige plasser. Morten Melbye har 1433 på sin fastlegeliste, 177 ledige plasser. Fra 9 mars 2015 overdro Morten Melbye sin praksis til Erik Hemsborg Skar.

Forebyggende virksomhet/samarbeid med helse og omsorgstjenester.

Det er samarbeid med fysioterapivirksomheten, samt med frisklivskoordinator. Det er potensiale for ytterligere samarbeid/henvisning til frisklivstilbud og fysioterapitilbudene. Helsestasjonen har godt og etablert samarbeid med helsestasjons- og skolehelsetjeneste lege,

Godt og konstruktivt samarbeid med pleie og omsorg.

Sigdalsheimen har egen sykehjemslege. I tillegg til de faste visitt- tidene, har sykehjemmet mulighet til å tilkalle sykehjemslegen på kveld og helg, som alternativ til Ringerike legevakt. I tillegg til sykehjemslegen er turnuslegen på sykehjemmet en fast dag i uken, primært for oppfølging av korttidspasienter. Turnuslegen er også vikar for sykehjemslegen ved ferieavvikling o.l. Dette oppleves som en utfordring for fastlegene, som også har behov for turnuslegeressursen på legekantoret. Dette må det ses nærmere på. I tillegg (evt i stedet) kan pasienter på sykehjemmet velge benytte seg av fastlegen sin etter eget ønske. Det er et tett og godt samarbeid mellom fastlegene og Sigdalsheimen og også mellom fastlegene og hjemmetjenesten i den daglige praktiske tjenesteytingen. Leder for Sigdalsheimen og hjemmetjenesten deltar fast i samarbeidsutvalg med fastlegene. Øvrige nøkkelpersoner fra tjenestene inviteres med etter behov.

Samhandlingsreformen gir klare føringer om å forebygge behov for spesialisttjenester, samt om å behandle mer i kommunene. Dette medfører økte ansvars- og arbeidsoppgaver også for legene. Legene benytter seg av hjemmesykepleien og Sigdalsheimen så langt det er praktisk mulig. Den største begrensningen for å gjennomføre dette har vært kapasitet i disse tjenestene, herunder plassmangelen på Sigdalsheimen.

Legedekning/kapasitet

Det er en avtale mellom Vestre Viken helseforetak og kommunen som ivaretar vårt behov for ansettelse av turnuslege. Turnuslegen er en viktig brikke for å få legetjenesten i kommunen til å fungere på en god og forsvarlig måte, ved at turnuslegen avhjelper fastlegene. I kostratallene framkommer ikke vår turnuslegeressurs, så om man regner med denne ligger vi nærmere et gjennomsnitt for Buskerud og landet utenom Oslo ift legedekning.

Legetjenesten, med sin organisering, bemanning og lokalisering, oppfyller kravene til en forsvarlig legetjeneste.

Turnuslegeordningen/nøkkelfunksjon i dagens organisering.

Fra og med 2013 er det innført søknadsbasert turnustjeneste for nyutdannede leger.

Det var fra Helse- og omsorgsdepartementets side behov for å gjøre endringer som sikret en bærekraftig turnusordning mer tilpasset helsetjenestens behov. Samtidig var

det behov for å ivareta målsettinger om faglig kvalifisering av nyutdannede leger, og behov for fortsatt god geografisk fordeling av turnusleger. Med søknadsbasert turnusordning oppheves vilkåret om gjennomført turnustjeneste for å få rett til autorisasjon som lege i Norge. Dette innebærer at en lege kan søke om autorisasjon etter gjennomført og bestått medisinsk profesjonsstudium. Selv om turnus ikke lenger er et vilkår for autorisasjon har Helse- og omsorgsdepartementet besluttet at innholdet i turnustjenesten inntil videre skal videreføres. (kilde: Rundskriv Turnus for leger IS-6/2015)

Godt og konstruktivt samarbeid med fastlegene.

Kommunens samarbeid med fastlegene. Fra 2012 ble det etablert samarbeidsutvalg mellom kommunen og fastlegene. Møte ble også avholdt i 2014.

Godt samarbeid med Ringerike interkommunale legevakt.

Administrasjonen deltar i samarbeidsutvalg for legevakta.

Det var også i 2014 en ekstra lokal legevaktsberedskap på Haglebu i påsken.

Kommunelegen; medisinsk faglig rådgiver for helsetjenesten

Områdene kommunehelsetjenesten har mandat til å gi råd om er miljørettet helsevern, smittevern og helsemessig beredskap. Kommunelegen deltar i nettverk for kommuneleger i Buskerrud, og avtaler selv kollegialt stedfortredelse ved fravær.

2014 har vært et år uten store hendelser:

- 1 stk VEAS godkjenning (slam i landbruket)
- 1 stk dialogmøte med fylkeslegen, tema smittevern
- Kommunelegeforum med kommunelegene i nedslagsfeltet til Ringerike interkommunale legevakt. Satt opp den årleige vaktlisten der de dekker hverandre i perioden mai – september i tilfelle situasjoner.
- Prevalens undersøkelse: Teller antibiotikabruk og tilfeller av infeksjon ilt en valgt uke i 2014.
- Det var ingen tilfeller av tuberkulose i 2014. Se også tekst under Helsestasjonen. Utfordring er korte opphold, f.eks arbeidsinnvandrere, og fange opp disse.
- Nødnettet er i drift. De ansatte på legesenteret har fått opplæring i nødnett i 2014. Det er begrenset erfaring fra dette, da det ikke har vært hendelser med full alarm siden dette ble idriftsatt.
- Planarbeid, planene under kommunelegen skal rulleres i løpet av 2015.

UTFORDRINGER/TILTAK

Organisering:

Legetjenesten er kompleks. Kommunens organisering og ansvarsforhold for legetjenestene er fragmentert. Det krever tett samarbeid med involverte, og da spesielt fastlegene. Det krever også en del koordinering. Det er behov for å se nærmere på avklaring av rolle og ansvarsfordeling.

Stort arbeidspress på fastlegene:

- Samhandlingsreformen og tidligere utskrivninger fra sykehus har medført større press på legetjenesten (Flere oppgaver skal ivaretas kommunalt, samt dårligere pasienter).
- Få fastleger. Relativt lav legedekning. Sårbart ved fravær.
- Fastlegelistene er relativt lange.
- For legene/kommunelegen har det i 2014 vært utfordrende å få satt av tid til etterspurte samarbeidsmøter. Fra 2015 er denne situasjonen bedret for kommunelegen, da han har overdratt sin fastlegepraksis til ny fastlege fra mars måned.

Stort arbeidspress på kontorpersonalet:

- Utfordringer for Prestfoss legesenter i 2014 er to langtidsfravær på to av fire ansatte på kontorsiden. Dette er de to ansatte med høyest stillingsprosent. I tillegg har virksomheten to ansatte med vedtak om fritagelse i arbeidsgiverperioden pga. kronisk sykdom. Det er stor arbeidsmengde og høyt arbeidspress ved legesenteret, dette er noe av grunnen til langtidsfraværet. Presset for stort i 2013, og for å demme opp for dette ble det etablert en 20 prosent stilling, denne ble lagt inn i budsjett 2014.

Utnytte potensiale i Ringerike interkommunale legevakt:

- Det vises til egen årsmelding fra legevakten.
- Få sentrale ø-hjelpsplasser til å fungere optimalt

Elektronisk meldingsutveksling/utvikling IT

- Behov for utskifting /oppgradering av fagsystem på legesenteret. I 2014 har ikke elektronisk meldingsutveksling fungert optimalt. Dette jobbes det med i 2015.
- Kompetanseheving innen IT
- Det er behov for å avklare grensesnitt mot kommunale tjenester og støttefunksjoner. Dette jobbes det med i 2015.

Fysioterapi/Ergoterapi

ÅRSVERK

Tjenesteområdet inneholder til sammen 3,7 årsverk. I tillegg utgjør samlet driftstilskudd til privatpraktiserende 2,25 årsverk

OVERORDNET MÅL

Gi hele befolkningen et best mulig tilbud i kommunen, som er faglig forsvarlig med hensyn til behov, kvalitet og prioritering. Være pådriver for en best mulig livsstil blant befolkningen.

MÅLOPPNÅELSE

Fysioterapi -Helsestasjonen

Det har vært tett oppfølging og god måloppnåelse innenfor de tilgjengelige ressursene, i arbeidet med screeningundersøkelser og i arbeidet med barn med ekstra behov.

En 80 prosent fysioterapistilling er øremerket barn og unge. Fysioterapi til barn dekker hele kommunen, på helsestasjonen, i barnehagene og skolene. Det innebærer

screeningundersøkelser og oppfølging av barn med forskjellige funksjonshemminger, samt veiledning av omsorgspersoner og støtteapparat. Det er et økende antall barn med spesielle behov som trenger fysioterapi. Det har etter hvert blitt vanskelig å dekke behovet innenfor tilgjengelige ressurser, ettersom flere etterspør *denne type arbeidskrevende tjenester*. Fysioterapeut deltar i ansvarsgrupper og er også koordinator for enkelte av barna med sammensatte behov. Hun samarbeider tett med helsesøstrene, helsestasjonslege, andre kommunale instanser og habiliteringstjenesten i fylket. Fysioterapeut helsestasjonen har vært sykemeldt / delvis sykemeldt i perioder i 2014. Det ble leid inn vikar siste del av året, ellers fikk noen brukere et redusert tilbud og noen screeninger, undersøkelser og andre arbeidsoppgaver ble utsatt. Smidighet og vilje til å strekke seg langt gjorde likevel at fysioterapitjenesten ble opprettholdt på et forsvarlig nivå.

Folkehelsearbeid

Det er ikke ansatt folkehelsekoordinator i kommunen, så ansvaret ligger hos rådmannen. Hver enkelt leder er ansvarlig for folkehelsearbeidet innenfor sin virksomhet.

Folkehelsedager

Det har vært gjennomført Folkehelsedager på ungdomsskolen og de tre barneskolene som et samarbeidsprosjekt mellom skolene, friskliv, fysioterapi og helsestasjonen. På de tre barneskolene var hovedfokus førstehjelp ved Røde Kors, fysisk aktivitet og sunt kosthold. Aktiv 365-ungdommer fra 9. kl. ved ungdomsskolen sto for de fysiske aktivitetene. På ungdomsskolen var vold i nære relasjoner et av temaene i 2014.

Friskliv

Målet har vært å fremme friskliv og mestring.

I 2014 var det ansatt 40 prosent fysioterapeut som frisklivskoordinator. I tillegg til å lede tjenesten, har frisklivskoordinatoren i 2014 også drevet noen av tjenestene, hatt helsesamtaler med pasienter henvist med frisklivsresept og deltatt i kommunale og interkommunale samarbeidsfora.

Målgruppe for satsning i 2014 var kronikergrupper med kols, diabetes og kreft, både når det gjaldt å forebygge sykdommene og å styrke personens lærings- og mestringsevne i forhold til å takle egen sykdom. Sigdal friskliv har vært med i et interkommunalt samarbeid med Modum og Krødsherad hvor det er mottatt prosjektmidler (kr 300.000,-) til interkommunalt frisklivssamarbeid til å utvikle tilbud til kronikergrupper. Dette arbeidet startet i 2014 og er brukerorganisasjonene er også med i prosjektet. Som et resultat av dette samarbeidet er det arrangert tre «Bra Dag» samlinger, en i hver av de tre kommunene for å styrke og fremme fysisk aktivitet, sunt kosthold og sunn livsstil. Det ble også arrangert to felles «Vite Mer Om» samlinger på Frydenberg hvor temaene var diabetes 2 og kols. Prosjektmidlene ble også brukt til «Senior-kick» hvor man inviterte seniorer til informasjon og utprøving av aktivitetstilbud. Lærings- og Mestringssenteret på Ringerike sykehus og Frydenberg rehabiliteringssenter har vært samarbeidspartnere til det tre kommunene i forhold til prosjektjobbinga.

Aktivitetstilbudene i Sigdal i 2014 har vært:

«Trim på resept» med gåtur /stavgang og øvelser (kondisjonstrening, styrke og avspenning).	Antall deltakere vår: 12, høst:14
«Go- og svett», intervalltrening etter musikk, Nerstad og Prestfoss.	Antall deltakere: vår: 76, høst: 85.
«Hjertetrim», lettere trening i gymsal med mulighet for basseng etterpå.	Antall deltakere: vår: 8, høst 8.
«Bassentrening» Øvelser i basseng etter musikk. Badstue.	Antall deltakere: vår: 31, høst: 28.
Røykesluttkurs: Ikke avholdt i 2014	Har hatt tilbud, men ingen påmeldte.
Kostveiledningskurs: Ikke avholdt i 2014	Har hatt tilbud, men ingen påmeldte.

Behov for egne lokaler til frisklivssentral.

Friskliv Sigdal har ikke hatt egne lokaler, men frisklivskoordinator i 40 prosent stilling er organisatorisk plassert under leder helsestasjonen og har kontor i helsestasjonsbygget. Dette kontoret har hun delt med to andre (lege og fysioterapeut) i deltidsstillinger, og det kreves stor planlegging og fleksibilitet for å få det til å fungere. Aktivitetene drives på ulike arenaer rundt i kommunen, men det er likevel behov for kontorplass, møte/treningsrom og lagerplass på ett sted. Fra 2015 er frisklivssentralen flyttet til andre etasje på Sigdal Fysikalske (Thorrudbygget). Stillingen er økt til 50 prosent fra 2015 i forbindelse med nyansettelse etter naturlig avgang og er finansiert via mulighet for å søke om økt fastlønnstilskudd.

Privatpraktiserende fysioterapeuter.

Sigdal har 2 fysikalske institutter: Sigdal fysikalske med 1,65 årsverk fysioterapeuter med driftstilskudd. I Eggedal er det 0,6 årsverk fysioterapeut med driftstilskudd, han er også manuell terapeut. Dette driftstilskuddet ble økt fra 50 til 60 prosent i budsjettet 2014.

Praksisomfang i 2014:

Ved Sigdal fysikalske: 254 pasienter - 4830 konsultasjoner, Antall timer inkl. administrasjon: 3200, noe som utgjør 550 timer mer enn driftstilskuddet. En stor andel tidkrevende behandlinger av multifunksjonshemmede og eldre.

Pr februar 2015 er det 7 pasienter på venteliste med en ventetid på 2-3 uker. Ventetiden varierer. Før jul var ventetiden 2 mnd.

Ved Eggedal fysioterapi: 212 pasienter - 3620 konsultasjoner Antall timer med kontortid samt reisetid tilsvarer en stillingsprosent på mer enn 100. Tildelt driftstilskudd er 60 prosent fra 2014. Ventetid er på ca. 2 uker.

For begge instituttene har praksisomfanget vært større enn driftstilskuddet er ment å dekke. Dette for å unngå for lang ventetid for brukerne.

Praksisen omfatter mange diagnoser, men den som ser ut til å øke mest, er behandling i forkant og etterkant av operasjoner, bruddskader eller andre skader. Dette ser ut til å bli en økende pasientgruppe i og med at sykehusene i større grad sender pasientene hjem tidligere istedenfor å gå via opptreningsinstitusjon. På enkelte diagnoser blir det nå i følge ny forskning foretrukket trening istedenfor operasjon. Behovet for fysioterapi ute i kommunene har dermed økt betraktelig de siste årene.

Det har vært avholdt samarbeidsutvalgsmøter mellom kommunen og de privatpraktiserende fysioterapeutene.

Utfordringer

- Ved de fysikalske instituttene er det stor tilgang av pasienter, og det blir en utfordring å gi tilbudet når folk trenger det uten for lang ventetid.
- Hjemmeboende barn og voksne med behov for habilitering/ rehabilitering og kontinuerlig oppfølging er en gruppe som kan kreve store ressurser i framtiden.

Sentrale føringer, som samhandlingsreformen og folkehelseloven, ønsker å dreie fokus fra kurativ virksomhet over mot forebyggende arbeid. Dette blir en utfordring med hensyn til ressurser da behovet for kurativ virksomhet i dag er stort. Det samme gjelder for behov for å drive rehabilitering.

Fysioterapi/ergoterapi – Sigdalsheimen/Hjemmetjenesten

Inneholder 2,5 årsverk. Ergoterapeut 1 årsverk server brukere i alle aldre og samarbeider tett med mange tjenester. Fysioterapeut 1, 5 årsverk server primært voksne og eldre, både i institusjon og i hjemmet. Det er god måloppnåelse i forhold til oppgaver som er lagt til avdelingen, se budsjetteftet. Avd. er en velfungerende og oversiktlig tjeneste. Det har vært tett samarbeid innad i avd., samt med øvrig personale i forbindelse med langtidssykemelding. Avd. har knyttet til seg vikar for å opprettholde dagtilbudet ved Sigdalsheimen.

Fysio/ergo.avd. berøres også av overbelegg og press på tjenestene ved Sigdalsheimen og i hjemmesykepleien. Dette fører også til økt behov for ergo og fysioterapitjenester. Det har også i 2014 vært drevet fallforebyggende grupper. Aktivitetsteam har ligget nede i 2014. Dette arbeidet fordrer nært samarbeid med stillingen som kultur- og aktivitetskoordinator. Denne har stått vakant i 2014. Fysioterapeut i deltidsstilling har i tillegg stilling i Bedriftshelsetjenesten. Denne kombinasjonen av stilling oppleves som en stor styrke for virksomheten Sigdalsheimen og hjemmetjenesten.

Fysio-/ergoavdelingen skal sammen med fysio. under helsestasjonen fungerer som en selvstendig fagavdeling som samlet gir et tilbud til hele befolkningen. Det er behov for et tettere samarbeid for å ivareta dette. Herunder å finne gode samarbeidsrutiner og prioritering ved stort arbeidspress/stort behov for tjenesten. Det er fra 2015 opprettet egne samarbeidsmøter for å bedre ivareta dette. For øvrig er det etablert samarbeidsutvalg med de private fysioterapeutene. Det samarbeides blant annet om kompetanseheving.

Sosialtjenesten

NAV-kontoret i Sigdal har også i 2014 jobbet tverrfaglig med oppgaver som passer den enkelte uavhengig om man er statlig eller kommunalt tilsatt. Det betyr at det er kommunalt tilsatte som jobber med statlige oppgaver og omvendt. I 2014 har det vært avsatt en 50 prosent stilling til arbeidet med rus og 40 prosent til KVP. Videre har kontoret fortsatt en 100 prosent stilling som saksbehandler søknader om økonomisk sosialhjelp. Denne stillingen ivaretar også gjeldsrådgivning og frivillig forvaltning. Kontoret har i tillegg 70 prosent stilling som dekker resten av oppgavene knyttet til tjenesten bl.a. saker etter Husbankens regler. Leders stillingsandel på kommunal side er 40 prosent og flyktningekonsulenten er tilsatt i 60 prosent stilling. Det høye sykefraværet i 2013 fortsatte i 2014 og kontoret ble nødt til å ta inn en vikar i noen måneder på høsten.

MÅLOPPNÅELSE

Økonomisk sosialhjelp

For de som søker økonomisk sosialhjelp fokuseres det fortsatt på løsninger som i størst mulig grad skal gjøre brukerne selvhjulpne. I 2014 er det brukt mye tid på bistand til å rydde opp i økonomien til flere brukere og for noen brukere er det nødvendig med hjelp til å forvalte egne midler. Det har spesielt vært fokus på unge sosialhjelpsbrukere med tanke på å få disse ut i arbeidsrettet aktivitet.

Sammenliknet med andre kommuner i Buskerud har boligproblematikken i Sigdal med tanke på de som står utenfor boligmarkedet vært lav i 2014.

Brukere har i 2014 fått veiledning i husbankens ordninger. Søknader om bostøtte har blitt behandlet ved kontoret. Det har blitt utarbeidet faglige begrunnelser ved søknad om tilskudd og startlån.

Grunnet bemanningssituasjonen har det i 2014 ikke vært rom for å utarbeide en boligsosial handlingsplan.

Kvalifiseringsprogrammet

I løpet av 2014 har det vært 3 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Tjenesten har som målsettingen å få 4 deltakere innen utgangen av 2015.

Flyktingetjenesten:

Sigdal kommune har bosatt sin tildelte kvote av flyktninger til sammen 2 enslige og en familie. Flyktningekonsulenten har jobbet godt for å integrere de som nå er bosatt i kommunen. Alle er nå i relevant aktivitet.

Edruskapsvern/rusomsorg:

Det har i løpet av 2014 ikke vært mulig å få til et godt tilbud til rusmisbrukerne i kommunen, da tjenesten ikke har lyktes med å få ruskonsulentstillingen operativ. Tjenesten har i en periode hatt god hjelp fra psykiatritjenesten i kommunen som har tatt samtaler med noen brukere som har behov for dette. Ruskonsulentstillingen er fra 2015 igjen besatt. Innen høsten 2015 vil brukerne av tjenesten ha et godt tilbud.

Grunnet bemanningssituasjonen har dessverre heller ikke i 2014 vært rom for å revidere kommunens ruspolitiske handlingsplan, men dette vil være en prioritert oppgave i 2015.

UTFORDRINGER/TILTAK

Tjenesten har fortsatt utfordringer med at det flytter noen brukere til Sigdal på bakgrunn av at det er rimelige boliger å få kjøpt i kommunen. Noen av disse har liten styring på økonomien sin og det må settes inn tiltak for å få disse til å ta ansvar for egen økonomi.

Det er fortsatt en utfordring å sikre et faglig fellesskap for de ansatte på kontoret som i stor grad jobber alene på sitt fagfelt. Tiltak her vil være å få på plass et formalisert og strukturert samarbeide med nærliggende kontorer noe som ikke har lyktes fullt ut i 2014 grunnet stort fravær.

Behovet for en boligsosial handlingsplan har kommet sterkt inn i løpet av 2014. Dette gjelder flere områder og for NAVs vedkommende boliger til flyktninger og vanskeligstilte. I tillegg har det i 2014 vært behov for å finne en god løsning internt i kommunen til brukere som mister boligen sin og har behov for en midlertidig bolig i en periode.

Barneverntjenesten

OVERORDNET MÅL:

Å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Bidra til at unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

MÅLSOPPNÅELSE:

- **Gi barn og deres familier rett hjelp til rett tid.** Midt-Buskerud barneverntjeneste har i hovedsak oppnådd dette målet i 2014, da tjenesten ikke har registrert fristbrudd i forhold til meldinger og undersøkelse i 2014. Fra 1. april 2014, har Midt-Buskerud barneverntjeneste hatt egen barnevernvakt. Vaktordningen har mottatt flere henvendelser fra innbyggere i Sigdal.
- **Være en synlig og kompetent tjeneste.** Midt-Buskerud Barneverntjeneste har deltatt i samarbeidsfora i kommunen og vært på samarbeidsmøter i skoler og barnehager. I tillegg har barneverntjenesten deltatt på Folkehelsedagen ved Sigdal Ungdomsskole, hvor de har gjennomført undervisnings-/informasjonsopplegg for alle elevene. Det er ønskelig med enda tettere samarbeid både på systemnivå og i forhold til enkeltsaker.
- **Gi barn og foreldre et helhetlig og koordinert tilbud i tett samarbeid med andre instanser.** Det er gjennomført ansvarsgruppemøter og andre samarbeidsmøter i forhold til en del av barna. Det er ønskelig at barnet selv og barnets egne ønsker/interesser/stemme skal få mer fokus i disse møtene. Midt-Buskerud barneverntjeneste har jobbet aktivt for økt bruk av «Familierådsmodellen» som intervensjon, både akutt Familieråd og ordinære Familieråd. Familieråd er tiltak fra BUFETAT. I tillegg til samarbeid med øvrige kommunale hjelpeinstanser har tjenesten

- hatt godt samarbeid med spesialisthelsetjenester, Krisesenter og BUFETAT.
- **Gjøre tjenesten kjent for barn og unge, samt være synlig i lokal miljø.**
Informasjonsdag på Ungdomsskolen har bidratt til å gi ungdommer i Sigdal kunnskap om Midt-Buskerud barneverntjeneste, samt hvilke hjelpetiltak barnevernet kan bidra med.
- **Tidlig intervensjon med fokus på forebygging og iverksettelse av hjelpetiltak.**
Midt-Buskerud barneverntjeneste prioriterer tiltak i forhold til de minste barna, med tanke på tidlig intervensjon og forebygging. Tjenesten opplever dette som krevende, da total arbeidsmengde og arbeid i akuttsaker/plassering av større barn/ungdommer, krever mye.
- **Tilgjengelig for samarbeidspartnere og tilstedeværende i ulike samarbeidsfora.**
Midt-Buskerud barneverntjeneste er tilgjengelige både via vårt sentralbord, på e-post og ved at alle medarbeidere har egen mobiltelefon. Tjenesten opplever lite besøk på avdelingskontoret i Sigdal. Dette er naturlig, da det vanlige er å avtale tidspunkter for møter og samtaler. Videre opplever tjenesten at flere av familiene fra Sigdal foretrekker å møte barneverntjenesten på Vikersund, da det oppleves som mindre belastende enn å ha avtaler på kommunehuset i Prestfoss.
- **Etablert og velfungerende internkontrollsystem.** Det har vært arbeidet med forbedring av internkontrollsystemet og håndtering av avvik og klager i 2014. Dette arbeidet fortsetter i 2015. Det arbeides med innføring av «Kvalitetslosen» og elektronisk avviksmeldesystem og håndtering av disse. Dette vil gi oss bedre oversikt over nødvendige forbedringsområder og risikofaktorer.

UTFORDRINGER/TILTAK:

- **Tilby oppfølging av alle barn med hjelpetiltak i barnevernet.** Midt-Buskerud barneverntjeneste arbeider kontinuerlig med saksbehandlingsrutiner for å sikre at alle våre barn følges opp regelmessig. I perioder er det utfordrende å gi tett nok oppfølging i forhold til alle barn og deres familier.
- **Tilby mer oppfølging direkte i hjemmene slik at barnet (barna) kan fortsatt bo sammen med sine biologiske foreldre.** Oppstart og utvidelse av familieteam har bidratt til at Midt-Buskerud barneverntjeneste i større grad enn tidligere tilbyr tiltak rettet mot hele familien. Det kan være i forhold til kommunikasjon, samarbeid, roller, kultur, konflikthåndtering, tilknytning osv. i familien. Familieteamet består av 2 familierapeuter og ½ stilling besatt av PMTO – terapeut (Parent Manager Training Origion modellen). I tillegg har Modum kommune knyttet helsestasjonens psykolog til familieteamet. Alle medarbeiderne i familieteamet gjennomførte opplæring i COS – P (Circle of security – Trygghetssirkelen), som er et foreldreveiledningsprogram for å sikre trygg tilknytning mellom foreldre og barn. Dette programmet kan brukes både i arbeid med hver enkelt familie og i foreldregrupper.

- **Å oppnå målsetningen om å komme tidlig inn i sakene/forebyggende barnevern.** Det er ikke laget spesifikk strategi for hvordan denne målsetningen skal nås, men utfordringen er ofte på dagsorden. Midt-Buskerud barneverntjeneste ser for seg at familieteamet og bruk av foreldreveiledningsprogrammer vil være et viktig bidrag i dette arbeidet.
- **Innføre brukerundersøkelse på individ- og systemnivå.** Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse verken på individ. eller systemnivå i 2014. Det er igangsatt arbeid for å få til slike undersøkelser i 2015, ved bruk av «Bedre kommune».
- **Å ha tid til følge opp alle fosterforeldre.** Alle fosterhjem som har barn fra Midt-Buskerud, får regelmessig oppfølging. Det er noen fosterbarn og fosterhjem som krever svært tett oppfølging og her opplever tjenesten at det er behov for både mere tid og bedre metoder for å sikre barna gode nok betingelser/utviklingsstøtte.
- **Oppdatering av internkontrollsystem og avvikshåndtering.** Er under arbeid.
- **Advokattjeneste på anbud.** Advokattjenester er på anbud, men foreløpig ikke samordnet for de 3 kommunene. Dette vil skje når avtaleperioden er ute.
- **Tilstrekkelig antall kontorarbeidsplasser.** I løpet av 2014 har Midt-Buskerud barneverntjeneste fått tilstrekkelig antall kontorarbeidsplasser. Noen medarbeidere deler kontorer og tjenesten har relativt lite møterom, men godt samarbeid og fleksible medarbeidere gjør at dette fungerer greit.

Tjenester til funksjonshemmede

Det vises til budsjetteftet for beskrivelse av hva virksomheten inneholder.

Årsverk totalt i virksomheten i 2014 var 24,53. I tillegg kommer årsverk knyttet til omsorgslønn, privat avlastning og støttekontakter. Dessuten 7,2 årsverk knyttet opp til tjeneste gitt i annen kommune.

Regnskapet totalt for virksomheten for 2014 endte med et mindreforbruk på kr 1.977.910,-, noe som er et betydelig bedre resultat enn beregnet etter 3. kvartal. Dette skyldes hovedsakelig statstilskudd og periodisering av lønn.

Justering av vedtak til to tjenester knyttet til natt fra juni 2014 ga stor økonomisk uttelling i form av statstilskudd til ressurskrevende tjenester. På disse to tjenestene økte tilskuddet med kr 989.000,- fra 2013 til 2014, på tross av at kommunens utgifter er de samme. Dette kompenserte nesten fullt ut reduksjonen av ressurskrevende tjenester fra 5 til 4 på området, og selv om en forventet en økonomisk gevinst her ble inntekten vesentlig høyere enn beregnet i 3. kvartalsrapporteringen. Dette resulterer i at reduksjonen på 1,94 årsverk som er gjennomført i løpet av året blir ren innsparing.

I tillegg er utgifter tilsvarende kr 213.000,- knyttet til kommunens vikarsentral overført Sigdalsheimen i forhold til reelt forbruk i 2014 grunnet mindre behov for vikarer som en følge av reduksjoner.

Når det gjelder periodisering av lønn fra et år til et annet som i utgangspunktet skal være et nullregnskap ved stabil drift endte dette med et mindreforbruk totalt i virksomheten med kr 380.000,- i 2014. Dette mot et merforbruk på kr 428.000,- på samme poster i 2013. Dette tilsier en differanse på kr 808.000,- fra et år til det neste. Dette var ikke klart ved 3. kvartalsrapportering, da det er avhengig av lønnskjøring i november.

Det er i tillegg satt i gang tiltak i 2014 for å minske utgiftene til tjenesten fritidskontakt. En har som et resultat av dette i løpet av 2014 redusert totale tildelte timer per uke med 22,5. Dette tilsvarer 63 prosent stilling.

På øvrige områder er det kun mindre avvik fra budsjett.

Tilskudd til ressurskrevende tjenester:

Tilskuddsordningen skal sikre et best mulig tilbud til tjenestemottakere med store bistandsbehov, det vil si mottakere av tjenester under 67 år med omfattende hjelpebehov hvor netto lønnsutgifter oversteg kr 1.043.000,- i 2014. For utgifter utover dette dekkes 80 prosent av statstilskudd. Det er vanskelig å beregne inntekten her eksakt, da dette er avhengig av enkeltvedtakene og endringer her i løpet av hele året, og budsjetteres i forkant. Endelig beregning av utgiften gjøres i januar, og tilskuddet tilbakeføres til utgiftsåret.

Tilskuddet til ressurskrevende brukere ble budsjettert med kr 7.398.000,- for Sigdal i 2014 knyttet opp til 5 tjenester. Dette var fordelt med kr 6.968.000,- i BPO til hjemmeboende funksjonshemmede og kr 430.000,- til BPA (Brukerstyrt personlig assistent).

Endelig resultat for 2014 ble kr.7.193.000,- knyttet opp til 4 tjenester. Dette ble fordelt med kr 6.795.000,- i BPO til hjemmeboende funksjonshemmede og kr 398.000,- til BPA. Det er verdt å merke seg at regnskapet her kun endte med kr 205.000,- lavere inntekt enn budsjettert til tross for reduksjon av et vedtak. Dette skyldes vedtaksendringer i juni som utløste en økt inntekt i statstilskudd på kr 989.000,- knyttet til to tjenester uten økte utgifter for Sigdal.

Rammetilskudd til kommunene for antall psykisk utviklingshemmede over 16 år med vedtak på tjenester:

Som en del av kommunens rammeoverføring er antall psykisk utviklingshemmede over 16 år en faktor. Dette er ikke øremerkede midler, og inntektsføres derfor ikke direkte på virksomheten. I 2014 fikk kommunen kr 589.000,- for 10 brukere med psykisk utviklingshemming, altså en samlet inntekt på kr 5.890.000,-. Dette er avhengig av at det foreligger et enkeltvedtak på tjenester, men størrelsen på vedtaket er uten betydning. Antallet er det samme som i 2013.

OVERORDNET MÅL

Gi brukerne et tjenestetilbud tilpasset den enkeltes behov på en faglig god og effektiv måte. Hovedmålet er å gi brukerne hjelp til selvhjelp, slik at de skal kunne greie flest mulig av dagliglivets gjøremål på egenhånd ut fra den enkeltes forutsetninger.

MÅLSOPPNAELSE

Virksomheten har de siste årene vært gjennom store omstillinger som følge av endrede behov og brukergruppe, noe som har gitt seg utslag i stadig endrede bemanningsplaner og arbeidsoppgaver. Så også i 2014. Virksomheten har vist seg omstillingsdyktig, og jobber ut fra denne målsetningen. Virksomheten har faglærte i alle stillinger med unntak av helgestillinger, og har de siste årene knyttet til seg flere høyskoleutdannede ansatte som har gitt større faglig tyngde og kompetanse i virksomheten. Hjelp til selvhjelp forutsetter tid til å kunne vente på bruker og jobbe med ”hendene på ryggen”.

God kvalitet på tjenestene som blir gitt gjennom kontinuerlig jobbing med kvalitetssikring av tjenesten.

Det er fortsatt behov for utarbeiding av noen nye rutiner og revidering av etablerte prosedyrer i forhold til endringer. Det er på plass risikoanalyse for virksomheten i forhold til bygg, brann og arbeidsmiljø.

Fleksibel bruk av de tildelte ressursene slik at brukerne mottar riktig hjelp til rett tid.

Det er jobbet godt med dette i 2014, og ressurser har blitt flyttet og redusert ved endrede og nye behov. Virksomheten har vært på en midlertidig turnus store deler av året på grunn av endringer.

Brukere som føler trygghet og er fornøyde med tjenestene de mottar.

Det jobbes kontinuerlig med dette. Dette er allikevel vanskelig målbart, da det ikke er utviklet noen brukerundersøkelse for målgruppa.

Det er en utfordring å ta vare på den enkeltes individuelle behov i fellesskapet. Brukene av boligen har ulik alder og behov, og personalet må tilpasse seg dette. Det er også en utfordring å få til gode overganger til permanent bolig for brukerne av avlastning som etter hvert blir voksne og skal flytte for seg selv.

Tjenestene som ytes fra virksomheten skal være kjent blant kommunens innbyggere, og innbyggernes behov skal være kjent av virksomheten.

Her er koordinerende enhet et viktig fora for å fange opp brukerbehov og fordele ansvar. Denne har utviklet en informasjonsbrosjyre som er lagt ut ved helsestasjon, på kommunehus, skoler, og lignende. Nye nettsider vil være et viktig verktøy her.

Sikre forsvarlig bemanning gjennom rekruttering av kvalifisert personale generelt og spesielt på helg.

Alle større faste stillinger har vært besatt i året med faglært personale, og andelen høyskoleutdannede i virksomheten har økt. Dette er tilfredsstillende. Når det gjelder helgestillinger har en hatt noen ledige gjennom året, i tillegg til vikariater. Dette har vært et bevisst valg da en i 2013 valgte å ansette flere nye faste faglærte ansatte i kommunes vikarsentral, og benytter disse i vikariatene. Dette har også gjort at tjenesten har kunnet skjære ned betydelig i 2014 uten å måtte si opp eller omplassere ansatte. Å dekke ledige helger er en

utfordring, men har latt seg løse grunnet vikarsentralen og fleksible vikarer. Det er ønskelig å få inn flere faglærte også på helg, da disse er sårbare med tanke på fagdekningen.

Opplæring og veiledning for personalet for å sikre faglig kompetent og trygt personale.

Dette er en kontinuerlig prosess, og foregår vesentlig via intern opplæring fra ressurspersoner som kurses eksternt. Det faste personalet har opparbeidet seg en større grad av trygghet, noe som igjen nedarves til nyansatte og vikarer. Høyere andel høyskoleutdannet personale har også hatt en positiv innvirkning her.

Å utvikle og tilpasse tjenestetilbudet i takt med overordnede krav i regjeringens Omsorgsplan 2015 og stortingsmelding nr 51 om samhandlingsreformen.

UTFORDRINGER/TILTAK

Budsjettutfordringer

- Det er erfaringsvis i løpet av året nye søknader om tjenester som kommer til. Det er ingen midler til å dekke opp nye vedtak i 2015. Virksomheten har i løpet av de siste fem årene redusert bemanningen med 9,45 årsverk, med påfølgende store mindreforbruk i virksomheten gjennom flere år. Det er sannsynlig at en nå har nådd et minimum og at denne trenden vil snu, og utfra erfaring vil det bli økonomisk tungt den dagen det er behov for økning av totale årsverk igjen. Det bør jobbes med å ha en buffer for å møte dette når det kommer.
- Tendensen framover er flere yngre brukere med behov for hjelp som ikke er så omfattende at det følger noe tilskudd fra staten med.
- Det er usikkert om ressurser knyttet til Tono dagsenter dekker økt behov fullt ut. Dagtilbud i form av arbeidstrening/ aktivisering til unge brukere som har fullført videregående skole og ikke kan konkurrere på det ordinære arbeidsmarkedet.
- Å spare i forhold til innleie ved fravær på grunn av stramme rammer uten at det går på bekostning av personalets sikkerhet og fører til økt sykefravær.
- Å ta hånd om virksomhetens bygg for å hindre verdiforringelse med knappe vedlikeholdsbudsjetter.

Se også felles utfordringer i Helse- og sosial

Administrasjon Saksbehandling og Iplos:

Alle enkeltvedtak på tjenester skal være à jour til enhver tid. Saksbehandlingen i forhold til alle vedtak på tjenester er tidkrevende, og er lagt til leder/ assisterende leder. Dette er ingen god løsning, og tar i perioder mye tid fra lederressursen. Det ble i 2013 forsøkt å legge dette på egen saksbehandler ved bruk av vakant stilling. Dette er videreført i 2014. Det jobbes med å finne rom til en egen saksbehandler gjennom omprioriteringer i egen virksomhet i 2015. Enkeltvedtakene er juridiske dokumenter som kan etterprøves, og er også viktige for å sikre en effektiv og rettfærdig tjenesteyting. Det er også et krav at disse skal være oppdatert til enhver tid for å motta toppfinansieringstilskuddet til ressurskrevende tjenester. Enkelte typer tjenester, som omsorgslønn, er ofte gjenstand for klage. Å kjøre en klagesak til Fylkesmannen

er tid- og ressurskrevende med tanke på tid en bruker til innhenting av informasjon og utforming av vedtak. En er i tillegg bundet til forvaltningslovens frister for saksbehandling.

Koordinerende enhet, ansvarsgrupper og individuell plan

Virksomhetsleder i Tjenester til funksjonshemmede er leder i kommunens koordinerende enhet, som behandler alle saker og søknader fra brukere i alle aldre med langvarige og sammensatte behov. Disse brukerne har rett på en koordinator og en individuell plan, og brukerlistene i koordinerende enhet har vært økende.

2013: 54 brukere. 22 av disse under 18 år, 32 over 18 år.

2014: 57 brukere. 21 av disse under 18 år, 36 over 18 år.

Det er behov for noe mere avsatt tid for nøkkelpersoner knyttet til koordinering og arbeid med Individuell plan. Det er opprettet ansvarsgrupper og Individuelle planer rundt brukerne. I flertallet av disse gruppene er det representant fra virksomheten som er oppnevnt som koordinator. Dette er tidkrevende arbeid. Det er en utfordring å frigjøre tid til dette, og å holde oppsatte frister for evaluering av planene, slik at disse skal være aktuelle og retningsgivende til enhver tid.

Avlastning

Årsverk er økt med 60 prosent stilling fra 2015 for å dekke et økt behov for denne tjenesten. Dette er dekket opp i faste stillinger, men det er usikkert hvorvidt vikarpostene videre holder til å dekke ekstra etterspørsel i forbindelse med skolens ferier. Det er sannsynlig at behovet vil øke ytterligere i 2016, og en må da jobbe med å finne midler til denne økningen.

Når det gjelder privat avlastning er det en utfordring å finne egnede hjem som ønsker å ta imot barn med spesielle behov over tid for å sikre kontinuitet.

Personale/ bemanning

Det må jobbes med å beholde høgskoleutdannet personell i virksomheten, etter at en har klart å knytte til seg nye medarbeidere her. Virksomheten ser et økende behov for høyere utdannet personale i takt med nye utfordringer i virksomheten. For å beholde disse er en avhengig av at disse gis mulighet til å få faglige utfordringer og rom til å jobbe noe utover ren turnusstilling. Dette henger sammen med det økende koordineringsbehovet beskrevet over.

Arbeide videre med å holde sykefraværet på et lavt nivå. Dette er et satsningsområde gjennom hele året.

Det er jobbet kontinuerlig med å øke tryggheten og samkjøre personalet i forhold til å jobbe med brukere med utfordrende atferd. Det er opplært ressurspersoner som skal sørge for et system for gjennomgang og trening av alt personale for å gjøre dem i stand til å takle utageringer. Årlig oppdatering skjer i henhold til virksomhetens opplæringsplan. Det er den enkeltes ansvar å sørge for at en er oppdatert på dette.

Brukere

Jobbe med å bedre fritidstilbudet til beboere i kommunen som har vansker med å integreres i det ordinære organisasjonslivet. Dette gjelder spesielt på kveldstid og i helger. En fritidsklubb på kveldstid for yngre brukere noen kvelder i måneden er etablert. Det jobbes videre med å videreutvikle denne. I tillegg jobbe videre med interkommunalt samarbeid rundt aktiviteter,- Fritid 1-2-3. En ser at tendensen er at det vil bli flere brukere av tjenesten framover med et lavere hjelpebehov enn i dag.

Virksomheten har et økt behov for dagtilbud til en yngre brukergruppe med behov for arbeidsrelaterte aktiviteter enn tidligere. Det må jobbes videre med å finne aktiviteter/ arbeidsoppgaver til brukerne som er både utfordrende og meningsfylte, samtidig som personalressursene utnyttes best mulig.

Sigdalsheimen og Hjemmetjenesten

Virksomhetens ansvar- og regnskapsområde omfatter mye mer enn sykehjem og hjemmetjenester. Det inkluderer også diverse overordnede administrative tjenester, bygg, aktivisering og servicetjenester i virksomheten, samt medfinansiering og akutthjelp. Det vises til budsjetteftet for nærmere beskrivelse av hva virksomheten omfatter.

Årsverk totalt i virksomheten i 2014 var 85,3. I tillegg kommer trivselsassistenter og sykehjemslege. Endring fra 2013 til 2014 var kun en liten økning med 0,1 åv til kjøkkenet. Se budsjetteftet for detaljer/ nærmere beskrivelse av årsverk under de ulike tjenesteområdene i virksomheten, samt for å se endringer i årsverk fra 2014 til 2015.

Regnskapet totalt for virksomheten for 2014 endte med et samlet mindreforbruk på kr 26.820,- noe som er et betydelig bedre resultat enn beregnet etter 3. kvartal. Dette skyldes flere forhold:

- Det at virksomheten har fått full lønnskompensasjon i 2014, herunder kompensasjon for ekstra kostnader knyttet til KLP er av stor regnskapsmessig betydning for en virksomhet med så mange ansatte/så store lønnsutgifter. Tidligere år er dette kompensert kun delvis.
- Regnskapet viser imidlertid fortsatt merforbruk Sigdalsheimen på kr 805.929,- på grunn av etterslep av manglende lønnskompensasjon fra tidligere år og dertil stramt vikarbudsjet. Det var stort press på tjenesten første del av året og det ble ikke funnet rom for innsparing på vikarinneleie slik budsjetteftammen krever. Det ble imidlertid spart betydelig på vikarinneleie siste kvartal da presset avtok noe. (Presset har igjen økt i 2015.) Se nærmere beskrivelse av regnskap 2014 under post for Sigdalsheimen bak i dokumentet.
- Akutthjelp (kommunal øyeblikkelig hjelp døgnopphold) inneholder prosjektmidler som styrker budsjettet til Sigdalsheimen. I 2014 har dette saldert regnskapet med nær 500.000 kroner.
- Hjemmetjenesten endte med mindreforbruk på kr 123.723,-, primært grunnet innsparingstiltak som følge av redusert behov for praktisk bistand.

- Det har generelt vært begrenset bruk av vikar i sykemeldingsperioder, samt at noen stillinger har vært holdt vakant. Dette har positiv effekt på regnskapet, men har ført til økt arbeidsbelastning på andre medarbeidere og noe redusert tjenestetilbud.
- Det ble betydelig lavere energikostnader enn budsjettet i 2014, vel 330.000 kroner totalt for Sigdalsheimen og omsorgsboligene. Samt mindre utgifter til reparasjoner og vedlikehold enn forventet.
- Positiv effekt av kontinuerlig oppfølging av inntektssiden (husleier, innkjøp m.v), herunder økning av egenbetalinger.

OVERORDNET MÅL

Å være en brukerorientert og effektiv virksomhet som sikrer at brukerne har tillit til at de får riktig og nødvendig hjelp når de trenger det.

Kommunens overordnede visjon om at ”i Sigdal kan du skape no’ sjøl” handler for oss om å skape, utvikle og drive, gode helse- og omsorgstjenester, både på system og individnivå. Ikke minst handler det om å skape gode møter med brukerne våre. Hver enkelt ansatt utgjør en forskjell for brukerens opplevelse og hverdag gjennom sine holdninger og måte å møte brukeren på.

I henhold til kommunens visjon skal tilgjengeligheten på offentlige tjenester styrkes der brukeren er. Denne visjonen er også i tråd med budskapet i samhandlingsreformen, ”rett behandling på rett sted til rett tid” og tjenestetilbud nær brukeren/der brukeren bor. Virksomheten jobber og utvikler tjenestetilbudet i tråd med dette, herunder også ivaretagelse av mer spesialiserte pleie og omsorgstjenester som rehabilitering og lindrende pleie.

MÅLSOPPNÅELSE

Virksomheten skal bruke de tildelte ressurser fleksibelt, slik at kommunens innbyggere mottar rett behandling på rett sted til rett tid.

Det er en felles oppfatning om at virksomheten er god på dette. Det er opprettet ulike samhandling- og samarbeidsarenaer, på tvers av tjenester og på tvers av profesjoner. Alle, uansett hvor man er og hvilken rolle man har i organisasjonen jobber etter en felles grunnholdning om å finne løsninger til det beste for brukerne våre. Brukerfokuset står sterkt.

Brukerne skal føle trygghet uansett om de bor hjemme eller i institusjon, og skal i størst mulig grad gis ansvar for egen livssituasjon.

Det jobbes aktivt for å finne trygge og forsvarlige løsninger for alle brukerne, men målet kan i perioder være vanskelig å nå, særlig når man opplever stort gap mellom behov for tjenester og tilgjengelige personalressurser. Enkelte brukere kan også oppleve utrygghet selv om tjenestene betegnes som faglig forsvarlige.

Forebyggende arbeid og rehabilitering skal være retningsgivende for all innsats. Økt fokus på forebyggende tjenester i tråd med samhandlingsreformen.

Virksomheten jobber aktivt etter denne intensjonen. Hjemmetjenesten har i mange år hatt en forebyggende profil med « litt tjenester til mange». Særlig hjemmehjelpstjenesten har etter vår

oppfatning vært forebyggende. Tjenesteanalysen problematiserer dette med at «litt tjenester til mange» på den annen side også kan skape større behov for tjenester. En eventuell reduksjon vil imidlertid etter vår erfaring føre til økt utrygghet og raskere behov og etterspørsel etter tjenester på høyere omsorgsnivå som hjemmesykepleie og institusjonsplass.

Trygghetsalarmer, matombrining og dagsentere /aktivitetstilbud er viktige forebyggende hjemmetjenester. Det er også en styrke for tjenesten at den inneholder deler av fysio/ergo avdelingen. Det har vært ønskelig å starte opp med forebyggende hjemmebesøk for innbyggere over 75 år. Det har imidlertid ikke vært rom for dette tiltaket innenfor sektorens budsjetttramme. Tjenesteanalysen problematiserer også dette tiltaket, ved at dette også kan utløse behov i befolkningen. Virksomheten planlegger også å utrede eventuell igangsetting av hjemmerehabilitering/ hverdagsrehabilitering som et tiltak for å forebygge behov for tyngre pleie og omsorgstjenester. Den største utfordringen er begrenset kapasitet til prosjektarbeid/ utredningsarbeid på grunn av stort arbeidspress på ledelse og nøkkel-fagpersoner. Dette bør utredes når utvidelse av Sigdalsheimen er utført og man skal videreutvikle bruk av rehab.avdelingen/ rehab.personalet.

Tjenesten skal være kjent og tilgjengelig for alle innbyggerne i Sigdal og våre avdelinger skal kjenne behovene.

Sigdal er en akkurat passe stor kommune til å ha god oversikt. Det oppleves som en styrke at tjenestene Sigdalsheimen og hjemmetjenesten er organisert i en virksomhet. De betjener den samme brukergruppen. Det jobbes aktivt med å spre informasjon ut til innbyggerne gjennom kommunenytten. Det er fortsatt et mål å få hjemmesidene våre opp og gå, og å bruke disse mer aktivt til informasjon, herunder å få på plass tjenestebeskrivelser. Det er også et mål å holde kontakt og informere ut mot lag og foreninger.

Å kunne tilby enerom for beboere på langtidsplass.

Tilstrebes så langt det lar seg gjøre. Overbelegg legges primært på korttidsrom.

Å utvikle og benytte Rehabiliteringsenheten og Aldersdementenheten optimalt.

Dette er noe som har vært jobbet med kontinuerlig, og mange tiltak er iverksatt. Overbelegg og stort arbeidspress har skapt utfordringer også i store deler av 2014, (samt nå i første kvartal av 2015) Ivaretagelse av dette målet er en viktig del av arbeidet med å definere «pasientkabal» og bemanningsbehov etter utvidelse av Sigdalsheimen.

Å utvikle og bedre tjenestetilbudet til alvorlig syke og døende, herunder opprettelse av lindrende enhet/korttidsavdeling.

Det opprettes lindrende plasser i ny avd. ved Sigdalsheimen. En regner med å være klar til å ta i bruk disse plassene f.o.m 2016. Flere ansatte har tatt videreutdanning i lindrende pleie, og ønsker å være tilknyttet denne avdelingen. Kommunen har fra før opprettet kreftkontakter, en i hjemmetjenesten og en på Sigdalsheimen. Disse er med i nettverk for kreftkontakter i Buskerud. Det har ellers vært utført mange kompetansehevende tiltak og personalet og ledelsen har stort fokus på dette tjenestetilbudet. Det er en prioritert oppgave å ivareta døende pasienter og deres pårørendes ønsker og behov i livets slutfase. Enten man ønsker å være

hjemme eller på Sigdalsheimen. Personalet omdisponeres og/eller det leies inn fastvakt og bakvakt etter behov.

Å utvikle og tilpasse tjenestetilbudet i takt med kravene i samhandlingsreformen, i helse og omsorgstjenesteloven, samt nasjonal helse og omsorgsplan, med fokus på observasjon, behandling før, i stedet for og etter sykehus, herunder behovet for korttidsplasser inkl. rehabiliteringsplasser og kommunale ø-hjelpsplasser.

Virksomheten driver tjenestene i tråd med dette. Det henger nært sammen med punktet over om utvidelse av Sigdalsheimen. Utvidelsen er tenkt som en kombinasjon av plasser til lindrende enhet, og korttidsplasser til ovennevnte formål. Utvidelsen ville frigjøre rehabiliteringsavdelingen for overbelegg/andre korttidsplasser og til dermed å kunne drive mer aktivt rettet mot rehabilitering. Det må ses nærmere på bemanningsbehov / hensiktsmessig fordeling av eksisterende bemanning og eventuell kommende tilført bemanning.

Bemanningsbehovet ved Sigdalsheimen og bruk av de nye plassene ved Sigdalsheimen er drøftet i tjenesteanalysen. **Et nytt mål i budsjettheftet for 2015 er «Å definere og dimensjonere bemanningsbehovet/hensiktsmessig fordeling av eksisterende bemanning i tråd med behovet for tjenester ved en utvidet Sigdalsheimen»** Dette jobbes det med i 2015, jf handlingsplanen for videre arbeid med Agenda Kaupangrapporten.

Å utvikle tjenestetilbudet til demente og deres pårørende i tråd med regjeringens demensplan 2015/2020

Kommunens demensomsorg drives i tråd med denne planen. Det har imidlertid ikke vært kapasitet til å følge opp og ferdigstille en skriftlig lokal demensplan, men tjenestetilbudet er i rute i henhold til dette. Ressursene har vært prioritert mot praktisk utførelse/utvikling og opprettelse av tjenestetilbudene framfor skriftlig planarbeid. Se nærmere under punkt om demensomsorg senere. Kommunens demenskoordinator (tilligger pasientkoordinator ved Sigdalsheimen) og demensteamet har et særlig ansvar for dette.

Det skal sikres god kvalitet på tjenestene. Det må jobbes kontinuerlig med kvalitetssikring av tjenestene, herunder fagutvikling.

Virksomhetsleder og avd. ledere har stort fokus på dette i utvikling av tjenesten og i daglig drift. Det er øremerket 0,2 årsverk til fagutviklingssykepleier. Denne skal blant annet sørge for internundervisning i henhold til virksomhetens kompetanse og utviklingsplan (opplæringsplan). Det er en stor utfordring å finne tid og rom til å ivareta dette arbeidet når presset på tjenestene er stort. Se beskrivelse under felles utfordringer for sektoren.

Sikre rekruttering av faglært personell

Det er generelt god rekruttering av fagpersonell til virksomheten, bortsett fra til rene helgestillinger og til sommervikariater. I 2014 har det også vist seg vanskelig å rekruttere sykepleiere til natt. Rekrutteringsarbeidet har høy prioritet og det er gjort en rekke tiltak for å sikre rekrutteringen og å opprettholde fagdekningen, herunder bruk av faste flytende stillinger, vikarsentral, mottak av lærlinger og studenter, lønntiltak og oppsøkende rekruttering/ «headhunting». I tillegg opplever virksomheten at et aktivt faglig miljø rekrutterer og

beholder arbeidstakere. Et uttalt mål for hjemmetjenesten er å omgjøre ufaglærtstillinger til fagstillinger ved ledighet. For Sigdalsheimen er det et uttalt mål å rekruttere flere sykepleiere som følge av økt ansvar med samhandlingsreformen.

UTFORDRINGER/ TILTAK

Organisering og lederstruktur

Det har siden 2004 vært felles virksomhetsleder for Sigdalsheimen og Hjemmetjenesten og med avdelingsledere for henholdsvis Sigdalsheimen og Hjemmetjenesten under denne. Virksomhetsleder fungerer som nevnt også med Helse og sosialsjef-fullmakter der det er behov for, og hensiktsmessig med en lederrepresentant/faglig kontaktperson for sektoren, innad i kommunen og utad. Virksomhetsleder tar et spesielt ansvar for koordinering og representasjon i rådmannens ledergruppe, samt i interkommunalt samarbeid og samarbeid med spesialisthelsetjenesten på system / kommunalsjefnivå. Denne type «helse og omsorgslederansvar- og oppgaver» ivaretas i tillegg til virksomhetslederansvaret.

Organisering og lederstruktur i helse og omsorgstjenestene er som tidligere nevnt også drøftet i rapporten fra Agenda Kaupang. Den påpeker som nevnt at det er noe variabel struktur i ledelsen innen helse- og omsorgstjenesten i kommunen, sett i forhold til kommunens øvrige tjenester. Og at det er store forskjeller i driftsstørrelse og kontrollspenn for ledere. Virksomhet for Sigdalsheimen/ hjemmetjenesten har størst omfang hva driftsstørrelse angår, og også stort kontrollspenn for lederne. Rapporten anbefaler virksomheten å *vurdere* å dele opp og endre lederstrukturen ved å samle fag, økonomi og personal ansvar ut på avd.leder nivå.

Rapporten anbefaler samtidig kommunen å *vurdere* å innføre et helse og omsorgsledernivå, da andre kommuner ofte har valgt å ha et kommunalsjefnivå for å ivareta type «helse og omsorgslederansvar- og oppgaver som nevnt over. Rapporten understreker samtidig at dagens organisering, styring og ledelse av tjenestene fungerer og at kommunen kan videreføre dette uten at det medfører store utfordringer. Det oppleves imidlertid et stort arbeidspress på lederstillingene, spesielt på virksomhetslederstillingen ved dagens organisering. Dette har økt betraktelig de siste årene og henger mye sammen med nettopp overordnede lederoppgaver på helse og omsorgsledernivå, særlig som følge av samhandlingsreformen. Det har kontinuerlig vært jobbet med organisasjonsutvikling, herunder hensiktsmessig fordeling av ansvar og arbeidsoppgaver mellom virksomhetsledere i sektoren generelt og mellom virksomhetsleder og avdelingsledere, støttefunksjoner og sykepleiere. Det er uansett behov for endringer i virksomheten.

Organisering av overordnet ledernivå henger også nøye sammen med organisering av ledelse i virksomheten for Sigdalsheimen og hjemmetjenesten. Det vises til rapporten for nærmere beskrivelse og drøfting av lederstrukturen. Det vil jobbes videre med dette utover i 2015, jf handlingsplan for videre arbeid med rapporten.

Felles utfordringer

Virksomheten har mange felles utfordringer med sektoren for øvrig. Se lenger frem, kap 1.4 for nærmere beskrivelse av disse. Herunder om organisering, samhandling, utvikling av tjenestene i tråd med lovverk og nasjonale retningslinjer, internkontroll, HMS og

kvalitetssikring, IT, saksbehandling, frivillighet, oppfølging av sykefravær, rekruttering, kompetanse og lærlinger, samt budsjettutfordringer.

Budsjettutfordringer

Det vises til beskrivelse av felles budsjettutfordringer for sektoren lenger frem i dokumentet. I det følgende beskrives utfordringer spesielt for tjenestene ved Sigdalsheimen og hjemmetjenesten.

Rammetildelingen t.o.m 2014 har som nevnt ikke dekket lønnsvekst for virksomheten, noe som har ført til et meget stramt vikarbudsjett. Rammen for 2015 er styrket for å kompensere for noe av dette etterslepet og for å kunne opprettholde aktivitetsnivået/ grunnbemanningen ved Sigdalsheimen. Dette gjennom rammetildeling, egne inntekter og reduksjon i hjemmehjelpstjenesten. Se budsjettheftet. Virksomheten må likevel fortsatt spare på innleie på vikar for å holde budsjettammen. På bakgrunn av disse økonomiske utfordringene, det opplevde presset på tjenestene, samt bevissthet om kommende endringer i økonomiske rammer og tjenestebehov som følge av endret alderssammensetning (færre eldste eldre) de nærmeste årene, ønsket virksomhetsleder ekstern bistand til en tjenesteanalyse. Dette for å få best mulig beslutningsgrunnlag til å best mulig kunne tilpasse virksomheten til rådende økonomiske rammer, eventuelt endret tjenestebehov, og ikke minst for å kunne definere (økonomisk) ressursbehov og bemanning ved en utvidet Sigdalsheimen. Det vises til egen rapport.

Presset på tjenestene hjemmesykepleie og sykehjem var stort første del av 2014. Det skjedde imidlertid endringer i aktivitetsnivået i løpet av høsten 2014, ved noe redusert overbelegg og press på tjenesten. Dette gjorde det lettere å gjennomføre sparetiltak og samtidig ivareta kravet om faglig forsvarlighet. Presset har igjen økt inn i 2015, til samme nivå som tidligere. Dette relaterer seg fortsatt både til stort behov for heldøgns omsorg/sykehjems plass blant de eldste eldre, og til stort antall utskrivningsklare pasienter og øyeblikkelig hjelp pasienter, samt til økt ressursbehov til pleie og omsorg til døende og til ressurskrevende brukere innen demens og alderspsykiatri.

Analysen viste at kommunen prioriterer de eldre/eldreomsorgen høyt, både til institusjonstjeneste og hjemmetjenester. Rapporten peker på flere områder for mulig innsparing. Noen av disse tiltakene var allerede iverksatt, mens andre blir utredet nærmere i løpet av 2015. Oppsummert kan man si at man har god/høy dekningsgrad av tjenester i eldreomsorgen, men man driver disse rimelig. Ved eventuelle behov for reduksjoner i tjenesten så er det dekningsgraden man må se på/har noe å hente på. Et annet forhold rapporten peker på er i hvilken grad kommunen er for «flinke», og «tar» oppgaver fra spesialisthelsetjenesten. Driften er helt i tråd med samhandlingsreformen og kan være bra for pasientene, men det er samtidig økonomisk ressurskrevende for kommunen. Samtidig som en prioritering av denne pasientgruppen (utskrivningsklare pasienter og øyeblikkelig hjelp opphold), risikerer å gå på bekostning av den ordinære/opprinnelige pasientgruppen i kommunal pleie og omsorg. Til slutt pekes det på at man også må drøfte nærmere om tjenestene som gis er av «for høy kvalitet» og gis til «for mange» i forhold til de økonomiske rammene til rådighet. Det er nettopp spørsmålet om kvalitet som vil være det springende punktet i videre drøfting av eventuelle innsparinger i tjenesten.

Behov ved utvidet Sigdalsheimen

Rapporten påpeker at kommunen ikke har økonomiske rammer til å drifte med like bemanningskrevende plasser på alle avdelinger ved en utvidet Sigdalsheimen i de nærmeste årene på grunn av endret alderssammensetning blant innbyggerne (færre 80+). Fremtidig bemanningsbehov avhenger av om man velger å ta i bruk alle de 8 nye plassene, hvilke pasienter man belegger de ulike plassene med, og hvordan man organiserer dette. Dette utredes i løpet av 2015 / legges frem til budsjettbehandlingen for 2016. Eksisterende bemanning ved Sigdalsheimen (med den siste styrkingen som ble innført som følge av «eldremrd») ligger i følge rapporten samlet sett på et *moderat* nivå, men noe høyt i sammenligningen med andre kommuner i rapporten på rehab. og demensavdelingen. Det er viktig å presisere at dette er beregnet ut i fra dagens antall, 41 plasser, altså *uten* overbelegg.

Virksomhetens vurdering så langt er at det er *minimum* behov for dagens grunnbemanning i en ny utvidet Sigdalsheimen for å drifte med det antall plasser Sigdalsheimen ivaretar i dag, inklusive overbelegg inntil fire plasser, for å ivareta faglig forsvarlighet og dagens kvalitet på tjenesten. Det vil si at man må vurdere å holde noen plasser ledige, dersom man ikke styrker bemanningen. Man er særlig bekymret for kvaliteten på de «spesialiserte» pleie og omsorgstjenestene rehabilitering, lindrende pleie og demensomsorg uten økning i bemanningen. For å drifte alle de nye 8 plassene, samt å drive faglig forsvarlige nevnte «spesialiserte» tjenester, vil behovet være å øke bemanningen med en pleier per dag og kveld, nær 3 årsverk. Dette ut i fra dagens aktivitetsnivå og press på tjenestene. Bemanningsbehovet henger nært sammen med aktivitetsnivå og bemanningsbehov i hjemmesykepleien, samt med bemanningsbehovet i renholdsgruppa på Sigdalsheimen. Dette utredes nærmere mot budsjettbehandlingen for 2016.

Hjemmetjenesten, herunder omsorgsboliger

Som nevnt viser tjenesteanalysen at kommunen prioriterer de eldre/eldreomsorgen høyt også i hjemmetjenesten. Også her pekes det på at det er god dekningsgrad, men at tjenestene drives rimelig. (Litt tjenester til mange). Særlig gjaldt dette hjemmehjelp. Denne tjenesten er redusert. Virksomheten opplever imidlertid hjemmetjenesten å være for dårlig utbygd til å kunne være et reelt alternativ til institusjonsplass, og å kunne demme opp for behovet for plasser på Sigdalsheimen. Antall brukere i tjenesten har vært noe synkende de siste årene, men til gjengjeld er brukerne dårligere og har større hjelpebehov enn tidligere som følge av samhandlingsreformen og tidlig utskrivelse fra sykehus. En utvidelse av Sigdalsheimen forventes å kunne redusere presset i hjemmetjenesten noe, dersom man kan ta inn flere brukere på Sigdalsheimen enn det man gjør i dag. Hjemmetjenesten ivaretar mange brukere med behov for heldøgns omsorg i dag på grunn av plassmangel på Sigdalsheimen. Dette oppleves på grensen av faglig forsvarlighet. Mange kommuner prioriterer heldøgns bemannede omsorgsboliger ved siden av/fremfor institusjonsplasser. Sigdal har ikke dette, og har heller prioritert plasser ved Sigdalsheimen.

Det er ikke heldøgns bemanning i omsorgsboligene i Prestfosstunet og ved Eggedal eldrecenter. For at omsorgsboliger skal betegnes og telle som boliger med heldøgns bemanning må det være stasjonert personell hele døgnet, inkl. natt, og utgjøre til sammen mer enn 5 årsverk. Først da vil det kunne nærme seg å representere et reelt alternativ til sykehjems plass. Se rapporten fra Agenda Kaupang for nærmere beskrivelse av nivåer for omsorgsboliger.

Virksomheten ser boligene som en mellomløsning mellom eget hjem og sykehjemmet for brukere som ikke kan klare seg hjemme lenger, men som samtidig vurderes som for friske til sykehjemsplass sett ut i fra både helsetilstand/funksjonsnivå og/eller antall sykehjemsplasser til disposisjon. Agenda Kaupang konkluderer i sin rapport med at boligene i Prestfosstun representerer et tilbud som gir trygghet og gode boforhold for eldre pasienter med behov for dette. Boligene på Eldresenteret representerer også et tilbud som gir trygghet og gode boforhold for eldre pasienter med behov for dette, men ikke i like stor grad av trygghet på natt som omsorgsboligene nær Sigdalsheimen. Eldresenteret drives forsvarlig med natt-tilsyn etter behov, men noen beboere ville føle en større trygghet ved stasjonær nattevakt. Eldresenteret er p.t et bra grep nede i tiltakskjeden, men det forutsetter at tilbudet er forbeholdt brukere som ikke har behov for heldøgns omsorg.

Beboerne i omsorgsboligene har over de siste årene hatt et økt hjelpebehov og det har periodevis skapt store utfordringer med stort arbeidspress på personalet. Dette har også hengt nøye sammen med overbelegget på Sigdalsheimen. Beboerne blir ikke overført til Sigdalsheimen i den grad de gjorde før samhandlingsreformen på grunn av generelt stort press på institusjonsplassene, og andre får tilbud om omsorgsbolig i stedet for langtidsopphold på grunn av at man ikke får plass på sykehjemmet. Pleietyngden og arbeidspresset toppet seg i 2013, men avtok inn i 2014 ved stor utskiftning av beboere. Pleietyngden har igjen økt betydelig i første tertial 2015, og henger nok en gang sammen med økt overbelegg/at det ikke er plass på Sigdalsheimen. Det ventes en positiv effekt ved utvidelse av Sigdalsheimen ved at de dårligste og mest hjelpetrengende vil få tilbud om sykehjemsplass, så sant det er bemanning nok ved Sigdalsheimen til å håndtere dette.

Det er en utfordring at mye av personalet i omsorgsboligene er ufaglært, spesielt i forhold til muligheten til ivaretagelse og observasjon av syke beboere med et større hjelpebehov. Dette medvirker også til økt press på sykehjemsplasser. Det er behov for, og et mål å rekruttere faglært personell ved ledighet i stillinger.

Boligene er generelt ikke tilrettelagt / egnet for personer med demenssykdom. Dette gjelder også eldresenteret. Heimtun er imidlertid bygget tilrettelagt for denne brukergruppen, men for å benytte omsorgsboliger til demente kreves det stasjonær bemanning.

Utfordringer i byggeperioden for utvidelse av Sigdalsheimen

Det har medført / vil medføre noen praktiske utfordringer i byggeperioden med utvidelse av Sigdalsheimen, samt ved omlegging av hovedinngangen, men det har ikke/ medfører ikke endringer i driften eller i tjenestetilbudet til brukerne i noe alvorlig grad. Opprinnelig kantine ble revet høsten 2014. Tilbudet om felles middagsservering for brukerne og kantineservering for ansatte er opprettholdt i midlertidige lokaler i «vinterhagen» (området rundt den gamle hovedinngangen) Underholdnings- og aktivitetstilbud er redusert og tilpasset og fordelt mellom enhetene. Byggingen griper også inn i drift av kjøkkenet. En har og vil likevel forsøke å opprettholde tjenestetilbudet i så stor grad som mulig (opprettholde inntektsgrunnlaget) ved alternative løsninger. Det er foretatt og vil foretas nødvendige risikovurderinger underveis, og ved den positive innstillingen og fleksibiliteten de ansatte viser, så har dette gått og vil fortsatt gå kjempebra. Etter utbyggingen vil den nye hovedinngangen fremstå mer synlig og det vil bli bedre skiltet og lettere å finne fram for besøkende og andre, enn hva som er tilfelle i dag.

Demensomsorg

Demensomsorg er et uttalt satsningsområde i nasjonal helse og omsorgsplan. utfordringer og tiltak er nærmere beskrevet i egen delplan, nasjonal demensplan 2015/2020. Denne gir føringer for hvilke tilbud kommunene skal ivareta/opprette i forhold til demente og deres pårørende. Herunder ligger krav om tilrettelagt dagsentertilbud, veiledning og informasjon til pårørende/pårørendeskoler, kompetansehevingstiltak, opprettelse av demenskoordinator og demensteam. Disse tiltakene på plass i Sigdal.

Demenssykdom øker i takt med økende alder og utfordringene og behovet for tilrettelagte tjenester øker dermed også. Men tjenesten opplever også en økning av sykdommen i gruppen yngre eldre. Det oppleves stadig oftere behov for en til en bemanning på enkeltbrukere. Dette er en stor utfordring da det binder opp personale og det blir færre pleiere til å ivareta de øvrige brukerne. Det jobbes kontinuerlig med utfordringen med bemanningsbehovet på dementenheten. Dette har også vært vurdert i tjenesteanalysen. Denne viser at grunnbemanningen ved enheten likevel er god sammenlignet med lignende avdelinger i andre kommuner. Det vises til rapporten for nærmere beskrivelse. Det er imidlertid forskjell på hvordan kommunene løser utfordringen med særlig ressurskrevende brukere. Større kommuner har egne styrkede avdelinger til dette. Andre små kommuner søker gjerne å kjøpe plasser i andre kommuner. Det er imidlertid ikke «så lett» å finne plasser å kjøpe andre steder. Aktuelle brukerne ivaretas i egen kommune, på Sigdalsheimen. Dette krever periodevis forsterket bemanning, noe dagens budsjettamme ikke gir rom for.

Det har gjennom 2013 og 2014 vært et stort behov for å øke tilbudet ved dagsenteret for personer med demens. Dette er gjort fra 2015, jf budsjettøfttet. Det kan være en utfordring å rekruttere aktuelle brukere, men det er et viktig arbeid som bør prioriteres. Dagsentertilbudet fyller flere viktige funksjoner. Aktivitet og stimulering forebygger utviklingen av demenssykdommen hos de rammede. Det representerer samtidig en viktig avlastning for pårørende. Begge deler virker forebyggende på behov for innleggelse i sykehjem.

Aktiv omsorg/frivillighet

En felles utfordring i Helse og sosial er som nevnt at Sigdal har i begrenset grad etablert et system for styring av frivillig arbeid, herunder frivillighetssentral og frivillig arbeid inn i spesielt eldreomsorgen. Dette medfører økt etterspørsel etter kommunale tjenester, spesielt praktisk bistand. Se nærmere drøftinger av aspektet frivillighet i rapporten fra Agenda Kaupang. Et uttalt mål er at Sigdalsheimen skal være en arena for aktivitet, kultur og foreningsvirksomhet og komme både beboerne og øvrig befolkning til gode, herunder å opprette forebyggende aktivitetstilbud og å knytte tett samarbeid mot lag, foreninger og frivillige for å forebygge presset og behovet for de «tunge» kommunale tjenestene. Dette er også et nasjonalt satsningsområde og beskrives i diverse dokumenter, deriblant i St.meld om samhandlingsreformen og «Aktiv omsorg». Virksomheten har behov for å fokusere mer på dette, men har i 2014 ikke hatt kapasitet til å avsette tid og ressurser til dette arbeidet. Dette prioriteres etter ferdig utvidelse av Sigdalsheimen, hvor nye lokaler i 1.etg også er tilrettelagt for dette formålet. Stillingen som kultur og aktivitetskoordinator (0,2 år) er en viktig ressurs i dette arbeidet.

6.6 Kommentarer til tjenesteområdene (jfr tabell punkt 6.2 s 56)

For nærmere beskrivelse av hva de ulike tjenesteområdene i Helse- og sosial inneholder, samt beskrivelse av egenandeler, vises det til budsjetteftet. I årsmeldingen tar vi kun for oss regnskapet og forklarer mer-/mindreforbruk, og endringer i forhold til budsjett. For beskrivelse av utfordringer og tiltak knyttet til tjenesteområdene, se under virksomhetene.

1000 Politisk styring og kontrollorganer

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
38.000	38.000	9.684	28.316

Mindreforbruk skyldes at området er noe høyt budsjettet i forhold til reelt behov. Dette gjelder både hovedutvalg og styret for Eggedal Eldresenter.

1200 Administrativ ledelse

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
949.000	1.073.100	1.117.622	-44.522

Gjelder overordnet adm. i sektoren. Inneholder 1,5 årsverk. Merforbruk på kr 44.522,- skyldes oppgradering av IT utstyr, kontormateriell og utgiftsdekning i.f.m representasjon og reise på konferanse og samhandlings- og nettverkmøter på kommunalsjefnivå.

1203 Personal/opplæring/velferdstiltak

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
188.000	188.000	185.115	2.885

Alle ansatte i sektoren er innmeldt i bedriftshelsetjenesten. Mindreforbruk på kr 2.885,-.

1210 Forvaltning av eiendommer

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
347.000	347.000	303.918	43.083

Mindreforbruk på kr 43.083,- Mindreforbruket skyldes feilføringer.

2320 Helsestasjonen

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
2.347.000	2.615.900	2.571.921	43.979

Tjenesten inneholder 3,2 årsverk i 2014. Helsestasjons- og skolelege leies inn på timebasis (oppdragsavtale). Kommunestyret har fra 2015 vedtatt å øke helsesøsterressursen med 40 prosent ut fra blant annet Ungdata undersøkelsen. Dette er finansiert av ekstra midler i

statsbudsjettet til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. LIST-prosjektet i ungdomsskolen gir også midler til 20 prosent økning utover dette i 2015.

Mindreforbruk på kr 43.979,- skyldes at virksomheten fikk innvilget søknad på refusjon for kursvirksomhet, samt at det har vært mindre kostnader knyttet til ICDP og medisinske forbruksvarer ift budsjett. Dette er korrigert for i budsjett 2015. Virksomheten har i 2014 mottatt en ikke-budsjettert refusjon fra flyktningtjenesten. Denne videreføres ikke i 2015.

2330 Forebyggende arbeid, helse og sosial

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
2.032.000	2.298.900	2.313.047	-14.147

I budsjett 2014 ble kommunelege, friskliv og avd. psykisk helse lagt til dette tjenesteområdet Forebyggende arbeid, helse og sosial. I budsjett 2015 er dette imidlertid igjen omrokkert noe. For detaljer, se budsjett 2015. Tjenesteområdet har et merforbruk på kr 14.147,-.

Kommunelege

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
434.000	485.900	417.719	68.181

Tjenesten inneholder 0,37 årsverk kommunelege. Mindreforbruk på kr 68.181,-, ses mot merforbruk på tjeneste 2410 Legetjenester. Kommunelege ble skilt ut fra øvrige legetjenester i budsjett 2014 med da tilnærmet tilsvarende for stor andel. Dette er korrigert for 2015.

Friskliv

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
258.000	294.300	284.590	9.710

I 2014 utgjorde frisklivskoordinator en 40 prosent stilling. Denne er ved nyansettelse økt til 50 prosent fra 2015 og økningen er finansiert ved mulighet for å kreve fastlønnskutt.

I 2014 fikk Friskliv Sigdal tildelt kr 40.000,- som sin andel av et interkommunalt tilskudd (med Modum og Krødsherad) for tiltak for kronikergrupper. Tilskuddet var ikke budsjettert, og har dermed medført at man kunne øke aktiviteten noe i 2014. Egenandelene innen friskliv har dekket utgiftene til innleie av instruktører.

Avdeling for psykisk helse

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.340.000	1.518.700	1.610.738	- 92.038

Tjenesten inneholder 2,3 årsverk. Merforbruk skyldes i hovedsak for lavt budsjettert fastlønnsposter i størrelsesorden kr 75.000,- samt merforbruk på andel lisenser og gebyrer i størrelsesorden 15.000,-. Dette er det korrigert for i budsjett 2015.

2340 Aktiviserings- og servicetjenester for eldre og funksjonshemmede

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
3.816.000	4.419.500	3.865.182	554.318

Regnskapet viser et totalt mindreforbruk på 554.318,- Se nærmere forklaring under hvert område.

Tilskudd LHL dagsenter

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
14.000	248.000	258.126	-10.126

Merforbruk på kr 10.126,- skyldes andel AFP for tjenesteområdet «aktiviserings- og servicetjenester for eldre og funksjonshemmede» som teknisk regnskapsføres på denne tjenesten, og som ikke har blitt kompensert av overføring fra økonomiavdelingen. Dette må da dekkes av sektorens driftsbudsjett, og vil synes som merforbruk.

Tilskudd til LHL på kr 14.000 er videreført i budsjett for 2015. Kommuneergoterapeut er kommunens representant i styret for dette dagsenteret. Dagsenteret utarbeider egen årsmelding/rapporterer til LHL.

Tono aktivitetssenter og fritidskontakt til funksjonshemmede

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.598.000	1.706.900	1.440.480	266.420

Mindreforbruk på kr 266.420,- skyldes reduksjon av utgifter til tjenesten fritidskontakt som har ført til at totale driftsutgifter på området gikk litt ned fra 2013 til 2014.

Tono aktivitetssenter

1,5 årsverk var knyttet opp til aktivitetssenteret i 2014. Antall brukere på aktivitetssenteret i 2014: 13 brukere, hvorav 11 voksne og 2 barn/ unge. Dette er samme antall som i 2013. Antall brukere varierer fra dag til dag. Det er også skoleelever med behov for tilrettelagt undervisning som benytter senteret. Brukere av Tono driver noe kantine og cateringvirksomhet. Inntekt knyttet til dette var 60.000,- i 2014.

Fritidskontakt til funksjonshemmede:

Tjenesten fritidskontakt har vært økende de siste årene, og ble økt med 77.000,- i budsjett 2014. Dette var allikevel minimum 50.000,- for lavt med gjeldende vedtak i inngangen av året. Det var av den grunn nødvendig med en totalgjennomgang av alle vedtak og timetildeling her. Dette ble gjennomført i 2014. En har etter dette klart å redusere vedtaksomfanget og tildelte timer totalt, og utgiftene til denne tjenesten ble redusert med 140.000,- fra 2013 til 2014. Det jobbes videre med utvikling av tjenesten fritidskontakt, også gruppebasert. Dette vil i tillegg til å være økonomisk også være et bedre tilbud for mange brukere med tanke på sosialt nettverk. Det ble etablert et samarbeid med Modum og Krødsherad i 2013, 1-2-3-Fritid. Dette er det jobbet videre med i 2014. Kommunen har fått innovasjonsmidler fra fylket til prosjektet, og prosjektleder er ansatt og starter opp fra sommeren 2015. Fritidskontakt er en viktig forebyggende tjeneste som kan være en god løsning for mange hjemmeboende i alle aldre, og som også kan utsette eller avverge et behov for større og mer omfattende tjenester.

Antall brukere med fritidskontaktvedtak:

2011: 20 brukere

2012: 23 brukere

2013: 21 brukere tildelte timer totalt per uke: 93,5

2014: 16 brukere tildelte timer totalt per uke: 71,0

Altså en total reduksjon på 22,5 timer per uke.

8 vedtak er avsluttet, 3 nye er fattet.

4 brukere med vedtak mottok ikke tjenesten deler av året på grunn av vanskeligheter med rekruttering av unge menn som fritidskontakter.

Støttekontaktvirksomhet og dagsenterdrift ved avdeling for psykisk helse

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
842.000	889.000	845.065	43.935

Inneholder 0,6 årsverk, samt lønn til støttekontakter. Regnskap for disse tjenestene viser mindreforbruk på kr 43.935. Dette skyldes i hovedsak mindreforbruk på lønnspostene på kr 40.000,-, da det har vært spart på vikarinneleie gjennom året.

Dagsenter ved Eggedal eldresenter

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
125.000	139.100	113.691	25.409

Består av 0,2 årsverk aktivitørstilling. Antall brukere på dagsenteret per 31.12. 2014: 17 brukere, hvorav 3 personer utenfor eldresenteret. Regnskapet viser et lite mindreforbruk og skyldes noe redusert behov/etterspørsel, samt innsparing på skyssutgifter på grunn av sambruk av tjenestebil.

Dagsenter ved Sigdalsheimen

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
254.000	281.500	141.380	140.120

Området inneholder 0,4 årsverk aktivitørstilling, samt 0,2 årsverk kultur- og aktivitetskoordinatorstilling. Mindreforbruket skyldes styrt innsparing i virksomheten, ved at stillingen som kultur- og aktivitetskoordinator har stått vakant (ubesatt) gjennom hele 2014. Se budsjettheftet for nærmere beskrivelse av denne stillingen.

Antall brukere på dagsenteret per 31.12. 2014: 17 brukere. Dagsenteret har hatt midlertidig tilholdsted i Heimtun i 2014, men flytter inn i nye tilpassede lokaler etter utbyggingen av Sigdalsheimen.

Dagsenter tilrettelagt for personer med demens

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
433.000	488.200	447.664	40.536

Inneholdt i 2014 0,8 årsverk. Tjenesten er økt med 0,4 årsverk fra 2015, det vil si at tilbudet er økt fra to til tre dager i uken, se budsjettheftet. Mindreforbruket på kr 40.536,- skyldes

hovedsakelig mindreforbruk i forhold til budsjett på leasingbil. Antall brukere på dagsenteret per 31.12 2014: 4 brukere. (mot 6-8 brukere tidligere i året) Dagsenteret holder p.t til i lokaler på Tono, men flytter inn i nye mer egnede lokaler på Sigdalsheimen etter utbyggingen.

Sigdalsheimens buss

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
36.000	36.000	22.157	13.843

Et mindreforbruk på kr 13.843,- på grunn av lavere ugiftsbehov / mindre bruk av bussen enn budsjettet i 2014.

Ambulerende vaktmester, inkl trygghetsalarmer

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
491.000	542.200	434.002	108.198

0,8 årsverk belastes her. Mindreforbruk på kr 108.198,- skyldes at innkjøp av nye alarmer har blitt finansiert av egne prosjektmidler i 2014, samt feilføring av kostnader til vaktmesters leasingbil (feilført/ belastet på hjemmetjenesten).

Antall mottakere av trygghetsalarmer har gått noe ned i løpet av 2014. Per 31.12.14 var det 100 alarmer i bruk, mot 130 brukere i 2013. (Det er 105 brukere per 1.5.15) Det er ikke venteliste på alarm.

En stor andel alarmer har blitt skiftet ut / oppgradert til mobilbruk i løpet av 2014. Se eget investeringsprosjekt. Det er nå varslet at analoge linjer ikke skal legges ned likevel, men det er uansett behov for utskifting/ oppgradering til mobilalarm da mange ikke lenger har fasttelefon. Dette dekkes fra 2015 over driftsbudsjettet. Egenbetalingen dekker kommunens materialkostnader knyttet til trygghetsalarmer.

Vask av tøy for hjemmeboende

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
0	0	9.116	-9.116

Merforbruk på kr 9.116,- skyldes svikt i egenbetaling/fakturering på grunn av noe redusert behov/etterspørsel etter tjenesten i løpet av 2014. Antall brukere av denne tjenesten per 31.12.14 var 8 stk. I tillegg noen få oppdrag fra andre private.

Matombringning

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
23.000	88.600	153.500	-64.900

Inneholder 1 årsverk ved kjøkkenet på Sigdalsheimen, samt lønn og skysskostnader til vikarer for utkjøring av mat. (Besørgeres av vaktmestere i det daglige) Merforbruket på kr 64.900,- skyldes inntektsvikt i egenbetaling som følge av redusert behov i 2014, samt at egenbetalingen var budsjettet litt høyt i utgangspunktet. Utgifter til matvarer er ikke redusert tilsvarende reduksjon i inntekt. Dette er det justert for i budsjett 2015.

Det var registrert 100 brukere av tjenesten per 31.12.14 og p.t. Dette er samme nivå som 31.12.13 (Det var 92 brukere per august 2014/grunnlagstall for Agenda Kaupang rapporten) Tallene inkluderer også brukere som mottar mat fra Borgerstua. Det er imidlertid bare 70 «reelle» brukere av tjenesten/som benytter tjenesten kontinuerlig. Øvrige bestiller sporadisk.

2410 Legetjenesten

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
3.704.000	4.016.600	3.959.098	57 502

Tjenesten består av til sammen 3,7 årsverk, samt 2 driftstilskudd til fastleger, samt andel i Ringerike interkommunale legevakt ift innbyggertall. Budsjett og regnskap knyttet til kommunelegen er flyttet til tjeneste 2330, jfr retningslinjer i Kostra. Regnskapet viser et merforbruk på kr 57.502,- på legetjenester. Se nærmere forklaring under hvert område.

Fastlegeordningen.

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.386.000	1.386.000	1.548.717	-162.717

Merforbruk på kr 162.717,-, herav ca kr 100.000,- for «interkommunalt oppgjør for gjesteinnbyggere» og ca kr 45.000,- for pasientskadeerstatning. Dette er kostnader som varierer med bruk, men er regnskapsposter som har økt i raskere grad enn det virksomheten har lagt inn i budsjettene. Driftstilskudd økte med 4 prosent, dette var hensyntatt i budsjett 2014.

Fra 2014 har kommunelegens lønn blitt regnskapsført under tjenestområdet 2330 Forebyggende arbeid, helses og omsorg, dette i henhold til retningslinjer fra Kostra.

Prestfoss legesenter:

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
526.000	696.500	543.303	153.197

Gjelder kommunens andel av driftsutgiftene for Prestfoss legesenter. Mindreforbruk på kr 153.197,-. Dette relateres til andel fakturerbare kostnader tilhørende 2013 som ikke ble fakturert før 2014, i størrelsesorden kr 150.000,-.

Eggedal legekantor og turnuskandidat:

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
692.000	790.100	650.652	139.448

Andel Eggedal legekantor: Kr 570.652,- mot budsjett på kr 592.525,-, med andre ord et mindreforbruk på kr 21.873,-, grunnet noe for høyt budsjetterte lønnskostnader.

Andel Turnuskandidat: Kr 80.000,- mot budsjett på kr 197.575,-, med andre ord et mindreforbruk på kr 117.575,-. Differansen kommer av at turnuskandidatene i 2014 har

arbeidet mye kurativt, som gir inntekter til kommunen. Kandidatene har frihet til å legge opp turnusperioden sin, dermed kan inntektene variere svært. Budsjett 2015 er korrigert i forhold til forventninger om mer kurativ drift, slik trenden har vært.

Legevakt:

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.100.000	1.144.000	1.216.426	-72.426

Merforbruk på kr 72.426,-. Kommunen mottok tilleggsfaktura på kr 106.160 i forbindelse årsoppjøret for legevakten. Denne ble delvis dekket av sentral pott avsatt til KLP/reguleringspremie, i forhold til den delen av fakturaen som gjaldt økte kostnader til KLP, kr 44.000,-. Dette bidro til at tjenesten ikke pådro seg et tilsvarende større merforbruk. I tillegg har kjøregodtgjørelse vært noe underbudsjettet.

2411 Fysioterapi/Ergoterapi

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
2.276.000	2.518.800	2.275.450	243.350

Regnskapet viser et samlet mindreforbruk på kr 243.350,-. Se nærmere forklaring under hvert område.

Fysioterapi-/Ergoterapitjenester - Sigdalsheimen/hjemmetjenesten

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.104.000	1.284.800	1.216.495	68.305

Inneholder 1,5 årsverk fysioterapistilling og 1 årsverk ergoterapeutstilling. Fysioterapeut i 0,5 stilling har i tillegg stilling i Bedriftshelsetjenesten, og har i den forbindelse kun anledning til å jobbe 0,4 stilling i kommunen fra 2014/2015. Denne kombinasjonen av stilling oppleves som en styrke for virksomheten. 0,1 årsverk ble vurdert overført til friskliv fra 2015, men økning friskliv ble ivaretatt på annen måte, se under. Stillingen brukes p.t for å styrke dagtilbudet ved Sigdalsheimen med oppgaver som ville vært tillagt fysio/ergo. Mindreforbruket på kr 68.305,- skyldes delvis sykemelding med begrenset bruk av vikar, samt mindreforbruk i forhold til budsjett på leasingbil.

Fysioterapitjenester - Helsestasjonen og privatpraktiserende.

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1 172 000	1. 234 000	1 058 955	175 045

Inneholder 0,8 årsverk fysioterapeut. Mindreforbruket skyldes sykemelding med begrenset bruk av vikar. Driftstilskudd til 2,25 årsverk private fysioterapeuter utgjorde til sammen kr 870 816,-. I 2014 har de private fysioterapeutene rapportert en god del overtid for å unngå lang ventetid. Det ble i budsjett 2014 vedtatt økning av driftstilskudd fysioterapi Eggedal fra 50 prosent til 60 prosent.

2420 Sosial rådgiving og veiledning

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.714.000	1.867.400	1.624.432	242.968

Tjenesten endte med mindreforbruk på kr 242.968,-. Dette skyldes stort fravær i 2014 og til tross for innleid konsulenthjelp ble det et avvik i denne størrelsesorden.

Andre ordninger som føres under tjeneste 2420 (etter retningslinjer fra KOSTRA):

Krisesenterdrift

Kostnad knyttet til den interkommunale samarbeidsavtalen med Krisesenteret på Hønefoss var i 2014 kr 237.000,- og utgjør 67,06 per innbygger. Dette samsvarer bra med rammeoverføringene. Årlig prisstigning er 4 prosent. For 2015 vises det til revidert avtale med Krisesenteret (ks sak 55/14).

Støtte incestsenter

Den årlige støtten til Bris (incestsenter) i Drammen var i 2014 på kr 9.000,-.

2430 Tilbud til personer med rusproblemer

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
322.000	356.100	292.264	63.836

Tjenesten endte med et mindreforbruk på kr 63.836,-. Avviket skyldes høyt sykefravær og ikke innleie på vikar. Dette har medført at tjenesten ikke har gjennomført planene for dette området i 2014.

2440 Barneverntjeneste

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.650.000	1.963.900	2.208.799	-244.899

Merforbruk på kr 244.899,-. Totalt var kravet fra Modum kommune på kr 2.005.695,-, dette ville si kr 500.000,- over budsjett. Det ble beregnet at kr 311.000,- av dette relaterte seg til økte kostnader til KLP. Denne andelen ble dekket av kommunens sentrale pott avsatt til KLP/reguleringspremie. Dette bidro til at tjenesten ikke pådro seg et tilsvarende større merforbruk.

2510 Barneverntiltak i familien

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
402.000	407.600	264.695	142.905

Mindreforbruk på kr 142.905,-. Dette er et resultat av at tiltak i familiene i større grad enn tidligere, utføres av barneverntjenestens egne medarbeidere. Dette gjelder både bistand fra

familieteamet, økt fokus på bruk av nettverk og bistand/veiledning gitt av saksbehandlere i barneverntjenesten.

Barneverntjenesten har iverksatt kan være både endringsorienterte, opplevelsesorienterte og stimulerende tiltak. Eksempler på slike tiltak er:

- Målrettet veiledning (ulike metoder), nærmiljøtiltak, miljøterapeut i hjemmet, familieråd, opphold i familieavdelinger, frivillige plasseringer i kort periode med mer, foreldreveiledningsgruppe, familierapi.
- Besøks hjem, støttekontakt, avlastning med mer
- Barnehageplass, SFO, ulike fritidsaktiviteter

Ved noen anledninger bruker også barnverntjenesten kontrolltiltak og omsorgstiltak. Dette er tiltak som benyttes i kortere eller lengre perioder. Behovet for slike tiltak, og tilhørende behov for økonomiske rammer, følger i noen grad av den totale saksmengden barnevernet håndterer.

Det er under 2510 – “tiltak i familien” at muligheten for å arbeide forbyggende ligger, og at investering på dette området vil kunne spares inn med god margin på 2520 – tiltak utenfor familien. Barneverntjenesten har fokus på å forsøke å vri bruken av midler over mot dette området for å kunne spare på “2520 -tiltak utenfor familie”. Arbeidet med økt fokus på nettverksarbeid, familiebaserte tiltak samt foreldre- og familieveilednings- programmer, vil fortsette.

2520 Barneverntiltak utenfor familien

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
4.561.000	4.562.300	6.119.124	-1.556.824

Merforbruk på kr 1.556.824,-. Utgifter til barnevernstiltak “utenfor familie” har vært en betydelig utfordring knyttet til budsjett og regnskapsoppgjør over flere år. Dette er utførlig beskrevet i egen sak hvor interkommunalt samarbeid ble utredet i 2013. Sigdal kommune rapporterer usedvanlig høye utgifter pr bruker i tjenesten på dette området, og det er forventninger til at man over noen tid også vil være i stand til å normalisere noen av disse utgiftene. Det være seg i gjennom forebyggende arbeid, økt kvalitetssikring ved innkjøp av tjenester, omforent og lik praksis i hele regionen, og nærmere vurdering av ulike tiltak som er eller skal iverksettes. Det er imidlertid fra barnevernets side viktig å understreke at slik normalisering vil måtte ta tid, da det handler om langsiktige avtaler og tiltak som skal gjennomgås og reforhandles. Det er videre nye statlige føringer for utgiftsdekning til bruk av institusjonsplasser som igjen vil gi kommunen nye utfordringer på dette området. Også i 2014 ligger Sigdal kommune uforholdsmessig høgt når det gjelder utgifter til tiltak utenfor familien. Dette skyldes dels problematikken beskrevet ovenfor og dels at flere barn og unge har flyttet i beredskapshjem/fosterhjem eller til nytt fosterhjem. I tillegg har barneverntjenesten vært nødt til å bruke institusjonsplass i forhold til ungdom. Det er like fullt tatt steg i riktig retning og regnskapet for 2014 viser et redusert forbruk på post 2520 med kr 366.341,- i forhold til regnskap for 2013.

Ved å sammenligne barnevernets regnskapstall for 2013 og for 2014, ser man at det totalt sett er brukt kr 448.324.- mindre i 2014 enn i 2013.

2531 HO Sigdalsheimen

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
26.028.000	29.943.000	30.748.929	-805.929

Gjelder drift av sykehjem, inkl administrasjon, kjøkken og renhold/vaskeri. Totalt 44,8 årsverk i 2014. Regnskapet for 2014 viser et totalt merforbruk på kr 805.929,-. Merforbruket skyldes i all hovedsak lønnsutgifter og vikarbruk. Se nærmere beskrivelse under de enkelte områdene. Rammen er fra 2015 justert opp for å finansiere lønnsøkning / kompensere for manglende etterslep av lønnskompensasjon for tidligere år, samt for å kompensere for prisstigning og økte utgifter. Se budsjettheftet.

Drift/pleie Sigdalsheimen

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
22.265.000	25.784.100	26.260.788	-476.688

Tallene inngår i den totale rammen for Sigdalsheimen. Inneholder 35,5 årsverk til pleiepersonell, samt til adm./ledelse og spesialstillinger, samt utgifter og inntekter i forbindelse med drift av sykehjemstjenesten.

Inneholder også midler fra samhandlingsreformen (opprinnelig kr 433.000,-), andelen som var avsatt til utskrivningsklare pasienter. Finansierer 0,6 årsverk pasientkoordinator, samt deler av økt utgiftsbehov ved å ta i mot denne pasientgruppen. Midler til å betale for eventuelle «overliggere» dekkes av Sigdalsheimens ramme/regnskap. Kommunen har ikke hatt overliggere i betydelig grad i 2014. (I første kvartal i 2015 har tjenesten imidlertid måttet ty til dette i økende grad på grunn av – igjen - overbelegg og stort press på tjenesten.)

Lønnsutgifter utgjør den desidert største utgiftsposten til Sigdalsheimen. Merforbruket skyldes lønnsutgifter, herunder hovedsakelig manglende lønnskompensasjon og et for lavt vikarbudsjet i forhold til behovet i budsjettammen for 2014. Se budsjettheftet. Budsjettammen 2014 var varslet å ikke holde til å videreføre aktivitetsnivået og grunnbemanningen fra 2013. Aktivitetsnivået (antall plasser/ grunnbemanning) ble likevel ikke redusert da det var overbelegg og stort press på tjenesten. Men man skulle gjennom året forsøke å spare på vikarinneleie. Vikarbehovet blir kontinuerlig vurdert. Presset på tjenesten var stort (overbelegg/pleietyngde) de tre første kvartalene av året, og det ble vurdert som ikke forsvarlig å spare på vikar. Det var derimot behov for ekstra innleie på grunn av flere ressurskrevende beboere med behov for en til en bemanning. Det ble imidlertid spart betydelig på vikarinneleie siste kvartal, da presset avtok.

Tjenesten har igjen opplevd økt press gjennom hele første kvartal av 2015. Budsjettet for 2015 ble styrket for å kunne opprettholde aktivitetsnivået (eksisterende grunnbemanning og antall plasser.) Styrkingen dekket opp noe av etterslepet for manglende lønnskompensasjon for tidligere budsjettår. Den styrket også vikarbudsjetten noe. Dette dekker likevel ikke hele

behovet og man må fortsatt spare på innleie av vikar for å holde rammen, eventuelt vurdere å holde stillinger vakant. Se budsjetteftet. Se mer om bemanningsbehov og budsjettutfordringer beskrevet under virksomheten foran. Se også rapporten fra Agenda Kaupang for nærmere analyse av bemanningsbehov og tjenestebehov ved Sigdalsheimen.

Regnskapet for pleie, Sigdalsheimen, må ses i sammenheng med tjenesteområde 2560 Akutthjelp helse og omsorgstjenester som gjelder kommunale ø.hjelpsplasser. Se lenger bak. Disse plassene finansieres av prosjektmidler frem til 2016. De desentrale plassene ivaretas av Sigdalsheimen. Bemanningen er ikke økt som følge av dette. Pasientene ivaretas av eksisterende grunnbemanning. Andel av prosjektmidlene til lokale plasser skal imidlertid dekke utgiftsbehovet på Sigdalsheimen. Prosjektmidlene salderer dermed Sigdalsheimens budsjett/regnskap med nær 500.000 kroner i 2014. Foruten disse midlene ville merforbruket til lønnsutgifter vært større. Prosjektmidlene er lagt inn også i budsjett for 2015, og fra 2016 er det varslet at midlene legges inn i rammetilskuddet til kommunene.

Utgifter til medisiner og til medisinske forbruksvarer endte med mindreforbruk i forhold til budsjett, på henholdsvis kr 41.566,- og 23.948,-.

Inntektene for oppholdsbetaling endte i balanse.

Liggedøgn, utvikling 2011 – 2014

Tjeneste	År	Liggedøgn	Antall opphold	Gj.sn. liggedøgn pr opphold	Gj.sn. liggedøgn per bruker	Antall brukere	Gj.sn. Alder u. kjønn	Snittalder pr oppholdA
Avlastning på Sigdalsheimen	2011	95	17	5,59	19,00	5		
	2012	216	23	9,39	36,00	6	77 år	84 år
	2013	146	15	9,73	29,20	5	80 år	81 år
	2014	24	4	6	6	4	84 år	84 år
Tidsbegrenset opphold - utredning/ behandling	2011	1027	96	10,70	29,34	35		
	2012	1477	117	12,62	32,11	46	84 år	83 år
	2013	549	44	12,48	20,33	27	82 år	82 år
	2014	874	66	13,24	19,86	44	82 år	83 år
Tidsbegrenset opphold – rehabilitering	2011	1399	114	12,27	34,12	41		
	2012	1334	120	11,12	30,32	44	84 år	81 år
	2013	1162	77	15,09	32,28	36	84 år	77 år
	2014	928	76	12,21	19,24	47	82 år	81 år
Tidsbegrenset opphold – annet	2011	1101	100	11,01	64,76	17		
	2012	526	79	6,66	32,88	16	78 år	82 år
	2013	750	68	11,03	50,00	15	86 år	85 år
	2014	499	44	11,34	38,38	13	86 år	83 år
Over 60 døgn: Tidsbegrenset opphold - utredning/ behandling	2011	-	-	-	-	-		
	2012	-	-	-	-	-		
	2013	0						
	2014	0						
Over 60 døgn: Tidsbegrenset opphold- rehabilitering	2011	-	-	-	-	-		
	2012	-	-	-	-	-		
	2013	148	16	9,25	74,00	2	80 år	69 år
	2014	404	12	33,67	202	-	74 år	73 år

Over 60 døgn: Tidsbegrenset opphold – annet	2011	-	-	-	-	-		
	2012	-	-	-	-	-		
	2013	269	23	11,70	89,67	3	86 år	84 år
	2014	222	26	8,54	111	2	83 år	83 år
Langtidsopphold Sigdalsheimen	2011	11923	51	233,78	233,78	51		
	2012	12939	50	258,78	258,78	50	85 år	85 år
	2013	12590	52	242,12	246,86	51	89 år	89 år
	2014	12427		243,67	243,67	51	88 år	88 år
KøH plasser	2013	12	6	2,00	2	6	79 år	79 år
	2014	185	60	3,08	2	35	79 år	69 år
Liggedøgn tilsammen	2011	15545	378	41,12				
	2012	16492	389	42,40				
	2013	*15626	301	51,91	*Nytt i 2013: Av disse utgjorde KØH-plasser 12 liggedøgn			
	2014	15563	339	45,91				

Antall liggedøgn på tidsbegrenset opphold (i hovedsak utskrivningsklare pasienter) har økt fra 2013 til 2014. Samtidig krever den nye tjenesten kommunal øyeblikkelig hjelp en del liggedøgn. Plassene har gått på bekostning av tilgjengelige plasser til avlastning og rullerende korttidsopphold. Her har liggedøgn gått betraktelig ned. Etterspørselen/behovet har vært større enn det Sigdalsheimen har kunnet tilby. Snittalderen på korttids plassene er under 80 år.

Snitt overbelegg i 2014: 1,96 (stor variasjon gjennom året, fra 0 til 4-5)
Antall døgn fakturert for utskrivningsklare pasienter: 2

Dagopphold Sigdalsheimen 2012-2014

Tjeneste	År	Antall dagopphold	Antall brukere	Menn	Kvinner	Gjennomsnittlig alder u. kjønn	Snittalder per opphold
Dagopphold Sigdalsheimen	2012	173	16				
	2013	316	17	9	8	70 år	71 år
	2014	210	16	8	8	76 år	75 år

Døgnpris

	Totale liggedøgn	Netto døgnpris
2010	16.065	1.568,08
2011	15.545	1.508,81
2012	16.492	1.779,36
2013	15.626	1.859,63
2014	15.563	1.975,77

(Døgnpris = Regnskap Sigdalsheimen (2531)/Totale liggedøgn)

Kjøkkenet

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
2.152.000	2.385.200	2.508.945	-123.745

Tallene inngår i den totale rammen for Sigdalsheimen. Inneholder 3,35 årsverk (i tillegg kommer 1 årsverk til matombringning, tjeneste 2340). Dette inkl en styrkning på 0,1 årsverk fra 2013, som også er videreført i 2014 og 2015. Merforbruket på kr 123.745,- skyldes økte matkostnader, samt vikarbruk. Kjøkkenet har noe lavt budsjetterte kostnader til vikar. Rammen forutsetter at man ikke leier inn vikar for all ferie og korttidsfravær. Aktiviteten ved kjøkkenet vurderes økt i form av økt kantine/cateringvirksomhet etter utvidelse av Sigdalsheimen, som også innebærer noe utvidelse av kjøkkenarealene. Analyse av kjøkkenet, herunder organisering, bemanningsbehov og utgifter/inntekter var ikke en del av analysen ved Agenda Kaupang. Dette må evt utredes i en egen analyse.

Renhold/vaskeri

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.556.000	1.705.400	1.900.043	-194.643

Tallene inngår i den totale rammen for Sigdalsheimen. Regnskapet ses i sammenheng med budsjett og regnskap for tjeneste 2611, bygget Sigdalsheimen. Renholdstjenesten er i henhold til Kostra budsjett- og regnskapsmessig delt i to på henholdsvis drift av sykehjemmet og bygget. Det er beregnet at ca halvparten av totale 5 årsverk i renhold skal føres på drift av Sigdalsheimen. Dette er renholdernes andel som avdelingsassistenter, samt drift av vaskeriet. (Renhold av lokaler skal føres på bygg. En liten andel av vaskeriet skal føres på servicetjenester/vask av tøy for hjemmeboende).

Merforbruket på kr 194.643,- skyldes i hovedsak lønn og vikarutgifter som følge av etterslep av manglende lønnskompensasjon for tidligere år, samt begrenset rom for innsparing på vikarinnleie på grunn av behov for avdelingsassistentene i pleien, så lenge det er overbelegg og stor pleietyngde. Renholders rolle har vært særlig viktig som styrking i miljøet på dementenheten. Analyse av bemanningsbehovet i renhold var ikke en del av analysen ved Agenda Kaupang. Dette utredes nærmere i etterarbeidet av tjenesteanalysen, i forbindelse med utredning av bemanningsbehov etter utvidelse av Sigdalsheimen.

Trivselsassistenter

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
55.000	68.300	79.252	-10.952

Tjenesten ble t.o.m 2012 fullfinansiert av gavemidler. Tjenesten ble redusert/halvert fra 2013 på grunn av begrensede gavemidler og et meget stramt driftsbudsjett. Gavepenger til disposisjon rakk i 2014 ikke til videreføring av tjenesten fra 2013. Det ble derfor omprioritert kr 55.000,- fra driftsbudsjettet for å finansiere dette. Dette er også videreført i 2015. Merforbruket på kr 10.952,- skyldes lønnsøkning som dekkes av driftsbudsjettet. Antall trivselsassistenter i 2014: Totalt 7 personer gjennom året. (7 personer i 2013, 11 personer i 2012) Av disse har 1 gått over i stilling i pleien i løpet av 2014 etter fylte 18 år. (2 personer i 2013, 7 personer i 2012).

2532 HO Bjørkekvisten

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
957.000	1.031.200	561.961	469.239

Inneholder utgifter til barne- og avlastningsboligen. Mindreforbruket på kr 469.239 skyldes i hovedsak nedbemanning i Bjørkealleen bofellesskap i løpet av året, og at fast ansatte derfra har blitt benyttet i avlastningsboligen. Utgiften har av den grunn gått på Bjørkealleen. I tillegg er et vedtak på avlastning ikke benyttet siste kvartal. Faste årsverk totalt i 2014: 0,9. Dette er ingen endringer fra 2013. I tillegg kommer merbehov for avlastning knyttet opp til skolens ferier. Avlastningstilbudet økte på slutten av året, og som følge av dette er antall årsverk justert noe opp i budsjett 2015. Ingen barn har hatt vedtak på full plass i barnebolig i 2014, 4 barn/ unge har hatt avlastning her i 2014 i ulik størrelsesorden. Dette er samme antall som i 2013.

2540 HO til hjemmeboende funksjonshemmede

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
13.395.000	14.766.200	13.629.497	1.136.703

Området endte med et mindreforbruk på kr 1.136.703,-. Nærmere om dette under tjenestene under.

Tjenester til funksjonshemmede

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
10.954.000	12.179.600	11.212.345	967.255

Mindreforbruket på kr 967.255 skyldes endringer av vedtak med gevinst på 989.000,- som fullt ut kompenserte at en fikk statstilskudd for en tjeneste mindre i 2014 enn budsjettet. Nærmere om dette under Statstilskudd ressurskrevende tjenester. Dette resulterte i at reduksjonen i bemanning på 1,94 årsverk i 9 av årets måneder er en ren innsparring på regnskapet.

I tillegg et mindreforbruk på periodisering av lønn på kr 200.000,- på området. Dette i motsetning til i 2013, hvor området hadde kr 252.000,- i merforbruk som følge av periodisering. Som følge av et svært lavt vikarbruk knyttet til reduksjon hvor fast ansatte er benyttet til å dekke vikarvakter er en utgift på kr 213.000,- til fast ansatte i vikarsentralen redusert på området og lagt inn på Sigdalsheimen. Dette som et resultat av faktisk forbruk i 2014.

Status brukere av tjenesten i 2014:

Antall beboere i Bjørkealleen bofellesskap:	5 (ingen endring)
Antall hjemmeboende med vedtak på praktisk bistand og opplæring:	3 (mot 4 i 2013)
Antall vedtak på privat avlastning:	10 (mot 8 i 2013)

Bjørkealleen bofellesskap og privat avlastning

Det var i budsjett for 2014 lagt inn 18,40 årsverk knyttet opp til Bjørkealleen bofellesskap og Thorrud bolig innbefattet merkantile stillinger belastet her. Det har imidlertid vært endringer i behovet i løpet av året som gjør at tjenesten nok en gang har redusert årsverk. I 9 av årets måneder har virksomheten gått med redusert bemanning tilsvarende 1,94 årsverk. Dette i forhold til midlertidig bemanningsplan. Tjenesten har ikke hatt noen fungerende grunnturnus i denne perioden, men arbeidsplan er satt opp fortløpende to måneder i forkant med utgangspunkt i gammel turnus. En har nok en gang kommet seg gjennom denne omstillingen uten å ha måttet gå til oppsigelser eller omplasseringer. Dette skyldes i hovedsak vakante stillinger før reduksjonen og svært lav bruk av vikarer fra vikarsentralen i denne perioden.

Det ble i 2014 ikke sendt meldinger til Fylkesmannen på bruk av tvang etter lov om Helse og omsorgstjenester kap 9 (mot 5 i 2013).

Statstilskudd ressurskrevende tjenester:

Området var budsjettert med 3 ressurskrevende tjenester og et statstilskudd på kr 6.968.000,-. Reelt tilskudd på 2 tjenester ble kr 6.795.000,-. Justering av vedtak til brukere knyttet til natt fra juni 2014 ga stor økonomisk uttelling i form av statstilskudd. På disse to tjenestene økte tilskuddet med 989.000,- fra 2013 til 2014. Dette kompenserte nesten fullt ut reduksjonen av ressurskrevende tjenester på området, og selv om en forventet en økonomisk gevinst her ble inntekten vesentlig høyere enn beregnet i 3. kvartalsrapporteringen.

Kjøp av tjenester fra andre kommuner

Utgiften til dette var i 2014 på kr 4.684.514,- mot budsjettert kr 4.605.000,- og regnskap i 2013 på kr 4.360.127,-. Dette tilsier en økning i utgiften med kr 244.873,-. Dette er noe høyere enn ordinær lønnsvekst. Forhandlinger rundt slutfaktura for 2014 er fortsatt ikke avsluttet. Kr 2.398.000,- av utgiften her dekkes i 2014 gjennom toppfinansieringsordningen til ressurskrevende tjenester. I tillegg mottar kommunen kr 589.000,- i rammetilskudd for denne tjenesten.

Brukerstyrt personlig assistent

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.374.000	1.519.600	1.271.107	248.493

Mindreforbruk på kr 248.493,- grunnet at ikke alle tildelte timer er benyttet fullt ut. I tillegg et mindreforbruk på periodisering av lønn på kr 125.000,- på området. Dette i motsetning til i 2013, hvor området hadde kr 148.000,- i merforbruk som følge av periodisering. Dette resulterer i at forbruk på området totalt er lavere enn i 2013 på tross av et vedtak mere deler av året.

Det har også i 2014 vært 3 vedtak på tjenesten, men ved årets utløp er 2 vedtak aktive. Totale tildelte timer per uke: 110,75. Kommunen mottok kr 398.000,- i statstilskudd i 2014 på området. Dette er kr 32.000,- mindre enn budsjettert. Videreføringstilskudd på kr 100.000,- fra RO falt bort fra 2014. Tjenesten har blitt rettighetsfestet i lovverket i 2014 etter gitte kriterier for personer under 67 år.

Omsorgslønn

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
---------------	----------------------	---------------	---------------

1.067.000	1.067.000	1.146.182	-79.182
-----------	-----------	-----------	---------

Rammen ble redusert med kr 61.000,- i 2014 i forhold til gjeldende vedtak. Merforbruket skyldes vedtaksøkning som beskrevet under.

Tall som viser utvikling/bruk av tjenesten siste år:

2011 Budsjett 608.000	Regnskap 744.825	8 vedtak
2012 Budsjett 844.000	Regnskap 1.030.576	11 vedtak
2013 Budsjett 1.121.000	Regnskap 975.206	11 vedtak
2013 Budsjett 1.067.000	Regnskap 1.146.182	13 vedtak

Samlede tildelte timer per uke er 156 timer. Dette er en økning fra 139 timer i 2013. Det er gitt to avslag på tjenesten i 2014. Ingen av disse er påklaget.

Det er økende etterspørsel etter tjenesten, ikke bare til barn men også voksne brukere. Omsorgslønn er en langvarig tjeneste til personer som har et omfattende omsorgsansvar for sine nærmeste. Omsorgslønn vil aldri kunne, og tar heller ikke sikte på, å godtgjøre fullt ut det omsorgsarbeidet private omsorgsyttere gjør. Alternativet er i de fleste tilfeller andre og mere kostnadskrevenne tjenester.

2541 HO til hjemmeboende

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
17.906.000	20.481.100	20.333.170	147.930

Tjenesteområdet inneholder deltjenester i virksomhet for hjemmetjenester, herunder hjemmesykepleie (inkl. avlastning i hjemmet til eldre og utrykning på trygghetsalarmer), hjemmehjelp, drift av omsorgsboligene Prestfosstun og Eggedal eldresenter, samt leiebiler. I tillegg inneholder dette tjenesteområdet husmorvikar. Inneholdt i 2013 også deler av psykiatritjenesten. Dette ble fra 2014 skilt ut/ flyttet til eget tjenesteområde 2330 Forebyggende arbeid, men er fra 2015 igjen flyttet tilbake hit etter retningslinjer i kostra. Regnskapet viser et samlet mindreforbruk på til sammen kr. 147.930,- for hele tjenesteområdet. Se forklaring under hver deltjeneste.

Leiebiler i hjemmetjenesten

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
621.000	760.000	689.956	70.044

Mindreforbruk på kr 70.044,- skyldes delvis at andel AFP for tjenesteområdet «HO hjemmetjenester» som teknisk regnskapsføres på denne tjenesten, og som har blitt kompensert via overføring fra økonomiavdelingen med kr 16.811,- mer enn regnskapsført.

Mindreforbruk leasingbiler i hjemmetjenesten på kr 53.233,- skyldes at overgangen fra ett leasingselskap til et annet har medført at vi har fått mindre kostnader knyttet til drift av bilene enn budsjettet i år. Drift av biler er ihht til reell bruk, men det er forskjellige metoder å fakturere dette på, det er det som vises i resultatet for regnskap 2014. Ambulerende vaktmester

har imidlertid blitt feilført hjemmetjenester, skulle vært ført under 2340 Aktivisering og servicetilbud.

Totalt bilbudsjett Helse og sosial er kr 846.000, og regnskapet endte på kr 755.379,-, det vil si et mindreforbruk på kr 64.623,-. Det har kun vært småskader (speil mv) og ingen biluhell i 2014. 2 biler ble byttet ut etter endt leieperiode. Leiebilen som er stasjonert i Eggedal brukes i tillegg til hjemmesykepleien av dagsenter i Eggedal. Det har ikke vært mye kjøring i privatbil istedenfor leiebil. For hele bilparken, var måltallet for 2014 på totalt 265.000, og kjørte 206.000 kilometer i 2014. Dette er en ”underkjøring på 59.000 kilometer.

Alle avtalene som løper per 31.12.14 er med leverandør som følge av framforhandlet rammeavtale gjennom BTV innkjøp (Buskerud, Vestfold, Telemark fylkeskommuner). Virksomheten har overvåkingsverktøy for å ha god kontroll på kilometerstand og betingelsene i avtalene. Virksomheten har rutiner som følges før innlevering av biler etter endt leieperiode for å unngå unødvendige ekstrakostnader. Virksomheten mener at de kan holde uforutsette utgiftene i forbindelse med overkjøring og påkostning på biler ved endt leieperiode til et minimum.

Forutsatt ordinær drift av bilene, uten at uforutsette kostnader påløper, så skal bilparken (i teorien) i gjennomsnitt koste oss ca kr 3,- pr kilometer, mot reiseregningssatsen per 31.12.14 på kr 4,05. Det endte med en kostnad på kr 3,6 per kilometer, som ikke er så bra som det teoretiske måltallet, men som allikevel er en lavere kostnad enn ordinær reiseregningssats.

Hjemmesykepleie, inkl avlastning i hjemmet og utrykning på trygghetsalarmer

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
10.096.000	11.518.800	11.835.582	-334.782

Inneholder 11,2 årsverk i ambulansetjeneste. I tillegg kommer personell i Prestfosstunet og ved Eldresenteret, samt til ledelse, spesialstillinger og adm. Merforbruket på kr 334.782,- må ses i sammenheng med mindreforbruk på kr 235.284,- på Eggedal eldresenter, se under.

Hjemmesykepleiens regnskap dekker deler av vikarutgiftene ved eldresenteret. (Sykevikar har blitt dekket av fast ansatte vikarer i vikarsentralen som er fastlønnet på hjemmesykepleiens budsjett.) Videre viser regnskapet mindre inntekt i sykelønnsrefusjon enn budsjettet. Dette er justert til et mer reelt nivå i budsjett 2015. Vikarbudsjettet er stramt og tjenesten må kontinuerlig spare på vikarinneleie for å holde budsjetttrammen. Merforbruk skyldes også økte utgifter til medisinsk forbruksmateriell.

Oversikt over mottakere av hjemmesykepleie og hjemmehjelp

Tjeneste	År per 31.12	Ant. Mottakere	Menn	Kvinner	Alder	Tallgrunnlag Agenda kaupang (aug. 2014)
Hjemmesykepleie	2011	158				
	2012	149				
	2013	140	37	103		

	2014	147	38	109	79	139
Hjemmehjelp	2011	153				
	2012	149				
	2013	138	22	116		
	2014	139	25	114	81	126
Både Hjemmesykepleie og hjemmehjelp	2013	94	12	82		
	2014	96	15	81		
Kun hjemmesykepleie (ikke hjemmehjelp)	2013	46	25	21		
	2014	51	23	28		
Kun hjemmehjelp (ikke hjemmesykepleie)	2013	44	10	34		
	2014	43	10	33		
Mottakere totalt av enten hjemmesykepleie og/eller hjemmehjelp	2011	206				
	2012	194				
	2013	184	47	137		
	2014	190	48	142		180

Antallet brukere har vært synkende over de siste årene. Dette reduserer presset på hjemmetjenesten noe, men til gjengjeld opplever tjenesten å ha dårligere og mer hjelpetrengende brukere som følge av samhandlingsreformen og tidlig utskrivelse fra sykehus. Tabellen viser at tjenesten opplevde en dipp/midlertidig nedgang i antall brukere i løpet av 2014, på det tidspunkt tjenesteanalysen ble utført. Det er altså lagt til grunn et lavere antall brukere i rapporten fra Agenda Kaupang enn det som har vært normalen for tjenesten.

Avlastning i hjemmet

Gjelder eldre/voksne brukere, avlastning til pårørende som pleier sine hjemme. Det har ikke vært brukere med denne tjenesten i 2014. Det er ikke budsjettet egne midler til tjenesten, men den inngår eventuelt i regnskap for hjemmesykepleie. De pårørende ønsker/søker avlastningsopphold på Sigdalsheimen fremfor i hjemmet. Dagsentertilbud for personer med demens representerer også viktig avlastning for hjemmeboende og virker forebyggende for behovet for avlastning for øvrig.

Hjemmehjelp

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
3.163.000	3.634.000	3.438.400	195.600

Inneholder utgifter til personell til den tradisjonelle hjemmehjelpstjenesten på dagtid, til sammen opprinnelig ca 7,3 årsverk inn i 2014. Antall årsverk er fra 2015 redusert med 0,8 årsverk. Dette på bakgrunn av redusert behov for tjenesten. Hjemmehjelpstjenesten administreres av saksbehandler/pasientkoordinator i hjemmetjenesten 0,2 årsverk, i nært samarbeid med avd.leder for hjemmetjenesten. Disse stillingene regnskapsføres i sin helhet på hjemmesykepleie.

Mindreforbruket på kr 195.600,- skyldes i hovedsak omstilling og innsparing på lønnsmidler som følge av redusert behov/færre brukere. Dette er løst uten behov for oppsigelser (vakans og omplassering av faglærte). Mindreforbruket skyldes også høyere inntekter fra sykelønnsrefusjon enn budsjettet og innsparing på vikarbruk.

I følge rapport fra Agenda Kaupang kan praktisk bistand reduseres med inntil 1,5 årsverk, altså ytterligere 0,7 årsverk. Administrasjonen jobber videre med å utrede eventuelle ytterligere reduksjoner, jf handlingsplan for videre arbeid med rapporten 2015. Rapporten beskriver at kommunen har et relativt høyt forbruk av praktisk bistand sammenlignet med andre / gir hjelp til en høyere andel av eldre over 80 år enn andre. Dette tenker administrasjonen henger sammen med blant annet store geografiske områder/avstand til nettverk/servicetilbud og det at kommunen ikke har en frivillighetssentral. Dette bør utredes. Virksomheten bør også se nærmere på samarbeid med pårørende for å eventuelt redusere oppdrag kommunen påtar seg. I tillegg må man være klar over at husmorvikar utgjør 0,4 årsverk av praktisk bistand i tjenesteanalysen. Se egen beskrivelse av denne tjenesten.

Se tabell over for antall mottakere av hjemmehjelp. Gradvis synkende behov siden 2011. Det var ytterligere redusert behov i løpet av året 2014, men innen nyttår har behovet igjen steget til samme nivå som i 2013.

Normen for tildeling av hjemmehjelp er gjennomsnittlig 2 til 2,5 time hver 14. dag til husvask. Dette er på linje med andre sammenlignbare kommuner. Men en ser at større kommuner oftere gir mindre/sjeldnere hjelp. Til personlig hygiene og handling av dagligvarer gis det hjelp hver uke. Inntekter fra egenbetalingen reduseres ved færre antall brukere. Sigdal lå i 2014 lavt på egenbetaling for hjemmehjelp sammenlignet med andre kommuner. Dette er justert i budsjett 2015.

Prestfosstunet

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.779.000	2.015.900	2.058.323	-42.423

Inneholder hovedsakelig lønn til stasjonert personale, 2,8 årsverk. Regnskapet viser et merforbruk på kr 42.423,- Dette skyldes til dels manglende lønnskompensasjon i rammen og et stramt vikarbudsjetts vs vikarbruk/behov. Dette er justert i budsjett 2015. Man er avhengig av vikarinneleie/ evt omdisponering av personale til PFT da det kun er en stasjonær pleier alene på vakt.

Eggedal eldrecenter

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.969.000	2.233.700	1.998.416	235.284

Inneholder hovedsakelig lønn til stasjonert personale, 2,7 årsverk, samt noen beskjedne driftsutgifter. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 235.284,- Dette må ses i sammenheng med merforbruk på hjemmesykepleie ved at vikarutgifter er dekket via hjemmesykepleiens regnskap, se over. Som i Prestfosstunet er man også på Eldresenteret avhengig av vikarinneleie/ evt omdisponering av personale til Eldresenteret da det kun er en stasjonær pleier alene på vakt.

Husmorvikartjenesten

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
278.000	318.700	291.976	26.724

Tjenesten inneholder i 2014 0,6 årsverk husmorvikar. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 26.724,- grunnet langtidssykemelding og noe begrenset bruk av vikar.

2550 Medfinansiering somatiske tjenester

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
3.867.000	3.867.000	4.223.117	-356.117

Regnskapet viser et merforbruk på kr 356.117,-. Kommunal medfinansiering avvikles fra og med 2015. Dette er siste oppdatering av regnskap på området. Endelig årsavregning finner sted i november i 2015. Utgifter til utskrivningsklare pasienter føres under Sigdalsheimen, som før.

2560 Akutthjelp helse og omsorgstjenester

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
0	8.300	-136.605	144.905

Gjelder kommunale øyeblikkelig hjelp døgnplasser (KØH). Det totale tilskuddet Sigdal fikk til dette prosjektet i 2014 var kr 980.928,-. Dette er en fullfinansiert ordning. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 144.905,-. Dette må ses i sammenheng med regnskapet til Sigdalsheimen-pleie og utgiftsdekning til de desentraliserte plassene. Prosjektmidlene salderer Sigdalsheimens regnskap med til sammen nær 500.000 kroner. Kommunen mottar samme tilskuddsbeløp for 2015, prisjustert med 3,2 prosent. For nærmere detaljer om prosjektet vises det til Budsjettheftet del II 2015. Prosjektet skulle etter planen evalueres innen jul 2014, dette ble utsatt til 2015. Det vil bli endringer fra 1. juni 2015, hvor de sentrale plassene reduseres fra 3 til 2 og legges til legevakten. De desentraliserte plassene økes tilsvarende. Det legges opp til at øyeblikkelig hjelp døgnplasser blir en lovpålagt plikt for kommunene fra 2016 (jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-5) og at alle midlene da legges inn i rammetilskuddet til kommunene.

2611 Botilbud Sigdalsheimen

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
3.562.000	3.768.200	3.404.224	363.976

Gjelder drift av hele bygget Sigdalsheimen (flerbruk). Inneholder lønnsutgifter til vaktmester 1 årsverk. Inneholder også lønnsutgifter til renholdspersonell ca 2,5 årsverk, halve andelen av det totale renholdspersonellet. Renholdstjenesten er budsjett og regnskapsmessig delt i to på henholdsvis drift av sykehjemmet og bygget i henhold til Kostra.

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 363.976,- Dette skyldes først og fremst reduserte energikostnader på hele 290.000 kroner mindre enn budsjettet (utgiftsnivå ut i fra tidligere år

erfaring), samt betydelig mer inntekt for refusjon sykkelønn enn budsjettet, og dertil innsparing på vikarinneleie for å holde totalrammen for Sigdalsheimen. Mindreforbruket må også ses i sammenheng med merforbruk på kr 194.643,- på drift av Sigdalsheimen, renhold. Noe av mindreforbruket på bygg skal dekke noe av merforbruket på tjenesten på grunn av feil lønnsføringer.

Renholdspersonellet vil få økte oppgaver ved utvidelse av Sigdalsheimen. Det er imidlertid ikke lagt opp til økning av personell. Dette må ses i sammenheng med rollen som avdelingsassistenter inn mot pleien og den totale omfordelingen av personellressurser etter utvidelsen.

Budsjettrammen for bygget er stram og rommer ikke mer enn strengt tatt nødvendig løpende utgiftsbehov og minimalt til vedlikehold og mindre reparasjoner. Kostnader til utskifting/oppgradering av installasjoner og utstyr, samt større vedlikehold meldes derfor inn i prosjekt/investeringsbudsjettet. Se bakerst i kapitlet.

2612 Botilbud, Bjørkekvisten

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
97.000	97.000	54.279	42.721

Drift av barne- og avlastningsboligen.
Mindreforbruket på kr 42.721,- skyldes lavere utgifter til strøm enn budsjettet.

2650 Kommunalt disponerte boliger

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
-2.226.000	-2.170.300	-2.357.711	187.411

Gjelder drift av alle omsorgsboliger i Helse og sosial, samt drift av Tono aktivitetssenter. Inneholder også lønnsutgifter til renhold- og vedlikeholdspersonell. Husleiene indeksreguleres årlig. I 2012 ble det gjort budsjettvedtak om å øke husleiene på kommunale boliger med 10 prosent på grunn av senere års generelle prisstigning og økning i kommunale avgifter. Prosessen ble iverksatt og er implementert for alle boliger f.o.m budsjettåret 2014. Husleier for enkelte boliger økes ytterligere ved nyinnflytting i forhold til størrelse, alder og beliggenhet. Kommunen ved Helse og sosial eier 64 boliger foruten Sigdalsheimen og Bjørkekvisten barne- og avlastningsbolig og Tono. Dersom man tar med alle boligene i Sigdal borettslag teller antall omsorgsboliger 73 stk.

Det er registrert totalt 16 personer på venteliste til omsorgsbolig. To av disse er søknader til Eggedal Eldresenter. Øvrige søker seg til boligene i Prestfoss. Utskifting/antall vedtak om tildeling av bolig i 2014: Totalt 16 stk. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 187.411,- totalt. Se nærmere forklaring under hver deltjeneste.

Prestfosstunet

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik

-774.000	-740.500	-788.508	48.008
----------	----------	----------	--------

Består av 17 omsorgsboliger. Inneholder også lønnsutgifter til 0,2 årsverk renholder, samt 0,2 årsverk vaktmester (andel av 1 årsverk ambulerende vaktmester). Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 48.008,- Dette skyldes i hovedsak noe lavere utgifter til strøm enn budsjettet. Alle boliger har vært i bruk gjennom 2014 / er i bruk p.t. Utskifting/antall vedtak om tildeling av bolig i 2014: 9 stk.

Sigdal borettslag

Består av 10 boliger, hvorav kommunen eier og leier ut en.

Alle boliger har vært i bruk gjennom 2014 / er i bruk p.t. Utskifting/salg/antall vedtak om tildeling av bolig i 2014: 3 stk.

Eggedal eldrecenter

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
-522.000	-499.800	-565.085	65.285

Består av 21 omsorgsboliger, herav 10 i det siste byggetrinnet. Inneholder også lønnsutgifter til 0,2 årsverk til renholder, samt 0,3 årsverk vaktmester. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr. 65.285,-. Dette skyldes lavere utgifter til strøm og reparasjoner/vedlikehold enn budsjettet. Dette, samt effekt av husleieøkning, se over, kompenserer for inntektssvikt for ledighet i boliger.

Det har stått ledige boliger, 2-3 stk gjennom store deler av året 2014. Etterspørselen etter de minste leilighetene i den eldste delen er synkende. 2 av disse leilighetene foreslås nå å bygges om til en større leilighet. Se prosjektbeskrivelse bak i dokumentet. P.t er alle boliger utleid, bortsett fra disse to. Utskifting/antall vedtak om tildeling av bolig i 2014: 1 stk.

Aldersboliger Prestfoss

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
-242.000	-242.000	-253.338	11.338

Består av til sammen 7 boenheter; 4 småhus, Nordboligen og to leiligheter i underetasjen av tannklinikken. Alle like ved Sigdalsheimen. Inneholder ikke lønnsutgifter. Boligene har vært/er under renovering i henhold til prosjekt i driftsregnskapet. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 11.338,- Dette skyldes noe lavere utgifter til kommunale avgifter og vedlikehold enn budsjettet. En bolig har stått ledig deler av året 2014, (men alle boliger er fra mars 2015 utleid.) Det har ikke vært utskifting/vedtak om tildeling av bolig i 2014.

Omsorgsboliger Eggedal

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
-120.000	-120.000	-127.879	7.879

Gjelder to kommunale, tilrettelagte boliger i Eggedal, beliggende bak Eggedal Eldresenter. Inneholder ikke lønnsutgifter. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 7.879,-. Dette skyldes noe lavere utgifter til kommunale avgifter og vedlikehold enn budsjettet. Begge boligene har

vært i bruk gjennom 2014 / er p.t i bruk. Det har ikke vært utskifting/vedtak om tildeling av bolig i 2014.

Heimtun

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
-499.000	-499.000	-527.081	28.081

Består av 8 omsorgsboliger.(Tatt i bruk fra 1.6.2013) Inneholder ikke lønnsutgifter. Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 28.081,- Dette skyldes en ubrukt utstyrspott som ble omprioritert til å i stedet dekke innkjøp av nødvendig utstyr ved Sigdalsheimen, med tilsvarende utgift der. Alle boliger har vært i bruk gjennom 2014 / er i bruk p.t. Utskifting/antall vedtak om tildeling av bolig i 2014: 3 stk.

Tono aktivitetssenter

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
96.000	96.000	62.769	33.231

Gjelder vedlikehold og drift av aktivitetssenteret. Mindreforbruket skyldes lavere utgifter til strøm og kommunale avgifter enn budsjettet.

Bjørkealleen bofellesskap

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
-139.000	-139.000	-129.212	-9.788

Bofellesskapet består av 6 leiligheter i tillegg til en del fellesareal. Det lille merforbruket skyldes utgifter til restaurering av to bad som ikke ble dekt fullt ut av investeringsmidler. Det har vært noe svikt i husleieinntekter. Det er mindreforbruk på øvrige poster på bygget.

Thorrudbolig

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
-26.000	-26.000	-29.378	3.378

Bolig med to leiligheter og egen personalbase i midten. Det er kommet inn mindre husleie enn budsjettet da en av leilighetene har stått tom deler av året. Dette kompenseres av lavere strøm-utgifter enn budsjettet.

2730 Arbeidsrettede tiltak i kommunal virksomhet

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
36.000	36.000	0	36.000

Plasser på Modum Asvo. Regnskapet viser mindreforbruk på 36.000 grunnet at kommunen ikke har hatt noen personer i denne ordningen i 2014.

2750 Introduksjonsprogram flyktninger

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
2.880.000	2.974.800	5.666.700	-2.691.900

Tjeneste 2750, Introduksjonsprogram flyktninger må sees i sammenheng med tjeneste 8500, Statstilskudd flyktninger. Det negative avviket under 2750 utjevnes av det positive avviket under 8500.

Området er lovmessig forankret i Lov om introduksjonsordning. Sigdal kommune mottar integreringstilskudd de første fem årene etter bosetting. 8 personer har hatt introduksjonsstønad i 2014, noen bare deler av året.

En av de bosatte har betydelige hjelpebehov og individuelle tiltak. Dette kompenseres av en ordning med ekstra tilskudd fra IMDI. Det søkes hvert år om ekstra midler ut i fra planlagte tiltak og budsjett. Slik ekstrakompensasjon kan gis de fem første årene etter bosetting.

2760 Kvalifiseringsprogrammet

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
630.000	663.300	460.257	203.043

Tjenesten har et mindreforbruk på 203.043,-, på grunn av lavere deltakelse enn budsjettet. I løpet av 2014 ble antall deltagere i programmet økt, ift målet manglet fortsatt to deltagere for å oppnå måltallet på fire. I 2015 har det kommet deltager til og tjenesten har fokus på å få på plass den siste deltageren i forhold til måltallet i løpet av 2015.

2810 Økonomisk sosialhjelp

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
1.250.000	1.250.000	1.731.184	-481.184

Sosialtjenesten har et samlet merforbruk på 481.184,-. Antallet søknader om økonomisk sosialhjelp har holdt seg høyt gjennom hele 2014 selv om Kostra viser at tjenesten fortsatt ligger noe under sammenliknbare kommuner. Det har vært en tilflytting av brukere med stort hjelpebehov grunnet lave husleiekostnader og det har ført til høye utgifter til livsopphold. Det store sykefraværet blant medarbeidere som jobber med dette området har gjort det vanskelig å følge opp denne gruppen så tett som tjenesten kunne ønsket med tanke på økonomisk rådgivning.

2830 Husbankens ordninger Bistand til etabl. og opprettholdelse egen bolig

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
0	0	23.047	-23.047

NAV Sigdal har ansvaret for saksbehandling etter Husbankens regler om bostøtteordning og Husbankens regler om boligtilskudd til tilpasning. I 2014 har dette blitt utvidet til å gjelde søknader om startlån i tillegg. Husbankens regler ble endret i april i 2014 slik at det nå ikke gis midler til toppfinansiering av et lån. Lånene fullfinansieres. Det er også gitt adgang til å refinansiere lån der det er nødvendig av sosiale hensyn.

Antall personer som fikk bostøtte ved årsskiftet: 45
 Antall personer som fikk avslag des. 2013: 1
 Antall innvilget tilskudd til tilpasning til bolig i 2013: 4
 Antall utbetalte tilskudd til etablering i 2013: 2
 Antall utbetalte startlån i 2013: 5
 Avslåtte saker: 2 (alle kategoriene under ett)

NAV Sigdal mener det er svært viktig å se alle behov brukerne har og virksomheten ønsker derfor å ha et sterkt fokus på å bruke Husbankens ordninger; særlig for vanskeligstilte.

2850 Tjenester utenfor ord. kom. ansv.område

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
0	0	343	-343

Gjennom året føres kommunens utlegg for statlig andel av utgiftertil drift av felles NAV kontor, og statlig refusjon for kommunens utlegg. Ender i balanse ift budsjett 0,-.

8500 Statstilskudd flyktninger

Budsjett 2014	Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik
2.880.000	2.880.000	5.666.700	2.786.700

Ses opp mot tjenesteområde 2750. Tilskudd fra staten for mottak av flyktninger.

6.7 Oversikt over bundne disposisjonsfond planområde 4

Balanskonto	Bundne drifts fond: Øremerket følgende:	Saldo pr 01.01.14	Saldo per 31.12.14
2510801801	Statstilskudd flyktninger	1.698.390	1.677.927
2510801802	Kvalifiseringsprogrammet	14 333	14.333
2510801313	Frisklivssentral fysioterapi	62.599	62.599
2510801320	Helse og livsstil	20 000	20.000
2510801850	Barnevern – kompetanseheving	9.589	0
2510801321	Videreutdanning innen rusfeltet	30.000	0
SUM		1.834.911	1.774.859

GAVEMIDLER:

Følgende gavekonti disponeres av administrasjonen i Helse og sosial:

Balansekont o	Kontonavn	Saldo pr 01.01.14	Saldo pr 31.12.14	Ømerket
2510801314	Sigdalsheimen tilfeldige gaver	11.718	20.570	Sigdalsheimen
2510801315	Hjemmesykepleien gavekonto	14.864	21.767	Hjemmesykepleien
2510801318	Prestfosstun gavekonto	3.052	3.579	Prestfosstun
2510801319	Lindrende enhet, gave	39.044	69.542	Lindrende enhet
2510801317	Personalet Sigdalsh/hjemmetj	61.740	91.728	Personalet
2510801312	Eggedal Eldresenter v/styret	177.590	187.307	Eggedal Eldresenter
2510801311	Gave Ellen Skålen	73.878	62.531	Eggedal Eldresenter
2510801316	Gavekonto Bjørkealleen	29.254	42.078	Bjørkealleen
2510801308	Gave Olaus Ness	207.434	161.756	*Utsmykking, buss, vin osv til Sigdalsheimen
SUM		618.574	660.858	

GAVEMIDLER:

Følgende gavekonti disponeres av hovedutvalget i Helse og sosial:

Balansekont o	Kontonavn	Saldo per 01.01.14	Saldo per 31.12.14	Ømerket
2510801305	Gave Flaget & Flaget	146.670	150.187	*Utbygging Sigdalsheimen (økt kapasitet)
2510801309	Gave Ovestad	3.953.035	3.940.962	*Gave 22.02.2000 Retningslinje: Kun bruke renter. Oppr gavebeløp (3.748.938,-) skal stå urørt. Skal brukes innen "Pleie og Omsorg". Brukes til trivselsassistentordningen
SUM		4.099.705	4.091.149	

ARBEIDSTUER:

Balansekont o	Kontonavn	Saldo per 01.01.14	Saldo per 31.12.14	Ømerket
2510801303	Arbeidssstue Sigdalsheimen	56.271	71.736	Drift/aktiviteter dagsenter/arbeidssstue
2510801304	Arbeidssstue Eggedal Eldresenter	158.385	179.134	Drift/aktiviteter dagsenter/arbeidssstue
SUM		214.456	250.870	

6.8 Driftsprosjekter og investeringer knyttet til planområdet

Investeringsprosjekter til og med 2014

Pr.nr.	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr 31.12.14 A	Sum brukt totalt pr 31.12.14 B	Rest bevilgning A – B	Kommentar
030001	2014	Trygghetsalarm er på mobil	100 000	71.358	28.642	Se ks sak 85/14 ift overføring fra prosjekt 030001 til 030012. Prosjektet kan avsluttes. Restbeløp omdisponeres 030010. Skulle egentlig vært brukt til å få rask overgang fra analogt system. Tidligere melding om at systemet skal legges ned er reversert, og virksomheten har bedre tid til omstillingsprosessen fra analog til mobi, evt annen teknologisk løsning.l
030010	2009	Utredning og utvidelse av Sigdalsheimen	33.830.000	7.239.326	26.590.674	Se ks sak 78/14 (budsjettsaken) punkt 21 ift omdisponering fra 030050 til prosjekt 030010. I tillegg vil budsjettet korrigeres i sak som legges fram for ks i juni 2015 ift tilskudd fra Husbanken og erstatter tidligere oppsett i budsjett og økonomiplan. For flere detaljer vises det til sak ks 40/14. Ferdigstilles 1. november 2015. 40% investeringstilskudd
030011	2011	Ny heis og hovedinngang Sigdalsheimen	1-900.000	1 634 074	265.926	Budsjettet korrigeres i sak som legges fram i juni 2015 ift tilskudd fra Husbanken og erstatter tidligere oppsett i budsjett og økonomiplan. For flere detaljer vises det til sak ks 40/14. Ferdigstilles 1. november 2015. 40% investeringstilskudd
030012	2013	Innkjøp PDA	260.000	227.932	32.068	Se ks sak 85/14 ift overføring fra prosjekt 030001 til 030012. Innkjøp og innføring av Gericas (pasientdokumentasjon) på mobil er gjennomført. Gjenstår å få forbedret mobilsignalene til hovedbasen i undergrunnen på Sigdalsheimen. Prosjektet avsluttes ila 2015.
030013	2014	Solskjerming Sigdalsheimen	200 000	200 000	0	Utført juli 2014. Avsluttes i sak til ks juni 2015.
030014	2014	Pleie- og rehabiliteringsu tstyr SH	100 000	91.930	8.070	Ferdigstilles ila 2015
030015	2014	Ombygging av veranda 2.etasje SH	282 000	0	282 000	Prosjektet har per nå ingen konkret plan ift gjennomføringHelse og sosial ønsker å bruke midlene til andre og mer prekære formål. Det foreslås å omdisponere midlene til påkosting av vaskeriet ved Sigdalsheimen(investering), jfr anbud.

						Sak legges fram våren 2015
030016	2014	Velferdsteknologi SH	187 000	0	187 000	Kr 109 000,- overføres fra 030016 til prosjekt påkostning vaskeri Sigdalsheimen. (se også omdisponering fra 030015). Til sammen utgjør dette prosjektkostnader for påkostning av vaskeriet. For innkjøp av utstyr til vaskeriet, se driftsprosjekt utbedring vaskeri.
030022	2014	Oppussing park.plass og uteomr. Thorrudbygg	200.000	95.002	104.998	Asfaltering utført juli 2014, øvrig arbeid ferdigstilles i la 2015
030030	2011	Omsorgsboliger Prestfoss	16.160. 000	16.138.705	21.295	Avsluttet i ks sak 19/15. Investeringsstilskudd er løst ut.
030040	2012	Universell utformet flyktningsbolig	3 367 600	3 153.013	214.587	Avsluttet i ks sak 20 /15. Tilskudd for utleiebolig 20% er løst ut.
030050	2014	Carport - hjemmetjenestene Prestfoss og Eggedal	0	0	0	Se ks sak 78/14 (budsjettsaken) punkt 21 ift omdisponering fra 030050 til prosjekt 030010

Prosjekter i driftsregnskapet til og med 2014

Pr.nr.	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 31.12.14	Sum brukt totalt pr. 31.12.2014 B	Rest bevilgning A – B	Kommentar
930010	2005	Rehabilitering trygdeboliger, Sigd.heimen	525.000	449.080	75.920	Malerarbeidene utført sept. 2014. Tak trygdeboliger er skiftet. Gjenstår til 2015: skifte tak garasje utføres mai 2015/behandling vegger stabbur utføres våren 2016 pga pågående byggearb. Sigdalsheimen
930011	2013	Trygdeboliger, innvendig vedlikehold	50.000	17.663	32.920	Gjenstår noe mindre arbeid i en bolig, gjøres av egne ansatte. Gjøres ved utflytting.
930021	2013	Riving av uthus Helsestasjon/park.plass	50.000	29.605	20.395	Prosjektet er gjennomført. Restbeløp kan omdisponeres til andre prosjekter.
930030	2012	Etterisolering Thorrudbygget	25.000	0	25.000	Ikke påbegynt per oktober 2014. Har sendt klage til entreprenør og arkitekt. Følges opp.
930040	2012	Brannverntiltak og oppgradering planløsning	100.000	16.404	83.596	Delvis utført. Branndør i Prestfosstun er ferdigstilt. Oppgrad av planløsning rehab.avd utføres sammen med prosjekt utbedring Sigdalsheimen 030019. Ferdigstilles 2015.
930051	2014	Gulv Tono	49.108	49.108	0	Avsluttet

930061	2013	Ny tøyrukle Sigdalsheimen	80.000	80.000	0	Avsluttet
930062	2014	Utbedring av vaskeriet	200.000	28.389	171.611	Prosjektering igangsatt. Innkjøp pågår. Arbeidene planlegges ferdigstilt 1. januar i løpet av 2015/vår 2016. Prosjektet gjelder utstyr og oppgaver som ikke kommer innunder investeringsbegrepet. (I tillegg vil det bli lagt fram sak til juni møtet om å få inn investeringene som er ønsket ref. HMS-rapporter for vaskeriet og omliggende kontorer via omdisponering av investeringsprosjektene 030015 og deler av 030016.)
930070	2013	Baderom Bjørkealleen-oppussing	110.892	110.892	0	Avsluttet
930071	2014	Utbedring av gulv, ganger Bjørkealleen	50.000	2.281	47.719	Status: Prosjektering: Utfordring ift bevegelser i grunnen. Vurderes på nytt av fagfolk ift valg av løsning..
930080	2013	Nordboligen, utvendig vedlikehold	100.000	100.000	0	Avsluttet
930090	2013	Eggedal eldresenter, teknisk utstyr	60.000	56.080	3.920	Avsluttet

Prosjekter i driftsregnskapet for 2015:

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett	Kommentarer
930063	2015	Skuremaskin til vaskeriet på Sigdalsheimen	45.000	Effektiviseringstiltak for å forberede drift utvidet Sigdalsheimen.
930064	2015	Ny dampovn til kjøkkenet på Sigdalsheimen	80.000	Sentralt utstyr i strategisk planlegging av drift av kjøkken etter utvidelsen står ferdig i 2015.

Investeringer 2015:

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett	Kommentarer
030017	2015	Møbler og inventar ny avdeling Sigdalsheimen	300.000	Ref ks sak 15/18, vedtak om å foreta omdisponere mellom prosjekt 030017 Møbler og inventar ny avdeling og prosjekt Sigdalsheimen generell utskifting av møbler, slik at prosjekt Sigdalsheimen, generell utskifting av møbler kan påbegynnes i 2015 med kr 200.000,- pga stor slitasje., og ny avdeling Sigdalsheimen, som har ferdigstillingsdato ca 01.11.15, påbegynnes i 2015 med kr 100.000,-. Det resterende, kr 200.000,- tas i 2016
030018	2015	Oppgradering ringesignalanlegget på dagens Sigdalsheimen	500.000	Oppgraderingen inngår som ledd i arbeidet med å samordne driften med utvidet Sigdalsheimen.
030019	2015	Utbedring eksisterende bygg -	11.205.000	Bevilket i ks sak 7/15.

		brannsikring - bygningsmessig forbedring		
--	--	--	--	--

Prosjekter i driftsregnskapet for 2016:

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett	Kommentarer
	2016	Beising gamle del Eggedal Eldresenter	70.000	Midlene vil søkes omdisponeres til bakerom kjøkken, som tas i sammenheng med utvidelse Sigdalsheimen (utenfor tiltaksgrense for byggeprosjekt). Dette pga prioritering
	2016	Beising ny del Eggedal Eldresenter	60.000	Midlene søkes omdisponert til bakerom kjøkken (se overstående prosjekt), estimat 130.000,-. Pga prioritering
	2016	Generell utskifting av gardiner på Sigdalsheimen	160.000	Behov for utskifting av gardiner etter 13 års drift. Krav til kvalitet; flammehemmende/hygiene. Stuene, beboerrom, kontorer. Gardiner til rommene er prioritert. Ønske om å få startet en prosess med å få skiftet ut gardiner. Estimat 160.000,-
	2016	Utskifting fronter felleskjøkken Eggedal eldresenter	40.000	Behov grunnet slitasje
	2016	Renovering av 2 bad i tannklinikken	100.000	Behov grunnet slitasje
930070	2016	Oppussing av bad i Bjørkealleen bofellesskap	250.000	Alle badene har behov for renovering. 3 stk bad. To bad ble tatt i 2014, disse 3 i 2016 og det siste i 2017
		Oppussing av kapellet på Sigdalsheimen	100.000	Stått urørt siden Sigdalsheimen ble bygd på 70-tallet. Behov for å rev kalkyle; Budsjettet er lavt kalkulert
		Nytt gulvbelegg øvrige arealer Tono (9 rom)	150.000	Rev kalkyle: behov for ytterligere midler. Kr 100.000,- fra budsjett for det siste badet i Bjørkealleen (driftsbudsjett 2017) foreslås at omdisponeres i 2017 til gulvbelegg Tono, for å ferdigstille renovering av gulvene der.

Investeringer 2016:

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett	Kommentarer
	2016	Utbygging Helsestasjonen	2.200.000	Bevilget beløp kr 2.200.000,- i 2016 Kostnads kalkyle for tilbygg Helsestasjonen: 115 m ² ; ca 25.000 kr/m ² = 2.200.000 (eks. mva.) Et evt. nybygg er ikke kostnadsberegnet. Se ks sak 56/14 med vedlegg, her er Helsestasjonens utfordringer utredet, og mulige løsninger drøftet. Se også ks sak 25/14 Befaring innemiljø helsestasjonen..
	2016	Sigdalsheimen, generell utskifting av	550.000	Ref ks sak 15/18, vedtak om å foreta omdisponere mellom prosjekt 030017 Møbler og inventar ny avdeling og prosjekt Sigdalsheimen generell utskifting

		møbler		av møbler, slik at prosjekt Sigdalsheimen, generell utskifting av møbler kan påbegynnes i 2015 med kr 200.000,-. Det resterende, kr 350.000 tas i 2016. Hard slitasje gjennom 13 år har satt sitt preg på møblene. Sofagrupper til avdelingsstuene, Sol, lillesol, gruppe 4, 5 og 6. Spisegrupper til avdelingene sol, lillesol, gruppe 4,5, og 6 samt Rehab. Utskifting av hvilestoler, min. 2 stk per enhet (min 14 stoler). Kvalitet: institusjonsmøbler. Totalt 5 stuer/spisestuer som bør skiftes ut totalt estimat kr 550.000,-
	2016	Eggedal Eldresenter; sammenbygging av to hybler til 1 leilighet	100. 000	Prosjektering i 2015 over driftsbudsjettet vil avdekke kostnad. Bevilget ramme er for lav ift behov. Behov for utbedring av garderobe, jfr Arbeidsmiljøloven.

Prosjekter i driftsregnskapet for 2017:

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett	Kommentarer
930070	2017	Oppussing av bad Bjørkealleen bofellesskap	200.000	Det siste badet i 2017. Rev. Estimert kr 100.000,-. Rest beløp 100 000 omdisponeres til gulv tono (øvrige 9 rom)

Driftsprosjekter- og Investeringsbehov 2015-2018

Andre investerings og vedlikeholdsbehov som man ikke har fått bevilget i budsjett 2015 og økonomiplan 2015 – 2018, Som blir meldt inn i budsjett 2016-2019:

- Utbedring Stuer gr 5 og 6 på SH (nytt gulvbelegg/grunnarbeider gulv gr 5, ca kr 50.000,-, senke tak på fellesrom gr 6, ca kr 100.000,-) også meldt i budsjett 2015, ønskes inn i 2016
- Belegg i ytterligere rom, eksisterende Sigdalsheimen. Se an tiltaksgrense for utvidelse.
- Belegg Bjørkealleen: Slitasje
- Kjøkken avlastningsblig Bjørkekvisten:Bytte fronter
- Vaskerom Bjørkealleen: Forbedre løsning rundt varmevekslet: ROS analyse. Må dekkes slik at beboere og ansatte forhindres fra å brenne seg på denne.
- Utvendig maling Tono
- Sammenslåing av 2 hybler på Eggedal Eldresenter: Kr 100.000 ligger i 2016, men dette budsjettet er lavt i ft å få renoverert dette samt få oppgradert forskriftsmessig ift dagens brannkrav mv. I tillegg er det behov for å få bygd om bod og personaltoalett til garderobe for personalet, jfr Arbeidsmiljøloven.
- Markiser Prestfosstun (vest og sørvendt) og Heimtun (sørvendt); prosjektering og anskaffelse
- Induksjonsovn kjøkkenet Sigdalsheimen
- Utbedre utearealene rundt Sigdalsheimen og omliggende omsorgsboliger, herunder også Bjørkealleen i henhold til en utomhusplan for området. Herunder ivareta behov for ytterligere parkeringsplasser.
- Skilting; innvendig og utvendig av kommunale bygg Helse og sosial, i henhold til en skiltplan.

- Utskifting av verandagulv i Prestfosstunet
- Innkjøp av personløfter til Sigdalsheimen/hjemmetjenesten, kr 70.000
- Beising Eggedal Eldresenter hele bygget (utsatt i tid i ft 2016) pga prioriteringer, men ønskes inn i 2018.

7 Planområde 5 Næring og drift

7.1 Generell innledning

Planområdet omfatter teknisk sektor, med avdelinger for landbruk, drift, plan og byggesak herunder også næringsutvikling og overordnet planlegging.

Hovedutvalg for næring og drift 2011-2015

Åse Lene B. Eckhoff (H), leder
Henrik Østbye Fremgård (Sp)
Gro Sund (Sp)
Kari Johanne Foss (Sp)
Frode Haugen (H)
Svein Jakob Hollerud (V)
Knut Erik Kjemperud (Ap)

Hovedutvalget for næring og drift har som arbeidsområde de saker innenfor teknisk sektor som kommunen har ansvaret for. Hovedutvalget er tillagt funksjonen som fast utvalg for plansaker, opprettet i medhold av plan- og bygningsloven § 9-1 samt at det er delegert myndighet som navneutvalg etter ny matrikellov.

Særlover under hovedutvalget for teknisk og ressurs ansvarsområde: Den nye Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter, ny matrikel lov, lov om vern mot forurensning og om avfall med forskrifter, lov om kommunale vann og kloakkavgifter med forskrifter, vegtrafikkloven med tilhørende forskrifter, vegloven, lov om vern mot brann/ eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver.

Innen landbruk har hovedutvalget som ansvars- og arbeidsområde de saker som kommunen skal behandle i henhold til jordlov, skogbrukslov, konsesjonslov, forpaktingslov og annet landbruksrelatert lovverk. I tillegg er kommunens ansvar for blant annet friluftslav, lov om motorferdsel i utmark, viltlov, naturmangfoldlov og vannressurslov tillagt dette hovedutvalget.

Planområdets hovedmål:

- Sikre Sigdal en kvalitets- og løsningsorientert næringsutvikling, i pakt med natur og miljø. På den måten å bidra til eksisterende arbeidsplasser, skape ny aktivitet og økonomisk utvikling.
- Fremme bosetting gjennom utviklingstiltak og forbedrede rammevilkår for næringsutvikling.
- Godt planverk, og raskt og kvalitativ god behandling for enkel mulighet til å bygge spredt og utenfor regulerte strøk

- Bidra til at Sigdal er en attraktiv bo-kommune. Drive tilrettelegging og realisering av nye boområder og stimulere til bosetting på alle bruk i Sigdal
- Bidra med rammevilkår for økt lokal verdiskaping, og varige effekter av satsingen på fritidsbebyggelse.

7.2 Regnskap planområde 5 Næring og drift

		Regnskap'13	Regnskap'14	Justert budsjett	Budsjettavvik
1000	Politisk styring og kontroll	74 364	94 208	73 000	-21 208
1200	Administrativ ledelse	1 550 213	1 663 091	1 045 600	-617 491
1203	Personal/opplæring/velferd	36 066	28 590	28 000	-590
1210	Forvaltning av eiendommer	190 922	175 694	135 000	-40 694
1300	Administrasjonslokaler	849 328	1 091 636	691 500	-400 136
2650	Kommunalt disponerte boliger	-14 084	186 656	-14 800	-201 456
2850	Tjenester utenfor ordinær kom.ansvarsområde	220 272	228 015	230 000	1 985
3010	Plansaksbehandling (S)	445 317	-213 879	-335 000	-121 121
3020	Bygge-delings-seksj (S)	-490 581	-1 433 340	-777 000	656 340
3030	Kart og oppmåling (S)	-94 144	-869 775	-388 000	481 775
3200	Bedriftsrenovasjon	93 938	513 763	0	-513 763
3250	Næringstiltak	260 418	405 905	378 300	-27 605
3290	Landbrukskontor	2 322 290	2 119 026	2 296 200	177 174
3292	Veterinærer	-16 109	-6 020	-15 000	-8 979
3320	Kom.veier, miljø- og TST	2 608 439	2 652 030	2 562 400	-89 630
3350	Område skredsvigstatue	3 900	0	0	0
3390	Beredskap mot brann	2 928 254	2 776 179	3 274 000	497 821
3400	Produksjon av vann (S)	1 278 298	1 535 565	1 340 700	-194 865
3450	Distribusjon av vann (S)	-2 277 280	-2 474 809	-2 213 150	261 659
3500	Avløpsrensing (S)	1 722 024	1 855 129	2 115 000	259 871
3530	Avl.nett/innsaml. Avl (S)	-2 699 052	-3 616 065	-3 704 200	-88 135
3540	Tøm av slamavsk.sept (S)	-455 263	-494 346	-352 000	142 346
3550	Renovasjon av husholdningsavfall (S)	-1 377 509	-315 430	-122 700	192 730
3570	Avfallsbehandling (S)	1 132 913	0	0	0
3600	Miljøvern	125 249	29 745	91 200	61 455
3601	Friluft- og utmarksområd	223 503	235 320	230 000	-5 320
3602	Fiske- og viltforvaltning	23 144	14 421	10 000	-4 421
Sum for planområdet		8 664 830	6 181 306	6 579 050	397 742

*) : Negativt fortegn angir merforbruk, positivt fortegn er mindreforbruk

Planområde 5 Næring og drift har et mindreforbruk på kr 397.742,-.

Teknisk sektor

Når det gjelder det generelle arbeid kan vi nevne at grunnlaget til kommuneplanarbeidet er samlet inn. Innspill til samfunnsdelen skal gjenspeiles i et tiltaks-/handlingsplan mens innspill for arealdelen har blitt drøftet og endret/bearbeidet etter samlinger med politisk arbeidsgruppe (formannskapet). Vi fikk positive tilbakemeldinger fra planforum hos Buskerud

fylkeskommune.

Samtidig har vi jobbet med Bo- & Blilyst prosjektet og har ervervet grunn på Nerstad for å sette i gang regulering og salg av 6 tomter. Vi har lagt fram et forslag til regulering for en privat grunneier på Fosselandet som utgjør 5 boligtomter.

En sak som har vært sentralt i 2014 har krevd en del oppmerksomhet, avløpsløsning for Djupsjø/solsetraområdet. Her har vi et problem som løses best i samarbeid med Krødsherad kommune. Det har vært store utfordringer i behandlingen av dette spørsmålet i Krødsherad kommune, og politisk debatt rundt valg av løsning og lokalisering. Konseptvalgutredningen har gitt to alternativer. De to kommunestyrene har felles vedtak på å iverksette forprosjekt, med et hovedmål om snarlig avklaring på de to valgene som gjenstår, og videre realitetsbehandling av endelig alternativ for konkrete beregninger og prosjektbeslutning.

Til tross for noen korte og konkrete mediesaker i lokalavisa mener teknisk sektor å levere forsvarlige tjenester av god kvalitet innenfor de rammer og ressurser som til enhver tid råder. De områdene der det fortsatt er gap mellom dagens situasjon og forventninger vi og andre stiller til oss, har vi oversikt over og plan for videre utvikling. De gangene vi får negativ kritikk så gjelder det unntak, saker som har en historie eller en sak som bærer konflikter med seg. Vi merker at våre brukere/og bestillere av våre tjenester bruker, eller kommuniserer at man ønsker å bruke juridisk støtte, (og/ eller fylkesmann/sivilombudsmann). I en økende grad av tilfeller er det påkrevet med juridisk bistand også for kommunen for å redegjøre saksgangen.

Det viser seg overalt, ikke minst innenfor tekniske sektor at «endring er det eneste konstante». Sentrale endringer er eksempelvis nye dataverktøy. Vi har utvidet våre KOMTEK-programmer med en modul for slamtømming og en modul for eiendomsskatt. Det gir oss mulighet å fakturere med en annen frekvens, kvartalsvis eller månedlig, uten at det krever betydelig merarbeid. KOMTEK er også multifunksjonell og brukes i andre kommuner til registrering og fakturering rundt andre forhold.

Vi har blitt en kunde til Ambita (Infoland) som letter oss for en del arbeid når det gjelder å tilfredsstille meglers behov for kommunal informasjon. Utvikling av web- og intranettsider, nytt saks- og arkivsystem og skifte av leverandør til vår regnskapssystem har krevet vilje til omstilling hos den enkelte.

Når det gjelder driftsavdelingen så har vi kontroll med prosessene rundt renovasjon/ vann og avløp. Det finnes et strengt regime for kontroll- og overvåkningsrutiner fra sentralt hold. Vi får revisjon/tilsyn fra mattilsynet, og leverer en god del vannprøver for å sikre oss en optimal kvalitet. Vi har fått nye krav i forhold til prøvetakingsfrekvens noe som gjør det hele mer ressurskrevende.

Vi er godt i gang med salg av boliger to på Nerstad er solgt og vi har fått klarsignal å selge ytterlig de boliger som gir et negativ resultat (borettslag).

Arbeid med arealdelen av kommuneplaner er krevende og kommer til å ha en stor betydning for utvikling i fjellet. Et spørsmål er om man skal utvikle en destinasjon, med store krevende

tiltak, eller videreføre hytte- og «rekreasjons-profilen», som ikke vil være like ressurskrevende for kommune og lokalsamfunn sett under ett. Det er fortsatt vanskelig å forutse en entydig markedskonjunktur eller eventuelle fremtidige trender, og med det krevende å legge prognoser for kapasitet, kostnader og inntekter knyttet til de aktuelle tjenestene. Den fantastiske verdiskapning gjennom hytteutviklingen kan lett tas for gitt, men et tilbakefall i salg og bygg kan gi stor utslag i det lokale næringsliv, og dermed i administrasjonens “resultater”.

Et nytt satsingsområde for forbedring er derfor nye rutiner, bedre skjemaer, evt gebyr for mangelbrev som må sendes og lignende må vurderes. Dette er en utfordring vi forsøker å kvittere ut. Vi vurderer løpende nye skjemaer og har bedt om hjelp fra Kommuneforlaget for å få utformet deres skjemaer på en måte som er mest hensiktsmessig for oss.

I det følgende er det sett noe nærmere på selvkostområdene

7.3 *Selvkost med etterkalkyler.*

I det følgende presenteres etterkalkyler på de ulike selvkostområdene. For øvrig vises det til beskrivelse av tjenestene for nærmere detaljer på de enkelte områdene.

Etterkalkyler for tekniske tjenester på plansak, byggesak og oppmåling.

2014 Etterkalkyle selvkost	Reguleringsp laner	Bygge- og eierseksj.- saker	Kart og oppmåling	Totalt
Gebyrintekter	1 261 055	3 374 667	2 659 109	7 294 831
Øvrige driftsinntekter	0	3 339	65 998	69 337
Driftsinntekter	1 261 055	3 378 006	2 725 107	7 364 168
Direkte driftsutgifter	870 809	1 944 667	1 717 224	4 532 700
Indirekte netto driftsutgifter	303 801	445 074	422 400	1 171 275
Indirekte avskrivningskostnad	52 797	106 863	99 668	259 328
Indirekte kalkulatorisk rente (2,68 %)	42 048	84 383	80 439	206 870
Driftskostnader	1 269 456	2 580 986	2 319 730	6 170 173
Resultat	-8 401	797 020	405 377	1 193 995
Kostnadsdekning i %	99,3 %	130,9 %	117,5 %	119,4 %

For reguleringsplaner, byggesak, kart og oppmåling er det nå også effekt av arbeidet som har pågått over noen år, både knyttet til kostnadsreduksjoner og inntektsjustering. I sum ser vi at det er en liten underdekning på reguleringsplaner, men man har god progresjon sett i forhold til bare ett år tilbake i tid. Videre har vi nå nødvending kostnadsdekning på de to andre områdene for å ta igjen negativt etterslep og hente inn utestående i negative fond.

Etterkalkyler for tekniske tjenester innenfor vannforsyning, avløp, renovasjon og slamtømming.

2014 Etterkalkyle selvkost	Vann	Avløp	Renovasjo n	Slamtømm ing	Totalt
Gebyrinntekter	2 397 546	2 693 224	5 039 619	2 254 506	12 384 895
Øvrige driftsinntekter	73 640	24 575	74 905	0	173 120
Driftsinntekter	2 471 186	2 717 799	5 114 524	2 254 506	12 558 015
Direkte driftsutgifter	1 572 463	1 891 936	4 901 947	1 760 159	10 126 505
Avskrivningskostnad	529 436	1 071 130	94 143	0	1 694 710
Kalkulatorisk rente (2,68 %)	216 346	401 706	17 145	8 522	643 718
Indirekte netto driftsutgifter	248 074	282 061	216 466	31 998	778 600
Indirekte avskrivningskostnad	13 310	13 875	12 697	12 009	51 891
Indirekte kalkulatorisk rente (2,68 %)	9 940	10 062	9 810	9 663	39 475
Driftskostnader	2 589 569	3 670 770	5 252 209	1 822 350	13 334 899
Resultat	-118 383	-952 971	-137 685	432 156	-776 884
Kostnadsdekning i %	95,4 %	74,0 %	97,4 %	123,7 %	94,2 %

For tjenesteområdene over er det kostnadsdekning under 100% på vann, avløp og renovasjon. Dette er styrt utvikling, da selvkostfond på disse områder er positive, og skal reduseres over gitt tidsrom (5 år). Utviklingen må følges nøye, da endringer til målt forbruk på VA-området gir fremtidig usikkerhet knyttet til avgifter og inntektsnivået. For slamtømming er kostnadsdekningen nå 123,7 prosent, noe som også er nødvendig for å ta inn etterskudd på dette området.

7.4 Kommentarer til tjenesteområdene

1200 Administrativ ledelse

Justert budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
1 045 600,-	1 663 091,-	- 617 491,-

Merforbruk skyldes at det ikke er korrigert budsjettmessig for de endringer som har vært blant annet mellom selvkost og administrative tjenester, og innfor rammefinansiert oppgaveportefølje på Teknisk. Vi har budsjettjustert deler av dette med en overføring fra Næringskonsulent til Teknisk sjef. Resten av lønningen er budsjetttert på forskjellige selvkostområder men regnskapsført på tjeneste 1200, uten at det ble budsjettjustert for dette.

Drifts- og vedlikeholdsavdelingen

Bemanning

Ved avdelingen var det ved utgangen av 2014 sysselsatt 7 personer som totalt utgjør ca. 6,5 årsverk. Av disse er 2 personer ansatt med ansvar for rengjøring på kommunehus, helsestasjon samt kontor i tilknytning til teknisk sektor.

Følgende fysiske tiltak ble gjennomført i 2014:

Fortløpende vedlikehold og oppfølging av kommunaltekniske bygg / anlegg/veier/renovasjon/slam m.m.

- Prosjektering og oppfølging av nytt tilbygg i tilknytning til Eggedal brannstasjon .
- Ferdigstillelse av utbedrings arbeider i tilknytning til deler av «Skallandsveien» .
- Oppfølging og ferdigstillelse av tiltak v/Eggedal vannverk etter revisjon fra Mattilsynet.
- Gjennomført registreringsarbeider i Eggedal og Nedre Eggedal i forbindelse med digitalisering av kummer /ledningskartverk.
- Fortløpende oppfølging av diverse oppgaver (til tider tidkrevende) i forbindelse med Sigdal kommune sitt engasjement med sambindings veien ”Sloko” – ”Nore”.
- Utbedring av 2stk. betydelige vannlekkasjer i Prestfoss sentrum.
- Planlegging av arbeider i forbindelse med utbedring av ”Enger vannverk”.
- Oppussing av diverse kontorer på kommunehuset, utvendig maling samt sørget for ventilering av loft på kommunehuset. På vinterstid har dette redusert isingsproblemene på utvendig tak vesentlig.
- Utbedret trapp (inkl. varmekabler) i forbindelse med hovedinngang til kommunehuset
- Utbedret/rettet opp diverse kummer i Prestfoss.

1300 Administrasjonslokaler

Justert budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
691 500,-	1 091 636,-	- 400 136,-

Merforbruk er i hovedsak knyttet til lønnsutgifter av både renholdspersonal og vaktmester. Innenfor administrasjonslokaler ligger Herredshuset, kontor til teknisk, helsestasjonen med tilhørende ute områder. Drift- og vedlikehold av Borgerstua i Prestfoss blir også belastet dette tjenesteområde, og det er behov for å tilføre midler over budsjettet til denne tjenesten for å komme i balanse. Andre faktorer som påvirker disse avvikene er eksempelvis strømutgifter, redusert husleie og interne kjøp av varer og tjenester.

2650 Kommunalt disponerte boliger

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
- 14 800,-	186 656,-	- 201 456,-

Totalt disponerte teknisk sektor i 2014 27 stk. boliger/leiligheter + 3 hybler til utleie som dekkes innenfor dette tjenesteområdet. Disse enhetene er plasserte i Prestfoss og på Nerstad. Underskuddet skyldes i hovedsak utestående fordringer samt at enkelte leiligheter har stått ledige i lengre perioder.

Prioritering/gjennomførte tiltak:

Fortløpende vedlikehold og rehabilitering av kommunens boliger. Noen av de eldste boligene fra 60/70-tallet blir gradvis oppgraderte. Det ble ikke gjennomført større utbedringstiltak i 2014, kun ordinært vedlikehold.

2850 Tilskudd til private veier

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014	
230 000,-	228 015,-	1 985,-	

Tilskuddsordningen til private veier ble også i 2014 videreført. Tilskuddssatsene har vært uendret de siste årene.

3200 Bedriftsrenovasjon

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
0,-	513 763,-	- 513 763 ,-

Svikt i inntekt i forhold til budsjettet med kr 513 763,-. Gebyret for bedriftsrenovasjon har de siste årene blitt hevet merkbart. Vi har fortsatt en jobb å gjøre for å få denne tjenesten i balanse.

3320 Kommunale veier

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
2 562 400,-	2 652 030,-	- 89 630,-

Sigdal kommune har totalt ansvar for bortimot 60 km med kommunale veier + div. plasser. Standarden på det kommunale veinettet er veldig varierende. Uforutsette kostnader i forbindelse med bl.a. store nedbørsmengder, er et årlig fenomen. Det får være en trøst at merforbruket i 2014 er bortimot halvert i forhold til 2013.

Det er en kjensgjerning at kommunale veier og plasser har vært svært stramt budsjettet i mange år. Det er utfordrende å holde seg innenfor rammene til selv et strengt nødvendig minimum av tiltak og aktiviteter. Utfordringen fremover blir bl.a. å disponere de gitte begrensede rammene på best mulig måte og håpe på at uforutsette hendelser uteblir.

Som antydnet ovenfor, er det fortsatt et stort behov for både vedlikehold og opprusting av det kommunale veinettet. Altfor stor del av drift- og vedlikeholds- kostnadene går til nødvendig "førstehjelp".

Prioritering:

Det kommunale veinettet trenger kontinuerlig gradvis rehabilitering. Ren førstehjelp i form av kun ordinært vedlikehold er i det lange løp ingen god økonomisk strategi. Det kommunale veinettet slites mer og mer ned. Det vil i lang tid fremover være behov for å prioritere en høyere standard på store deler av det kommunale veinettet. Det er fortsatt kommunale vei strekninger som kun har grus som topp dekke.

Drift- og vedlikehold av kommunale bruer dekkes også under dette tjenesteområdet. Ved tidligere gjennomgang av eksterne rådgivere, har det blitt påpekt behov for utbedringer. Det har dessverre ikke, så langt, blitt avsatt midler til disse tiltakene.

Kommunale veier/miljø og trafikksikkerhetstiltak

F.o.m. 2013 ble disse tiltakene innlemmet i tjenesteområde: 3320. Utgiftene under denne tjenesten går i sin helhet til vedlikehold av div. gatebelysning med tilhørende strømuttergifter.

3400 Produksjon av vann

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
1 340 700,-	1 535 565,-	-194 865,-

Kommunen skal sørge for at brukerne til offentlig vann i tettstedene har tilstrekkelig og hygienisk tilfredsstillende vann – og til en mest mulig økonomisk pris. Det er en kjensgjerning at driftsutgiftene har økt betraktelig etter at nye vannverk med tilhørende vannbehandling i Prestfoss og på Nerstad er satt i drift.

Sektoren har drift og vedlikeholdsansvaret for vannledninger (ca.15 km) samt vannforsynings anlegg/pumpehus, trykkøkningstasjoner og høydebassenger. I kommunen er det registrert ca. 390 abonnenter som er tilknyttet offentlig vann. Vannbehandlingsanleggene i Eggedal, Prestfoss og Nerstad har i 2014 stort sett fungert som forutsatt. Med unntak av 2 stk. store vannlekkasjer i Prestfoss samt styringsproblemer med trykkøkning v/Eggedal vannverk, har det ikke vært vesentlige uforutsette hendelser ved noen av våre 4 kommunale vannverk i 2014.

Overforbruket i 2014 skyldes i all hovedsak forannevnte hendelser i Prestfoss og Eggedal.

3450 Distribusjon av vann

Endret budsjett 2014	Regnskap 2013	Budsjettavvik 2012
-2 213 150,-	- 2 474 809,-	261 659,-

I flg. regnskapet har det kommet inn kr 261 659,- mer enn budsjettet. Når en ser tjenestene 3400 og 3450 i sammenheng, så er fortsatt regnskapstallene positive (+ kr 66 794,-).

3500 Avløpsrensing

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
2 115 000,-	1 855 129,-	259 871,-

Programområdet skal sørge for høygradig rensing av kloakk i tettstedene. Sanere utfredsstillende utslipp, og minimalisere forurensning fra både spredt bebyggelse og fra tettstedene. Sigdal kommunen har 4 stk. renseanlegg fordelt på alle tettstedene. Nytt renseanlegg i Eggedal ble tatt i bruk sommeren 2013.

Generelt har våre 4 renseanlegg fungert tilfredsstillende i løpet av 2014, uten nevneverdige uforutsette hendelser.

Det registreres fortsatt til tider mye fremmedvann inn på Prestfoss renseanlegg. Dette gjelder også til dels Nerstad renseanlegg. Teknisk sektor forsøker systematisk å søke etter feilkilder som kan være årsak til overvannsproblematikken. I tillegg til driften av renseanleggene, har sektoren drift- og vedlikeholdsansvaret for kloakkledninger (ca.12 km). I kommunen er det registrert ca.535 abonnenter (fastboende) tilknyttet offentlig avløp. Ved utgangen av 2014 var

det i tillegg til fastboende registrert ca.580 hytter fra Tempelseterområdet som også er tilknyttet Eggedal renseanlegg.

3530 Avløpsnett/ innsamling av avløps vann

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
-3 704 200,-	- 3 616 065,-	- 88 135,-

Regnskapsoversikten viser et underskudd på kr 88 135,- i forhold til budsjettet. Tjenestene 3500 og 3530 sett i sammenheng viser et positivt beløp på kr 171 736,-.

3540 Tømming av slamavskillere, septiktanker

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
- 352 000,-	- 494 346,-	142 346,-

Dette tjenesteområdet omfatter tømming av septiktanker i hele kommunen samt drift av slamlagueanleggene på "Grasvikmoen" og "Båsheim». Vi er komfortable med et regnskapsoverskudd på kr 142 346,- i forhold til opprinnelig budsjett!

3550 Renovasjon

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
-122 700,-	- 315 430,-	- 192 730,-

Dette tjenesteområdet omfatter innsamling av husholdningsavfall, papir/papp, glass, farlig avfall samt drift av gjenvinningsstasjon i Nedre Eggedal.

I regnskapet som viser et mindre forbruk på kr 192 730,-, er også utgifter til behandling medregnet (tidligere tjeneste 3570 ble f.o.m. 2014 innlemmet i tjeneste 3550).

Driften av gjenvinningsstasjonen i N.Eggedal fungerer som forutsatt og har positiv utvikling. Antall besøk øker for hvert år. På det meste er det registrert over 100 besøkende på en dag. I tillegg til ordinære åpningstider, hadde mottaket en ekstra åpningdag på våren. Faste åpnings tidspunkter i 2014: lørdager fra: kl.10.00 – kl. 14.00.

Avfallsmengder:

År	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tonn	1781	1904	1982	1909	2048	2138	2108	2100	2018	2202	2349

Papir/papp innsamling:

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tonn	168	169	152	200	202	206	203	200

Prioritering

Alt avfall som produseres i Sigdal skal disponeres på en slik måte at hensynet til helse, miljø, naturressurser og samfunnsøkonomi er best mulig ivaretatt. Det skal arbeides aktivt for å oppnå avfallsminimering hos den enkelte husstand, og økt kildesorteringen skal ivaretas bl.a.

ved å benytte utplasserte containere samt tilbudet v/gjenvinningsstasjonen i Nedre Eggedal.

Som det fremgår av tabell, så har mengden med restavfall økt med 147 tonn det siste året. Levering av papir/papp til gjenvinning har vært stabilt i den samme perioden.

Totalt er det i 2014 registrert ca.1560 abonnement på husholdningsavfall (fordelt på ca. 1 150 stativer) og ca. 4 400 abonnement på hytterrenovasjon.

Glassinnsamling:

Det er utplassert glasscontainere på Nerstad, Prestfoss, Sandsbråten, Nedre Eggedal og Eggedal. Innsamlet mengde har vært stabilt de senere åra og innsamlet mengde i 2014 er stipulert til ca.25 tonn. Usikkerheten ligger i at innsamlingen blir samkjørt med Krødsherad kommune.

Farlig avfall:

Hallingdal renovasjon står for innsamling av farlig avfall fra miljøcontainer som er utplassert ved bensinstasjonen i Eggedal. I 2013 ble det innsamlet tot. ca. 13 tonn med farlig avfall. Dette inkluderer også farlig avfall levert ved gjenvinningsstasjonen i N. Eggedal. Innsamling av papir, papp og glass fungerer tilfredsstillende. Plikten til å ta imot EE-produkter er hjemlet i forskrift som trådte i kraft driftskostnadene v/gjenvinningsstasjonen i N.Eggedal.

den 01.07.99, og har siden åpningen av gjenvinningsstasjonen i N. Eggedal blitt levert der. Mengde av levert avfall har økt for hvert år og samsvarer med veksten i antall besøkene. Dette har selvfølgelig innvirkning på

7.5 Prosjekter knyttet til planområde 5

Driftsprosjekter med egne bevilgninger

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 31.12.14 A	Sum brukt totalt pr. 31.12.14 B	Rest bev. A - B	Kommentarer
106007	2011	Trafikksikkerhetstiltak	100 000	0	100 000	Midler blir sammenslått med ny bevilgning (60 000). Midler er tenkt foreslått sammen med nytt prosjekt i 2015.
960001	2012	Spyling og rehab.hovedvannledninger	300 000	0	300 000	Teknisk sektor vurderer å gjennomføre prosjektet samlet i forbindelse med "Vannbehandlingsanlegg i N.Eggedal".
960020	2005	Oppfølging av tiltak i kommuneplanen	250 000	86 657	163 343	Bevilges til KU arealdel
960030	2008	Sentrumsutvikling Prestfoss (sperret)	513 100	512 311	789	Avsluttet
960031	2011	Fosselandet, gangsti	160 000	0	160 000	Settes i gang sommeren 2015
960032	2011	Regulering, Pr.sentrum	145 000	83 832	61 168	Brukes til rådgivning rund regulering.
960033	2011	Kartlegging av skiltebehov	297 789	8 546	289 243	
960070	2014	Holmen gml. Kirkegård	50 000	0	50 000	
970012	2012	Forbedring av orgel Eggedal kirke	60 000	60 000	0	Avsluttet

Investeringsprosjekter med egne bevilgninger

Prosj	År	Prosjekt	Budsjett vedtatt total pr. 31.12.13 A	Sum brukt totalt pr. 31.12.13 B	Rest bev. A - B	Kommentarer
060001	2011	Sandsbråten, toalettbygg	250 000	193 886	56 114	Avsluttet.
060002	2014	Garderober Eggedal Brannstasjon	250 000	161 371	88 629	Avsluttes Våren 2015.
060003	2014	Kjøp av driftsoperatørbil (VW Amarok KH 99086)	360 000	375 608	-15 608	Avsluttet. Restmidler foreslås i sin helhet overført for finansiering av andre prosjekter, egen sak ifm budsjett.
060010	2009	Planlegging nytt rensesanlegg Eggedal	12 740 000	12 720 912	19 088	Avsluttet. Restmidler foreslås i sin helhet overført for finansiering av andre prosjekter, egen sak ifm budsjett
060013	2011	Vannbehandlingsanlegg - N.Eggedal	3 128 586	103 318	3 025 268	Det er avsatt kr 3 128 587,- til dette prosjektet. Prosjektet skal påbegynnes i 2015.
060014	2014	Eggedal vannverk	200 000	181 269	18 731	Avsluttet. Restmidler foreslås i sin helhet overført for finansiering av andre prosjekter, egen sak ifm budsjett
060020	2012	Ledningskartverk	500 000	426 642	73 358	Det er i utgangspunktet avsatt kr 300.000,- til dette prosjektet. Markarbeid/registreringsarbeid avsluttes sommeren 2015. Innkjøp av programvare ble gjennomført i 2013.
060021	2012	Rehab.lednett N. Eggedal	500 000	0	500 000	Det har i flere år vært avsatt kr 500 000,- til dette prosjektet. I håp om å samkjøre disse arbeidene med andre oppgaver i området, har dette prosjektet blitt satt på vent. Teknisk sektor vurderer å gjennomføre deler eller helst hele prosjektet samlet i forbindelse med "Vannbehandlingsanlegg i N.Eggedal".
060022	2012	Kjøp/installering av vannmålere	1 000 000	1 068 598	-68 598	Det er avsatt kr 1 000 000,-. Deler av resterende beløp på kr 263 000,- vil bli benyttet i forbindelse med utskifting av gamle/eksisterende målere. Disse arbeidene var forutsatt gjennomført i 2013, men de få som gjenstår blir skiftet første halvår 2014. Formell regnskapsavslutning av dette prosjektet gjennomføres i 2015.
060030	2010	Opparbeiding boligtomter	400 000	0	400 000	Bevilgningen brukes helt eller delt i 2015.
060040	2006	Kommunale veier	10 000 000	9 092 790	907 210	Totalt er det disponibelt (restbevilgning) kr 2 240 000,-. Prosjektet ble utlyst og satt bort til en lokal entreprenør høsten 2013. Prosjektet ble ferdigstilt høsten 2014 og gjort opp med et mindre forbruk på kr 117 000,- i forhold til opprinnelig kontrakt!.
060041	2011	Kommunale veier-Rabbenveien	8 000 000	4 485 981	3 514 019	Avsluttet. Restmidler overført til Prosjekt Skallandveien i tråd med opprinnelig sak for prioritering.
060042	2011	Forskuttering Eggedalkrysset	2 235 000	2 083 539	151 461	Avsluttet. Restmidler foreslås i sin helhet overført for finansiering av andre prosjekter, egen sak ifm budsjett
060052	2014	Sikring av trapp/inngangsparti kommunehuset	125 000	121 399	3 601	Avsluttet. Restmidler foreslås i sin helhet overført for finansiering av andre prosjekter, egen sak ifm budsjett
060070	2012	Tiltak slambehandling	700 000	317 972	382 028	Videreføres i 2015/2016

7.6 Forvaltningsavdeling

3010 Plansaksbehandling

Justert budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
- 335 000,-	-213 879,-	-121 121,-

Det digitale planarkivet er tilgjengelig via kommunens nettsider. Planarkivet holdes oppdatert etter hvert som reguleringsplaner vedtas. Vi har valgt å kun legge inn vedtatte planer på våre kartsider, slik at vi ikke får misforståelser fordi brukere antar at forslag til kart og bestemmelser er endelige. Planforslag er da tilgjengelige på de øvrige nettsidene til kommunen.

Gebyrene for tjenesteområdet fikk en gjennomgang før året 2013. Det året hadde vi ingen saker som ble påvirket av gebyrendringene. Det var først i 2014 at disse gav virkning på resultatet. Det viser seg at økningen var lagt på et riktig nivå.

Underskuddet på tjenesten kommer på grunn av at deler av lønn ble budsjettet og ført på forskjellige tjenesteområder.

3020 Bygge-, delings- og seksjoneringsaker

Justert budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
- 777 000,-	-1 433 340,-	656 340,-

Innenfor området ble det gjort en endring i gebyrene før året 2013. Dette var nødvendig på grunn av at antall saker var fallende. Fra 2008 til 2013 var antall saker av de med høyest inntekt halvert. Endringen gav utslag for 2014 samt at trenden med antall saker er stigende. Dette gav høyere inntekter enn budsjettet. Tabellen under viser den utviklingen som har vært for gebyrer, resultat og antall saker.

år	resultat	ant saker	Gebyr byggesak
2008	kr 416 000,00	120	kr 13 620,00
2009	kr 484 000,00	94	kr 10 298,00
2010	kr - 661 000,00	84	kr 9 270,00
2011	kr -233 000,00	83	kr 10 661,00
2012	kr -328 000,00	94	kr 12 793,00
2013	kr -490 000,00	60	kr 11 260,00
2014	kr 656 340,00	85	kr 12 386,00

Som vi ser av tabellen påvirker antall saker i 2013 hvordan nedgangen i antall saker har påvirket resultatene. Selv om fallet på antall saker snudde fra 2013 til 2014, mener vi gebyrene bør ligge på samme nivå fremover.

3390 Beredskap mot brann (Brannvesen)

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
3 274 000,-	2 776 179,-	497 821,-

Tjenesten dekker Sigdal sitt eierskap i både Vestviken 110 IKS og Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV) og viser et mindreforbruk. DRBV endret eierfordelingsnøkkelen i 2013 som var til gevinst for Sigdal kommune. Det samme har skjedd for Vestviken 110 IKS. Eierfordelingsnøkkelen er endret som har gått til Sigdal kommune sin fordel.

3030 Kart og oppmåling

Endret budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjettavvik 2014
-388 000,-	-94 144,-	481 775,-

Bemanning oppmåling:

Ved oppmålingsavdelingen er det 2 stillinger med i alt 2,6 årsverk. 2,0 årsverk inngår i selvkostberegningen for oppmålingsavdelingen.

Prosjekter som eiendomsskatt, adressering og rapportering til matrikkelen stille økte krav til bemanningen i fremtiden.

Den oppryddingen som er foretatt av gamle saker i tidligere år har påvirket resultatet for 2014. De saker vi i dag jobbes med, er saker vi henter gebyrinntekter fra. Av saker til opprydding, står det igjen et fåtall.

Tabellen under viser hvordan tjenesten har gått i tidligere år i forhold til antall saker.

år	Rekvisisjoner	resultat
2009	160	44 000,00
2010	135	13 000,00
2011	130	- 56 000,00
2012	115	- 1 066 000,00
2013	108	-94.000,00
2014	104	481 775,00

Geovekst prosjektet sørger for at vi vil få oppdaterte og betydelig mer nøyaktige kart i tettsteds- og hytteområdene. Blant annet vil disse områdene få nytt høydegrunnlag med nye 1-meters høydekvoter mot eksisterende 5-meters kvoter. Disse kartene vil også være grunnlaget for adresse prosjektet som ble satt i gang i 2013. En helt eller delvis overgang fra matrikkeladresser til gateadresser vil trekke betydelige ressurser både arbeidsmessig og økonomisk for øvrig. Det er vedtatt adresser både for bygda og fjellområdene.

Innen adresseringsprosjektet er veinavn på det nærmeste avklart. Videre arbeid som å føre inn veier, gi husnummer vil være et betydelig arbeid som vi står foran.

Gebyrsettet er helt og holdent i samsvar med selvkostprinsippet med 5-årig avregningsperiode.

Nesten all tomtemåling og grunnlagsmåling skjer nå ved hjelp av GPS-utstyr. Dette gjør at en nå ikke lenger er så avhengig og styrt av værforholdene som tidligere. Likeledes vil en nå kunne ”renske opp” i gamle, vanskelige målesaker som tidligere er utsatt.

7.7 Landbrukskontoret

Ressurser:

Sektoren har 3,2 stillingshjemler på 4 personer:

Avdelingsleder/skogbrukssjef: 1,0 st., jordbrukssjef 1,0 st., saksbehandler: 0,8 st., saksbehandler 0,4 st.

Overordnet mål

- Bidra til gjennomføring av nasjonal landbrukspolitikk på lokalt plan
- Videreutvikle landbruket og ta vare på unge etablerere
- Opprettholde et bærekraftig landbruk.
- Bevare produktive arealer og særlig opprettholde et sterkt jordvern.
- Ta vare på hovedtrekkene i kulturlandskapet.

Avdelingens hovedmål

- Tjenesteorientert og utadrettet virksomhet for å aktivisere brukergruppene.
- Senter for forvaltning av landbrukspolitiske virkemidler.
- Effektiv og rettferdig lovforvaltning.
- Lokalt kompetansesenter for landbruk og naturforvaltning.
- Stimulere til landbrukstilknyttet næringsutvikling.
- Bidra til opprettholdelse av produksjonsvolum i tradisjonelt jordbruk.
- Bidra til økt avvirkning i skogbruket.
- Bidra til bedring av virkeskvaliteten
- Bidra til økt satsing på ungskogpleie.
- Legge til rette for god kvalitet på oppkjørte vinterløyper.
- Utvikle og ta vare på en bærekraftig stamme av hjortevilt.

Avdelingens viktigste arbeidsområder er:

1. Forvaltning av landbrukspolitisk virkemidler som:
produksjonstilskudd med avløsertilskudd, sjukdomsavløsning, regionalt miljøprogram (RMP), spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), avlingsskade, skogfondsordningen og forvaltning av statstilskudd til ulike skogkulturarbeider, og skogsveibygging.
2. Lovforvaltning:
Jordlov, skoglov, konsesjonslov og odelslov. Annet aktuelt landbruksrelatert lovverk: lov om motorferdsel i utmark, friluftsløvslov, viltlov, lov om innlandsfiske, hundeloven. I tillegg forvalter vi en rekke forskrifter.
3. Planleggingsarbeid, veiledning og rådgivning innen skog og jord:
Førstelinjeinstans for tiltak innen næringsutvikling som søker Innovasjon Norge. Dette gjelder både tradisjonelt landbruk, tilleggsnærings og bioenergi. Annen type rådgivning vedr f.eks tiltak i landbrukets kulturlandskap, skogsbilveier o.l
4. Opplysnings- og veiledningsoppgaver mot allmennhet og skoler.

Hovedkonklusjoner/resultatvurderinger

Det meste av landbrukssektorens arbeidstid er knyttet til løpende forvaltningsoppgaver som er nevnt i pkt. 1 – 4 over. Ikke alle disse oppgavene er målbare. I det følgende er det pekt på enkelte definerte arbeidsoppgaver siste år.

- Kommunen er førstelinjemyndighet for Innovasjon Norge. Sakene avgjøres i Innovasjon Norge/Buskerud etter behandling i kommunen. Vi har i 2014 fått innvilga 2 tradisjonelle tiltak og 1 på tilleggsnæring. I tillegg er det bevilga noen investeringstilskudd til bioenergianlegg.
- Det er behandla 21 politiske og 49 delegerete saker fra landbrukskontoret.
- I 2014 er det godkjent 26 tiltak innenfor det vi kaller ”SMIL”-ordninga (spesielle miljøtiltak i jordbruket). Fordelinga er 12 saker til drenering, 4 til hydroteknisk, 6 på rydding av beite og 4 på verneverdige bygninger. Totalt er det tildelt kr 1 102 000,- til ”SMIL”-tiltak i år, inkludert drenering av jordbruksjord. Av dette er det brukt kr 771 000,-. Tilskuddet til drenering er i Sigdal, som i mange andre kommuner, ikke brukt opp.
- Kommunen forvalter regionalt miljøprogram (RMP) sammen med Fylkesmannens landbruksavdeling. Hovedmålet for bruken av midlene er å bidra til redusert forurensning fra jordbruket og å opprettholde et åpent og variert kulturlandskap. Antall søknader som ble godkjent for 2014 i Sigdal var 96. Det viktigste tiltaket er redusert jordarbeiding, bla. åker i stubb gjennom vinteren for å forbygge avrenning til vassdrag. Det er fortsatt stor oppslutning om denne ordninga med vel 70 % av kornarealet i Sigdal. Tidligere har Sigdal hatt over 90% åker i stubb.
- Det er fortsatt 10 besetninger med mjølkeku i Sigdal og antallet mjølkekyr er knappe 200, dvs omtrent som i 2013. Det er litt oppgang i antallet ammekyr. For de andre dyreslaga er det mindre endringer.
- Det er i dag 168 bønder som søker om produksjonstilskudd. Det blir stadig færre brukere og leiejordandelen er høg. Foretaka blir færre og større.
- Det overføres en betydelig sum til sigdalsjordbruket årlig. Totalt for produksjonstilskudd, regionalt miljøtilskudd og miljømidler i jordbruket ble det overført drøyt **kr 26 millioner i 2014**.
- Jordbruksareal i drift i 2014 var på 31 518 dekar. Det er avgang i arealer hvert år. Grovfôrandelen er økende her som i resten av landet. Andelen økologisk areal er nå 12,6 %.
- Det er fatta 133 vedtak vedr søknader om motorferdsel i 2014. De fleste gjelder snøscooterløyver.
- Avvirkningen i Sigdal i 2014 var 64.235 m³ – en økning på 7.433 m³ fra foregående år. Av totalt ca. 530 skogeiere var det 134 eller 25 prosent som avvirket i 2014. Bruttoverdi av tømmeret (på første hand) var 22,2 millioner kroner. Dette gir en gjennomsnittlig tømmerpris (både sagtømmer og massevirke) på kr 314 pr. m³ (2013: 290). Tømmerprisen har da steget noe opp igjen, spesielt på skurtømmer. Avvirkningen i 2014 er fortsatt ca 20.000 m³ lavere enn bærekraftig langsiktig nivå for Sigdal. Det sparer

dermed opp tømmerkapital. Noe av årsaken til at avvirkingen ikke ble høyere i 2014 skyldes mangel på driftskapasitet.

- Det er avsatt 3,66 millioner kroner i skogfond og innkommet 1,7 millioner kroner i statstilskudd på skogfondskontoene i 2014. Samtidig er det brukt 5,30 millioner kroner av innestående skogfond, hovedsakelig til skogkultur (1,70 millioner kroner) og veier (3,01 millioner kroner). Innestående skogfond pr. 31.12.2014 var 12,60 millioner kroner. Det er 0,18 mill kr mer enn foregående år. Innestående på rentemiddelkonto er 1,58 millioner kroner (omkring 190.000 kroner mer enn foregående år).
- Det er innkjøpt 121.000 planter, hovedsakelig gran. Det er utført markberedning på 570 dekar. I 2014 ble det utført mekanisk og kjemisk etterarbeide/ungskogpleie (inklusive avstandsregulering) på til sammen 2.322 dekar (2013: 3.198, 2012: 3.926 daa). Tilskuddet til førstegangstynning på 30 kr/kbm massevirke furu ble videreført. Det ble gitt tilskudd for totalt 1984 kbm furu massevirke i 2014.
- Den tradisjonelle skogdagen for 5., 6. og 7. klasse ved de 3 barneskolene i bygda ble arrangert ved Eggedal skole 6. juni med totalt ca 130 elever. Skoleskogdagen har nå en tradisjon på mer enn 40 år. Det ble arrangert en skogdag med tema markberedning og såing i juni med bra oppmøte.
- Av nærings- og miljømidler i skogbruket, ble det i 2014 tildelt ca. kr 425.000,- til skogkulturtiltak. Tilskudd til bygging av skogsveier blir tildelt fra Fylkesmannen i Buskerud.
- Arbeidet med vannområde Simoa pågikk i hele 2014. Aktivitetene var knyttet til undersøkelser i Soneren og Solevannet og bekjempelse av Kjempespringfrø i Eggedal. Prosjektet er nå i driftsfase.

- **Viltnemda**

Viltnemda er et faglig underutvalg som også ivaretar oppgaven som den tidligere innlandsfiskeremnda hadde. Viltnemda har bestått av.

Perioden 11-15
Jarle Hunstad, leder
Nils Are Grasvik, nestleder
Stein Tore Aalien
Kari Sandberg
Øyvind Skatvedt

- Viltnemda er ei fagnemnd under hovedutvalg for næring og drift. Den behandler fagsaker både under viltstell og fiskestell.
- Viltnemda har hatt 4 møter i 2014
- De viktigste sakene for viltnemda er tildeling av fellingstillatelse for elg, hjort og rådyr. Behandlet er også 2 søknad på tildeling av midler fra "Horga-fondet".

- Uttak av kommunalt viltfondet i 2014 var større enn inntektene. Fondet hadde ved årets slutt en saldo på kr. 306.690,- Det ble behandlet 14 søknader som til sammen fikk tildelt kr.76.500,- av viltfondet i 2014.
- 10.april 2014 innbød viltneemda til et orienterings- og diskusjonsmøte på Frydheim. Olav Hjeljordet holdt foredrag om elgstammen i Østfold og vurderte elgstammen i Sigdal. Det var som alltid meget god oppslutning av storviltjegere og grunneiere på møtet.

Fellingsstatistikk Sigdal:

Antall/ fellingsprosent	2011	2011 Da/felt dyr*	2012	2012 Da/felt Dyr*	2013	2013 Da/felt Dyr*	2014	2014 Da/felt Dyr*
Elg	328	2 172	316	2 336	300	2 460	234	3141
Hjort	20	30%	25	15%	22	13 %	31	19%
Rådyr	48	10 481	55	9 131	45	11 133	58	8788

* Med driftsplaner for elg og kvotefri rådyrjakt gir fellingsprosent liten informasjon, og blir derfor erstattet av areal bak hvert felte dyr f.o.m. 2004.

Tall fra noen tjenester:

Landbrukskontoret har et mindreforbruk på 177.174 kr som hovedsakelig skyldes permisjoner og refusjoner. Det er et mindreforbruk på 61.455 kr til miljøvern knyttet til mindre aktivitet enn planlagt på Vannområde Simoa. For de øvrige områdene på ansvar 400 er det bare mindre avvik fra budsjett.

Noen nøkkeltall fra forvaltninga

De viktigste overføringene til jordbruket i Sigdal (innvilga tilskudd)

Ordning	2011	2012	2013	2014
Produksjonstilskudd	23 654 278	24 029 723	23 940 355	23 831 791
RMP	1 626 394	1 682 460	1 526 035	1 613 140
SMIL	599 500	826 500	831 700	770 896
SUM	25 880 172	26 538 683	26 298 090	26 215 827

Produksjonstilskudd med avløsertilskudd, sjukdomsavløsning, RMP og avlingskade

	2011	2012	2013	2014
Produksjonstillegg				
-Antall pr. 01.01...	71	66	66	60
-Antall pr. 01.08...	180	182	172	168
Bruk m/avløserrefusjon	55	55	50	50

Sjukdomsavløsning		9	7	10
Søknader RMP	132*	121*	97	96

- Kun endra jordarbeiding. Fra 2013 alle ordninger innenfor RMP

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL).

Type søknad	2011	2012	2013	2014
Hydrotekniske tiltak	5	3	10	4
Miljøretta omlegging	0	1	0	0
Verneverdige bygninger	5	2	4	4
Kulturlandskapstiltak	3	1	9	6
Drenering	-	0		12
Ant søknader totalt	13	11	15	26
Totalt	599 500	826 500	831 700	770 896

Nøkkeltall for husdyr i Sigdal

(tallene er hentet fra søknad om produksjonstillegg pr. 31.07.14)

Tekst/år	2011	2012	2013	2014
Antall mjølkekuer	229	219	199	201
« besetninger	13	12	10	10
Antall ammekuer	419	430	473	473
« besetninger	23	23	22	23
Antall ungdyr	1 216	1 132	1 118	1 084
Antall avlspurker	124	71	66	64
« besetninger	4	2	2	2
Antall slaktegris	479	204	262	143
Ant sau og lam « bruk	3828 27	3825 27	3663 25	4 087 22
Antall hester	93	101	98	89
Verpehøner	1500	2003	2006	3 536
Slaktekylling(antall årsproduksjon)	198.212	193.785	222.709	207 824

Nøkkeltall for bruken av jordbruksarealene i Sigdal i dekar.

(Tallene er hentet fra FM i Buskerud sin oversikt pr 31.07)

Vekster	2011	2012	2013	2014
Grovfôr	14 094	14 290	14 830	15 161
Kornareal	17 808	17 563	15 241	16 273
Poteter	73	81	81	71
Bær	10	10	15	13
Totalt	31 985	31 944	30 167	31 518
Økologisk areal	3 636	3 778	3 739	4 025

Nøkkeltall for skogbruket

Tekst. År	2011	2012	2013	2014
Avvirkning (m ³)	90 621	70 160	56 802	64.235
Bruttoverdi (mill.kr.)	34,2	21,8	16,5	22,2
Planting /1000 stk.)	218	168	118	121
Flaterydding (da.)	7	-	-	49
Markberedning (da.)	557	838	404	570
Ungskogpleie m.m. (da.)	2.616	3.926	3.154	2.322
Stammekvisting (da.)	32	19	-	20
Forhåndsryd. tynning (da.)	783	220	241	130
Skogfond-(mill.kr.)				
-innestående pr. 31.12	13,17	13,68	12,42	12,60
-innkommet i året	5,86	4,01	2,93	3,66
-inv. over skogfondkonto	6,12	4,23	6,40	5,29
Rentemidler (mill.kr)				
-innest. rentemidler	1,37	1,40	1,39	1,58
-inntjente rentemidler	0,51	0,48	0,39	0,48
-medgåtte rentemidler	0,36	0,44	0,40	0,29
Sum statstilskudd (mill.kr)	0,71	0,39	0,47	1,70